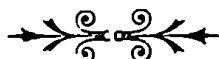

KATECHÉSE

dle přednášek J. M. † Nejdůstojnějšího Pána biskupa

EDVARDA JANA BRYNYČA.

*Se svolením a schválením Nejdůst. Kapitulní Konsistoře
v Hradci Králové ze dne 1. května 1903 č. 1481*

vydává svým nákladem

—— KAREL JANSKÝ, ——
farář v Uhersku. (Čechy.)

Čistý výtěžek věnován ve prospěch diecés. domu „Adalbertina“
v Hradci Králové.

1903.

Tiskem biskupské knihtiskárny v Hradci Králové.

Farnímu úřadu

v Uhersku.

Žádosti ze dne 1. února 1903 č. 18 vyhovující
dáváme rukopisu - „Katechésí“ dle přednášek J. M.
p. biskupa Edvarda Jana Brynychy, jakožto velmi do-
bré katechetické pomůcce, ordinariátní approbaci.

Kapitulní Konsistorium v Hradci Králové,
dne 1. května 1903.

Dr. Al. Frýdek.

Mat. Musil.

— —

Předmluva.

Že v Pánu zvěčnělý nejdůstojnější pán biskup Edvard Jan Brynych byl mezi jiným i výborným katechetou, jest známo; dosvědčují to také jeho katechése, jež jako professor pastorálky v Hradci Králové svým posluchačům diktoval.

† Jeho Biskupská Milost uveřejnila r. 1892 „Katechése pro první (i druhou) třídu školy obecné“, ale katechése ostatní uveřejněny dosud nebyly z rozličných příčin.

Aby nyní jednak čestná památka zachována byla i po smrti velikému biskupu našemu, jednak, aby vznešené myšlenky v katechésích těchto obsažené laudem neležely, nýbrž svatému náboženství co nejvíce prospěly, osmělil jsem se vyžádati si povolení Nejdůstojnější Kapitulní Konsistoře v Hradci Králové ku upravení a vydání těchto katechésí, což i povoleno i schváleno bylo. Katechése tyto zpracovány jsou na znění: „První katechismus . . . sepsal Dr. Ant. Skočdopole . . .“, ale obratný katecheta dovede jich i při jiném katechismu užívaném s prospěchem značným použití; vynikají i po stránce věcné i formální. Řídil se nejd. pán biskup všude zásadou: „ut veritas pateat, placeat et moveat“. Jsou proto jasny, přesvědčivy, poutavy; dětem nepodávají jen slova, nýbrž věc. Každému knězi v duchovní správě pracujícímu budou neocenitelnou pomůckou, právě „Vade mecum“.

I tam, kde ve školách vyučují katolickému náboženství pp. učitelé, mohou jich velmi dobře použiti.

Při tom pamatováno i na hmotný prospěch diecésního domu „Adalbertina“, jeden z podniků zvěčnělého pana biskupa, jemuž čistý výtěžek věnován.

Vzhledem na tyto uvedené příčiny, myslím, že každý kněz diecése naší i mnozí kněží diecésí jiných opatří sobě katechése tyto.

Proto volám velebnému a důstojnému duchovenstvu našemu: „Tolle et lege!“

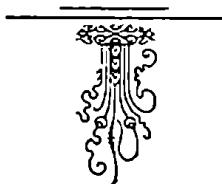
Dej Pán Bůh, aby katechése tyto hojného požehnání přinesly a co nejvíce prospěly dušem nesmrtelným.

Za zvěčnělým, vznešeným autorem těchto katechésí a naším nejd. biskupem volám:

„Ave anima pia!“

V Uhersku, dne 1. února 1903.

KAREL JANSKÝ,
farář a vydavatel.

Kapitola druhá.

O křesťanské spravedlnosti.

A. O dobrém.

(Katecheta mluví o tom, co se „Bohu líbí, a co přikazuje“. Pojmy ideu značí vypravováním označuje. Když chce vypravovati I. část „co se Bohu líbí“, uvádí čl. 43. N. Z. „Marie a Marta“, vypraví příběh, jak byl Pán Ježíš u Marie a Marty. Děti se tážou, zdaž ten příběh znají, s nimi jej opakuje a vytkne: Pán Ježíš řekl: „Maria nejlepší stránku vyvolila sobě“ .. Marta chtěla, aby Pán Ježíš Marii pokáral, ale on ji naopak pochválil, a tím ukázal, že se mu to líbilo, že Maria poslouchala u nohou jeho; — tedy, co se Bohu líbí, jest dobré.

Výklad. Maria seděla u nohou Páně, poslouchajíc slova jeho. Pán Ježíš řekl, že nejlepší stránku si vyvolila, tím řekl, že se mu to líbilo, když poslouchala slova jeho).

Pánu Bohu se tedy líbilo, že Maria poslouchala slova Boží, — a tomu, co se Bohu líbí, říkáme, že jest dobré.

(Nyní přijde druhá část: „a co Bůh přikazuje“. Vzpomeňme si na nějaký příkaz Pána Boha; n. př. Bůh přikázal sv. Josefu: „Vezmi dítě i matku jeho a odejdi do Egypta!“)

Pán Bůh skrze anděla přikázal sv. Josefu: „Vezmi dítě i matku jeho a utec do Egypta...“; to bylo dobré, neboť to, co Bůh přikazuje, nazývá se dobrým.

Slyšely jste, že dobré jest to, co se líbí Pánu Bohu, a nyní jste slyšely, že, co je dobré ještě?

Pamatujte si: *Dobrym jest, co se Bohu líbí a co Bůh přikazuje.*

Zajistě, že i nám všem bude se líbiti to, co se
a) Bohu líbí a b) co nám přikazuje, — tedy to dobré.

Ad a) Poslouchati vyučování o Pánu Bohu,

Ad b) Pán Bůh poručil sv. Josefu skrze anděla a on hned poslechl; dětem poroučí Pán Bůh skrze rodiče, učitele, — mají tedy také ihned poslechnouti.

Co jsou dobří skutkové?

a) Pán Ježíš řekl jednou: „Milujte nepřátele své, modlete se za ty, kteří vám protivenství činí a utrhnou vám“. (Mat. 5, 44.) Pán Bůh tedy chce, čili má vůli, abychom i za nepřátele se modlili a je milovali. Jest tedy vůle Boží, abychom se za nepřátele modlili.

b) Někteří lidé nemají rádi své nepřátele, nechtějí jim odpustiti a za ně se modliti, ano oni jim učiní něco též, co je trápí. Udělali tedy čin, ale takový, který Pán Bůh nechce, čili který se s vůli Boží nesrovnává.

Ale povím vám o sv. Štěpánu, snad o něm něco víte samy. Co pak on učinil, když jej nepřátelé kame-
novali? Ano, on se modlil za své nepřátele. Tak to chce Pán Bůh; to je vůle Boží. Sv. Štěpán tedy učinil něco, co se s vůli Boží srovnává, vykonal čin, který se s vůli Boží srovnával; a hleďte: takovému činu, který se s vůli Boží srovnává, říkáme dobrý skutek.

Dobří skutkové tedy jsou činové, kteří se s vůli Boží srovnávají. (Katechismus!)

Ó milé děti, slyšely jste, že dobré jest, co se Bohu líbí, co Bůh přikazuje, a co jsou dobří skutkové.

Ó kdo by chtěl konati něco jiného, než co se Bohu líbí! Jak ohavně jednají ti, kteří se mstí na nepřátelích. Jak krásně jednal sv. Štěpán. Na něj si vzpomene, kdykoli by vám někdo ublížil a podobně jako on jednejte!

A kdykoliv si vzpomenete, co se Bohu líbí, — to je dobré — umiňte si: tohle i já udělám, a tak budete konati dobré skutky, to jsou činy, které se s vůlí Boží srovnávají.

Slyšely jste o mnohých dobrých skutcích; ale nejlepší z nich jsou: *modlitba, půst, almužna*.

Kdož by nechtěl konati dobrých skutků!? Pán Ježíš sám je konal a rozkázal.

a) Tak n. př. Pán Ježíš v noci mluvíval s Bohem Otcem, čili pozdvihoval mysl svou k Bohu — modlil se, a také rozkázal, abychom i my se modlili.

Modliti se, čili modlitba je dobrý skutek; Pán Bůh to přikázal, jemu se to líbí.

b) Pán Ježíš, když byl pokřtěn, kam pak odešel? Ano odešel na poušť. Tam byl kolik dní? Tam ničeho nejedl, nepil — postil se.

I nám rozkázal, že se máme postiti. Půst je tedy také dobrý skutek, Pán Bůh to přikázal.

Které dobré skutky jsem vám už jmenoval? Pán Ježíš je učil a poroučel. Víte tedy o dvou: o modlitbě a o postu.

c) A ještě o jednom vám povím. Pán Ježíš řekl: „dávejte almužnu“. Chudému člověku dáti peníz, dar, chléb, jest dávat almužnu. Pán Ježíš to poručil, jest to tedy dobrý skutek, a to jest už ten třetí.

Kolik dobrých skutků jsem vám jmenoval? Které? Pamatujte si: to jsou *nejpřednější dobří skutkové*.

Každý je má činiti, jak jen může. Pán Ježíš to tak činil i svatí; k. př. sv. Václav, kníže český, zeměpán naší vlasti v noci vstával, chodil do chrámu a tam se modlival; chodil tam, kde byli chudí lidé, do jejich domečků, do chatrčí, zvlášť když bylo zima, nosil jim tam dříví a také pokrmy; co pak jim to dával? (almužnu).

Vidíte! Proto jest sv. Václav svatým, t. j. on jest u Pána Ježíše.

Musíte i vy se modlívati ráno a večer, i když jste v kostele. — Rodičové mnohých z vás dávají chudým almužnu; dávejte i vy z toho, co sami budete

míti, almužnu; — a potom v pátek, co pak máte činiti? Máte se zdržeti masa, t. j. postiti se. Doufám a těším se, že i vy rády budete vykonávati tyto *nejpřednější dobré skutky: modlitbu, půst a almužnu.*

To jsou jenom nej přednější skutkové; ale jest jich více — a my máme všecko dobré milovati a činiti, čili *křesťansky živi býti spravedlivě* — a proto čteme v katechismu:

Nepostačuje ku křesťanské spravedlnosti, abychom některé dobré skutky činili, ale třeba jest také, abychom dobří neb ctnostní byli.

Dobrý neb ctnostný jest:

a) (upřímně.) Pán Bůh řekl: „Nepokradeš“. Starý Tobiáš se vynasnažoval, aby toto přikázání Boží plnil, a to nejen na oko, ale ze srdce. Jednoho dne přinesla manželka jeho Anna domů kozelce, kteréhož kromě mzdy své darem byla dostala. Svědomitý Tobiáš nevěděl, zdali ho snad dárce sám nepravým způsobem nenabyl, i řekl tedy: „Hleďtež, ať není snad kradený; navraťtež jej pánu jeho . . .“ (čl. 69. St. Z. posl. odst.)

Tak tedy Tobiáš se vynasnažoval nejen na oko, ale ze srdce čili upřímně činiti, co Bůh přikazuje.

b) (vždy.) Někdo obyčejně nekleje, ale když se rozlobí, přec kleje. Pán Bůh přikazuje, abychom nekleli; takový člověk se tedy nevysnažoval, aby vždy to činil, co Bůh přikazuje.

c) (všudy.) Bůh přikazuje žákům, aby doma, ve škole, venku hodnými a mravnými byli. Některý hoch ve škole jen jest hodným, na ulici však, když ho nevidí ani otec, ani pan učitel, není hodným. Ten se nevynasnažuje, aby všudy činil to, co Bůh přikazuje.

(Recapit. a oznámení definice; čtěte v katech.)

Dobrý neb ctnostný jest, kdo se upřímně vynasnažuje, aby vždy a všudy činil, co Bůh přikazuje.

Tak tedy, milé děti, musíte se upřímně v srdci, v duši vynasnažiti, abyste činily, co Pán Bůh přikazuje.

Těž je třeba, abyste činily vždy a všudy, co Bůh přikazuje, pak budete dobrými neb ctnostnými. (Opakuje se příběh o Tobiášovi a dle vypravovaného příběhu mohou se též děti napomenouti, aby jako Tobiáš vždy a všudy plnily co Bůh přikazuje a to nejen na oko, ale upřímně aby to činily a pak budou dobrými neb ctnostnými).

Křesťanské ctnosti.

Slyšely jste, že dobrým jest ten, kdo; říkáme též, že koná ctnosti. Ctnosti konati přikazuje nám Kristus Pán, čili křesť. náboženství a proto si pamatujte, co je v katechismu:

Křesťanské ctnosti jsou dvojce: 1) božské: víra, naděje a láska 2) mravné; (později uslyšíte o tom více).

B. O zlém čili o hříchu.

Co pak jest „dobré?“ Ano, tedy to „dobré“ máme míti rádi; to, co není dobrým, nemáme míti rádi. Nemá-li někdo někoho rád, říkáme, že ho nenávidí; proto, co není dobré, máme nenáviděti. Máme se též snažiti, abychom se toho nedopustili, čili máme se toho varovati.

Tedy to, co není dobré, máme nenáviděti a máme se toho varovati — a to se jmenuje zlé, krátce také hřích.

Pán Bůh řekl: „Pomni, abys den sváteční světil!“ t. j. abys nepracoval v den sváteční. Pán Bůh tedy dal přikázání čili zákon. Kdo přece v neděli pracuje, nedělá to, co zákon Boží přikazuje, říkáme: ten člověk přestupuje zákon Boží, aneb ještě kratčeji: on hřeší. Pamatujte si: Kdo zákon Boží přestupuje, ten hřeší, čili má hřích.

Hřích jest tedy přestoupení zákona Božího.

(Vědomé.) Pán Bůh dal zákon, abychom nekleli; někdo zaklel, ale ve snách, když o sobě nevěděl; bylo to přestoupení zákona Božího, ale, že o tom nevěděl, bylo to nevědomé přestoupení zákona Božího. Ale zlý, zkažený hoch kleje, a ví o tom; jiní hodní mu říkají, aby neklel, — on přece kleje, a tu přestupuje zákon Boží a ví o tom, to jest vědomé přestoupení zákona Božího.

Pamatujte si: hřích jest přestoupení zákona Božího, ale *vědomé*.

(Dobrovolné.) Těžce nemocný nejde do kostela v neděli a ve svátek; nedělá to, co zákon Boží přikazuje, přestupuje tedy zákon Boží, ale on nemůže do kostela jíti; rád by šel, kdyby mohl, tedy on přestupuje zákon Boží, ale ne dobrovolně, ten nemá hříchu. Jiný zase je zdrav, je blízko kostela, a on tam přece nejde, mohl by, jen kdyby chtěl, kdyby měl dobrou vůli. Ten tedy dobrovolně přestupuje zákon Boží, ten má hřích.

Pamatujte si, že hřích je přestoupení zákona Božího, ale *dobrovolné*.

Prve jste slyšely, že také musí býti to přestoupení zákona Božího vědomé; dáme-li to dohromady, vidíme, že: *hřích jest vědomé a dobrovolné přestoupení zákona Božího.* (Katechismus!)

Slyšely jste, že někdo kleje, a tak zákon Boží přestupuje. Pán Bůh zapověděl klíti, ten člověk tedy přestupuje zákon Boží, poněvadž dělá to, co Pán Bůh zapovídá. Jiný zase nejde do kostela, ač to Pán Bůh přikazuje, ten také přestupuje zákon Boží, ale proto, že nedělá, co Pán Bůh velí.

Ó milé děti! Kdo pak by chtěl dobrovolně a vědomě přestupovati zákon Boží? Jak to rmoutívá dobrého otce, matku, když dítě neposlouchá! I Pána Boha zarmucuje, poněvadž Ho neposlouchá, a Pána Boha zarmucovati, jest ohavná věc. Pán Bůh nás stvořil, kdyby Boha nebylo, nebyli bychom ani my; dává

nám vše, čeho potřebujeme, je nejvyšš dobrotivý. Syn Boží umřel za nás na kříži z lásky k nám a přece byste Ho chtěly zarmucovati? zákon Jeho přestupovati? Ó to by bylo zajisté velice šeredné! A proto, kdykoli zvíte, že Pán Bůh něco přikazuje, hned si řekněte: „to já udělám“ — a budou z vás hodné děti; „nesmím Pána Boha zarmucovati“, — vždy si řekněte! Zdali pak jste Ho už nezarmoutily? Slibte, že od dneška nebudete Ho zarmucovati, čili hřešiti. Vstaňte! (Katecheta vzbudí s dětmi affekt lítosti a dobrého předsevzetí.)

Hřích jest dědičný a osobní.

1) (Dědičný.) Někdo má dům, statek; měli ho dříve jeho rodiče; když sestarali anebo měli umřítí, dali mu ho, on ho zdědil; říká se: ten dům jest dědičný.

Někdo má nemoc souchotiny; otec jeho je měl také, dědeček též; má tedy ty souchotiny po otci, lidé říkají: ta nemoc je v tom rodu dědičná, syn ji zdědil po otci.

Tak i první rodiče Adam a Eva měli nemoc duševní, hřích, a my, když přicházíme na svět, máme jej také, zdědili jsme jej po prvních rodičích a proto se tomu hříchu říká dědičný.

Hřích dědičný jest tedy ten, který po prvních rodičích dědíme.

2) (Osobní.) Ale někdo má a měl otce zdravého a přece dostal souchotiny, k. př., že se napil, když byl uhřát. To již není nemoc dědičná.

A tak to je i se hříchem. Jsou také hříchy, které nejsou dědičné, kterých nemáme, protože se jich první rodiče nedopustili, nýbrž proto, že se jich dopouštíme sami.

Ó to je arci zlá věc! Takový tedy člověk stává se hříšníkem, protože se sám dopouští hříchu. A každý člověk nazývá se též osobou (protože má duši, zvíře není osobou) a proto takový hřích, kterého se dopouští každý sám čili osoba, sluje osobním.

A proto: *hřích osobní jest ten, kterého se hříšník sám dopouští.*

Ach obávám se, že i vy máte hřích osobní; neposlouchaly jste, nerady jste se modlily, učily atd. to jsou hříchy osobní. Snad vás to mrzí, snad vám to je líto a doufám, že slíbíte, že se polepšíte.

Hřích osobní jest dvojí: a) všední b) těžký.

(Vyloží se: „ve skrovných věcech“.) Zákon Boží zní a nám velí: „modliti se pozorně“; proto nemáme při modlitbě na nic jiného mysliti, neohlížeti se atd. Ale někdo se při modlitbě přece něco málo ohlédne a hned zase dává pozor. Právili jsme něco málo, to je skrovná věc, nebo malá věc. Bylo to přestoupení zákona Božího ve skrovné věci.

Máme býti v neděli a ve svátek v kostele na celé mši svaté; ale někdo přišel na mši svatou, když kněz už byl u oltáře, ale jen malou chvíli, ještě byl dole před stupni u oltáře; pravím: malou chvíli, to jest tedy věc malá, skrovná t. j. přestoupení zákona Božího ve skrovné věci.

Pamatujte si: *Všední hřích je přestoupení zákona Božího ve skrovných věcech.*

(Důležitá věc.) Zákon Boží přikazuje, abychom v neděli a ve svátek byli při celé mši svaté. Až se budete učit o mši svaté, tu se teprve dovíte, že to není skrovná věc ta mše svatá celá, nýbrž, že je to věc veliká, důležitá. A kdo tedy opomene mši svatou celou, přestoupil zákon Boží v důležité věci, a to je těžký neb veliký hřích.

Ani nevíte snad, jak Pán Bůh má rád děti, které jsou nevinné, stydlivé. A proto býti nestydlivým, nestoudným, jest veliká, důležitá věc. Nikdo v tom nemá míti zalíbení, a kdyby přece měl v tom zalíbení, přestupuje zákon Boží v důležité věci a to je těžký neb velký hřích, poněvadž člověk tu přestupuje zákon Boží v důležité, veliké věci.

Je tedy *těžký hřích přestoupení zákona Božího v důležitých věcech.*

Kdo pak mi poví ještě jednou, co je hřích? Ano hřích jest Pozor! Právil jsem vám nyní, že býti nestoudným jest veliká, důležitá věc. Někomu taková věc v mysli napadne, ale on hned docela jasně neví, že si myslí, co Pán Bůh zapovídá. Jak si vzpomene, že to Pán Bůh zapovídá, hned si to přestane mysliti; on tedy přestoupil zákon Boží v důležité věci, ale nedosti vědomě a proto přece nemá těžký hřích.

Celou mši sv. opomenouti, slyšely jste, že je těžký hřích, přijíti mnoho pozdě, když už kněz byl dlouho u oltáře, to jest také důležitá věc. Tedy přijíti mnoho pozdě je těžký hřích. Ale pozor! Někdo měl vůli, chtěl přijíti na celou mši sv., má však daleko do kostela, třeba hodinu cesty, doma mu šly špatně hodiny, přišel mnoho pozdě, ale ne svou vinou, ne svou vůlí; přestoupil zákon Boží v důležité věci, ale nedosti dobrovolně, a proto nemá těžký hřích.

Těžký hřích.

a) (*Boha velice uráží.*) Pán Ježíš byl trním korunován, bili Ho, ve tvář Mu plili a tím zajisté zneuctili, čili urazili Pána Ježíše.

Ale tak to dělá každý hříšník; Pán Bůh n. př. praví: „Pomni, abys den“, přikazuje, aby člověk nepracoval. Ale hříšník přece pracuje, jakoby mu Pán Bůh neměl co poroučeti. Ach! to je hrozné, tak jako to plivnutí ve tvář Boží, to *Pána Boha velice uráží!*

Ó milé děti, jestli pak jste už tak něco neučinyly? Pán Bůh vás stvořil, je všemohoucí, a přece jste Ho tak velice urazily. Jaká to byla opovážlivost, jak byste se musily báti, že vás potrestá. A kdo pak by také chtěl hřešiti, když si pomyslí, že je hřích

b) *nanejvýš škodlivý,*

α) *protože posvěcující milosti zbavuje.*

Co je posvěcující milost? Pamatujte: jest dar, jenž činí ze hříšníků svaté a Bohu milé. Ach! o to přichází hříšník, není Bohu milým, Pán Bůh se na něj hněvá;

β) uvalil tedy na sebe *hněv Boží*. Hodné dítě pláče, když otec, matka se hněvá; ale na hříšníka se hněvá Pán Bůh, a on si z toho nic nedělá; jak to s ním asi dopadne?

γ) Víte, když se otec hněvá, že dítě též trestá; tak to dělá i Pán Bůh; on jest spravedlivý.

(Časné tresty.) Co pak učinil Pán Bůh Adamovi, když zhřešil? Vyhnal ho z ráje, musil v potu tváře těžce pracovati, snášel nemoci atd. To vše tedy musel Adam trpěti jako trest za svůj hřích, musil to snášeti na čas, proto se to jmenuje *trest časný*.

(Věčné tresty.) Ale víte-li pak, co Pán Ježíš vypravoval o boháči a Lazarovi? (bibl. děj. N. Z. čl. 46.) Pamatujte: bohatec pohřben jest v pekle, ach tam na věky Pána Boha neuvidí, na věky se trápí — trpí *věčný trest*. To uložil Pán Bůh za těžký hřích. Ó jak škodlivý je tedy hřích! (Proč? Recapit.)

Ale nic není tak škodlivého jako hřích; vše trápí jen na čas, v pekle však trápí se hříšník věčně. Proto říkáme, že hřích jest nejvíce škodlivý.

Hřích je tedy nejvíce škodlivý, a to z toho je patrné, že jest také největším zlem, nejen proto, že musí hříšník věčné tresty snášeti, nýbrž také proto, že Pána Boha nejvíce uráží, jak jsme slyšeli. (Recapit. celku.)

Hřích těžký nazývá se smrtelný.

Když duše vyjde z těla, tělo je mrtvé; tak i duši říkáme, že jest mrtvá (ač ona nikdy neumře), když z ní vyjde posvěcující milost. A to působí těžký hřích, on činí tedy duši mrtvou, přivádí ji tedy v smrt, proto mu tedy říkáme smrtelný.

Duše, která tedy odejde z těla v hříchu smrtelném, nebude nikdy viděti Boha, nedojde spasení; tomu spasení také říkáme život věčný a proto také říkáme těm duším, které nedošly spasení, života věčného, že jsou ve věčné smrti. Ač jsou živы, říkáme, že jsou ve věčné smrti. Ó, toť je něco hrozného! tou věčnou smrtí je vlastně věčné trápení!

Děti milé! Máte-li též hřích, duše vaše jsou mrtvy a kdybyste umřely, na věky byla by mrtva duše vaše; to jest jistě něco přehrozného! A což, kdyby nebylo pomoci? Není možno učiniti duši živou čili nabýti zase posvěcující milosti Boží? Učily jste se, že nadpřirozená milost Boží dostává se nám skrze zásluhy Ježíše Krista. Ano Pán Ježíš za vás umřel, abyste si mohly duši opět živou učiniti, čili hříchů se zbaviti, aneb ještě jinak, aby vám byly *hříchy odpuštěny*.

Když jste se narodily, jaký jste měly hřích? Ten vám byl již odpuštěn pro zásluhy Ježíše Krista skrze kterou svátost? Ano skrze křest čili *křtem svatým*.

Ale což, máte-li osobní hříchy? Pamatujte, že ti se také odpouštějí v jedné svátosti, která se jmenuje *pokání*, čili, jak se často říká: když jdeme k sv. zpovědi. Kéž byste se mohly vyzpovídati, aby vám hříchy byly odpuštěny. Máte se na to těšiti a Pána Boha prositi, aby vám to dal brzo dočkati. Prozatím si něco pamatujte o sv. Alojsiu. Sv. Alojs jako malý hoch vzal vojákům otce svého hrstku prachu a jednou řekl nehezká slova, jež od těch vojáků slyšel, ale nevěděl, že jsou slova ta nehezká. Byl malý, ale když mu učitel proto domlouval, tu začal plakati, že velice urazil Boha, litoval těchto hříchů po celý život. Zdali pak to byly těžké hříchy? Hrstka prachu, která byla otcova, byla jen skrovná věc; sv. Alojs přestoupil zákon Boží ve skrovné věci — jaký to byl hřích? A přece tolik plakal sv. Alojs po celý život.

(Slova ošklivá.) Sv. Alojs je řekl, ale ne dosti vědomě, byl to jen všední hřích, a přec sv. Alojs tolik nad ním plakal. A vy máte snad těžší hříchy. Zdali pak jste jich litovaly a odprosily Pána Boha? Ano, ano hřích těžký jest největší zlo, tím se Bůh uráží; člověk uvaluje na sebe hněv Boží, časné a věčné tresty. Ó řekněte se mnou: „Pane Bože! Lituji, že jsem i já Tebe urazil a tresty na sebe uvalil. Už nikdy více nebudu hřešiti“.

O pokušení.

Evu naváděl, ponoukal had, ďábel, aby učinila, co jí Pán Bůh zapověděl, aby učinila zlé; vábil ji tedy, čili ponoukal ke zlému. Takové vábení nebo ponoukání ke zlému nazývá se pokušení. *Pokušení jest tedy ponoukání neb vábení ke zlému.*

Ale nejen ďábel, i něco jiného nás pokouší.

1) *Tělo.* Když máme hlad, žádá si tělo jísti, říkáme, že v sobě cítíme žádostivost pokrmu. Tak to Pán Bůh zřídil, že když máme hlad, cítíme v sobě . . . a to je tedy žádostivost zřízená.

Ale někdy si žádá tělo jísti, když už nemá hladu, k. př. děti chtějí jísti, poněvadž je pokrm sladký, — t. j. žádostivost, ale takové Pán Bůh nezřídil, abychom si žádali pokrmu, když už hladu nemáme, t. j. žádostivost nezřízená, Pán Bůh to tak nezřídil. Lidé totiž té žádosti nezřízené neměli, dokud Adam a Eva nezhřešili, čili dokud nebylo hříchu dědičného. Hřích dědičný to způsobil, že lidé mají nezřízenou žádostivost; proto říkáme, že tělo nás pokouší a to je *nezřízená žádostivost, která ze hříchu dědičného povstala*. Tato nezřízená žádostivost, která ze hříchu dědičného povstala, ozývá se v těle, jak jste slyšely, a proto jí říkáme zkrátka: tělo.

2) *Svět.* Dva hoši Josef a Jan šli kolem zahrady; Josef řekl Janovi: „Utrhni jablko z tohohle stromu!“ Jan řekl: „Není naše; Pán Bůh řekl: „Nepokradeš!“ Ale Josef přece řekl: „Vždyť nás žádný nevidí, neboj se a utrhni!“ Josef Jana tedy sváděl ku hříchu, tím že k němu mluvil, čili sváděl ho slovy. (Recapit.)

Jan tedy nechtěl utrhnouti cizí jablko. Josef byl zlý, utrhl tedy sám, udělal, co Pán Bůh zapovídá, udělal zlý skutek. Ale hle! Když Josef jablko utrhl a jísti počal, utrhl Jan také jedno jablko. Josef Jana slovy svést nemohl, na konec ho svedl svým skutkem; nejprv tedy ho sváděl slovy, potom skutkem.

Tak to dělají i lidé v jiných případech. Svádějí jiné slovy nebo skutky svými čili jich pokoušejí.

Ale pozor! Tito lidé žijí na světě a proto říkáme, když nás lidé svádí, zkrátka, že nás svádí svět.

Svět, to jsou lidé, kteří nás slovy neb skutky ke zlému svádějí.

Pokouší nás tedy: 1) tělo, 2) svět a

3) *ďábel*. O tom jste však už slyšely, kterak Evu pokoušel. Ještě někoho pokoušel — kdo pak to uhodne? Ano Pána Ježíše pokoušel ďábel.

Ale Pán Ježíš toho neučinil, k čemu Ho ďábel sváděl, říkáme: Pán Ježíš tomu pokušení odolal.

Tak to máme i my činiti. Sv. Petr lžěšil, neodolal pokušení, spoléhal se sám na sebe, zapřel Pána Ježíše; — ale za 50 dní po z mrtvých vstání Pána Ježíše obdržel Ducha Svatého; ten ho osvítil a posílil, čili udělil mu milost účinnivou a pak už odolal. (bibl. děj. N. Z. čl. 83.)

Proto nemáme se spoléhati na sebe, máme prositi Pána Boha, aby nás osvítil a posílil, čili, aby nám dal Pán Bůh milost účinnivou, bychom mohli pokušení odolati. A Pán Bůh to tak skutečně činí — proto stojí v katechismu: *Můžeme každému pokušení odolati, protože nám Pán Bůh milost dává.*

Hodné děti modlívaly se k andělu strážci, říkají: ať... tělo, svět, ďábla přemáhám“. Dobří lidé v pokušení volají: „Bože, pomoz mi, ať nehřeším!“ — také vzývají Pannu Marii.

Příležitost.

Sv. Petr zhřešil, zapřel Pána Ježíše; kdy pak, čili kterého pak se to stalo času? Ve dne nebo v noci? Ano stalo se to času nočního. Tedy ten čas byl sv. Petru nebezpečensvím, že zhřešil. (Recapit.) Co bylo příčinou, že sv. Petr zhřešil? — čas (noční).

Kde, v kterém, čili na kterém místě zhřešil sv. Petr? Ano, tedy dům onoho Kaifáše byl tím místem, kde sv. Petr byl v nebezpečnosti, že zhřešil.

Vidíte tedy, že čas, místo je nebezpečným.

Ale ještě pozor! Sv. Petr nebyl tam sám. Kdo pak tam byl ještě? Byl tam tedy sv. Petr s jinými lidmi, říkáme, byl tam ve společnosti.

Vidíte, tak tedy zase tato společnost to byla, kde sv. Petr v nebezpečí byl, že zhřeší.

Prve jste slyšely, že mu bylo již něco nebezpečstvím, že zhřeší, co to bylo? Ano, byl to čas, místo — a nyní jste slyšely také, že společnost mu byla nebezpečstvím, že zhřešil. Tedy dohromady: čas, místo a společnost to byla, kde sv. Petr byl v nebezpečí, že zhřeší. Pamatujte si tedy: čas, místo neb společnost... jest příležitost ke hříchu. Jak se to jmenuje? Co je tedy příležitost ke hříchu?

Příležitost ke hříchu jest čas, místo neb společnost, kde člověk v nebezpečství jest, že zhřeší. (Katechismus.)

Také vám dětem může býti čas, místo neb společnost příležitostí ku hříchu. Který čas na př.? (večer), které místo? (kde si zlé dítě myslí, že je nikdo nevidí, též divadlo, hospody atd.); také společnost (rozpustilé děti, zlí lidé vůbec.)

Ó když sv. Petr klesl do hříchu v příležitosti, což teprve se stane asi dítěti? Jak asi se máte zachovati, budu vám tento příběh vypravovati: Byl jeden hoch, hodný žák, jmenoval se Vincenc; povídám, že byl hodný; modlil se, poslouchal, nikdy nic zlého neříkal. Ale počal choditi do jednoho domu (místo) kde byli dva zlí, zkažení hoši, čili tedy do společnosti. Tito zkažení hoši kleli a jiné zlé ošklivé věci mluvili. Ach, a ten hodný Vincenc se tomu od nich naučil, mluvil zle jako oni. Ale brzo slyšel ve škole, že lidé hřešívají, protože chodí do příležitosti, čili do společnosti. Na to pak brzy šel ke sv. zpovědi a tu upřímně slíbil Pánu Bohu, že už tam do té společnosti těch zlých hochů choditi nebude. Skutečně tam také nikdy více nešel, i když ho tam vábili. Pamatujte, že se té příležitosti zlé pečlivě vyhýbal. Ano tak to máte dělati vy, tak my všichni, abychom ve zlé příležitosti nezhřešili, *máme se jí pečlivě vyhýbat.*

Ale ten příběh ještě není u konce. Vincenc se tedy příležitosti pečlivě vyhýbal, aby nezhřešil; ale co se stalo!? Ti dva zkažení hoši přišli jedenkrát k němu do domu jeho rodičů, když byl sám doma. Ubohý Vincenc, už zase je v jejich společnosti, čili příležitosti ku hříchu. Ale vidíte, že do této příležitosti přišel, ačkoli nechtěl, tedy *proti své vůli*. Ach, a ti darební a zlí hoši počali zase zle mluvit. Vincenci se to začalo zase líbiti, jako tenkrát před sv. zpovědí, ale vzpomněl si na Pána Boha, na to, co mu slíbil, když u sv. zpovědi byl. A víte co učinil? — odešel pryč, nechal je samotné ve světnici, říkáme, že tu *příležitost opustil*. Ano tak to máme činiti, když bychom proti své vůli do příležitosti přišli — máme ji ihned opustiti.

Abychom ve zlé příležitosti nehřešili, máme se jí vyhýbat i ji ihned opustiti, kdybychom proti své vůli do ní přišli. (Katechismus.)

Tak to musíte, milé děti, i vy činiti, nechcete-li padnouti do hříchu těžkého, musíte se zlé příležitosti pečlivě vyhýbat. (Speciálně dle místních a jiných poměrů udati, k. př. hostinec, pastviny, továrna atd.)

A když byste přišly proti své vůli do ní, musíte ji ihned opustiti. Kdyby se vám to líbilo a nechtělo by se vám odejít, učinite to jako onen hodný hoch — vzpomeňte na Pána Boha, On vám dá milost, abyste mohli ihned odejít.

Kterak se hřích v duši rozmáhá?

Milé děti, dnes vám chci vypravovati něco, co vám má býti každému napomenutím čili výstrahou.

Umřel kdys jeden člověk, ačkoliv nebyl stár, byl to opilec; ale on vždy takovým nebýval. Když byl ještě malým hochem, napil se jedenkrát svévolně opojného nápoje (piva, kořalky), ani mu to nechutnalo, skoro to spolknouti nemohl. Ale přišel k nápoji tomu po druhé, a již mu to chutnalo; pak již po tom toužil. Když povyrostl a když míval své peníze, kupoval si takový nápoj a pil často. Tak býval opilý. Otec,

matka a jiní hodní lidé mu proto domlouvali — sliboval, že se polepší, ale brzy se zase opil. A když mu potom opět a opět domlouvali, řekl jim konečně, že tomu už navykl, že bez toho nemůže býti.

Pamatujte si: Protože tedy často pil a se opijel, navykl tomu hříchu čili povstal v něm hříšný návyk. *Páše-li člověk hřích častěji, povstává v něm hříšný návyk.* (Katechismus.)

Ale nešťastný člověk ten, ačkoli věděl, že již hříšný návyk v něm povstal, pil přece víc a víc; nic ho netěšilo, než pití; po pití velmi dychtivě toužil, povstala v něm náruživost — proto stojí v knize: *a potom náruživost.*

Jaké to neštěstí! Avšak moje vypravování není u konce; člověk ten v mládí a ještě později se modlíval, když však ten hříšný návyk v něm povstal, modlíval se již jen málo kdy, on na Boha nemyslíl, *na Boha zapomínal.* A když takto několik let v té náruživosti žil a na Boha zapomněl, upadl do nemoci. Domáci ho napomínali, aby se k Bohu obrátil a na věčnost si vzpomněl, ale on na nic jiného si nemyslíl, než na pití, ještě v té nemoci chtěl pít, *na věčnost zapomněl úplně* a jednoho jitra našli jej ráno na loži mrtvého.

Vidíte, jaké to je neštěstí, když člověk často hřích páchá, povstává návyk, náruživost; člověk zapomíná na věčnost, na Boha. Ale to není jen se hříchem, o kterém jsem vám vypravoval; tak je to s jinými hříchy n. př. se zanedbáváním kostela, prací ve svátek atd.

Sedm hlavních hříchů.

(Podobenství.) Jistý král neměl vlastních dětí; i vzal si tedy k sobě do svého zámku chudého hochu ze prostého rodu, chtěl, aby byl, až vyroste, bude-li hodným, králem. Dal jej tedy všemu dobrému a potřebnému učit.

1) Když jej přivedli ke dvoru královskému, oblékli jej v krásné, královské roucho, měl služebníky;

ale hle, on se vynášel nad jiné prosté, chudé hochy: mnoho o sobě myslil. Vidíte a tak hřešil pýchou, páchal hřích, který se jmenuje *pýcha*.

2) Nerozumní lidé vypravovali mu, že bude náramně bohatým, i líbilo se mu to. Když viděl, že dávají král a královna almužnu, byl nerad, bál se, že bude míti málo, ba schovával si peníze a nečinil to proto, aby se za ně něco koupilo, ale jen, aby jich měl. Přílišně tedy bažil, toužil po penězích a to byl hřích, nazývá se *lakomství*.

3) Na tom všem nebylo dosti; byl stále horším a horším, utíkával svým učitelům a vychovatelům tam, kde byli královští vojáci; rád slyšel, když tam mluvili ohavné řeči. Ach on se stal nestoudným a to je hřích, který se jmenuje *smilstvo*.

4) Když to vše král viděl, již ho chtěl ode dvoru vyhnati, ale přimlouvali se za něho královna a učitelé jeho, mysli, že se ještě napraví. Přivedli tedy do zámku jiného hochy, o němž mu řekli, že ten bude králem, bude prý bezpochyby hodnějším. Jak toho druhého hochy viděl a chváliti jej slyšel, rmoutilo ho to, nepřál mu toho — tak se dopouštěl hříchu *závisti*.

5) Hrozili mu poznovu, že ho vyženou, a pak že bude chudým, že bude míti hlad. A tu on zúmyslně mnoho jedl a pil víno — ach hle, zase nový hřích, který se jmenuje *obžerství*.

6) Tak si tedy říci nedal; musili ho potrestati, nesměl ven, zavřeli ho do pokojíka — ale co on činil? Zlobil se náramně na své učitele, ze zlosti trhal knížky a je zahazoval. Ach, to byl zase nový hřích, který se jmenuje *hněv*.

7) Ale ani když byl potrestán, se nepolepšil; učiti se nechtěl, modliti také ne — to zvlášť měl nechut a ošklivost. Taková nechut k modlitbě nazývá se *lenost*.

Nyní se nadobro ukázalo, že není hodným. Co učinili? Svlékli mu šat královský a vyhnali jej ven ze zámku. Páchal ještě jiné a jiné hříchy. Tak daleko to přivedl, že jedenkrát, když se náramně rozhněval, jednoho člověka chtěl zabiti. I byl dán do žaláře. —

Takovým dítětem je křesťan. Při křtu sv. stal se dítětem Božím, synem Krále nebeského, nabyt roucha posvěcující milosti Boží t. j. roucha královského — ale hle! on potom páchá jeden hřích za druhým, čili sedm hlavních hříchů. Co se mu asi stane? Přestane býti dítětem Božím; roucho posvěcující milosti mu svléknou a přijde do žaláře, který se nazývá peklo. (Recapit. Hříchy z paměti.)

O přikázáních Božích.

Čte se bibl. dějepavy St. Zák. čl. 37. a ze čl. 38. odst. 3. a 4.

Bůh zjevil zákon svůj Židům, an jim na hoře Sinaji desatero přikázání ohlásil a je vyryl na dvou kamenných deskách, kteréž Mojžíšovi odevzdal.

Také my křesťané máme desatero přikázání zachovávatí.

Pán Bůh praví: „V jednoho Boha budeš věřiti!“ anebo: „Pomni, abys den . . .“ — tu něco rozkazuje neb velí.

Pak zas praví k. př.: „Nezabiješ“, „Nepokradeš“ — tu zase něco zapovídá. —

To, co velí, máme činiti; to, co zapovídá, nemáme činiti, čili máme se toho varovati.

Pamatujte si: Kdo činí, co se v přikázáních Božích velí, a toho se varuje, co se zapovídá, o tom se říká, že přikázání Boží zachovává.

Přikázání Boží zachovávatí jest: to činiti, co se nám v nich velí, a toho se varovati, co se nám v nich zapovídá.

Mnoho krásných věcí nám Pán Bůh přikazuje v těch přikázáních, a které jsou šeredné, ohavné, ty zapovídá. Kdož by tedy nechtěl přikázání Boží zachovávatí? Ale víte, že Pán Bůh je spravedlivý, že dobré odměňuje a zlé tresce, proto zajisté nás odmění, bu-

deme-li činiti to, co je dobré. Slyšte, jak velice nás chce odměniti, budeme-li přikázání jeho zachovávatí. (Bibl. děj. N. Zák. čl. 54. „Bohatý mládenec“. Mat. 19, 17.) K Pánu Ježíši přišel jednou člověk a tázal se Ho: „Mistře, co dobrého mám činiti, abych měl život věčný?“ A Pán Ježíš mu pravil: „Chceš-li do života vejíti, ostříhej přikázání!“ Vidíte, tím nám Pán Ježíš slíbil, budeme-li zachovávatí přikázání, že vejdemo do života, t. j. budeme míti život věčný.

A hned za těch časů, kdy Pán Ježíš na světě ještě nebyl, když Israelitům dal ta přikázání, přislíbil jim, a tudíž i nám Pán Bůh: Budou-li přikázání zachovávatí, že již na tomto světě se jim dobře povede, že budou míti všeho dosti, čili, že budou míti hojné požehnání.

Bůh slíbil těm, kteří jeho přikázání zachovávají, život věčný a na tomto světě hojné požehnání. — (Katech.)

Jak pošetilí jsou tedy lidé, kteří nezachovávají přikázání Boží! Už na tomto světě budou nešťastnými a po smrti nedojdou života věčného. Musíme tedy si umíniti, že budeme přikázání Boží zachovávatí, vždyť za to budeme míti život věčný.

Svatí apoštolové, svatí mučedníci dali se raději zabiti, nežli by nezachovali přikázání Boží; k. př. sv. Anežka. Byla ještě dítětem, bylo jí 14 let a již chtěli, aby nevěřila v jednoho pravého Boha. Ale ona věděla, že první přikázání Boží zní: „V jednoho Boha budeš věřiti!“ — chtěla tedy toto přikázání Boží zachovati. Vyvedli ji tedy ven za město na popraviště, byl tu kat, který měl meč, aby jí usekl hlavu. Mnoho lidu tu bylo, kteří se hrozili toho, až jí bude useknuta hlava, a chtěli jí raditi, aby to první přikázání nezachovala, že si tím zachrání život časný čili tělesný. Ale hle! ona věděla, že když to první přikázání Boží zachová, bude míti život věčný, lepší a proto dala si raději hlavu useknouti, než by to přikázání přestoupila. A jest nyní u Pána Boha ve věčném životě, ve věčné radosti.

Hleďte, abyste i vy podobně jednaly, jako tato svatá panna, dívka, abyste nikdy, ať se děje cokoli, přikázání Boží nepřestoupily.

Ale je to divná věc, není-li pravda, že takové dítě raději umřelo, než aby přikázání Boží nezachovalo!? Ó milé děti! Pamatujte: toho ta sv. Anežka nedokázala svou silou, nýbrž Pán Bůh jí dal k tomu svou milost (účinnou), On ji osvítil, aby nezapomněla, že jest život věčný něco dražšího, než život tělesný. On ji posilnil, aby se smrti nehrozila! — Vidíte, i nás každého Pán Bůh milostí svou osvěcuje a posiluje, abychom mohli přikázání Boží zachovávat.

Můžeme všechna přikázání Boží zachovávat, protože nás Bůh milostí Svou k tomu osvěcuje a posiluje. (Katech.)

Také máte v katechismu pěknou modlitbičku; kéž byste si ji říkali, když vás bude tělo neb svět pokoušet:

Bože, Otče můj,
na pomoc mi stůj;
abych činil v každé době,
jen to, co se líbí Tobě!

Slyšely jste, že Bůh vyryl, napsal Mojžíšovi na dvě desky, tabulky, přikázání. Na jedné byla první tři, která přikazují, jak se máme chovati k Pánu Bohu; n. př. „Nevezmeš jména Božího nadarmo.“ Na druhé jich bylo sedm; ta nám přikazují, jak se máme chovati a) k nám samým n. př. „Nezabiješ“ (ani sebe ne-smíš zabít), ale také b) jak se máme chovati ke každému jinému t. j. bližnímu, n. př. „Nepokradeš“ (nikomu nic vzít).

Tak tedy na prvé tabulce bylo napsáno, co máme konati k Bohu, naše *povinnosti k Bohu*; na druhé naše povinnosti *k nám samým a k bližnímu*. Ač jsou dvě tabulky, jsou povinnosti troje. (Čte se v katech.)

V přikázáních Božích ukládají se nám povinnosti troje:
1) *k Bohu*, 2) *k nám samým* a 3) *k bližnímu*.

Přikázání Boží byla na dvou deskách (tabulkách), tak je napsal Pán Bůh Mojžíšovi; Pán Ježíš nenapsal

přikázání na dvě desky, ale všechno to, co v nich je obsaženo (budete se o tom více učit), řekl Pán Ježíš *ve dvou přikázáních*, kterým říkáme *přikázání lásky*, a ta jsou: První: „*Milovati budeš Pána Boha svého z celého srdce svého, ze vší duše své a ze vší mysli své a ze vší síly své.*“ Druhé pak jest: „*Milovati budeš bližního svého jako sebe samého.*“

Jestliže jsme prvé řekli, že budeme plniti všechna přikázání Boží a že nás nic od nich neodvrátí, jako sv. Anežku, tím samým slibujeme, že budeme konati své povinnosti k Bohu, k sobě a k bližnímu, t. j. přikázání lásky!

O povinnostech k Bohu.

Povinnosti k Bohu obsahují se v prvních třech přikázáních.

O prvním přikázání Božím.

„*V jednoho Boha budeš věřiti.*“

(Čte se z katechismu, co velí toto první přikázání: abychom v Boha věřili, v něho doufali, jej milovali, jemu se klaněli.)

Budeme se tedy učit nejprv, co to je

a) *v Boha křesťansky věřiti . . .*

Lidé nevěděli, jaký je Pán Bůh, a co nám poroučí; k. př. pohané; až přišel na svět Pán Ježíš, Syn Boží, pravý Bůh, ten lidem pověděl, čeho o Bohu nevěděli, čili zjevil jim to; a to, co Pán Bůh takto zjevil, měli dobří lidé a mají až doposud křesťané v duších za pravdu, v srdcích ví, myslí, že to je pravda, čili věří tomu. Tito lidé mají tedy všechno za pravdu, co Bůh zjevil.

Ale jak my se máme toho dovědět co Pán Bůh zjevil? Vždyť jsme Pána Ježíše neviděli!?

Pamatujte si: Pán Ježíš pověděl to apoštolům (kolik jich bylo? kdo byl z nich první?); ti to zase povídali, neboli přednášeli, předkládali jiným lidem věřícím, říkáme jim křesťané. Pamatujte si: ti apoštolové s těmi věřícími slouli církev, a tato církev jest až posud; na místě apoštolů jsou biskupové a na místě sv. Petra jest biskup římský, sv. Otec — papež. Ti tedy věří tomu, co Pán Ježíš učil. A po celém světě jsou takoví křesťané, kteří věří, čemu učí biskupové a první z nich, papež. Ti všichni dohromady jsou zase církev, jsou všude — říkáme jim církev vše-obecná neb katolická církev.

A když tedy biskupové a první z nich papež nám hlásají čili předkládají, co Bůh zjevil, říkáme, že nám to Bůh skrze katolickou církev předkládá, poněvadž biskupům to zjevil Pán Ježíš.

Máme tedy vše za pravdu míti, co Bůh zjevil, a nám skrze katolickou církev předkládá — pak se o nás řekne, že v Boha křesťansky věříme.

Proto čtete v kalechismu: *V Boha křesťansky věřiti jest: všecko za pravdu míti, co Bůh zjevil a nám skrze katolickou církev předkládá.*

Poznámka. Katecheta zde u větších dětí ukáže „na vzbuzení víry“ — kde se modlíme: „věřím všemu, co jsi, ó Bože, zjevil, čemu Ježíš Kristus učil, co sv. apoštolé kázali a co sv. církev věřiti velí“ — podle tohoto textu se vše ještě rekapituluje.

Ó kéž byste tedy vždy z celého srdce všemu věřily, čemu Ježíš Kristus učil, co Bůh zjevil, co sv. apoštolé kázali a co sv. církev věřiti velí!

Sv. Petra tázal se Pán Ježíš, jak o něm věří — a on řekl: „Ty jsi Syn Boží živý!“ Hledme tedy i my pamatovati, že Kristus je Syn Boží, že nás tedy Bůh učil.

Ano, milé děti, učil nás Bůh a skrze církev katolickou učí nás dosud; kdyby nás lidé jenom učili — tu bychom nemusili vše za pravdu míti, co povídají; lidé totiž vždy pravdu nemluví — a sice že zúmyslně lhou čili nepravdomluvní jsou; anebo, poněvadž pravdu nevědí, a tedy, ač ne zúmyslně, přece nepravdivé věci povídají.

Ale takovým není Pán Bůh; o něm jste se učily, že jest nejvýš pravdomluvný — Pán Bůh tedy lháti ani nemůže. On jest také vševědoucí — on také všecku pravdu ví, on tedy nemůže se zmýlit, čili on nemůže nic nepravdivého zjevit. — Proto čtete v katechismu:

Věříme v Boha, poněvadž Bůh nejvýš pravdomluvný jest a nic nepravdivého zjevit nemůže.

Jedenkráté Pán Ježíš učil lidi i učedníky, „že dá za pokrm duší našich své tělo“; — těm, kteří to slyšeli, zdálo se, že to ani pravda býti nemůže, a odešli. Ale sv. Petr a apoštolové zůstali u Pána Ježíše — a Pán Ježíš se jich tázal: „zdali i vy odejdete?“ A sv. Petr odpověděl: „Pane, ke komu pak bychom šli, ty sám slova života věčného máš,“ t. j. jen ty sám učíš tomu, co nám pomůže k životu věčnému. A víte, proč to svatý Petr tak řekl? On věděl, že Pán Ježíš uzdravuje nemocné, křísí mrtvé, čili že dělá, co jen Bůh činiti může. Věděl tedy, že jest Pán Ježíš Bůh; — Bůh pak jest nejvýš pravdomluvný, všecko ví, nic nepravdivého zjevit nemůže, a proto řekl sv. Petr: „Ty sám slova života věčného máš“. Lidé se mohou mýlit, anebo nás klamati — ale Bůh to nemůže. — A proto tedy ti lidé, kteří odešli od Pána Ježíše, náramně chybili, spolehli se na sebe, že oni všemu lépe rozumí, než Pán Ježíš, Pán Bůh. Takovými vy nebuďte, a kdyby tisíckrát mluvil někdo proti tomu, co Pán Ježíš učil, vy jako sv. Petr řekněte: „Jen Bůh sám pravdu mluví — a lidé se klamou“. —

Proti víře jsou tito hříchové:

- 1) *za víru svou před lidmi se styděti a ji zapíratí,* 2) *nevěra i modlářství,* 3) *pověra,* 4) *hádání.*

Ad 1) Slyšely jste, že chybuje, kdo spoléhá na sebe, když se jedná o víru, a slyšely jste, že sv. Petr jen Pánu Ježíši chtěl věriti a přece se mu stalo jednou veliké neštěstí. On věřil pevně, že Ježíš Kristus je Syn Boží, ale v tu noc, v kterou Pán Ježíš byl zajat (před smrtí) byl sv. Petr v jednom domě (v kterém?), byli

tam lidé (jáci?) a ti mu řekli, že jest učedníkem Ježíše, čili že věří tomu, čemu Pán Ježíš učil. Ale hle, sv. Petr měl tu víru v srdci, ale když viděl, že všichni jsou proti Pánu Ježíši, za tu víru se styděl před lidmi i za Pána Ježíše a tu víru zapřel.

Milé děti, to byl ovšem hřích a sv. Petr potom plakal a vícekrát se toho nedopustil (umřel za Pána Ježíše). Ale z toho máte naučení, že by se vám tento hřích lehko mohl stát; k. př. jde kněz s Velebnou Svátostí Oltářní k nemocnému — vy věříte, že nese k nemocnému Pána Ježíše, hodní lidé klekají, bijí se v prsa, ale někteří sotva že smeknou. A kdybyste vy také tak činily, jako ti druzí — hle tu byste se styděly za svou víru, ji zapřely. Pamatujte si, že to je první hřích proti víře: *za víru svou se před lidmi styděti a ji zapíratí*. Ale nejen to, i křesťanské pozdravení nechťíti dáti, nesmekati před sochou, před křížem, jest zapřením víry. (Zde dá katecheta příslušné napomenutí.)

Ad 2) *Nevěra a modlářství.*

a) Kdo ničemu z toho, co Pán Ježíš zjevil a katolická církev předkládá, nechce věřiti, ten se dopouští nevěry.

Takoví lidé jsou velmi nešťastni, musí se báti smrti a věčnosti a ač říkají, že se nebojí, přece se bojí, poněvadž jistě nevědí, zdaž nebloudí.

Příklad: Vysoký důstojník říkal, že ničemu nevěří; paní věřila všemu, co Pán Ježíš zjevil; otec dceři přemlouval, aby nic nevěřila. Ale pojednou se dcera rozstonala a cítila, že umře; povolala otce k svému loži, vzala ho za ruku a řekla slabým hlasem: „Otče, umírám! Řekněte mi tedy zjevně, co mám dělat? Mám nyní věřiti, že není ani nebe, ani pekla, jak vy jste říkával, anebo mám se držeti toho, čemu mě drahá zesnulá matka učila?“ Domněle nevěřící otec stál jako bleskem omráčen; naklonil se k dceři a řekl třesoucím se hlasem: „Dítě mé! Věř tomu, čemu tě učila matka“.

V nábožensky smíšených osadách: Kdo jinak věří, než katolická církev učí, ten má bludnou víru, nepravou. A jestliže tvrdošijně se jí drží, ač byl poučen, říká se mu kacíř; n. př. Hus, Kalvín, Luther.

Ti, kteří chtějí věřit, jak Luther a Kalvín učí, a ne jako církev katolická, dali si jméno evangelíci. Ale oni evangelium čili Písmo sv. si vykládají jinak než sv. apoštolové i než církev katolická. Nemáme se s nimi hádati a jich tupiti, nebo mnozí za to nemohou, že už tak byli vychováni; máme se za ně raději modliti a děkovati, že jsme v katolické církvi.

b) Modlářství. (Dle čl. 38. St. Z. „Zlaté tele“.)

Israelité na poušti zlaté tele měli za Boha; to zlato stvořil Pán Bůh, měli tedy za Boha věc stvořenou. Takový, kdo věc stvořenou za Boha má, je modlářem, čili dopouští se hříchu modlářství.

Mnozí lidé nejsou pokřtěni, nejsou křesťané; ale jsou za našich časů lidé, kteří jsou pokřtěni, kteří se učili všemu, co Pán Ježíš zjevil, a co katolická církev předkládá, ale tak mluví, jakoby příroda byla Bůh. Přírodu stvořil Pán Bůh všemohoucí, oni mají tedy to, co Pán Bůh stvořil, za Boha. Jsou tedy také pohané, neb alespoň hříchu modlářství se dopouštějí. Takoví lidé dopouštějí se spolu hříchu nevěry a mnozí z nich ještě chtějí té nevěře učit lid slovem, špatnými knihami, novinami atd. Pán Ježíš nám praví o takových: „Pilně se varujte falešných proroků“ — a proto nemáme nic takového poslouchati, čísti atd.

(Dle místních poměrů dá se napomenutí o vypůjčování a čtení kněh!)

Ad 3) *Pověra.*

(Dle čl. 22. N. Z. „Malomocný“ vypravuje katecheta, jaká to byla nemoc.) Jeden malomocný slyšel o Pánu Ježíši, že uzdravuje nemocné a proto přišel k němu a pravil: „Pane, chceš-li, můžeš mne očistiti“ — a Pán Ježíš mu řekl: „Chci, buď čist;“ — a malomocný byl ihned uzdraven, byl hned očištěn

beze všech léků; to byl zázrak čili účinek zázračný, skutek jen Bohu možný.

Takové účinky zázračné může způsobiti jen Bůh, poněvadž jen Bůh je všemohoucí. Jen od Boha tedy musíme očekávati účinků zázračných.

Jsou lidé, kteří také očekávají účinek zázračný od věcí stvořených, k. př. někdo je nemocen a nepovolají mu lékaře, ale přiloží od nějakého podvodníka papírek nějakými slovy popsany; od toho papíru tedy očekávají účinků zázračných. Takoví lidé, kteří od věcí stvořených čekají účinků zázračných, páchají hřích, který se nazývá p o v ě r a.

Avšak některé věci nazýváme svěcenými, k. př. svíce, voda; kněz n. př. nad vodou se modlil, aby, kdo se jí pokropí, litoval hříchů svých a nabyt posvěcující milosti Boží. Protože kněz nad vodou, svícemi se modlil, je žehnal — jsou svěceny. Můžeme očekávati, že to, co se nad nimi kněz modlil, budeme-li toho hodni, Pán Bůh dá nám pro zásluhy Ježíše Krista. Ale ta voda sama sebou toho nedokáže, ta nebude dělati účinků zázračných. I tehdy tedy, když užíváme věcí svěcených, máme ty účinky očekávati od Boha skrze Pána Ježíše a jen to, co kněz se nad tou věcí modlil, smíme očekávati.

A proto, když lidé od té věci samé, třeba byla svěcená, účinků zázračných očekávají, prohřešují se pověrou. Proto čte se v katechismu: *Pověrou se prohřešuje, kdo od věcí svěcených anebo některých jiných očekává účinků zázračných.*

Vídíte, jak lidé bývají zaslepeni; od Boha neočekávají pomoci, ač Pán Bůh je všemohoucí, ale očekávají to od věcí, které nejsou všemohoucí. Kdybyste tedy viděly, že někdo něco dělá, co je pověrou, a vás k tomu naváděl, řekněte si: jen Pán Bůh je všemohoucí a žádný jiný. Kdyby však nějaký zlý člověk chtěl se vám posmívati, že se kropíte svěcenou vodou a že jste pověřiví, tu si pamatujte: kdybych od té vody čekal účinků zázračných, to by byla pověra; ale já očekávám jen to, co se kněz modlil, že mi to Pán

Bůh pro zásluhy Ježíše Krista udělí a to jest: odpuštění lehkých hříchů, náklonnost k pokání.

Ad 4) *Hádání.*

Nevíme, kdy zemřeme, to jest věc skrytá a budoucí, to ví jen Pán Bůh. Ještě mnohé jiné věci jsou skryté a budoucí; ale lidé ty skryté a budoucí věci chtějí zvědět; vykládají n. př. takoví lidé karty, prohřešují se hádáním. Jsou také lidé, kteří budoucí a skryté věci chtějí předpovídati (n. př. cikánky) dle čárek na rukou (bude-li mítí kdo štěstí, brzo-li umře), čili dle znamení, která toho oznámiti nemohou. To může jen Pán Bůh vědět.

I takoví, kteří tyto skryté a budoucí věci předpovídají, dopouštějí se hříchu hádání. —

Nejprve jsme tedy měli, „kteří chtějí zvědět“ — nyní „kteří předpovídají“ — ale oboje jest hřích hádání. Proto čte se v katechismu: *Hádáním se prohřešuje, kdo skryté a budoucí věci zvědět chce, anebo předpovídá dle znamení, která těchto věcí oznámiti nemohou.*

Toto hádání jest hřích, to uráží Pána Boha, neboť jenom Pán Bůh jest vševědoucí a kdo se dopouští hádání, jedná tak, jakoby i stvořené věci byly vševědoucí. Kdybyste někdy něco takového viděly, řekněte jiným i sobě: „Jen Bůh je vševědoucí!“ Často se takoví lidé ještě ošidí, a kdo jim hádal, se jim vysměje, že jsou hloupi.

b) *V Boha křesťansky doufati, jest: od Boha důvěrně očekávati, co nám slíbil.*

Pán Bůh slíbil Abrahamovi, že jeden z jeho potomků bude Vykupitel světa. Abraham to očekával od Boha, protože to Bůh slíbil. Abraham tedy očekával od Boha to, co mu slíbil, říkáme zkrátka: doufal v Boha. Ale pozor! Abraham měl jen jednoho syna, a Pán Bůh jednoho dne mu poručil, aby ho obětoval; tu si mohl Abraham mysliti: jak se to vyplní, co mi Bůh slíbil? Ale hle! on o tom, co mu Bůh slíbil, ne-

pochyboval, čili očekával to důvěrně. Tak i nám křesťanům skrze Pána Ježíše mnoho slíbil Pán Bůh — máme to tudíž od Boha důvěrně očekávati, pak se bude moci o nás říci, že i my v Boha, a sice křesťansky, doufáme.

V Boha křesťansky doufati, jest: od Boha důvěrně . . .

Co máme od Boha doufati?

1) *Věčnou blaženost v nebi.* (Čte se čl. 56. N. Z. Vzkříšení Lazarovo; celý dialog se zopakuje.)

Marta pravila Pánu Ježíši: „Pane, kdybys byl ty zde byl, bratr můj nebyl by umřel. Ale i nyní vím, že dá tobě Bůh, čehožkoli požádáš od něho.“ I řekl jí Ježíš: „Vstaneť zase bratr tvůj.“ Marta odpověděla: „Vím, že vstane při vzkříšení v den nejposlednější.“ Však Ježíš řekl jí: „Kdo věří ve mne, má život věčný, živ bude na věky.“ — Tím Pán Ježíš slíbil, že budeme věčně živi. Víte tedy, že to jest nebe, kde věčně živi budeme, a tam pak nebude nás nic trápit, čili budeme věčně blaženi. Proto tedy život věčný nazývá se též věčná blaženost. Pán Ježíš nám tedy slíbil věčnou blaženost v nebi; máme ji tedy důvěrně očekávati čili od Boha doufati.

Jaká to radost, když víme, že budeme věčně blaženě živi! Té radosti nemají ti, kteří nic nevědí o Pánu Ježíši, neb nechtí o něm věděti. Smrti se bojí každý, ale my víme, že nás potom očekává blaženost v nebi.

Ale pozor! Hříšníci nemohou věčné blaženosti v nebi čekat, a jsme-li v těžkých hříších, jak pak to tedy s námi dopadne? Zdali pak smíme i to očekávati, že nám Pán Bůh hříchy odpustí? Zajisté!

2) Co Pán Ježíš činil při poslední večeři? Pán Ježíš řekl: „Totoť jest krev má, která za vás vylita bude na odpuštění hříchů“. Tím nám Pán Ježíš slíbil, že se skrze tu krev budou odpouštěti hříchy. Máme tedy od Boha očekávati *odpuštění hříchů*. Jaká to opět radost! Učily jste se, že hřích jest nejvyšší škodlivý (uvaluje věčné tresty, zbavuje věčné blaže-

nosti) ano tak jest škodlivý, ale může nám přece býti odpuštěn, Pán Ježíš nám to slíbil.

3) *milost*. Skrze proroka Ezechiele (36, 26.) slibuje Pán Bůh: „Učiním, abyste zachovávali přikázání má.“ Pán Bůh to učiní, abychom to činili, co se v přikázáních velí, a toho se varovali, co se v nich zapovídá. (Rekap.: Co jest to přikázání Boží zachovávat? Kolik jich je?) To, co se velí, jest dobré; a co se zapovídá, jest zlé. Pán Bůh tedy to učiní, abychom konali dobré a zlého se varovali. To nám tedy slíbil. My si toho však nezasluhujeme, to jest dar, dobrodiní, které nám uděluje Bůh. Jak se nazývá takové dobrodiní, které nám uděluje Bůh? Ano to je milost. Pán Bůh tedy slíbil *milost, abychom dobré činili a zlého se varovali mohli*.

Toho si máme co nejvíce vážiti, neboť, co by to bylo platno, kdyby člověk po odpuštění hříchů zase hřešil a kdyby neměl od Boha pomoci, milosti, aby se zlého varovati mohl?

Můžeme doufati od Boha vezdejší statky, pokud nám jich k zachování života třeba jest. (Katech.)

Pán Ježíš káral ty lidi, kteří příliš pečovali o pokrm, o oděv, zkrátka, kteří pečovali příliš o to, čeho pro tělo a sice zde potřebujeme. To, čeho zde potřebujeme, nazývá se vezdejší statek. Pán Ježíš učil nás modlitbě: „Chléb náš vezdejší dej nám dnes.“ Toho potřebujeme nejvíce, toho nám jest k zachování života potřeba. Máme tedy prositi o chléb, nebo nám ho je k zachování života velice potřeba. Můžeme tedy očekávati čili doufati, že nám ho Pán Bůh dá.

Z toho je vidět, že můžeme od Boha očekávati, doufati vezdejší statky, avšak pokud nám jich pro život třeba jest.

Nemáme si tedy žádati, čeho nám není třeba (bohatství); když máme pokrm a oděv, máme býti spokojeni. Pán Ježíš také více neměl, ba pravil, že nemá ani, kam by hlavy své sklonil. Vidíte: Pán Ježíš je všemohoucí, vše je jeho; tolik hvězd, každá jako naše země a větší, co je tam bohatství — a vidíte,

když se Pán Ježíš narodil, byl ve chlévě, chudý a často jen to měl, co od lidí dostal. Neměl často noclehu, příbytku a když umíral, i oděv jeho mu vzali. Máme tedy spokojení býti tím, co máme. Ale ty vezdejší statky, pokud nám jich k zachování života třeba jest, ty nám Pán Bůh dá, ty můžeme od Něho doufati.

Proč máme od Boha doufati?

Doufáme v Boha,

1) *protože jest Bůh všemohoucí.* Při zázraku nasycení lidu chleby na poušti pravil ap. Filip: „Kdo bude moci je nakrmiti zde na poušti?“ On tedy nedoufal, že by mohl je Pán Ježíš nasytiti. Ale Pán Ježíš to přece učinil. Proč? Protože je všemohoucí.

2) *(dobrotivý.)* Když křesťanští kněží missionáři přišli do země, která se jmenuje Japonsko, kázali o Bohu, že poslal Syna svého na svět, který za lidi umřel na kříži. Tu obyvatelé zvolali: „Jak dobrotivý, jak laskavý je Bůh křesťanů!“

Ano, milé děti, Pán Bůh je dobrotivý; potřebovali jsme pro svou duši, aby za nás Syn Boží umřel a Pán Bůh nám ho dal. Pamatujme si tedy, že Pán Bůh jest dobrotivý; prve jste slyšely, že Pán Bůh je všemohoucí.

3) *(věrný.)* Pán Bůh sliboval po 4000 let Vykupitele; co sliboval, to konečně splnil a proto mu říkáme, že jest věrný. (O vánocích se zpívá: „Jenž prorokován jest . . . ten na svět poslán jest...“) Tak jste slyšely, že Pán Bůh jest všemohoucí, dobrotivý a věrný; ale takovými nejsou lidé.

Lidé nejsou a) všemohoucí; lékař n. př. slíbil, že uzdraví nemocného, ale ten umřel, protože lékař není všemohoucí, nemohl vyplniti, co slíbil. Tak to u Pána Boha není, on je všemohoucí, může vše splniti, co slíbil.

Lidé také nejsou všichni b) dobrotiví, c) a věrní. Syn jeden slíbil, že bude otce živiti, dá-li mu statek.

Ale hle, on pak nechtěl otci dávat, čeho potřeboval, ba otce nemiloval, nebyl dobrotivý, a že neplnil, co slíbil, nebyl věrný. Vidíte, ačkoli mohl plnit, co slíbil, neplnil toho, poněvadž nebyl dobrotivý a věrný; nechtěl splnit, co slíbil. To zase není u Boha; o něm jste slyšely, že je dobrotivý a věrný, on tedy chce splnit, co slíbil. Lidé tedy někdy neplní, co slíbili, poněvadž nejsou všemohoucí; někdy zase mohou, ale nechtí, poněvadž nejsou dobrotiví a věrní.

Pán Bůh je ale všemohoucí, on může vše splnit. Jaký ještě jest? Ano jest tedy dobrotivý a věrný; *chce splnit, co slíbil.*

Dobří lidé tedy doufají v Boha, poněvadž je všemohoucí, dobrotivý a věrný. (Katech.)

Katecheta s dětmi vzbudí akt naděje a důvěry v Boha, zvlášť končí-li se hodina náboženská.

Hřích proti naději jest zoufanlivost . . .

Jidáš zhřešil těžce, ale neočekával, že mu Pán Bůh odpustí a že ho po smrti vezme do nebe čili spasí.

Co přestal doufat? Co neočekával? Pamatujte si: poněvadž přestal doufat, říkáme, že se dopustil zoufanlivosti.

Jinak jednal sv. Petr; on hřešil, ale doufal, že mu Bůh odpustí. Pamatujte si, že litoval a Pánu Bohu přislíbil vícekrát nezhřešiti, činil pokání. Ano, kdo činí pokání, ten může očekávat odpuštění hříchů.

Kdyby však nechtěl pokání činiti a přece doufal, že mu Bůh odpustí, ten se opovážlivě spoléhá na milosrdenství Boží. Takových lidí je nyní mnoho na světě; hřeší každého dne, nechodí do kostela . . . a přece říkají: „Pán Bůh je milosrdný, vždyť on mi odpustí“. Jakého hříchu se ti zase dopouští? Ano opovážlivě spoléhají se na milosrdenství Boží. Takovými vy také nesmíte býti. Ovšem také tak jako Jidáš jednati nesmíte; jakého se ten dopustil hříchů? Co přestal doufat?

Však ještě něco si pamatujte! Slyšely jste snad o Jobovi; (čl. 29. St. Z. „Jobova trpělivost“) byl vel-

mi šťastným člověkem, potom však dopustil Bůh na něj neštěstí čili bídy. Žena jeho řekla mu: „Odřekni se Boha a umři!“ Chtěla, aby přestal doufati, že mu Bůh v bídách pomůže. To by byl také hřích zoufanlivosti.

Hříchu zoufanlivosti dopouští se též ten, kdo přestal doufati, že mu Bůh v bídách pomoci chce. A dříve jste slyšely o Jidášu, co ten přestal doufati?

Spojíme-li oboje dohromady, máme to, co je v katechismu: *Hřích proti naději jest obzvláště zoufanlivost, když člověk přestal doufati, že by jej Bůh spasiti, hříchy mu odpustiti, anebo v bídách pomoci chtěl.*

Hodní křesťané, i když mají neštěstí, říkají: „Bůh dopustí, ale neopustí“, ti tedy doufají; zlí však reptají proti Bohu. Jakými pak chcete býti vy? Ó slibte, že chcete vždy a ve všem i v neštěstí v Pána Boha doufati. —

c) *Boha křesťansky milovati jest: v Bohu největší zalíbení míti a upřímně se vynasnažiti, abychom se mu líbili.*

1) Jednomu dítěti ztratila se matka. Přivedli dítě to do jednoho krásného domu, do hradu královského; tam byly krásné pokoje, šaty, nábytek, lepší jídla a všecko; ukázali tam onomu chlapci královnu bohatě oděnou, která slibovala, že si dítě vezme za své, že mu bude matkou. Ale dítě bylo smutné; ta královna nelíbila se mu tolik, jako jeho matka. Konečně přivedli k němu matku jeho, a tu se dítě hned zasmálo, zardovalo, běželo k ní; ta se mu více líbila, než ona královna. Když se ptali: „Máš ji tak rádo, jako tuto paní?“ — ono řeklo: „Ne.“ Dítě tedy mělo v matce větší zalíbení, než v oné královně.

Podobně máme to činiti Pánu Bohu. Bůh jest všech nás otec, miluje nás více, než otec pozemský — a proto máme v něm největší zalíbení míti, pak o nás bude se moci říci, že Boha milujeme.

2) V městě Miláně byl biskup, svatý Karel Bor. Ještě když dítětem byl, měl Boha velmi rád. Když

ráno procitl, děkoval Pánu Bohu, že bude moci po ten celý den se modlití, učití a tak se Pánu Bohu líbití. A co si ráno umínil, to po celý den konal: modlil se, učil, poslouchal své matky, a sice proto, aby se Pánu Bohu líbil. A to nedělal jen na oko, nýbrž v srdci tak smýšlel. Proto říkáme, že se upřímně vynasnažoval, aby se Pánu Bohu líbil. Tím právě dokázal, že Boha miluje. —

Prvé jste slyšely, že máme v Bohu největší zalíbení mítí, ale to by nebylo dost, máme také jako sv. Karel Bor. co asi činiti? A co tedy dohromady činiti? Ano když to obojí dohromady budeme činiti, pak se o nás bude moci říci, že Boha křesťansky milujeme.

Proto čteme v katech: *Boha křesťansky milovati jest: . . .* (viz výše.)

Některý chlapec se nerad modlí, nerad chodí do kostela, nemá tedy v modlitbě, ve službách Božích, v Bohu žádného zalíbení. Ach, ten nemiluje Pána Boha! Jiné dítě zase dělá věci, jež Pán Bůh zapovídá, k. př. lže; to je věc ošklivá, to se Pánu Bohu nelíbí. Takové dítě také nemiluje Pána Boha; proč? Kéž byste si v srdci umínily oboje; pak budete Boha milovati. Slibte, že tak učiníte; vstaňte!

(Katech. vzbudí s dětmi affekt lásky k Bohu...)

Proč máme Boha milovati?

Chlapec jakýs měl rád jednoho starce; stařec ten již sotva chodil, byl shrbený, neměl tedy již tělo krásné. Jiný chlapec tázal se ho: „Proč pak toho starce máš tak rád? Vždyť má tělo již staré, hubené, shrbené, nehezké?“ Ale ten první chlapec druhu svému odpověděl: „Ano, stařec ten má tělo již nehezké, ale já nemiluji tolik jeho tělo, já miluji vlastně jeho duši; ta jeho duše nemá žádného hříchu. On jest dobrý (dobré miluje, nenávidí zlé), ba on i maličkého hříchu se bojí. On je dokonale dobrý čili *dokonalý*. A protože jest takový dokonalý, tu jest zajisté hoden, abych ho miloval, čili on jest *lásky hodný*.“

Tedy jinoch ten nemiloval starce, protože měl tělo, ale proč? A proto tedy máme podobně milovati Pána Boha. On těla nemá, nemůžeme Ho viděti, jest pouhý duch. Jest dobrý (dobré miluje a nenávidí zlé). Ani dost málo zlého nemá rád, je dokonalý, a nikdo není tak dokonalý, jako on, ani andělé. On jest tedy nejvýš dokonalý, tudíž zajisté hoden, abychom Ho milovali. Neboť zde na světě hodné děti a lidi milujeme, proto i Pána Boha máme milovati, protože je nejvýš dokonalý. Ó tu nás to v srdci nutí, abychom si řekli: „Pane Bože, miluji Tě proto, že jsi nejvýš dokonalý, že dobré miluješ a zlé nenávidíš a tudíž lásky hodným jsi!“

Již prvé jste slyšely příklad o dítěti a královně, že to dítě milovalo matku více než onu královnu. A tak to mají děti vůbec činiti rodičům, poněvadž rodiče je měli rádi, když ještě ani o sobě nevěděly; dávali a dávají jim pokrm, oděv, vše, co potřebovaly a potřebují, i říkáme, že jsou rodiče k dítkám dobrotiví.

Ale Pán Bůh je ještě dobrotivější než rodiče. On nám dal docela i život, duši nesmrtelnou. Syn Boží za nás umřel na kříži, byl tedy Pán Bůh dobrotivý více, než všichni lidé mohou býti. On jest tedy nejvýš dobrotivý. — A milujeme-li rodiče, tím více Pána Boha milovati máme. Ó zajisté máme milovati Pána Boha, protože nejvýš dobrotivý jest. Řekli-li jsme dříve: „Ó Bože, miluji Tě, protože jsi nejvýš dokonalý a lásky hodný“ — nyní zajisté řekneme: „Miluji Tě, ó Bože, že jsi *nejvýš dobrotivý*; dal jsi mi duši, život udržuješ, umřel jsi na kříži, kterak bych tedy Tebe neměl milovati?“ —

Boha milovati nade všecko.

(Uvede se příklad o sv. Bibiáně — životopis v Brevíři 2. prosince.)

Pohanský soudce chtěl, aby sv. Bibiána nemilovala Pána Ježíše čili Boha; chtěl ji k tomu donutiti, vzal jí všechny peníze, které po rodičích zdědila. Ale sv. panna, mučednice Bibiána přece nepřestala Pána

Boha milovati. Milovala tedy Boha více než peníze. Potom jí pohanský soudce sliboval, jestliže zapře Ježíše Krista a přestane jej milovati, že sám císař učiní ji vznešenou císařovnou. Ale Bibiána nepřestala přece Pána Ježíše milovati. Milovala tedy Boha nad tu slávu a čest. Potom neměla nic než tělo, život; tělo jí rozedraly ostrými bičíky, a tak ji bičovali, až umírala. Život mívají lidé nejraději ze všeho. Sv. Bibiána i v tu chvíli Pána Boha milovala, tedy také více než život. A už zajisté neměla nic jiného na světě. Milovala Pána Boha *více, než cokoli jiného na světě*, a proto říkáme, že milovala Boha nade všecko.

Tak to nedělají lidé na tomto světě. K. př. Bůh praví: „Pomni, abys den sváteční světil;“ nemá se pracovati v ten den sváteční, má se jíti Pánu Bohu sloužiti do kostela. Ale mnozí lidé pracují, aby měli více peněz, milují tedy peníze více než Boha.

Ó kéž byste tedy vy Pána Boha milovaly jako sv. Bibiána nade všecko, t. j. více, než cokoli jiného na světě.

Poznámka Katecheta dobře učiní, když vše zopakuje a s dětmi vzbudí akt lásky, asi takto: Nyní vstaňte děti, pohlédněte na kříž, ruce sepněte a řekněte se mnou: „Bože můj! Miluji tě z celého srdce svého, nade všecko, protože jsi nejvyšší dobré a že jsi ke mně a ke všem tvorům nejvyšš dobrotitivý. Žádám, abych tě tak miloval, jako tě tvoji vyvolení milují. Ty, ó Bože, lásku mou více a více rozněcuj!“

d) *Bohu se klaněti* jest: (definici viz níže.)

Svatí tři králové přijeli do Jerusalema; tam byl králem Herodes, toho jenom navštívili, ale mysli si o něm, že jest jenom pánem pozemským.

Když však našli Pána Ježíše, ačkoli byl v chlévě a v jeslích — o tom si mysli, že je o mnoho víc než král Herodes. Mysli si o něm, že jest nejvyšší Pán nebes a země, čili že jest Bůh.

A tak to máme činiti i my; máme Boha za nejvyššího Pána nebes a země uznávati. — Ale na tom není dost. Sv. tři králové, když našli Pána Je-

žíše, nejvyššího Pána nebes a země, padli na kolena, vzdávali mu uctivost, jakou nižádnému králi pozemskému nevzdáváme, zapálili mu kadidlo a proto říkáme, že Jemu nejhlubší uctivost vzdali.

Tak to máme činiti i my. Co jsme řekli nejprv? co nyní? Ano: máme Pána Boha za nejvyššího Pána nebes a země uznávati a jemu nejhlubší čest vzdávati.

(Zde se může učiniti opět zmínka o modlářství; připomenouti, že nezáleží na pouhém pokleknutí — pohané to také dělají — ale v duši se musíme Bohu klaněti).

Ale ještě pozor! Co pak vypravuje sv. evangelium o sv. třech kráľích? Když vyjeli z Jerusalema k Betlému a viděli opět hvězdu, tu se zaradovali; ano měli velikou radost. Oni tedy tu nejhlubší uctivost vzdávali s radostí, čili radostně.

Tak opět my to máme činiti. Jak máme tu uctivost vzdávati? Za koho máme Pána Boha uznávati? Jak je to vše dohromady? Ano, tak to jest; a když to vše učiníme, tu se o nás říká, že se Bohu klaníme. Proto čtete v katechismu: *Bohu se klaněti jest: Boha za nejvyššího Pána nebes a země uznávati a jemu nejhlubší uctivost radostně vzdávati.*

Máme se tedy Pánu Bohu klaněti; měli bychom to konati ustavičně, ale konáme to aspoň, když se modlíme. Neboť ten, kdo se modlí, myslí na Pána Boha, uznává jej za nejvyššího Pána nebes a země, klečí neb aspoň má sepaté ruce. Co tím vzdává Pánu Bohu? A konečně, kdo se dobře modlí, ten má uvnitř radost. Ó tak tedy modleme se, čili klaněme se Pánu Bohu ráno, večer, zvláště pak ve chrámu Páně.

Poznámka. Zde naskýtá se katechetovi příležitost o chování se v chrámu Páně dle nabytých zkušeností u dětí a u dospělých se zmíniti (viz katechési o mši svaté).

Tak tedy Pánu Bohu máme se klaněti. Zdaliž pak i někomu jinému máme se klaněti? A proč ne? Jenom jeden jest Bůh a proto On nejvyšším jest Pánem na světě.

Co pak žádal ďábel od Pána Ježíše na poušti?

(aby se mu klaněl.) Co mu odpověděl Pán Ježíš? „Pánu Bohu svému se klaněti a jemu samému sloužiti budeš“. Tak tedy si pamatujte: „Pánu Bohu svému se klaněti budeš!“

Potkáme-li člověka vznešeného, tu ho pozdravíme, smekneme klobouk, nebo se trochu nakloníme. Tak to je hezké a slušné. Budete se o tom učit ve 4. přikázání. Ale když kněz nese k nemocnému Nejsv. Svátost oltářní, tu nábožní křesťané padají na kolena a bijí se v prsa. Co pak asi činí? Proč pak to činí? Ano oni vědí, že v Nejsv. Svátosti oltářní je Pán Ježíš, Pán Bůh náš. Ale někteří, kteří nejsou opravdu nábožní, když jde kněz s Nejsv. Svátostí oltářní, s Pánem Ježíšem, čili s Pánem Bohem k nemocnému — ti jenom smeknou; to děláme také lidem.

Kteří tedy jenom smekají, když se nese Pán Ježíš k nemocnému, prokazují mu jakousi čest, ale jen takovou, jako lidem, ne takovou, jaká Bohu náleží; ti se tedy Pánu Bohu skutečně neklanějí. Ale ti, co klekají a Pánu Ježíši, svému Bohu se tedy skutečně klanějí, ti mu prokazují čest větší nežli lidem, čili takovou, jaká jen Bohu náleží.

Proto čteme v katechismu: *Kdo se skutečně klaní Bohu, ten prokazuje mu čest, jakáž jen jemu náleží.*

O ctění andělů a svatých.

Komu jedině máme se klaněti?

Zdali pak tedy andělům neb svatým, to jest duším těch lidí, kteří jsou už u Pána Boha?

Andělům ani svatým se nesmíme klaněti. Co jest to — klaněti se? Ano; žádný anděl, žádný svatý není nejvyšší Pán nebe a země, proto tedy se mu nesmíme klaněti.

Ale přece máme slušně o nich mysliti a slušně se k nim chovati, čili je ctíti. Proto čteme v katechismu: *Kromě Boha ctíme též anděly a svaté.*

Proč?

Anděly stvořil Bůh též proto, aby mu sloužili, jsou tedy jeho služebníky, činí, co rozkazuje. Ně-

kteří andělé nechtěli ovšem Pánu Bohu sloužiti, zprotivili se Pánu Bohu, a nechtěli mu býti poddanými, stali se služebníky nevěrnými. Jak se jmenují tito andělé? Kde jsou? — Těch nectíme; ale ti andělé, kteří jsou v nebi, ti se Pánu Bohu nezprotivili, nezpro-nevěřili, říkáme, že jsou *věrní služebníci Boží*.

Proto je má Pán Bůh velice rád, tak jako rodiče mají rádi své děti, anebo jako hodní příbuzní čili přátelé se na tomto světě milují. A proto tedy říkáme, že andělé jsou též *přátelé Boží*.

Co jsme řekli nejprv? Co nyní?

Pán Bůh má tedy anděly rád; jsou jeho věrní služebníci a přátelé. Koho má Pán Bůh rád, toho zajisté i my rádi mítí musíme. A protože Pán Bůh má anděly rád, protože jsou jeho věrní služebníci a přátelé, učinil je v nebesích vznešenými, dal jim bystrý rozum, tak že dokonale poznávají Boha. Pán Bůh sám je tedy oslavil, dal jim velikou slávu a čest. A komu Pán Bůh čest dal, tomu ji i my zajisté vzdáti musíme. A proto tedy hodní křesťané vzdávají čest, čili ctí anděly.

Rekapitulace. Co jsou andělé? (služebníci a přátelé Boží . . .)

Mnozí lidé, kteří Pána Boha a Pána Ježíše křesťansky milovali, a tudíž když umírali, žádného těžkého hříchu na sobě neměli, jsou již v nebesích u Pána Boha. Prozatím ovšem jsou tam jejich duše, ale jednou tam bude i jejich tělo. — Poněvadž Pána Boha milovali a žádného hříchu neměli, říkáme, že jsou svatí. A pamatujte: o nich řekl Pán Ježíš, že budou jako andělé Boží v nebesích. I oni jsou tedy věrní služebníci a přátelé Boží a máme je tedy právě tak ctíti, jako anděly. I oni jsou tedy v nebesích, vidí Pána Boha, Pán Bůh je oslavil, uctil. Proč? Protože byli a jsou věrní služebníci a přátelé Boží, a tudíž i my je máme proto ctíti. —

Čti v katech.: *Anděly a svaté ctíme, protože jsou věrní služebníci a přátelé Boží.*

Úcta Panny Marie.

Jak se jmenovala matka Pána Ježíše?

A Pán Ježíš nebyl pouze člověkem, kým ještě byl?

Syn Panny Marie byl tedy Bůh; ona jest tedy *Matka Boží*.

Žádný anděl a žádný svatý a žádná svatá nedošli tak veliké cti jako Panna Maria; oni jsou jen služebníci a přátelé Boží — avšak Panna Maria jest Matka Boží, a proto musíme Pannu Marii *nade všechny anděly a svaté ctíti*.

Oh, jak bychom ji nectili!? Vždyť sám Syn Boží jí říkal „Matko!“, jí poslouchal, jí ctil jako hodné dítě matku svou. Ona jest více nežli jiný kterýkoli svatý v nebesích uctěna. Svatí ji ctí a slouží jako královně a proto nazývá se Panna Maria *královnou andělů a svatých*. Proto vždycky hodní křesťané rádi ctí Pannu Marii, zpívají jí krásné písně; musíte také vy některým se naučiti. Každodenně ji máte ctíti tak, jak ji ctil anděl Gabriel. Co jí asi řekl? (Zdrávas . . .)

Poznámka: Kde by v málo roztríděných třídách zůstalo se u I. katechismu, bylo by nutno přece dodati, že anděly a svaté také vzýváme, to jest o přimluvu prosíme. Tak nás tomu učí svatá Církev, kterou vyučuje Duch svatý.

O obrazích a sochách by se též musilo promluvit, obzvláště na smíšené osadě.

Ctění obrazů a ostatků není modlářství, jelikož nikdo ten obraz, sochu za boha nemá, ale úcta, která vzdává se obrazu, patří osobě, která se představuje tím obrazem neb sochou.

Chlapec jakýs měl obraz (fotografii) rodičů a obrazu toho si vážil; dobře učinil. Ale prohřešil by se, kdyby jej zneuctil, potrhal, rozšlapal.

Podobně s ostatky svatých. Děti z hrobu vykopané kosti otcovy do čistého, bílého plátna zaváží a s velikou úctou zase do hrobu vloží. — Urazil by nás, kdo by kosti otce zneuctil. Úcta neb neúcta přechází na osobu.

A tak poráží se námitky protestantů; poukáže se na katolíky, kde jsou obrazy i hroby mučedníků, do-

káže se, že úcta obrazů, ostatků je tak stará jako církev a tudíž této věci byla od sv. apoštolů vyučena.

Poznámka. Dobře jedná katecheta, když při ukončení každého přikázání Božího přihlíží hned ku zpytování svědomí.

Tak jste nyní poznaly, milé děti, co nám Pán Bůh v prvním přikázání velí; i to jste poznaly, co zakazuje. Nahlédněte nyní do svého srdce a zkoumejte, zdaž jste činily to, co Bůh velí, anebo vám srdéčko vyčítá, že jste někdy činily i co Bůh zapovídá.

Zkoumejte se, zdaž jste se každý den modlily, u sochy svatých smekaly? zdaž jste se někdy za svou víru nestyděly? zdaž jste nebyly pověřčivý? zdaž jste opravdu milovaly Pána Boha. Co vám praví srdce vaše? vaše svědomí? Ó již nyní toho lituje; a až půjdete ke sv. zpovědi, budete muset na sebe hříchy své žalovati a říci: Proti prvním přikázání jsem hřešil: Nemodlil jsem se každý den ráno, v poledne a večer; před jídlem a po jídle, v pátek ve 3 hodiny a při klekání. Modlil jsem se nepozorně, roztržitě. U sochy a u kříže jsem nesmekal; nedával jsem křesťanské pozdravení; byl jsem pověřčivý; nemiloval jsem Pána Boha. (Tak se ponenáhlu přichází i ku zpytování svědomí. Na konci každého přikázání budiž v tomto smyslu konána rekapit. a zpytováno svědomí!)

O druhém přikázání Božím.

„Nevezmeš jména Božího nadarmo.“

Dává se přečísti 1. odst. z katechismu: *Slovem „jméno Boží“ se míní Bůh sám, jeho vlastnosti, slova i skutky.*

Když někoho pojmenujeme, míníme tím jeho samého; řekneme-li: „Josef to učinil“, víme hned, kterého hochu to míníme; atd. A proto také když pojmenujeme Boha, čili *slovem „jméno Boží“ míní se Bůh sám.* A proto řekneme-li tedy, že jméno Boží nemá se zneuctívati, je to tolik, jako: Bůh nemá se zneuctívati.

Avšak učily jste se o Bohu, jaký jest, čili jaké má vlastnosti, k. př. všemohoucí, vševedoucí. Řekneme-li

však „všemohoucí“, jest to opět Bůh sám, neboť jenom Bůh jest všemohoucí. Jest to zase tolik jako „jméno Boží.“

Proto slovem jméno Boží jmenujeme také *jeho vlastnosti*. Nesmíme tedy zneužívatí také Božích vlastností, k. př. jeho všemohoucnost, vševědoucnost.

Pán Bůh k nám promluvil, Syn Boží se stal totiž člověkem, mluvil slova, kterých nikdo mluvití nemohl, než Bůh sám; činil také skutky (zázraky, které?), kterých rovněž nikdo nemohl činiti. Když tedy vzpomínáme na slova, která mluvil Bůh, na skutky, které činil, vzpomínáme tím na Boha samého, čili na jeho jméno. A tak slovem „jméno Boží“ se míní (Bůh sám, jeho vlastnosti,) *jeho slova i skutky*.

Co před tím jsme řekli? Co nyní? Co dohromady? Proto čtete: *Slovem „jméno Boží“ se míní Bůh sám, jeho vlastnosti, slova i skutky*.

Tohoto Boha, jeho vlastnosti, skutky, čili jméno Boží nemáme zlehčovati čili zneuctívati. Bohužel, že to lidé činí. Bůh n. př. řekl: „Nepokradeš“; řekl to všemohoucí Bůh, nejvyšší spravedlivý, kterého se máme báti, a přece mnozí lidé opovažují se jinak jednati podle své vůle čili hřešiti, jakoby se neměli báti Boha vševědoucího, nejvyšší spravedlivého. Takový člověk jedná, jako by on sám byl Bůh, jako by mu Bůh neměl co poroučet. A proto tedy tím hříchem a každým hříchem náramně se zneuctívá Bůh, čili zlehčuje se jméno jeho.

Proto čteme v katech.: *Jméno Boží se zlehčuje každým hříchem*.

1) Jméno Boží smíme jmenovat, jen když k Bohu se modlíme; a když se k Bohu modlití nechceme a přec bychom jméno Boží jmenovali — tu se to děje zbytečně čili *nadarmo*.

Při modlitbě se pak jméno Boží vyslovuje s velikou úctou; ale kdo se nemodlí a přece říká „Bůh“, „Ježíš“, ten vyslovuje jméno Boží *neuctivě*. A tak to dělají lidé; když se rozlobí, čili ve hněvu jmenují Boha, Pána Ježíše, Pannu Marii, sv. Josefa, neb i jiné svaté.

Nebo zas když žertují a při každé maličkosti jmenují tato svatá jména, z malicherné příčiny, tedy *lehkomyslně*.

Jméno Boží se zlehčuje zvláště pak

když člověk jméno Boží neuctivě vyslovuje a nadarmo béře. (Katech.)

Kéž byste si tedy daly na sebe pozor, abyste jenom při modlitbě jméno Boží jmenovaly, a to vždy uctivě; zvláště pak ne, když byste se rozhněvaly aneb při jakékoli příčině; obávám se, že jste tak už hřešily. Musíte tedy Pánu Bohu slíbiti, že tak více činiti nebudete, nebo řekl Pán Bůh: „Nevezmeš jména Božího nadarmo.“ Ale i když se modlíte, musíte dávatí pozor, že mluvíte s Bohem, nesmíte mysliti na něco jiného, neboť modlitba nepozorná, roztržitá také zneuctívá Boha čili jméno Boží; proto je dodáno v katechismu, že ten také jméno Boží béře nadarmo, kdo je *roztržitý při modlitbě*.

Pamatujte tedy za 1. celé: *Jméno Boží vyslovuje neuctivě a béře nadarmo: kdo ve hněvu aneb lehkomyslně jméno Boží, Panny Marie a jiných svatých vyslovuje; také kdo při modlitbě jest nepozorný a roztržitý.* (Katech.)

2) *když kleje anebo se rouhá.*

V kostele kněz říká sv. slova; k. př. svátost, obzvláště Nejsvětější Svátost jmenuje se latinsky (kněz tak říká v kostele) Sakramentum. Ale bezbožní lidé tato svatá slova říkají, když se zlobí, aneb také když žertují. Dopouštěvají se tím hříchu klení. Ach, a tím se uráží náramně Pán Bůh, Pán Ježíš se zneuctívá, jelikož je přítomen v Nejsvětější Svátosti oltární.

Kéž byste si tedy nenavykaly taková svatá slova při klení říkati! Řeknu vám příklad, dejte pozor!

Jeden voják měl zvyk klíti; jeho hodný kamarád nemohl ho tomu odnaučiti, a ptal se ho, chce-li se toho odřeknouti? I řekl — že ano. Přítel řekl mu, aby políbil zemi vždy, když zakleje a aby slíbil svou vojenskou ctí to zachovávatí. Ale ten se tomu z počátku smál. — Jednou v bitvě mu zbraň selhala, a on zaklel. Tu si však vzpomněl, že má dle slibu políbiti zem. Skutečně se shýbl a zem políbil. Tu přelítla přes něj dělová

kule; on se zalekl a pravil: „Kdybych tak byl umřel v tom hříchu, kam bych přišel?“ Pamatoval si to a už nehřešil, neklel.

Rouhání. Pán Bůh jest nejvyšší Pán nebe a země; máme jen se sv. bázní a úctou o něm mluvit. Andělé v nebi klanějí se mu a volají: „Svatý, svatý, svatý Pán Bůh zástupů!“

Ale hle, jsou zlí lidé, kteří vypravují o Pánu Bohu věci takové, které budí smích (člověk takový chce, aby se lidé smáli.) Takoví lidé *mluví o Bohu posměšně*; anebo mluví o Bohu tak, jako se mluvívá o lidech, kteří jsou zlí, špatní, čili *s opovržením*.

Tak i také o náboženství pravém mnozí mluví a dopouštějí se tím hříchu rouhání.

Rekapitulace: *Rouháním hřeší, kdo o Bohu neb o pravém náboženství posměšně neb s opovržením mluví.* (Katech.)

Židé pod křížem volali: „Jsi-li Syn Boží, sestup dolů!“ „Ha, který zrušíš chrám a ve třech dnech jej zase vzděláš, pomoz sobě samému!“

Pán Bůh je za to potrestal. Jerusaleým byl zničen, zbořen, obyvatelé dílem povražděni, dílem do otroctví odvedeni, chrám spálen, nezůstal kámen na kameni. Hle trest Boží za rouhání.

Rouhání trestá často již zde na zemi Pán Bůh náhlou smrtí.

Nedávno ve Francii v jednom městě mezi mší svatou v hospodě seděli mladí lidé. Hostinská je vyzývala, aby šli do kostela. Oni však neuposlechli. Ba při pozdvihování řekl jeden: „Jestli je váš Bůh pravý, nechť mi zabráni vypítí tuto sklenici vína“. — Dal ji k ústům — a ihned padl mrtev k zemi.

Jiný příklad: V r. 1866 po bitvě u Hradce Králové vzali pruští vojáci vůz a prudce ujížděli. Vůz se převrhl, všichni šťastně při spadnutí vyvázli, jen jednomu to přerazilo nohy. Byly mu uříznuty, ale přece umřel. Když umíral, pravil: „Mnoho nebezpečí jsem přestál, žádná kule mne netrefila v bitvě u Hradce a

nyní musím takto umíratí. Bůh mne tak potrestal. Když jsme přijeli na rakouskou půdu do jedné katolické obce, usekl jsem na kříži, na návsi stojícím, Spasiteli nohy v témže místě“. Ano Bůh nebývá posmíván.

3) *Hříšná přísaha.*

Stalo se před několika lety, že jeden člověk tři lidi k tomu svedl, aby řekli před soudem asi takto: „Bůh vševědoucí, všemohoucí a nejvyšší spravedlivý to ví a musil by to dosvědčiti, co nyní pravíme: . . .“

Tito lidé tedy volali Boha za svědka, aby jim dosvědčil, co budou povídati; oni tedy přísahali.

Potom řekli: „Tento člověk, který zde s námi stojí před soudem, onoho koně, kterého má, koupil a správně zaplatil“. Avšak nebylo to tak pravda; onen člověk toho koně nekoupil a nezaplatil. Ti lidé tedy přísahali na nepravdu, čili křivě, dopustili se strašného hříchu, poněvadž chtěli, aby jim Bůh dosvědčil lež, a nebáli se, že je Bůh všemohoucí může potrestati; dopustili se tedy toho, co čteme v katechismu: *Hříšně přísahá, kdo přísahá na nepravdu čili křivě.*

Avšak slyšte, co se jim stalo. Tito tři křivopřísežníci umřeli všichni v jednom týdnu nenadálou smrtí, a onen, který je svedl, spáchal brzy na to vraždu a byl odsouzen. Pán Bůh tedy křivou přísahu trestá často již zde na zemi, a což teprv na věčnosti?

Nemyslete však, že se může pouze přísahati na úradě před soudcem; když někdo před kýmkoli Boha za svědka se dovolává čili přísahá na nepravdu, na lež, přísahá též křivě a má též hřích. Toho se tedy bojte!

Jeden kněz byl volán k umírajícímu člověku; ten byl raněn mrtvicí, ale byl při vědomí. Knězi nemohlo se podařiti, aby ho upokojil. Konečně nemocný vyplazil jazyk a zdvihl tři prsty. Když se ho ptali, zdali křivě přísahal někdy, řekl že ano. Na to v zoufalství skonal. Vidíte, Bůh nedopřává takovým, aby mohli činiti pokání. —

Někdy lidé se zapřisahají, dovolávají se Boha za svědka, zapřisahají se svou duší atd., ale ne na lež, a domnívají se, že tím nehřeší. Ale dělají to k. př.

když něco kupují neb prodávají, nebo když něco vypravují, při hře; dělají to tedy, když toho není potřeba, *přisahají bez potřeby*. Hřeší taktéž, jelikož k Bohu nemají náležité uctivosti, při nepatrných, daremných věcech žádají, aby jim Bůh dosvědčil, co povídají. Říkáme, že berou přísahu a Boha na lehkou váhu, čili že *přisahají lehkomylně*.

Čtete v katechismu: *Kdo přisahá bez potřeby aneb lehkomylně*. Obávám se, že i třebas děti zvykají si takovému přisahání bez potřeby, lehkomylnému. Učí se od zlých lidí Pána Boha ze svědka bráti (dušovati se). Avšak doufám, jestliže kdo z vás již takto zhřešil, že se polepší a nikdy více takových slov, kterými se přisahá, mluvit nebude.

Tedy: přísaha se může dovoliti jen při důležitých věcech, když je někdo od úřadu neb podobně vyzván; ne však při hře, vypravování a podob. (Poznámka. Podobně i zde jako u prvního přikázání zpytuje katecheta s dětmi svědomí.)

O třetím přikázání Božím.

„Pomni, abys den sváteční světil.“

V kolika dnech stvořil Pán Bůh svět? Copak učinil dne sedmého? Dne sedmého odpočinul, a požehnal dni sedmému, t. j. chtěl, aby ten den sedmý byl dnem svatým čili svátečním. A proto se velí v třetím Božím přikázání, *abychom sedmý den za sváteční měli, světili*. —

Který pak to byl den ve Starém Zákoně sváteční? Byla to sobota. Ale svatí apoštolové (poučení byvše Pánem Ježíšem) nařídili, aby tím sedmým dnem, dnem svátečním nám křesťanům byl ten den po sobotě, kterému říkáme neděle.

Co pak se asi stalo ten den po sobotě hned po smrti Pána Ježíše? *Pán Ježíš* ten den po sobotě čili *v neděli vstal z mrtvých*. A to jest ta první příčina, proč světime neděli.

Proč tedy?

Ó kéž by na to všichni křesťané pamatovali! V pátek Pán Ježíš umřel a byl položen do hrobu; v sobotu odpočíval v hrobě a jeho učedníci a zbožné ženy, které v něj věřily, byly smutny. Jejich víra byla oslabena, báli se, že snad nepřátelé Pána Ježíše opravdu přemohli tak, že v jeho učení nikdo neuvěří.

Pátek tedy a sobota byly dny smutku. Ale hle! V neděli, ten den po sobotě, Pán Ježíš vstal z mrtvých, brzo bylo konec smutku, nastala veliká radost, nejen proto, že Pán Ježíš zase byl živ, ale též proto, že se patrně ukázalo, že je Synem Božím, že je vše pravda, čemu učil, a že i my z mrtvých vstaneme a budeme věčně živi v radosti nebeské.

Z té příčiny jest nám ten den po sobotě čili neděle dnem radosti, kdy máme Pánu Bohu děkovati, že budeme věčně živi. (Rekap.)

Kolik dní po svém z mrtvých vstání zůstal Pán Ježíš se svými apoštoly? Co jim před svým na nebe vstoupením přikázal, co jim slíbil? A co přislíbil, to také skutečně splnil. Dne 10. po svém na nebe vstoupení čili dne 50. po svém z mrtvým vstání a tudíž *v neděli seslal apoštolům Ducha svatého.*

Víte, co se toho dne dále stalo? Tu vlastně byla založena církev. (3000 lidí dalo se pokřtiti.) A proto hodní křesťané v neděli si též připomínají, že jsou pokřtěni, že je Duch svatý posvětil, radují se z toho, že jsou v pravé církvi, světí neděli tedy též proto, že *v neděli Duch svatý na apoštoly sstoupil.*

Katech. *Světime neděli, protože v neděli Pán Ježíš z mrtvých vstal a v neděli Duch svatý na apoštoly sstoupil.*

V písmu sv. čteme, že Pán Bůh hned Židům, Israelitům řekl: „Šest dní budeš pracovati; sedmý den však den Hospodina jest, Boha tvého; nebudeš dělati žádného díla v něm“. Pán Bůh tedy zapověděl v den sedmý čili sváteční dělati dílo, to jest práci; zvláště těžká, neb jak se říká služebná práce nemá se konati. Některé práce se konají více duchem, k. př. učití se; některé více tělem, k. př. orati na poli, šítí oděv, obuv atd.

Takových pak prací, které se více tělem konají, nekonávají lidé vznešení, práce takové konávali zvlášť za starších časů jen lidé služební a proto jmenují se takové práce služebné. (Rekapit.)

Kdo takových služebných prací v den sváteční nekoná, čili od služebné práce odpočívá, o tom se říká, že světí den sváteční. *Den sváteční světiti jest: od služebné práce odpočívati.* (Katech.)

Avšak na tom není dosti; Pán Bůh řekl: „Den sedmý jest Hospodina Boha tvého“. A proto máme na Pána Boha více než jindy ten den mysliti čili nábožnými, pobožnými býti. A proto hodní křesťané ten den se více modlí, jdou do kostela, poslouchají, co kněz káže, čili konají pobožné skutky; *tudíž den sváteční světiti, jest od služebné práce odpočívati a pobožné skutky konati.*

Není tedy dost jen nepracovati, musíme též na Pána Boha mysliti, Jej ctíti čili pobožné skutky konati.

Povím vám o jednom nejdůležitějším pobožném skutku, který se koná obzvlášť v den sváteční. Již jste o něm vlastně slyšely, když jsem vám vypravoval, co Pán Ježíš činil při poslední večeři.

Co činil? Co řekl nad chlebem? Co nad vínem? Pamatujte si tedy, že chléb se stal tělem a víno krví Pána Ježíše. (Jak to bylo? Otázky kladou se znova.)

A to tělo a tu krev svou Pán Ježíš Otci svému dával za dar, čili obětoval. Pán Ježíš tedy konal obět. A tu obět konají kněží v kostele na oltáři, jmenuje se mše svatá. Při té mši svaté kněz se modlí, někdy také zpívá, často také dělá kříž, kleká, budete o tom ještě více slyšeti. Hodní křesťané dávají dobrý pozor na všechno, co kněz u oltáře koná, říká, zpívá, a o takových se říká, že slyší mši svatou. (Příslušné otázky.) Dávají pak lidé pozor od začátku až do konce — pak se říká, že slyší mši sv. celou.

A vidíte, to jest ten nejdůležitější pobožný skutek, totiž celou mši svatou slyšeti. A proto tedy nařizuje církev svatá (papež i biskupové), aby každý katolický křesťan celou mši svatou v den sváteční slyšel.

Máme to tedy tak činiti, čili jsme povinni celou mši svatou slyšeti. A není to žádná lehká věc, čili malý hřích, neslyšeti mši svatou svévolně; naopak bylo by těžkým hříchem svévolně v neděli, v den sváteční celou mši svatou neslyšeti. Proto říkáme, že je každý katolický křesťan přísně povinen celou mši svatou slyšeti.

Čtete v katechismu: *V den sváteční jest každý katolický křesťan přísně povinen, celou mši svatou slyšeti.*

1) Právě jsem vám řekl, že jsme přísně povinni v den sváteční celou mši sv. slyšeti. Kdo tedy do kostela nejde a mši sv. neslyší čili obmeškává svou vinou, má hřích, hřeší proti třetímu přikázání.

Bohužel, že mnozí lidé se tohoto hříchu dopouštějí. Ale hodní křesťané tak nečiní. Již jste snad někdy slyšely, že za prvních starých dob pohanští císařové mučivali křesťany, jestliže se nechtěli Pána Ježíše odříci. Jeden takový císař jmenoval se Dioklecián; zapovídal křesťanům v neděli na mši sv. choditi; kdo přece šel, byl polapen, mučen a usmrcen. Tak k. př. sv. mučedník Šaturnin, sv. Viktoria byli strašně trápeni, na skřipci natahováni, protože nechtěli obmeškávati mši sv. v neděli. Ale i v největších mukách a bolestech řekli: „Jsme přísně povinni mši sv. v neděli slyšeti a raději zemřeme, než bychom ji obmeškali“. Skutečně také v mukách zemřeli.

Milé děti! Podobně se máte zachovati i vy; vás sice nikdo nemučí, ale mohl by vás někdo sváděti a třebaš vás nikdo nesváděl, mohlo by se vám stát, že by se vám přece nechtělo v neděli na mši svatou. Kéž byste si vzpomněly na tyto svaté mučedníky a řekly si sami v sobě: „Ať se děje cokoli, já mši svatou neobmeškám; jsem přísně povinen celou mši sv. slyšeti a měl bych těžký hřích, kdybych ji obmeškal svévolně.

Tak tedy si pamatujte: *Proti třetímu přikázání hřeší, kdo v den sváteční obmeškává mši svatou.*

Ale dejte ještě pozor! Privil jsem vám, že se na oltáři obětuje tělo a krev Pána Ježíše; jest to vlastně

Pán Ježíš sám. Myslím, že sami se domyslíte, před Pánem Ježíšem že se nesmíte ohlížeti, smáti, mluvit, nechtíti pokleknouti, jak se patří, zkrátka, že se nesmíte při mši svaté neuctivě chovati. Dívejte se, jak se chovají hodní, nábožní křesťané a tak vždycky číňte! Uvidíte-li, že někdo při mši sv. mluví, ohlíží se, směje se . . . o tom si myslíte, že se neuctivě chová, a nedělejte tak, měly byste také hřích. Proto čtete v katechismu dále: *anebo se při ní neuctivě chová.*

2) Pán Bůh řekl: „Šest dní budeš pracovati . . . (kdo to ví dál? . . .); slyšely jste tedy již dříve, že v neděli a ve svátek máme od služebné práce odpočívati; avšak někdy je takové práce velice potřeba; k. př. v neděli hoří stavení; tu jest tedy potřeba, veliká potřeba, aby se konala těžká práce (která? jaká? . . .). Když jest tedy veliká potřeba, může se služebná práce konati i v neděli, a hřeší jen ten, *kdo služebné práce bez velké potřeby koná.*

Jsou však lidé, kteří se vymlouvají, že jest vždycky práce zapotřebí; to však není pravda. Kdyby bylo práce vždycky zapotřebí, nebyl by ji Pán Bůh zapověděl. (Uvedou se některé jiné příklady dle poměrů, k. př. svážeti obilí v neděli odpoledne, když jest deštivé počasí, tu jest toho potřeba, ale smí se to činiti, jen když duchovní správce dovolí.)

Nikdy tedy, až budete většími, v neděli nepracujte! Kdo po celý týden jest pilným v práci, může v neděli odpočívati a nic mu to na jmění neškodí, naopak Pán Bůh takovému člověku jen ještě více žehná. Pamatujte si jako přísloví: „Na nedělní práci nespočívá Boží požehnání.“ —

(V městech se připomene, že v pondělí se nepracuje — drží modrý pondělek — ale že pracují někteří v neděli až do poledne; — na tom není žádného Božího požehnání. Jeden obuvník myslil, že by schudl, kdyby v neděli nepracoval, nešel tedy do kostela. Naproti němu bydlil chudý řemeslník, který měl mnoho dětí, ale v neděli nikdy nepracoval. Tento pravil k onomu: „Udělejme smlouvu; začněte hned v pondělí pracovati a v neděli nikdy nepracujte; shledáte-li na

konci roku, že máte škodu — na poctivost vaši spoléhám — zaplatím vám ji.“ Za půl léta řekl obuvník, že má práce dosti, že se mu dobře daří, že ani počítat nemusí.)

3) Pán Bůh nám dovoluje, abychom se počestně a nevinně obveselili a zvláště v neděli po službách Božích jest k tomu čas, poněvadž se pracovati nemá, abychom si něčeho dopřáli, co se jmenuje zotavením, zábavou, veselostí. Avšak bohužel lidé právě neděle k tomu používají, aby se oddávali veselostem, které Pán Bůh zapovídá, veselostem hříšným, k. př. nemírnému pití, aneb veselostem hlučným, k. př. veselostem, které vedou k hádkám, křikům, třebas i k pračkám. To ovšem zapovídá Pán Bůh vždycky, ale obzvláště ten těžce hřeší, *kdo se hlučným veselostem v neděli a ve svátek oddává.*

Hodní křesťané se také veselí v neděli, ale mírně a nevinně, k. př. jeden jde druhého navštívit, anebo jdou na procházku do pěkné zahrady, do lesa. Zvláště pak tím se bavívají hodní křesťané v neděli, že čtou nábožné a zábavné dobré knihy, které si vypůjčili ve fáře. —

Vidíváme, že v neděli baví se lidé i nějakou hrou, i také děti si hrají. Hru, jestliže jest nevinná a jestliže se při ní nehřeší, dovoluje Pán Bůh. Ale naopak jistě hřeší proti třetímu Božímu přikázání, *kdo se oddává hře rozpustilé.* To si tedy pamatujte!

Děti obzvláště si mají pamatovati, že nikdy, zvlášť při službách Božích, nemají v neděli a ve svátek křičeti, že nemají nikam k nějaké hře neb zábavě jíti bez dovolení rodičů.

V neděli béřeme si lepší šaty; kdo může, též lepších jídel požívá; to vše náboženství katolické dovoluje, rovněž tak jako mírné zábavy.

Pro lid. V neděli se nemá tančiti. U nás ovšem by bylo skoro nebezpečno o tom mluvit a dělati z hříšníků materiálních formální; ale n. př. v Americe a v Anglii se tančiti nesmí.

O povinnostech, které má křesťan k sobě samému a k bližnímu.

Na kolika deskách bylo psáno deset Božích přikázání? Kolik jich bylo na prvé? Kolik na druhé?

V těch sedmi na druhé desce přikazuje nám křesťanům Pán Bůh, co máme činiti každý sobě samému a bližnímu. To, co máme činiti, je povinnost, a proto říkáme, že má křesťan povinnosti k sobě a k bližnímu.

A ty povinnosti, které má křesťan k sobě samému a bližnímu, obsahují se v sedmi přikázáních Božích od čtvrtého do desátého. (Rekapit.)

Na dvou deskách bylo 10 Božích přikázání. Pán Ježíš nenapsal přikázání na dvě desky, ale uložil dvě přikázání. Kdo ví, jak se jmenují? Kdo je umí říci?

Pozor! To druhé přikázání lásky praví: „Milovati budeš bližního, jako sebe.“ Máme tedy milovati bližního a sebe. A to jest právě to, co v těch sedmi přikázáních Božích se nám přikazuje, totiž: Milovati bližního a sebe, t. j. plniti sedm přikázání od čtvrtého do desátého.

A proto čtete v katechismu: *Tyto povinnosti — k sobě a k bližnímu — plní dokonale, kdo sebe a bližního křesťansky miluje. (Rekapit.)*

Pozor! Máme tedy milovati sebe a bližního; budeme si to nyní vykládati; nejdřív o tom, co jest milovati sebe.

a) Sv. Ignác, mučedník a biskup, byl pohanským úředníkem sváděn, aby zapřel víru v Krista Pána. To byl těžký hřích. (Proti kterému přikázání?) Rekapitulace.

Sv. Ignác byl tedy sváděn k hříchu. Ale on nechtěl se ho dopustiti. Byl tedy odsouzen k smrti, a sice že bude předhozen divokým zvířatům (lvům, tygrům), aby ho sežrala. Ach! To je něco hrozného sežrán býti od divokých zvířat. Každý člověk jest rád živ, má rád, miluje svůj život. Lidé říkají: Každý má rád, miluje sám sebe. — Ale sv. Ignác těšil se na to, že bude pohlcen, sežrán od divokých zvířat, ba on se bál, aby, jako se to stalo jiným mučedníkům, ta divá

zvířata nepoložila se k nohám jeho, a tedy nezůstal živ. — Tak snad sv. Ignác sebe samého nemiloval? Vždyť každý je rád živ, každý má rád, miluje sám sebe. Vidíte, sv. Ignác přece sebe sama miloval. On totiž toužil po tom, aby se mu dobře vedlo po smrti, na věčnosti. Co by bylo platno, kdyby byl hřešil, život těla na čas zachoval a potom věčně se trápil? Sv. Ignác tedy se vynasnažil, aby se mu dobře vedlo věčně, čili, aby došel věčné blaženosti, a tím právě dokázal, že sebe sama miloval. A tak to mají dělati křesťané. Mají se o to vynasnažiti, aby věčné blaženosti došli. Pak se o nich říká, že sebe křesťansky milují.

Proto si pamatujte: *Sebe samého miluje křesťansky, kdo se vynasnažuje, aby věčné blaženosti došel.* (Rekapitulace.)

Ale, bohužel, lidé se takto nemilují! Někdo k. př. krade, aby měl mnoho peněz, aby se mu dobře vedlo na čas, na světě; myslilo by se, že tak dělá proto, že se má rád, že se miluje. Ale tím právě sobě nejvíc škodí. Připravuje se o věčnou blaženost, nevynasnažuje se o co? Miluje sebe tedy křesťansky? Ovšem že ne. Zdaliž pak vy sebe křesťansky milujete? (Interrogatio rhetor.)

Jestliže se vynasnažujete, abyste . . . pak ano. Ale což, kdybyste na místo služeb Božích v neděli se toulaly, anebo snad klely atd. . . . Ano, to byste se nemilovaly, a proč? . . .

Přechod k b) Nyní si promluvíme ještě o tom, že máme milovati bližního. Pozor! Nejprve si připomeňme, kdo jest bližní?!

Jak pak říkáme Pánu Bohu, když se modlíme modlitbu Páně — Otče náš? Nás všech, tedy každého člověka otcem je Bůh. Tvým otcem jest Bůh, mým také, tam toho též. — Každý člověk je tedy dítětem Božím, dítkem Otce nebeského; každý člověk je tedy naším bratrem, naší sestrou; na místo bratr a sestra říkáme však bližní. (Jak říkáme? kým jest tedy každý člověk?)

Proto si pamatujte: Slovem bližní se míní každý člověk.

Ale zdaliž pak, kdo nás nemá rád, kdo nám nic dobrého nepřeje (nepřítel), zdaž i ten jest bližní? I ten, vždyť i jeho otcem jest Bůh.

Proto čtěte v katechismu: *Slovem bližní se míní každý člověk, přítel i nepřítel.*

Tak jsme si vyložili, kdo jest bližní a toho bližního máme milovati jako sebe; a to si nyní vyložíme.

Pán Ježíš vypravoval jedenkrát krásný příběh; slyšte, povím vám jej: V té zemi, v které Pán Ježíš žil, byla krajina Samarie, obyvatelé její se nazývali Samaritáné. Lidé neměli ty Samaritány rádi, byli jejich nepřátelé. Ale nyní pozor! Jeden žid šel (vypravuje dále katecheta dle bibl. dějeprawy N. Z. čl. 42. odst. druhý). Rekapit.

A nyní pozor! Ten Samaritán si myslil: Kdybych já tu tak ležel zraněn a polomrtev, tu bych sám žádal, aby mi někdo rány vymyl a obvázal a někam do domu na lože dopravil. A hle! Čeho sám sobě žádal, to tomu raněnému přál, ba i učinil. Vidíte, ten miloval svého bližního, ač nepřítele, jako sebe samého. Proč o něm pravím, že miloval bližního? Ano přál... a učinil..., čeho by sobě přál. Pamatujte si: bližnímu přáti a činiti, čeho sami sobě žádáme, to jest bližního jako sebe milovati.

Pozor dále! Židé před domem Piláta křičeli: „Ukřižuj ho!“ Přáli si, aby byl Pán Ježíš ukřižován. Ach to byla hrozná a bolestná smrt! Co myslíte, zdaliž pak by byli židé rádi bývali, kdyby je někdo ukřižoval? Sami by to tedy neradi měli a přece to přáli Pánu Ježíši. Ti nemilovali Pána Ježíše jako sebe. A Pilát dokonce rozkázal mu to učiniti (aby byl totiž ukřižován). Ten nemiloval Pána Ježíše jako sebe. Proč? Protože učinil, co by sám nerad měl. Proto jen ten miluje bližního jako sebe, kdo mu ničeho nepřeje a nečiní, co by sám nerad měl. Rekapitulace!

Co prvé jste slyšely o Samaritánu? Co nyní? Jak je to dohromady? Čtěte tedy v katechismu: *Bliž-*

ního jako sebe milovati jest: bližnímu přátí a činiti, čeho sami sobě žádáme; a ničeho mu nepřátí a nečiniti, co bychom sami neradi měli.

Žák nadává a bije svého spolužáka — zdali pak ho miluje? Proč ne? Někdo má peníze a potká slepého žebráka a nedá mu ničeho, zdali ten ho miluje? Proč ne? Ten jedná tak, jakoby nebyl křesťan čili učedník Pána Ježíše Krista, neboť pravil Pán Ježíš: „Po tom všichni poznají, že jste moji učedníci, budete-li míti lásku jedni k druhým, to jest budete-li sebe milovati“.

Ale ach! Křesťané se proklínají, okrádají, pomlouvají — ach, co si mají pomysletí o nich židé!? Mučedníci chtívali umřítí jeden za druhého, pohané se tomu divívali a říkali: „Hle! kterak se milují!“ Kéž by to bylo i nyní! Tak by se ukazovalo, že naše náboženství je lepší, jest pravé.

(Ve smíšené osadě lecos se dá říci pozitivního, aby láska křesťanská a tím i náboženství vyniklo. Příklad.)

Proč milovati bližního?

Jeden hoch musil jíti do ciziny (n. př. na studie, na řemeslo, k vojsku) a vzal si sebou obrázek (fotografii) svého otce, své matky. A tam v cizině si dal obrázek nad postel, rád se na něj díval, měl jej rád, miloval jej.

Byl tam jiný ne tak hodný hoch a ten mu řekl: „Proč pak máš ten obrázek tak rád?“ — I odpověděl: „Vždyť je to obraz mého otce, mé matky!“

Podobně to máme činiti s bližním. Kdyby se nás někdo zeptal: „Proč máš rád bližního?“ — odpovíme: „Vždyť on jest obraz Boží!“ Jak je obrazem Božím? Dle duše. Dobře! Proč tedy máme bližního milovati?

Protože bližní k obrazu Božímu stvořen jest.

A potom ještě pro něco! Kdo pak to velí? Pán Ježíš, to jest Bůh, tedy: *že Bůh bližního milovati velí.*

Sv. Alžběta (19. listopadu) činila to, co by si sama žádala, kdyby byla chudá, nemocná. (Životopis stručně se nastíní.) Co tedy o ní musíme říci?

Ale proč to asi činila? Vždyť byla dcera uherského krále a hraběnka vznešená a bohatá paní — a ti lidé chudí, nízcí. Činila tak proto, že to byli bližní k obrazu Božímu stvoření, a že Pán Ježíš to poručil.

A tak to má býti mezi vámi! Někteří jste bohatších rodičů, ze statků; — druzí chudých — ale jste si před Bohem rovni, k obrazu Božímu stvoření.

O čtvrtém přikázání Božím.

„Cti otce svého i matku svou, abys dlouho živ byl a dobře se ti vedlo na zemi“.

Jak zní čtvrté Boží přikázání? (explicitur breviter et legatur!)

Ve čtvrtém tedy přikázání Božím velí se dětem, aby rodiče své ctily, milovaly a jich poslouchaly; tři tedy povinnosti: ctíti, milovati, poslouchati. Budeme se o tom učit; dejte pozor!

a) Ctíti. Jakob přijížděl do Egypta za svým synem Josefem (bibl. děj. čl. 27. St. Z. 3. odst.). Josef jel otci vstříc a uzřev otce svého, vyskočil z vozu, padl na šiji jeho a plakal radostí. Tím ukázal Josef, že je rád, že otce má, čili, že si ho váží, to jest, že ho má ve vážnosti. Josef byl prvním po králi v Egyptě, Jakob jenom prostý pastýř a přece nezůstal ve voze, to by bylo neslušné, nezdvořilé, ale seskočil s vozu a objal otce, choval se k němu slušně a zdvořile.

Tedy měl otce ve vážnosti, choval se k němu slušně a zdvořile. Kdo tak činí a sice: rodiče má ve vážnosti, slušně a zdvořile se k nim chová, o tom se říká, že je ctí. Proto čtete v katechismu: *Dobré děti ctí své rodiče, když je ve vážnosti mají, vždycky slušně a zdvořile se k nim chovají.*

Tak to máte i vy činiti; máte míti radost z toho, že rodiče máte. Když přijdete domů, máte rodi-

čům políbiti ruku, neb aspoň pozdraviti; podobně dáti pozdravení ráno, před spaním atd. Zdaliž pak jste to tak činily? Ach, mnohé děti právě naopak jednají. Slyšte, co budu vypravovati.

V jedné vesnici měli staří rodiče dospělejšího syna (t. j. velkého); byl v městě nějaký čas ve školách (na reálce), ale ničeho nevystudoval a chtěl, aby mu otec dal statek (stavení s polem). Ale otec nechtěl, protože syn byl nemravný, utrácel zbytečně peníze. Jednou otec onemocněl těžce, na smrt. Všichni v domě byli zarmoucení, ale syn ne; chodil do hospody, tam pil a utrácel peníze. Jednoho večera poslala matka za ním do hospody, aby šel domů, že otec umírá, ale on nešel, bylo mu to jedno, ať otce má nebo nemá. On si tedy *α) otce svého nevážil*; ba řekl v hospodě před lidmi, že otec je lakomec, že mu nechce dáti statek; tedy *β) o otci zle promluvil*. K ránu přišel domů, otec ho napomínal, ale on nemlčel, když byl napomínán, čili *γ) otci odmlouval*.

Potom přijel lékař a řekl, že otci je hůře, kdo ví, neumře-li do večera. Matka tedy zavolala syna, aby se šel s otcem rozloučiti; šel tam sice k loži, ale otce nepozdravil, ruky mu nepolíbil, choval se k němu jak? Ano choval se tedy *δ) nezdvorně*. Když mu matka řekla, aby otce požádal o požehnání, naschvál ze zlosti to neudělal, choval se *ε) vzdorovitě*.

Ach to byl zlý syn, není-li pravda? Co pak to vše učinil? *α) β) γ) δ) ε)*. Proto se musí o něm říci, že otce nectil.

Pán Bůh praví: „Cti otce svého . . .“ tedy onen syn zákon Boží přestoupil — tedy zhřešil.

Pozor! Otce svého nectil a proto i hřešil.

Proč hřešil? Jak otce svého nectil? Dobře. Ale to ještě není všechno. Otec umřel; z města přijeli na pohřeb páni a tázali se, kde je matka jeho. Ale on byl nerad, myslil si: „Jak pak já mám jim matku předvésti, já jsem studoval a ona je jen prostá, neučená; byl nerad, že má sprostnou matku, *ζ) on se za ni styděl*.“

Rekapit. Poslední věta ζ) připojí se ku předešlým a sloučí se v jeden celek.

Na konec se dodá: Syn ten byl pak prostopášně živ, prodali mu statek, musil býti nádeníkem; tak se spustil, že pil stále kořalku, až jednou zmrzlý nalezen byl ve sněhu.

Tak ho Pán Bůh potrestal. Nejste-li pak i vy tomu synu v něčem podobny? Rozpomínejte se, zdaž jste někdy si snad rodičů nevážily, zdaž jste o rodičích zle nemluvily, k nim nezdvořile, vzdorovitě se nechovaly? Zdaliž pak jste se nechovaly jako ten syn? Ó slibte si v srdci dnes, že si budete vždy rodičů vážiti a vždycky k nim slušně a zdvořile se chovati.

b) milovati. Jistý spisovatel katolický vypravuje tento příběh: Chudá vdova nemohla ve stáří svém více choditi. Truchlila velice, že nemohla do kostela jíti, jako dříve chodívala. Jednou řekla synům svým: „Jak bych byla šťastna, kdybych mohla býti v kostele na mši svaté. Ale není to možno, nemohu choditi“ — a dala se do pláče.

Chudí synové neměli tolik, aby mohli zaplatiti matce povoz; proto co učinili? Zhotovili pohodlnou židli s dvěma bidly po stranách, posadili tam matku svou a nesli ji do kostela. — Vidíte, jak ti synové jednali pěkně; oni α) *ze srdce žádali*, aby matka mohla jíti do kostela; β) *udělali jí radost*, γ) *v potřebě jí pomohli*. — To činí dobré děti vůbec a δ) *modlívali se též za rodiče*.

Toto vše: α) β) γ) δ) je dohromady milovati rodiče. Tedy: *Dobré dítky milují své rodiče, když jim dobrého ze srdce žádají, dobrým chováním radost dělají, v potřebách jim pomáhají, za ně se modlí.*

Ach, jak to je krásné; líbí se to lidem i andělům i Pánu Bohu. Ale zlé děti naopak (*dicitur simpliciter quod in catechismo est*) *rodičů svých nemilují a proto i hřeší*, když *rodičům zlého žádají, zlým chováním hanbu jim dělají, je hněvají, okrádají, za ně se nemodlí*. (Hanbu dělají, to znamená, tak se chovají, že se rodiče za ně musí stydět).

Jak vy to děláte? Jestli jste se provinily proti lásce k rodičům, musíte slíbiti, že se polepšíte.

Máte tedy rodiče ctíti a milovati; pamatujte si dále, že je máte

c) poslouchati. Slyšte: Jistí rodičové měli dva hochy: Františka a Jana. František byl hodný. Otec mu řekl k. př.: „Nyní se budeš hodinu učit“; matka mu řekla: „Před jídlem se musíš modlit“ — a on to činil. Ale nejen to, nýbrž všechno, co mu rodiče přikázali, byl tedy poslušný čili poslouchal své rodiče.

Ale pamatujte si ještě: Když se mu něco přikázalo, k. př. učit se, ač to jest namáhavé, on přece neměl uvnitř hněv, nebo mrzutost, že to musí činiti, to jest on činil vše *rád*. A vždy hned, bez odkladu, nenechal se nutiti, to jest *ochotně* vše činil.

Co jste tedy o něm slyšely? Co činil? Jak to činil? Co se tedy o něm musí říci? Ano že byl hodný, dobrý hoch. Ano *dobré děti poslouchají rodičů svých, když všechno rády a ochotně činí, co jim rodičové přikazují*.

Ale Jan, ach ten nebyl hodný. Otec mu řekl jako Františkovi: „Budeš se hodinu učit“, ale jak otec odešel, nečetl, nepsal, hrál si — nevyplnil tedy to, co otec přikázal to jest *neposlechl*. A tak to dělal často. Neposlouchal tedy rodičů svých. Potom musil býti potrestán; učil se, ale měl zlost, učil se jen, že musil, to jest *nerad*. Ale potom, při učení se ohlížel, nedbal, aby se naučil, jen se bál trestu a potom když ve škole se zkoušelo, uměl pramálo. To bylo proto, že nedbal, aby se dobře naučil, vyplnil tedy to, co mu otec rozkázal, *nedbale*. Rekap.

Kterému pak jste podobny? Ó buďte podobny Františkovi; konejte všechno rády a ochotně, co vám rodičové přikazují. Vždyť víte, že dětem, které povinnosti k rodičům plní, Pán Bůh něco přislíbil. Řekl: „Cti otce svého i matku svou“; a co doložil?

Ano, „abys dlouho živ byl“; — slíbil tedy *dlouhý život* a „aby se ti dobře vedlo na zemi“ to jest

aby měl *štěstí*. Co že slíbil Pán Bůh? Co ještě? Co dohromady?

Příklad. Josef, syn Jakubův, poslouchal otce, učinil vždy, co mu otec poručil; pak byl prvním po králi, měl štěstí a živ byl 110 let; měl dlouhý život. Tak plní Pán Bůh, co slíbil. Ale to je jen na tomto světě; avšak po smrti udělí ještě věčnou blaženost. A to jest to nejlepší.

Že se tak nepovede dětem zlým, rozumí se samo sebou. (Bibl. děj. St.. Z. čl. 57. Absolonova vzpoura a pokuta, odst. 2. . . .) Zlé děti Pán Bůh rád nemá, ba hněvá se na ně, i mají tedy k očekávání *hněv Boží*. Povím vám o takovém synu; Absolon se jmenoval; otec jeho byl král David; ale Absolon nemiloval otce svého, chtěl býti na místo něho králem, žádal si, aby lid otce svrhl, žádal mu tedy zlého; ale jak to dopadlo? Bitvu prohrál Absolon; chtěl míti slávu a měl *hanbu*, ba přišel i o život, a to je největší *neštěstí*. Měl tedy co?

Ach to je jen na tomto světě; ale co teprve tam na věčnosti? Hříchu svého ani nelitoval, snad nyní po smrti snáší *věčné tresty*. Pamatujte si tedy, co vše činí Pán Bůh zlým dětem, co mají k očekávání. Rekap.

Proto čtete v katech: *Děti, které neplní povinnosti k rodičům, mají k očekávání hněv Boží, hanbu a neštěstí na tomto světě, a tresty věčné po smrti.* —

Ó bojte se tedy zneuctíti rodičů! To Pán Bůh velice trestá. A jestliže již tak jste hřešily, litujte, vyznejte se ve sv. zpovědi, přislibte, že již příště ničím nechcete urazit a zarmoutit rodičů svých, a modlete se za ně. —

Ku svým pěstounům . . .

Některé děti jsou tak nešťastny, že jim umřou rodiče, a tu se jich obyčejně ujmou dobří lidé, kteří se o ně starají jako rodiče (dávají jim pokrm, oděv . . .) a vychovávají je, čili pěstují, a slují pěstouni. Všecko dobré jim tedy činí jako rodiče, jak se k nim tedy mají asi chovati takové děti? Mají jim činiti totéž, co rodičům, čili, mají k nim *podobné povinnosti*.

Některému dítěti umře jen otec, ale úřad ustanoví jednoho muže, který se má starati o ně jako otec; má je též napomínati, jemu poroučeti, a sluje tedy poručník. Jest patrné, že se má takové dítě opět k němu tak chovati, jako k otci.

Pán Ježíš jako člověk neměl otce, měl jen pěstouna, (kdo to byl?) a poslouchal ho jako otce, ačkoliv spolu Synem Božím byl; čím více mají tedy děti poslouchati pěstounů a poručníků.

Děti by se samy ničemu nenaučily; někdo je musí učit; rodiče musí mnohdy pracovati, ať doma neb na poli, nemohou děti svých učit, a proto je posílají do školy, aby je tam učil pan učitel. Jak se asi zase mají chovati dítky k učitelům? (Připomene se mravné naučení z příběhu o dvanáctiletém Ježíši v chrámě mezi učiteli).

Některé děti, když vyšly ze školy, učí se řemeslu; kdo je učí, jmenuje se mistr; rodiče mu dali hochu do učení, aby tam dobře řemeslu se naučil. I má se dítě, hoch chovati k mistru podobně, jako k rodičům: ctíti, milovati, poslouchati. Sv. Josef byl tesařem, byl řemeslníkem a Pán Ježíš jako pacholíček mu v práci pomáhal, pracoval, byl ho poslušen. Tak i podobně hoši svých mistrů poslušni býti mají. —

Poznámka. Kde se na málo roztríděné neb navštívené škole zůstane při I. katechismu, může a má katecheta zde též provlívati o pánech a služebnících, dělnících; pak o vrchnosti duchovní a světské. Nutno vyvinouti myšlenku, že vrchnosti jsou od Boha.

Pilát — jak dí Pán Ježíš — „má moc svou s hůry.“ A o duchovních vrchnostech dí Pán: „Cokoli svážete na zemi, . . .“ a „Kdo vás slyší, mne slyší“. — Proto nutno poslouchati a ctíti vrchnost; křesťané se modlívali za císaře i pohanské. Děti ať umí hymnu papežskou a císařskou a znají modlitby za papeže a za císaře!

Bratři, sestry a příbuzní . . .

Jakob kolik měl synů? Byli tedy vespolek bratři. Ale Josefa neměli rádi, vadívali se s ním, to jest nebyli s ním svorně živi, a učinili mu něco zlého, co

asi? Nemilovali ho tedy. Tak to nemá býti. Josef to učinil naopak. Co pak dobrého učinil bratřím, když byl místokrálem v Egyptě? Vidíte, činil jim dobré, miloval je a byl s nimi svorně živ.

Tak to mají dělati bratři, sestry i také bratranci, totiž příbuzní. Proto čtete v katechismu: *Bratři, sestry a příbuzní jsou si povinni, aby se vespolek milovali a svorně spolu živi byli.*

K lidem starším . . .

V písmu sv. napomíná nás Pán Bůh: „Před šedivou hlavou povstaň!“ — Kdo má již šedivou hlavu, ten je starší člověk. Co máme činiti takovému? Ano máme povstati a tak ukázati, že starší ctíme, že jsme k nim zdvořilí (máme smeknouti, pozdraviti, i ruku políbiti). Lidi starší má mládež ctíti a k nim zdvořilá býti. — Ale někteří mladí lidé naříkají, že starší jsou k. př. mrzutí; mrzutým býti, to jest nanejvýš jen malý hřích čili křehkost. S takovými křehkostmi má mládež míti trpělivost. Co tedy vše starším máme činiti? Proto čtete v katech.: *Povinnost mládeže k lidem starším jest, aby je ctíla, zdvořilá k nim byla, s křehkostmi jejich trpělivost měla.*

Pacholíky, kteří se posmívali Eliseovi, potrestal Bůh. (Bibl. dějepr. St. Z. čl. 67. odst. 2.)

O pátém přikázání Božím.

„Nezabiješ.“

1) Pán Bůh nás stvořil, to jest Pán Bůh způsobil, že jsme živi, t. j. dal nám život. A proto život každého člověka patří Pánu Bohu. Život můj i život každého mého bližního patří Pánu Bohu a proto mně ho i bližnímu může vzíti jen Pán Bůh, aneb komu to Pán Bůh dovoluje, k. př. vrchnosti. Proto řekl Pán Bůh „Nezabiješ“. Nesmí tudíž nikdo ani sebe ani jiného zabíti.

Ale proti tomu přikázání hřešili a hřešívají lidé. Jidáš co pak na konec učinil, když zradil Pána Ježíše? Ano vzal si život, zabil se. — Kain co pak ten učinil?

Zabil bratra, bližního. Ale pozor! Snad jen nešťastnou náhodou, nerad zabil Abela? Oh ne. On na to myslel již napřed. Řekl Abelovi: „Pojď, vyjděme ven na pole!“ Ano Kain tedy na to myslel, aby Abela zabil, on ho zabil zúmyslně. Proto čtete v katechismu: *V pátém přikázání Božím se zapovídá:*

sebe anebo bližního zúmyslně zabítí. —

Ach, to je strašný hřích; jmenuje se vražda. Co řekl Bůh Kainovi, když zabil Abela? (Bibl. děj. čl. 6. odst. 3.) „Co jsi učinil? Krev bratra tvého volá ke mně ze země.“ Proto vražda jest hřích do nebe volající. —

Židé zabili Pána Ježíše, ukřižovali ho — a jak strašně je potrestal Bůh. Volali židé před Pilátem: „Krev jeho na nás i na naše děti!“ A Bůh trestal hrozně; Jerusálém byl zničen, židé rozptýleni mezi všechny národy; — vražda je tedy hřích do nebe volající.

Vražda je strašný hřích — hřích ale sebevraždy je ještě hroznější; kdo zabil jiného, může činiti pokání, a tudíž i odpuštění dosáhnouti; ale sebevrah nemůže již litovati, ani se zpovídati, on je hned na soudu Božím. Ach, a jest odsouzen do pekla na věky! Jaké to tedy bláznovství sebe zabítí, aby se ušlo nějakému trápení zde na světě. (Šířeji se to vyloží: n. př. někdo má utrpení, chudobu, nemoc, neštěstí — a nechce to snášeti, myslí, že když sebe zabije, že se všeho zbaví a že si pomůže. Bláhový! Za krátké utrpení zde na čas připraví si utrpení na věky. Uvedou se ještě nějaké příklady!)

2) Tak tedy nikdo nemá ani sebe, ani bližního zúmyslně zabítí. Ale pozor! Kdo sebe neb bližního zabije, ten mu bere život jedním rázem, najednou, náhle.

Ale mohl by někdo sobě neb jinému bráti život znenáhla, a tak sebe neb bližního přece zabítí. A jak to? Jeden hoch to učinil. Bylo mu sotva 12 let a již kouřil, pil kořalku; když byl větší, tančil a zapocen, unaven pil. Dříve byl zdrav a pak začal býti bledý a slabý, nezdravý — uškodil si na zdraví. Ale na-

váděl i jiného hochu, aby kouřil a pil kořalku ... a tak škodil na zdraví i bližnímu.

A jaký to mělo následek? Oba dostali soucho-
tiny a umřeli sotva že jim bylo 20 let. Vidíte, jak ten
první sebe i bližního vlastně zabil. Jak se to stalo?
Znenáhla. Proto nesmí nikdo sobě ani jinému na
zdraví škoditi. (Uvedou se příklady o nestřídmosti.)

Jeden rozpustilý hoch házel rád kamením; byl
ve škole napomenut, poněvadž by mohl někoho zabít;
ale nepolepšil se. Jednou hodil po jednom hochovi
kamenem, uškolil ho do hlavy, udělal mu ránu, uškolil
bližnímu na těle. A to je hřích; vždyť mohl ho zabít;
a kdyby i to ne, tělo mu nedal, tělo dal každému Pán
Bůh — a proto nemá nikdo bližnímu na těle škoditi.
Kdo to dělá, hřeší proti pátému přikázání Božímu.

Jeden neposlušný hoch rád lezl na stromy; matka
ho proto kárala a mu vykládala, že může spadnouti
a na těle si uškoditi. Ale on neposlechl, lezl po stro-
mech, až jednou spadl a zlámal si ruku, uškolil si
na těle. Musil mnoho bolesti snášeti, ale měl též hřích
proti kterému přikázání? Rekap. všech příkladů, aby
se došlo ke slovům katechismu:

sobě a bližnímu na těle a zdraví škoditi.

3) Židé zabili Pána Ježíše. Ale co je k tomu asi
přivedlo? (interrog. rhetor.) Slyšte: Když je Pán Ježíš
káral, napomínal, tu měli zlost čili hněv, a to nejen
v tu chvíli, ale stále v srdci se hněvali na Pána
Ježíše, čili nenávist chovali. A to bylo příčinou, že
potom Pána Ježíše zabili.

Vidíte, proto Pán Bůh zapovídá i *hněv i nenávist*,
aby z toho nepovstala vražda. Pamatujte si: V pátém
přikázání zapovídá se hněv a nenávist proti bližnímu
chovati. Co se též zapovídá? Proč? Jak to je celé?
Nehřešily jste už hněvem a nenávistí? Ale slyšte dále:
Jeden žák měl zlost čili hněv na jiného, říká se, že
ho nemohl vystát; jak ten druhý promluvil, hned říkal,
že to není pravda, hádal se s ním; někdy mu nechtěl
přisvědčiti čili svorným býti, to jest svářil se s ním.

Tak to šlo dále; dával mu ošklivá jména čili nadával mu. Co že vše činil?

Ach, co nyní následuje, to je hrozné! Když se jednou opět hádal, vytáhl nůž a bodl jím hochu do prsou. Co mu to učinil? Hoch potom umřel. On ho vlastně zabil; přišel potom do věznice. Ale horší věci jest, že se stal vrahem, měl hřích. Vidíte, tam to vede, když se lidé hádají, sváří a sobě nadávají. Proto též proti pátému Božímu přikázání jest: *hádati se, svářiti a bližnímu nadávati*.

A co dříve jste slyšely? Jak je to dohromady? Jak to bylo za 1), 2) a 3)?

(Dodati zde dlužno aspoň pro zpytování svědomí závist (Kain) a touhu po pomstě, to jest touha učiniti něco zlého bližnímu a míti z toho radost, až se mu to stane.)

To jsou až posud hřích, kterými se hřeší proti životu těla. Ale člověk má též duši; ta ovšem nikdy neumře, ale přece jí říkáme, že jest mrtvá; kdy pak?

Vidíte: Hřešiti těžce, smrtelně, jest duši zabít. — A jsou lidé, kteří takto zabijí ne tělo, ale duši bližnímu, a to se děje tím, že mu dávají pohoršení.

Proto stojí v katechismu: 4) *bližnímu pohoršení dávati*.

Copak to jest pohoršení? Hned to zvíte:

1) Slyšely jste již něco o sv. Aloisiovi; šel jednou tam, kde byli vojáci jeho otce, a ti před ním, tedy *před svým bližním mluvili zlé věci*, a tím se stal sv. Alois horším, dali mu pohoršení. Sv. Alois tomu ovšem dobře nerozuměl, a přece potom plakal, litoval toho . . . ale vojáci měli hřích velký, oni dali pohoršení, protože před bližním zle mluvili.

(Bibl. děj. čl. 49. odst. 2.) Synové Heli tedy *činili zle před lidmi* a činili ty lidi horšími (z čeho to vidíme? Israelští odpadli od Hospodina) dávali jim pohoršení. Proč? Protože zle činili. Ach, děti větší pohoršují malé, zabijí jim duši; proto hřeší proti pátému přikázání i ten 2) *kdo bližního ke hříchu svádí*. Obá-

vám se, že i děti svádějí k. př. ke lži, k bití druhého atd. Jak se jmenuje ten hřích? Proč? A proč je proti pátému přikázání Božímu? (ano zabijí duši.)

Až posud jste slyšely, co se v pátém přikázání zapovídá. Slyšely jste, že se nezapovídá jen zabití, ale co též? . . . Pamatujte, že zvlášť se zapovídají hádky a sváry. Kdo se nehádá, o tom se říká, že *zachovává s bližními pokoj a svornost* a to jest právě to, co páté přikázání velí. Proto krásně napomíná sv. Pavel: „Se všemi lidmi pokoj mějte!“

Na zvířatech . . .

Pán Bůh stvořil na této zemi krom člověka i zvířata; nejvíce proto je stvořil, aby člověku byla užitečná, k. př. abychom měli pokrm. Smíme je tedy zabít, když pokrmu potřebujeme, když toho je potřeba. Ale zlý jeden kluk vybíral mladé ptáčky z hnízda a zabíjel je; nechtěl mít z nich masa, tedy nebylo toho potřeba, on je zabíjel bez potřeby — a zvířata bez potřeby zabíjeti je hřích, to Pán Bůh zapovídá. Ten hoch se prohřešil na zvířatech.

Byl to zlý hoch; ale jsou ještě horší děti, nezabíjejí zvířátka hned, ale dělají jim bolest (k. př. utrhnou mouchám křídélka), trýzní je a to je též hřích.

Proto čtete v katechismu: *Na zvířatech se prohřešuje, kdo je trýzní a bez potřeby zabijí.*

Takový hoch aneb člověk, který zvířátka trýzní aneb bez potřeby zabijí, ukazuje, že má kruté srdce, že nemá jemný cit. Pán Bůh to ovšem zakazuje a sami pohané měli v ošklivosti týrání zvířat. Jednou u soudu athenského se dověděli, že jakýs chlapec rozpustilý ptácatům oči vypichoval, kázali ho bez prodlení zabít, protože měli za to, že z ukrutného toho hochy by vyrostl ukrutný, surový člověk, jenž by i později lidi trápil a snad zabíjel. Tedy byl to trest velký, ale je poučením, že rodiče aneb učitelé mají potrestati přísně hochy, kdyby zvířata trýznili.

Pěkné máte veršičky v katechismu:

Kdo jest hodný, zvířátek netýrá,
ani mladých ptáčků nevybírá.

Zvířátka kdo týrá, mučí,
lidi se tak trápit učí. —

O šestém přikázání Božím.

„Nesesmilníš“.

Bůh dal nám do duše cit, jemuž říkáme stud nebo stydlivost. Dobrý člověk se stydí, červená, sklopí oči, kdyby někde něco se dělo, co je hanebné, nestoudné, nestydaté, nepočetné, čili co je proti stydlivosti. — A styděti se za věci hanebné, toť jistě něco krásného. Ale bohužel! Jsou lidé, kteří se dopouštějí toho, co jest proti studu, proti stydlivosti a to jest ohavný hřích, jmenuje se smilstvo.

Smilstvo jest, jak pravím, hřích ohavný, dělá duši člověka ošklivou tak, jako když někdo má tvář zamazanou, nečistou a proto se smilstvo jmenuje též nečistota. Když tedy Pán Bůh dí: „Nesesmilníš“, zapovídá tím vše, cokoli jest nestoudné, proti studu a to se jmenuje jak? Jak ještě? Proto dí katechismus: *V šestém přikázání se zapovídá:*

1) *všeliký hřích smilstva čili nečistoty.*

Ke každému hříchu může nás něco pokoušeti. Co pak jest pokušení? Už jsme to měli; ano všeho, co nás ponouká, máme se varovati. Proto v katechismu dále se zapovídá: 2) *všecko, co k nečistotě ponouká.*

Milé děti! Na světě mezi lidmi se mnoho hřeší proti čistotě. Lidé si nečisté (nestoudné) věci myslí a žádají, to páchají hřích, který se jmenuje nečisté myšlení a žádosti. Lidé mluví takové ošklivé řeči. Ach to nemá nikdo mluvit. Děti mají utíkatí odtud, kde se to mluví, nemají to poslouchati. Bojím se, že někdo z vás už tak hřešil, že má hřích nečistých myšlení, nečistých řečí! Ach, to by se musel z toho zpovídati a toho zanechati.

A což teprv, kdyby na něco nestoudného hleděl, o by byly nečisté pohledy; a což teprvé, kdyby byl

také něco nestoudného učinil, to by byl nečistý skutek.

Jak mnoho to hříchů! Jsou to nečisté myšlení a žádosti, nečisté řeči a pohledy, nečistí skutkové, zkrátka jest to vše to, cožkoli proti počestnosti a stydlivosti jest. Proto dí katechismus: *Hříchové nečistoty jsou: nečisté myšlení a žádosti, nečisté řeči a pohledy, nečistí skutkové a cožkoli proti počestnosti a stydlivosti jest.*

Hříchy ty bývají velmi často smrtelné.

Myšlenka nečistá někomu napadne, on se jí však nezabývá, hned ji z mysli zapudí, ten nemá hřích. Někomu se však ta myšlenka začíná líbiti, on ji hned nezapudí, ale když si lépe vzpomene, přece ji zapudí — ten má aspoň všední hřích. Ale ach! Mnozí si to myslí naschvál; už jim svědomí povídá: „Nemysli si to, je to hřích“ — ale takový člověk si to myslí naschvál, ten má ovšem hřích, a to smrtelný.

Vidíte i pro myšlení můžete přijíti do pekla. Musíte tedy báti se těch myšlení, hned si vzpomenouti: „Je to hřích, nebudu si to mysliti!“ —

Řeči nečisté, jsou-li hodně nestoudné, jsou též smrtelný hřích, a skutky vždy, když se dějí vědomě a dobrovolně. — Proto dí sv. Pavel: „Smilníci nevejdou do království nebeského!“ —

V Sodomě páchali lidé smilstvo. Byli živi nestydatě; co pak jim učinil Pán Bůh? Ano to učinil jejich tělu; ale kde pak jsou jejich duše? V ohni věčném.

Tak to tedy jest, milé děti! Doufám, že nebudete páchat tyto hříchy, čili činiti, co Bůh v šestém přikázání zapovídá.

Raději budete činiti, co se v něm velí, a to jest v katechismu. *Šesté přikázání velí, abychom stydlivost a čistotu zachovávali, počestní a mravní byli.*

Kdo se bojí býti nestoudným a proto se snaží, aby ani dost málo se proti čistotě neprohřešil, o tom se říká, že je stydlivým a čistoty pečlivě ostríhá.

Tak to máme činiti, poněvadž se pro tu čistotu

obzvláště Bohu líbíme. Pán Ježíš sám praví: „Blahoslavení čistého srdce, neboť oni Boha viděti budou“.

Proto stojí v katechismu:

Stydlivosti a čistoty máme pečlivě ostříhati, poněvadž se pro ni Bohu obzvláště líbíme.

A máte tam pěkné veršíky, ty si pamatujte:

„Svatá stydlivost a mravnost čistá, ozdobí tě, věř to, dozajista více nežli drahé kamení; stydlivé vždy anděl doprovází — ode strasti, hanby a nesnází vždy je chrání, těší v soužení“. —

O sedmém přikázání Božím.

„Nepokradeš“.

Co kdo má, k. př. peníze, dům, pole, jmenuje se jmění, nebo též statek. A na tom jmění a statku nemáme bližnímu škoditi; proto praví katechismus:

V sedmém přikázání se zapovídá, bližnímu na jmění a statku škoditi.

Povím vám, čím se bližnímu na jmění a statku škodí. a) Rolník jeden měl zahradu, byla jeho vlastní, on byl tedy její vlastníkem. Na té zahradě bylo mnoho ovoce na stromech, ale nad vchodem do zahrady bylo napsáno: „Kdo tu něco vezme, bude potrestán“. Rolník tedy, té zahrady a toho ovoce vlastník, chtěl čili měl vůli, aby se tam nic nebralo. Ale vlezl tam přec jeden zlý hoch, když vlastník tam nebyl, a bral tam jablka; ta jablka nebyla jeho, bral tedy cizí statek, bral to, ač vlastník chtěl, aby nic nebral, — hoch tedy bral cizí statek proti vůli vlastníka.

Bral jablka kdy? Vlastník tedy o tom nevěděl, bral je bez vědomí vlastníka.

Bral tedy cizí statek bez vědomí a proti vůli vlastníka, a kdo bere cizí statek bez vědomí a proti vůli vlastníka, o tom se říká, že se dopouští krá deže. To máte v katechismu: *Bližnímu škodí se na jeho jmění a statku:*

1) *krádeží a podvodem.*

Krádeže se dopouští, kdo cizí statek bez vědomí a proti vůli vlastníka bere. —

Ale co se za to stalo onomu chlapci?

Chlapec ten po několikrát vlezl do cizí zahrady, až jej stihl trest. Byl dopaden a chtěje uniknouti skočil se stromu, při čemž zlomil si nohu. Krádež ta se mu tedy nevyplatila; zkusil bolesti mnoho a měl hřích. —

Než nemyslete si, že si nemusíte nic dělat z krádeže malé. I ta malá krádež je hřích. Proč? A kdo malé krádeže páchá, mohl by si zvyknouti velkým. A to by byl již jistě smrtelný hřích. —

b) Jeden člověk chodil po domech a žádal lidi, aby si koupili zlatý prsten s drahým kamenem. Prsten byl krásně žlutý, kámen v něm se leskl. Jedna paní ho koupila. Ale brzo když jej ukázala zlatníkovi, ten jí řekl, že zlato není pravé a kámen onen že je sklo. Ten prodavač uškodil paní na statku, dala mu své peníze. Ale pamatujte si, on jí říkal, že zlato je pravé, kámen drahocenný a pod. a paní tomu věřila, on ji obelstil, čili uškodil jí na statku lstivě. —

A kdo bližnímu lstivě na statku škodí, prohřešuje se podvodem. Rekap. (katech.)

Paní měla ovšem škodu; ale onen člověk měl větší škodu, on si náramně uškodil na duši, spáchal těžký hřích. A Pán Ježíš dí: „Co platno člověku, kdyby celý svět získal a na své duši škodu utrpěl?“ Ó kdož by tedy chtěl páchat podvod? Rekap. a) (krádež) b) (podvod).

2) a) Šel jsem jednou v polích; bylo kolem polí mnoho stromů, ale několik jich bylo pořezáno, mnohým větve ulámány. Hleďte: stromky ty byly tedy pokázeny. A co bylo nejhoršího, udělal to jeden hoch, který ještě do školy chodil; byl za to potrestán, vždyť stromky ty nebyly jeho, byly tedy cizí věc a on je pokazil. Hřešil proti sedmému přikázání, škodil na jmění tím, že *cizí věci kazil*. —

Oh, to byla velká škoda; mohlo na těch stromech vzrůst ovoce a to po dlouhá léta. Vidíte, stromek kaziti, to je tedy hřích. Ano tam na poli při stromech

bylo také obilí, a ten rozpustilý chlapec při tom i obilí pošlapal, udělal škodu, čili škodil na cizím majetku. Kéž byste nikomu jeho věci nekazily! (na pastvě, ve škole lavice a pod.)

b) Jeden člověk našel v trhu na náměstí 5 korun, a nechal si je. Někdo ho viděl a udal to strážníkovi. A hle, ten člověk byl trestán. Vidíte, on někomu tím uškodil na jeho jmění. A proč? Protože *nalezenou věc* si nechal, *nenavrátil*. Co pak měl učiniti?

Bližnímu tedy škodí na jeho jmění a statku ten, kdo cizí věc nenavracuje. Kdo ještě 1. (a, b,) 2) a). Rekap.

Na konec pamatujte si! Kdo zúmýslně škodil na jmění a statku, musí, co ukradl a poškodil, navrátiti, nahraditi. Není dosti jen se vyzpovídati. Jaká to tedy zaslepenost někomu krásti, podváděti, věci cizí kaziti... když to musí navrátiti, nahraditi atd., chce-li, aby mu to Pán Bůh odpustil. Na to tedy pamatujte!

Až posud jsme mluvili o tom, co se v sedmém přikázání zapovídá. *Bůh* však něco též *velí*, neb poroučí.

1) Jeden kněz, který kázal pohanským, divokým Indianům a na víru křesťanskou je obrátil, vypravuje o nich takto: Uprostřed své vesnice mají strom, na němž zavěšují věci, které kdekoli v celé krajině našli, aby ten, kdo je ztratil, je hned naléztí a sobě vzíti mohl. To byli zajisté hodní křesťané, oni si nebrali, co jim nepatřilo, co nebylo jejich, nýbrž každému, což jeho jest, nechávali. Tak to má býti. Kdyby tak lidé činili, nebylo by zapotřebí zámků, klíčů. Ale nyní mnohdy ani klíče nejsou nic platny, to je tím, že lidé nezachovávají sedmé přikázání Boží a nečiní, co Bůh v něm velí, totiž, že máme každému nechávati, což jeho jest. —

Sv. Augustin vypravoval krátký příběh. V Miláně, když se tam sv. Augustin zdržoval, našel velmi chudý člověk v malém sáčku 200 kusů stříbrných a zlatých peněz. Nikdo ho neviděl, byl by si mohl ty peníze ponechat pro sebe, ale on si vzpomněl na sedmé Boží

příkázání a proto napsal na lístek: „Kdo ztratil peníze, ať se přihlásí u N. N.“ — a lístek ten přilepil na dům. Ten, kdo je ztratil, se jistě přihlásil, a chudý onen muž, který je našel, ihned mu je dal, poněvadž mu patřily, čili byly jeho; ba ani nechtěl přijati malou odměnu za to, že je navrátil.

Z toho příkladu se učíme, že ten člověk dal onomu, který peníze ztratil, to, co bylo jeho. Tak to má vždy býti; máme každému, co jeho jest dávati a dříve jste slyšely, že což bližního jest, máme nechávati. Katech. *V sedmém přikázání velí Bůh: 1) abychom každému, což jeho jest, nechávali a dávali.*

2) Sv. Eligius byl velmi umělým zlatníkem; král Lothar II. požádal jej, aby mu zhotovil trůn ze zlata a drahého kamení. Zlato a drahokamy, kterých bylo potřeba, obdržel od krále a brzo trůn zhotovil. Král byl spokojen a nikdo se ho netázal, zdaliž mu něco ze zlata neb drahých kamenů zbylo. Za krátký čas dodal sv. Eligius králi ještě jeden trůn; když se král divil, řekl mu: „Bylo mi dáno mnoho zlata a drahých kamenů, nechtěl jsem je pro sebe podržeti“.

Sv. Eligius živil se tedy zlatnictvím. Král nevěděl, mnoho-li zlata a drahokamů je zapotřebí, aby se z nich trůn zhotovil, mohl si tedy polovici sv. Eligius ponechati. Ale vidíte! Tu by se byl tím zlatnictvím živil nepoctivě. Shledali jsme však na něm, že to, co mu zbylo, sobě nepodržel a se skromnějším platem za svou práci se spokojil, krále nepodvedl a proto o něm říkáme, že se *živil poctivě*.

Vidíte, tak to má býti; tak to mají konati zvlášť řemeslníci a dělníci.

(Z praktického života mohlo by se něco v tomto ohledu doplniti; lichváři se živí nepoctivě, chtějí veliké úroky).

Maličkost k. př. péro, kousek tužky, se také ohlásí p. učitelovi. aby se to dostalo tomu, kdo to ztratil. Takovému se říká, že je i v malém věrný. Proto dí katechismus: Věrný buď i v maličkosti — nej dál dojdeš s poctivostí.

Kdo si něco nespravedlivého přivlastní, ten to nemá požehnáno. Proto pamatujte vždy na přísloví: „S poctivostí nejdál dojdeš!“

O osmém přikázání Božím.

„Nepromluviš proti bližnímu svému křivého svědectví“.

V osmém přikázání se zapovídá: 1) a) křivá žaloba a b) křivé svědectví proti bližnímu.

Ad 1. a) V té zemi, kde byl Pán Ježíš, byl jeden nejvyšší císař, jenž měl mnoho zemí a proto měl za sebe zástupce; takovým byl Pilát; byl vladař ustanovený od římského císaře. Byl tedy představeným čili vrchností.

Židé pak u něho, vrchnosti, představeného udali čili žalovali na Pána Ježíše, že chce, aby lidé neposlouchali císaře, že bouří lid proti císaři. To by ovšem bylo hříchem, chybou. Ale Pán Ježíš se této chyby nedopustil. Jeho nepřátelé udali tedy na Pána Ježíše chybu, které se Pán Ježíš nedopustil, a proto hřešili křivou žalobou.

Čteme tudíž v katechismu: *Křivou žalobou hřeší, kdo u představených aneb vrchností udává na bližního chyby, kterých se tento nedopustil.*

Křivá žaloba jest tudíž ošklivý hřích. Takový člověk ukazuje, že bližního nemiluje. Jak pak by asi jemu bylo, kdyby na něj někdo křivě žaloval? To by ho rmoutilo a sám to přece bližnímu činí. Ach a kdyby to také děti učinily?! Učitel jest jejich představeným; a kdyby tedy u něho na spolužáky udaly chyby, kterých se tito nedopustili, tu by spáchaly šeredný, ohavný hřích — totiž křivou žalobu.

Ad 1. b) Židé, nepřátelé Pána Ježíše řekli, že Pán Ježíš chce zbořit chrám jerusalémský; ale to nebylo pravda, oni tedy vyřkli nepravdu. A když Pán Ježíš byl souzen od Annáše, tu se našli lidé, kteří tuto nepravdu od jiných vyřčenou potvrdovali. Tím se dopustili křivého svědectví. Čtete

proto v katechismu: *Křivým svědectvím hřeší, kdo nepravdu od jiných vyřčenou dotvrzuje.*

To jest opět ošklivý, ohavný hřích, to Pán Bůh bez trestu nenechá. A kdyby se toho dítě doma, ve škole dopustilo, mělo by jistě hřích, pro který by také od Boha bylo potrestáno. Takového hříchu se proto též máme báti, že se tímto hříchem i předešlým bližnímu působí škoda a křivý svědek neb žalobník, chce-li, aby mu Pán Bůh odpustil, má tu škodu napravit. Ach, jak hrozně uškodili křiví žalobníci a svědkové Pánu Ježíši! Připravili ho o život a nemohli to ani napravit. A kdyby někdo na úradě křivě svědčil, mohl by bližnímu také škodu způsobiti (na jménu, na cti) a měl by to potom vše napravit. Není tedy dost jen se z toho vyzpovídati, ale nutno škodu zaviněnou napravit. Ó zajisté jest lépe dáti na sebe pozor a na žádného nežalovati a křivě nesvědčiti.

2) *lež a přetvářka, pomluva a na cti utržení.*

a) Co asi řekl Evě v ráji ďábel? („Nezemřete, otevrou se oči vaše a budete jako Bůh“). To nebylo pravda. — ďábel býval dobrým andělem, měl rozum, věděl, že to není pravda, co povídá, mluvil tedy nepravdu vědomě.

A proč tuto nepravdu mluvil? Proto, aby Adama a Evu klamal. — Co tedy učinil? Proč to učinil? (Rekap.)

Pamatujte si: *Kdo vědomě mluví nepravdu, aby jiného klamal, ten se prohřešuje lží. —*

Po prvé lhal ďábel hned na počátku a proto se mu říká že je „lhář od počátku“, neb „otec lži“. A proto ten, kdo lže, zvláště ten, kdo lže, aby jinému škodil, jest podoben ďáblu. Děti mají býti podobny andělům dobrým, a proto hodné dítě nikdy nelže, i když by mělo býti trestáno. Nebo zajisté jest lépe vytrpěti malý trest, než býti podoben ďáblu. Obávám se, že někteří z vás mají ten hřích na své duši, ale doufám, že toho litují, a že bezpochyby Pánu Bohu něco pěkného slíbí. Co to asi bude? Že více lháti nebudete.

Připomene se o lži žertovné, že i ta bývá ošklivá, poněvadž tím hříchem, lží, ďábel hřešil. Sv. Tomáši

Aq. řekli jednou jeho spolužáci: „Pohleď, vůl letí!“ A když sv. Tomáš se rozhlížel nad sebou, dali se mu druhové jeho do smíchu, že ho podvedli. Ale sv. Tomáš jim řekl: „Spíš bych věřil, že vůl letí v povětří, nežli že by křesťan lhal“. —

b) Co pak řekl Herodes svatým třem králům, když přišli do Jerusalema hledat novorozeného Pána Ježíše?

Herodes tedy se dělal, čili stavěl se před lidmi, jakoby se chtěl Pánu Ježíši klaněti. Co ale smýšlel v srdci? Zcela jinak se tedy stavěl, než v srdci smýšlel. Dopustil se tedy hříchu přetvářky čili pokrytství. Proto čtete v katechismu: *Přetvářkou čili pokrytstvím se proviňuje, kdo se před lidmi jinak staví, nežli jak v srdci smýšlí.*

Herodes se tedy přetvářel, avšak nebylo mu to nic platno, Pán Bůh dobře věděl, co si v srdci myslí. A tak by se stalo dětem, které by se n. př. před rodiči aneb před panem učitelem přetvářely čili jinak se stavěly, než jaké skutečně jsou, stavěly by se hodnějšími a takovými by nebyly.

To je zase šeredný hřích, ale obzvláště těžký jest ten hřích, kdyby se páchal před knězem ve zpovědi. Toho se zajisté budete zase báti. Odstrašujícím příkladem, ba výstrahou jest Jidáš. O něm víte, že přišel k Pánu Ježíši na hoře Olivetské v zahradě Getsemanské, jako by byl jeho nejvěrnější přítel; Pána Ježíše políbil a volal: „Zdráv buď, Mistře!“ — a zatím ho zradil a vedl vojáky, aby Krista zajali. Ó to je něco hrozného, ošklivého!

c) V jednom domě vypravovali si lidé, že se do města (do vesnice) přistěhoval nový občan; ten nový občan v tom domě nebyl, byl tedy nepřítomen. A o tomto nepřítomném řekl jeden ostatním: „Jest to podvodník, klame lidi, když prodává“; to by bylo ovšem zlé. Ten, kdo to řekl, promluvil o nepřítomném zle; ale pozor, nebylo to pravda. Kdo to mluvil, promluvil tedy o nepřítomném zlé, co pravda nebylo a tím se dopustil hříchu, který se nazývá pomluva.

Čeho se dopustil? Co promluvil? Proto čtete v katechismu: *Pomluvy se dopouští, kdo mluví o nepřítomném člověku zle, co pravda není.*

Milé děti! Pomluva jest opět velmi šeredný a často velmi těžký hřích. Lidé potom věří, co nepravdivého o někom bylo promluveno, a nemají ho více v takové vážnosti, nectí ho a to mu zajisté náramně škodí. Proto má ten, kdo takto uškodil, škodu tu napravit. Ale jak těžko bývá škodu tu napravit!

Jeden vznešený muž řekl o jisté osobě, že se dopustila nějakého těžkého hříchu. Ale nebyla to pravda. Potom chtěl činiti pokání. Šel k sv. zpovědi, vyznal se z toho těžkého hříchu svého, ale zpovědník mu řekl, že mu není pomoci. Tím se zarazil a rozhněval a šel k jinému knězi a stěžoval si na zpovědníka. Ten druhý kněz mu pravil: „Zpovědník váš snad chybil, já myslím, že vám je možno pomoci.“ I zaradoval se onen vznešený muž a tázal se kněze, co by měl činiti. Kněz mu odpověděl: „Jděte ke všem, před kterými jste o oné osobě řekl nepravdivě, že se onoho těžkého hříchu dopustila, že to není pravda, že jste řekl lež.“ Zarazil se onen muž a zvolal: „Takhle bych se měl zahanbiti, před tak mnohými říci, že jsem pomlouval a lhal, — toho nikdy neučiním.“ — Tu mu odpověděl onen kněz: „Nyní vidím, že zpovědník váš se nepřehléhl, nýbrž spravedlivě soudil. Vám opravdu není pomoci, a sice proto, že nechcete napravit škodu na cti, kterou jste oné osobě způsobil, a bez napravení na cti učiněné škody není žádného odpuštění.“ —

Milé děti, z toho vidíte, jak nebezpečným je hřích pomluvy. Lehko se řekne o někom něco nepravdivého a lehko se mu uškodí na cti, ale těžko se to odvolává, napravuje. Proto jest nejlépe na sebe dáti pozor a nikdy nic zlého, nepravdivého o nikom nepovídati. Tuším, že si tak umiňujete před Pánem Bohem.

d) Jeden žák, jmenoval se Josef, svým spolužákům něco ukradl; prozradilo se to na něj, ale jen ve škole; byl pokárán i potrestán. Avšak pan učitel řekl: „Josef chybil velice, ale tato jeho chyba jest známa jenom nám, kteří jsme zde ve škole. Jiným

lidem a dětem jest neznáma. Ať tedy tuto neznámou chybu — třebaš pravdivou — nikdo nikomu o Josefovi nepovídá!“ Ale jeden žák — Jan — přece to řekl žákům jiné třídy; nelhal, řekl pravdu, vyjevil pravdivou chybu svého spolužáka, svého bližního, ale tato pravdivá chyba byla oněm žákům neznáma; vyjevil tedy tuto pravdivou, ale neznámou chybu bližního; pamatujte si zatím, že se dopustil hříchu, který se jmenuje na cti utrhání.

Ale dejte ještě pozor! V jedné škole také se něco ztratilo; jeden hoch, František, věděl, že tu věc má spolužák Václav, že ji ukradl. Když vstoupil pan učitel do školní světnice, nařikaly děti, že se ta věc ztratila. Pan učitel se tázal, zdaliž někdo o tom něco ví, a tu František řekl, že Václav věc má, že ji ukradl. — Vyjevil také neznámou chybu svého bližního a pravdivou, ale přece nedopustil se hříchu na cti utrhání a sice proto, že bylo velmi zapotřebí, čili byla důležitá příčina, aby se vyjevilo, kdo tu věc ukradl. — Ale když jsem vám vypravoval první příběh o Josefu a Janovi, tu k tomu takové důležité příčiny nebylo, žáci jiné třídy nepotřebovali to vědět, co Josef učinil zlého. Tu vyjevil Jan chybu Josefa, svého bližního, *bez důležité příčiny*, a proto se dopustil hříchu *na cti utrhání*.

(Katecheta porovnává hříchy pomluvu a na cti utrhání. Který je větší? Proč?)

Ano, pomluva je větší, ohavnější hřích, ale přece i na cti utrhání máte se varovati, vždyť to také škodí bližnímu, také ho to rmoutí. Nás by to také rmoutilo, kdyby nám někdo na cti utrhal, to jest bez důležité příčiny neznámé chyby naše vyjevoval.

I na cti utrhání má se napraviti. Kdo na cti utrhal, nemůže sice říci, že ta chyba, kterou vyjevil, není pravdivá — to by lhal, ale musí o svém bližním dobré věci mluvívati. Tak by Jan nemohl říci: „Není pravda, Josef nic neukradl“, ale mohl by říci: „On se zapomněl, že jednou to udělal, ale nyní jest hodný jako dříve, modlí se, nelže, dobře se učí atd.“

Poznaly jste, jak ošklivé a škodlivé hříchy jsou

proti osmému Božímu přikázání. Které pak to jsou? A že jsou tak ošklivé a škodlivé, jest nejlépe o žádném nic zlého nemluvit a raději činiti to, co se v osmém přikázání velí. Čtete v katechismu: *V osmém přikázání se velí, abychom vždy pravdu mluvili a upřímní byli.* (Upřímným jest ten, kdo tak mluví, jak smýšlí.)

Pán Ježíš vždy pravdu mluvil; na hoře Olivetské, v zahradě Getsemanské, když ho chtěli zajati, co se tázal těch žoldnéřů, vojáků? Co odpověděli? Co jim na to řekl Pán Ježíš? (N. Z. bibl. děj. čl. 68.)

Vidíte, promluvil pravdu, ač věděl, že ho zajmou a usmrtí. Nesmíme tedy následovati lidí zlých, kteří... nýbrž vzpomenouti na Pána Ježíše, který vždy dobře mluvil, pravdu mluvil, ať si za to trpíme cokoli, jen když Pána Ježíše neurazíme. —

O devátém přikázání Božím.

„Nepožádáš manželky bližního svého“.

Děti mívají otce a matku. Otec pracuje (na poli, v úradě, obchodě, řemesle), aby děti měly pokrm a všechno, čeho potřebují. —

Nemůže však otec tolik se starati o jiné potřebné věci, k. př. o připravování pokrmů, čištění prádla atd. a proto dal mu Pán Bůh pomocnici, manželku, a nařídil, aby u něho až do smrti zůstala a mu ve všem nápomocna byla. — Kdyby jiný muž chtěl míti za pomocnici manželku jiného, nebylo by nikoho, kdo by ony domácí práce obstarával, o děti se staral atd... A proto Pán Bůh zapověděl řka: „Nepožádáš manželky bližního svého“. A kdyby to někdo přece si žádal, chtěl třeba jen v myšlenkách, byly by to myšlenky a žádosti nepočetné — a proto čtete v katechismu: *V devátém přikázání zapovídají se myšlenky a žádosti nepočetné.*

Vidíte, ani mysliti si nemá nikdo nic takového, co Pán Bůh zapovídá. Učíte se o tom v devátém přikázání Božím; ale již v šestém přikázání jste měly, že se nemá nic mysliti, co by bylo nectné a nečisté. Bojte

se toho a pamatujte, že Pán Ježíš řekl: „Blahoslavení čistého srdce (to jsou ti, kteří nic zlého nemyslí), neboť oni Boha viděti budou“. —

O desátém přikázání Božím.

„Aniž požádáš statku jeho“.

(Čte se nebo vypravuje čl. 66. St. Z. bibl. děj. „Achabův a Jezabelin hřích a trest“; vysvětlí se, že Achab byl král, Eliáš prorok.)

Achab hřešil nejprv proti desátému přikázání Božímu; přál si nebo žádal míti cizí statek (vinici Nábothovu). Dokud tuto vinici chtěl koupiti, nebylo to hříchem, ale on si ji potom žádal míti tak, aby Náboth o ni přišel a tím tedy spáchal hřích, že chtěl bližnímu svému statek jeho vzíti. To jest právě to, čemu říkáme: Míti žádost cizího statku.

Achab též byl smuten, rmoutil se, že neměl vinici, čili záviděl bližnímu, co jeho jest, a tím také hřešil. Proto čtete v katechismu: *V desátém přikázání se zapovídá, míti žádost cizího statku a bližnímu záviděti, co jeho jest.*

Milé děti! Na to si má každý člověk dáti pozor, aby si cizího statku nežádal. Viděly jste, kterak Achab Nábotha dal nespravedlivě zabíti, jen aby jeho statku se domohl. Kdyby byl, když ta žádost v něm povstala, se přemohl, na Pána Boha vzpomněl, který praví: „Nepožádáš statku bližního“ — nebyl by se stal ani vrahem ani zlodějem.

I děti mají se přemáhati, když v nich počíná žádost cizího statku; když k. př. jdou kolem zahrady, kde je pěkné ovoce; jakmile v nich žádost povstane, mají ji potlačiti, vzpomenouti na Pána Boha, sic, jestliže tak neučiní, dopustí se krádeže na dobro, skutkem.

Viděly jste, jak Pán Bůh potrestal Achaba a Jezabelu. Co jim bylo platno, že měli cizí statek, že učinili, co Bůh zakázal. Zajisté, že lépe učiníte, když budete konati to, co Bůh *v desátém přikázání velí,*

totiž, *abychom každému přáli, což jeho jest* (abychom se nermoutili čili nezáviděli mu to) *a se svým abychom byli spokojeni.*

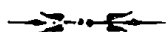
Tak, milé děti, to učinil sám Pán Ježíš. On byl Synem Božím; vše, co je na světě, je jeho. Lidé všechno mají jen potud, pokud jim to Pán Bůh dává. Ale Pán Ježíš si přece nikdy nežádal toho, co lidé měli. Za pěstouna, živitele vyvolil si chudého tesaře a byl spokojen, že bydlí v chudém domečku, že má chudý šat a sprostný pokrm. Vidíte, že i sv. Josef a Panna Maria byli spokojeni s tím, co měli. Proto vy, kteří jste chudých rodičů, vpomínejte si, že i Pán Ježíš byl chudý i sv. Josef i Panna Maria chudi byli, a tak za jisté budete spokojeni i tím, co máte.

Bohatým lidem ovšem Pán Bůh přikazuje, že mají rádi dávatí almužny chudým, vůbec, že mají dobré skutky konati ze svého statku bližnímu. Ale i bohatí nemají všichni stejně mnoho a tak tedy i méně bohatí mají býti spokojeni s tím, co mají. Obzvláště to si pamatujte, že Pán Bůh přikazuje, abychom všichni pracovali pilně a svědomitě, buď rukama n. př. na poli, při řemesle; anebo více rozumem aneb, jak lidé říkají, hlavou. A když budeme tak pracovati, jak nám Pán Bůh schopnosti dal a o cizí statek nebudeme státi, tu nám Pán Bůh požehná. Budeme míti pokrm, šat a když to budeme míti, více nepotřebujeme.

A kdyby to Pán Bůh na někoho dopustil, že by nemohl pracovati, že by musel žebrati, přec i on může svůj nedostatek snášeti, když si vzpomene, že tam na věčnosti, po smrti Pán Bůh všechno vyrovná, jen jestliže umřeme bez smrtelného hříchu. Vzpomeňte si na boháče a Lazara; ten Lazar byl velmi chudý, neměl ničeho, často i hlad snášel, ale byl trpělivý a když zemřel, tu Pán Bůh mu vše nahradil; „byl nesen od anđělů do lůna Abrahamova“ — t. j. byl přijat do věčné blaženosti. (Bibl. děj. N. Z. čl. 46).

Poznámka. Zde by potom bylo žádoucí aspoň nějaké opakování všech přikázání s ohledem na to, co se v každém přikázání zapovídá (prakticky ku zpytování svědomí a ku sv. zpovědi) a skončiti by se mohlo veršíky katechismu:

Vůli Boží, milé děti!
Vždycky mějte na paměti.
Plňte věrně bez ustání
Deset Božích přikázání.

Kapitola třetí.

O službách Božích.

K službám Božím počítají se: 1) modlitba, 2) mše svatá, 3) společné pobožnosti, 4) svátosti.

1) O modlitbě.

(Pán Bůh nás proto stvořil, abychom mu sloužili. Kdo Bohu slouží, koná službu Boží.)

Pán Ježíš po poslední večeři pozdvihl oči k nebi a řekl: „Otče, oslaviž syna svého.“ Pán Ježíš pozdvihl oči, protože chtěl mysliti na Pána Boha a s ním mluvit; pozdvihl zároveň mysl svou k nebi, k Bohu — on se modlil.

Modlitba jest tedy pozdvižení mysli k Bohu. (Katechismus).

Když se modlíme, máme tedy nejen slova vyslovovati, ale i na Boha mysliti.

Proč se modlíme?

1) *abychom se Bohu klaněli a jej chválili;*

a) klaněli. Když vstoupí pan učitel do školy, tu vstanete a venku smeknete. Pán Bůh je ale Pán nade všemi; — svatí tři králové přišli a padli na kolena, poněvadž věřili, že je to jejich Bůh. I my při tom musíme věřiti, si mysliti, že Bůh je nejvyšší Pán; ale mohu to též slovy říkati, a pak se modlím.

b) chválili. Někteří hoši ve škole jsou nehodni, dostanou špatné známky; ale někteří jsou hodni; pan učitel řekne jejich otci, že ten hoch je pilný, mravný, pozorný — on ho chválí.

Ale Pán Bůh má ty nejlepší vlastnosti; kdo si o Bohu to nejlepší myslí a slovy to vyznává — ten ho chválí.

Doloha: Slyšely jste, že je Pán Bůh nejvyšší Pán. To znali též svatí tři králové, byli to hodní lidé. Chcete-li též tak hodnými býti, musíte též tak o Bohu smýšleti. Při mši sv. zpívá kněz: „Gloria in excelsis Deo“, to jest „Sláva na výsostech Bohu...“ Proč pak to kněz asi tak zpívá? (Aby Boha chválil.) Při mši sv. kněz říká třikrát „Sanctus“ t. j. „Svatý“ — tak i andělé v nebi Boha chválí. Proto ve chrámě o slavnostech zpíváme: „Tebe Boha chválíme“; anebo zase říkáme: „Pochválena budiž Nejsvětější Svátost oltářní“ — tak se modlíme, abychom ukázali, že se Bohu klaníme a jej chválíme.

2) *abychom za prokázané dobrodiní děkovali.*

Pán Ježíš uzdravil 10 malomocných (poví se, jaká to byla zlá nemoc); slyšeli, že Pán Ježíš uzdravuje nemocné, proto se k němu obrátili. A Pán Ježíš je uzdravil, ač nemusel jim to učiniti, prokázal jim dobrodiní. Tu jeden se vrátil a děkoval Pánu Ježíši za to dobrodiní. —

Žebrák prosí, dostane dar, n. př. šat, nebo něco k jídlu; nikdo to není povinen dáti; tu se říká o něm, že je jeho dobrodinec. Chuďas mu děkuje, uznává v srdci, že by toho neměl, kdyby mu to nebyl dal dobrodinec onen. A tak i ten jeden malomocný jednal, dobrodiní uznával v srdci, děkoval Pánu Ježíši.

Pán Bůh dal nám duši — nemusel; Pán Ježíš umřel za nás, aby duše naše přišla do nebe, tím nám učinil dobrodiní. Dává tělu našemu zdraví. Vy dostáváte pokrm, knížky a proto máte rodičům děkovati; rodiče vaši mají to zase od Pána Boha.

Affekt. Zdali pak jste už někdy za to Pánu Bohu poděkovaly? Ne? A přec vám Pán Bůh vše dává. Hodní lidé děkují každý den ráno, večer. I vy tak si navykněte a proto aspoň nyní poděkujte Pánu Bohu za prokázaná dobrodiní; vstaňte, sepněte ruce, pohleďte na kříž a za mnou říkejte: „Děkujeme Tobě,

Pane Bože, za všechna dobrodiní, která jsi nám prokázal až po dnešní den. Dal jsi nám tělo, duši, umřel jsi za nás na kříži, dáváš nám zdraví, nám a rodičům udílíš, čeho potřebujeme. Ó jak jsi dobrotivý. Chceme si toho vážit a děkujeme za všechno.“ —

3) *abychom prosili o věci, kterých nám a bližnímu třeba jest.*

Děti by ničeho neměly, kdyby jim toho rodiče nedaly. Jsou-li to však hodné děti, neberou si ničeho svévolně, ale prosí otce neb matku; hodné děti prosí též někdy o něco pro svého bratra, pro svou sestru.

Podobně mají všichni lidé Pána Boha prositi o všechno, o každou věc, které je jim třeba. Všem nám je Pán Bůh otcem — my jsme jeho děti; všichni lidé jsou naši bratři neb sestry čili bližní, a proto máme jako hodné děti prositi o to, čeho tito naši bratři čili bližní potřebují; k. př. někdo je nemocen, tedy o zdraví máme prositi, jehož nejvíce potřebuje.

Co pak asi dělal Pán Ježíš na hoře Olivetské? Oč prosil, o co se modlil? Ale co vždy doložil?

Když Pán Ježíš svého Otce prosil, tím více máme my o všechny potřebné věci prositi; vždy však musíme jako Pán Ježíš doložiti: „Pane, staň se vůle tvá!“ — nebo Pán Bůh nás někdy nechce vyslyšeti, protože to, oč prosíme, by nám škodilo. — —

Modlitby jest každému třeba ku spasení.

Proč Bůh lidi stvořil? . . . Aby ho poznali, milovali, jemu se klaněli, „v nebi spasení byli“, čili aby dostali se do nebe, kde budou Pána Boha viděti a věčně se s ním radovati. — Ale kdo chce jednou k Bohu přijíti, musí již nyní často naň mysliti, čili k němu mysl svou pozvédati t. j. se modliti. —

Spasiti, či do nebe vzíti nás může jen Pán Bůh, a proto jej máme o to prositi. Dítě neposlechne někdy otce, nebo p. učitele a má býti trestáno, a tu mu otec neodpustí, nebude-li prositi. A když i my jsme v něčem Pána Boha neposlechli, zasluhujeme trest čili, abychom nepřišli do nebe. Nebudeme-li prositi čili se modliti, neodpustí nám Pán Bůh, a proto vidíte, že modlitby

je ku spasení třeba. David hřešil, ale pak prosil za odpuštění a volal: „Smiluj se nade mnou, Bože...“

Vidíte, milé děti, jak dobrotivý jest Pán Bůh! Proto nás stvořil, abychom byli spaseni. I když jsme zhřešili, ještě nás chce spasiti. Avšak jsou lidé zlí, podobní zlým vzdorovitým dětem, nechtí Boha odprostiti a vůbec nechtí se k němu modlití. Takovými snad vy nechcete býti? Co tedy učiníte? Ano rády se modlete, abyste si nebe vyprosily a tak spaseny byly.

Zvláště se máme modlití:

1) *v chrámě.* Pán Ježíš jako pacholíček dvanáctiletý putoval na slavnost do chrámu jerusalémského a tam zůstal. Co tam asi činil? Ano modlil se.

Simeon a Anna trvali ve chrámě na modlitbách, když Panna Maria přinesla Ježíška do chrámu obětovat.

A tak Pán Bůh chce, abychom i my se nejen doma, ale i ve chrámě modlili. Proto řekl Pán Ježíš: „Dům můj jest dům modlitby“. — Proto se nelíbí Pánu Bohu ten, kdo by se chtěl jen doma modlití. Zdaliž pak vy se ve chrámě modlíváte? Mnozí chodí do chrámu, ale co tam činí? Jak pak jste až posud se chovaly vy? Co slíbíte Pánu Bohu?

2) *ráno a večer, před jídlem a po jídle.* Když ráno vstáváte živý a zdraví, kdo vám to dává? Dává to Pán Bůh, jest to dobrodiní a proto pobožní křesťané ihned Pánu Bohu děkují, že jim toto dobrodiní prokázal. Ó jak je to šeredné ráno vstát a se nemodlití, neděkovati Pánu Bohu! Ó myslím děti, že vy takovými nebudete. Hned ráno si vzpomeňte: Pán Bůh mne zachoval, dal mi život, musím mu poděkovati.

Avšak čeho pak budete potřebovati ve dne? (Pokrm, zdraví...) Vidíte, to jsou věci, kterých vám třeba bude. Nuže, a co máme činiti, když víme, že některých věcí potřebovati budeme? Ale nejvíce ze všeho potřebujete, abyste nepadli do hříchu. Kdo se k Pánu Bohu modlí, toho Pán Bůh hříchu chrání. Proč tedy ještě se máte ráno modlití? Obávám se, že

jste se už mnohdy ráno nemodlily. Vidíte, tím jste zarmoutily Pána Boha, on vás potom nechránil. Co pak mu slíbíte?

Bůh nás celý den zachoval, dal nám, čeho jsme potřebovali, máme mu za to poděkovati. Padli jsme snad do hříchu, máme ho odprostiti. Ale potřebujeme, aby nás v nouzi chránil ode všeho zlého, máme ho o to prositi, to jest večer se modliti. (Ošklivost nad nevděkem se vzbuzuje; affekt lítosti nad hříchy, bázeň před náhlou smrtí; učiní se dobré předsevzetí).

Před jídlem. Vypravuje se příběh N. Z. čl. 33. bibl. děj. „Nasycení pěti tisíců mužů“ a vytkne se z toho: Pán Ježíš, když měl rozmnožiti chleby, „vzhlédl k nebi“, t. j. modlil se. I my před jídlem modliti se máme. Sv. apoštol Pavel praví: „Buďte že jíte anebo pijete . . . všechno činite ke cti a slávě Boží“.

Po jídle máme poděkovati, že nám Pán Bůh dává pokrmy. (Příklad e contrario se nějaký uvede. Kdyby žebrák za almužnu nepoděkoval, jak nevděčný by byl!) Jak vy to činíte? Zdaliž pak i vy se před jídlem a po jídle doma modlíváte? Kdo pak umí modlitbu před jídlem? Tedy vy vždycky před jídlem a po jídle se modlete!

3) *kdykoli jsme pokoušeni ke zlému.* Pokoušení buď samo v nás se ozývá aneb jiný člověk nás ku zlému vábí, abychom něco zlého učinili; říkáme, že nás něco pokouší ke zlému. Na stole jsou pokrmy a člověk, ač syt, přec po nich sahá, to jest pokoušení.

Adama a Evu pokoušel ďábel; Pán Ježíš na poušti byl třikrát pokoušen. Však Pán Ježíš napomíná v zahradě Getsemanské apoštolů: „Bděte a modlete se, abyste nevešli v pokušení“. Tedy prosíme i my Boha, by nám dal sílu, bychom pokušení přemohli.

Někde si děti šeredně hrají a tu, aby v tom pokušení nezhřešily, dobře učiní, uteknou-li. Také v pokušení vzpomeňte si na Pána Boha t. j. modlete se, a jistě uniknete. Též k andělu strážci a k Panně Marii se v čas pokušení modlete.

Affekt. Snad i mnohý z vás zhřešil; kleje, lže . . . to je i tím, že se špatně modlí. —

4) *ve všelikých potřebách*. Každý má tělo a duši; tělo i duše bývají nemocny. Duše, aby nebyla nemocná, nepadla do hříchu, potřebuje modlitby jako léku.

Co dělají lidé v nakažlivé nemoci? K. př. při nešťovicích, choleře? Modlí se, aby se tou nemocí ne-nakazili. Kristus Pán nás napomíná: „Začkoli prositi budete Otce mého, dáť vám“. Na Israelské poslal Bůh hady (bibl. děj. St. Z. čl. 43. odst. 2); i přišel lid k Mojžíšovi a prosil: . . . „pros, ať odejme hady od nás“.

Aby se naše modlitba Bohu líbila, máme se modliti nábožně a důvěrně.

Modlíme se nábožně, když při modlitbě myslíme na Boha; jinak je modlitba naše roztržitá, modlíme-li se a na Boha nemyslíme. I vy máte se modliti nábožně. Za časů Pána Ježíše fariseové mnoho se modlili, ale na Pána Boha nemyslili, a Pán Ježíš jim řekl: „Dobře Isaiáš prorok řekl: Lid tento ctí mne toliko ústy, ale srdce jeho daleko jest ode mne.“ — Mám strach, že by vám to také Pán Ježíš řekl, a proto, abyste se modlily vždy nábožně, povím vám, čeho je potřebí. Před modlitbou máme pamatovati, ke komu budeme mluvit. Kdybyste měly jíti k nějakému pánovi, promyslíte si to, jak tam přijít. I při modlitbě máte ustavičně pamatovati, že mluvíte s Bohem; nemáte se ohlížeti; proto mnozí pohlížejí jen na kříž, na oltář, zvláště v kostele při modlitbě klečí. A docela nemáte při modlitbě šeptati. I když se modlíme a klečíme, máme rovně klečeti, ruce sepnouti, oči k nebi, ku kříži, k oltáři pozvédnouti. Sv. Alois vydržel třeba hodinu se modliti a na nic jiného nemyslí, než na Pána Boha; dlouho se v tom cvičil, nechodil mnoho mezi lidmi, byl doma a rád se modlíval. Tak i vy aspoň jednu modlitbu vyříkejte nábožně. —

Máme se modliti důvěrně, to jest bez pochybnosti, že to Bůh může dáti, oč prosíme. Mojžíšovi řekl Bůh, aby holí udeřil ve skálu — avšak Mojžíš pochyboval, neočekával, že by voda mohla ze skály téci. My ne tak; my musíme pevně očekávati, že nám to Bůh dá, oč prosíme.

Ale někdy Pán Bůh přece nedá nám to, zač jsme se modlili. Pán Ježíš se modlil: „Otče, je-li možné, odejmi kalich tento ode mne . . .“ a přece umřel; v utrpení anděl s nebe ho potěšil a Kristus oslaven z mrtvých vstal. Jiný příklad; příběh o Jobovi stručně se naznačiti může a vytkne, jak Job v utrpení důvěrně se modlil, to jest pevně očekával, že mu Bůh pomůže a Bůh ho vyslyšel; Job nabyl zdraví a Bůh dal mu dvojnásob všeho . . . Tak i naše žalosti promění se nám v radost. A i kdyby se nám zdálo, že nás Pán Bůh nevyslyšel, nemáme hned přestat se modliti, nebo Pán Ježíš pravil: „Tlucte a bude vám otevřeno.“

Máme se modliti za sebe, za všechny lidi, za rodiče, dobrodince a vrchnosti, za živé i za mrtvé.

(Dá se čísti a jen málo se vyloží, děti tomu porozumí. Ten, kdo se modlí o to, čeho potřebuje sám, ten modlí se za sebe. Ze všech lidí nejvíc máme se modliti za rodiče, nebo ti se o nás nejvíce starají. Však ani rodiče vám nemohou někdy dáti vše, n. př. učení — jsou jiní lidé, kteří vám to dají, totiž pan učitel, já — tedy jsou to dobrodinci. Vrchnosti jsou postaveny na místě Boha; biskupové a kněží slují církevní vrchnost, panovník je vrchnost světská.

Rekapit. celého učení o modlitbě).

O modlitbě Páně.

Které pak asi modlitbě učila vás vaše matka? „Otče náš“. V té modlitbě *všecko se obsahuje zač modliti se máme*. Poněvadž začíná těmi slovy „Otče náš“, říkáme jí tedy též zkrátka „Otče náš“.

Pamatujte si, že ji též nazýváme „modlitba Páně“. Pán Ježíš, jak víte, měl učedníky a apoštoly; ti ho jedenkrát prosili, aby je naučil nějaké modlitbě. I naučil je té modlitbě, které vás učila též vaše matka, to jest „Otče náš“. Ale vaše matka by se jí byla nenaučila, kdyby svatí apoštolové té modlitbě nebyli učili jiné lidi.

Pamatujte si však, že svatí apoštolové učili té modlitbě, které je *naučil sám Pán Ježíš*. Proto říkáme té modlitbě „*modlitba Páně*“.

Tuto modlitbu má znáti každý, kdo chce býti hodným křesťanem, a nelíbil by se Pánu Bohu, kdo by ji dobře neuměl a nerozuměl a proto vám ji budu nyní vykládati, abyste ji dobře rozuměly.

Poznámka. Zde má katecheta příležitost se přesvědčiti, zda každé dítě čistě, bez přídavků obvyklých i v některých rodinách tuto modlitbu říká a má učiniti v té věci příslušné napomenutí.

Říkáme „našim vinníkům“ ježto slovo to má širší rozsah, než kdybychom řekli „svým“. A proto to není ani gramatická chyba. Tedy „našim vinníkům“ značí: „všem těm, kteří nám ublížili“. Nemá si nikdo a tedy ani laik dovolovati opravovati „Otče náš“; text je v knize, v katechismu od vrchnosti schválené.

„Zbav nás o d z l é h o“, říkalo se v celém středověku. V Zappově kronice stojí slova: „Když umíral Ladislav Pohrobek, po slovech: „Zbav nás o d e z l é h o“ — skonál“.

Ostatně modlitba má zůstatí netknutou i z důvodů historických. Sv. Augustin dí: „Melius est, ut nos reprehendant grammatici, quam ut nos non intelligant populi“. Text je tradicí posvěcen; a kdo chce opravovati „Otče náš“, jakoby chtěl opravovati Pána Ježíše. (Obšírněji a důkladněji viz: „Neopravujte Otče náš“ — nákladem družstva „Vlast“ z r. 1892.)

Modlitba Páně obsahuje předmluvu a sedm proseb.

V té modlitbě Páně o něco prosíme čili říkáme prosby. Pamatujte si, že prosíme o sedm věcí. Kolik jest asi těch proseb? Dříve však než prosíme, čili před těmi prosbami, mluvíme ještě něco jiného k Pánu Bohu a to právě se jmenuje předmluva.

Tedy učiti se budeme nejdřív o *předmluvě a ta zní: „Otče náš, jenž jsi na nebesích“*.

a) Prosíme-li někoho o něco, jmenujeme ho dříve; tak děti ve škole, chtě-li něco od p. učitele, říkají: „pane učiteli!“ Doma jak říkáte rodičům, když s nimi chcete mluvit? Vidíte, tedy když i my Pána Boha o něco prosíme, musíme ho pojmenovati; mohli bychom říci: „Pane Bože!“, ale radujte se děti! Pán Ježíš nám dovolil, ano přikázal, že můžeme a máme Pánu Bohu říci „Otče náš“. Vidíte, to je proto, že nás Pán Bůh má rád všecky, jako otec své dítky. Děti bývají po-

dobny rodičům; zdaliž pak každý člověk podoben jest Bohu? Vidíte, jsme podobni Pánu Bohu, jako děti otci neb matce, a již proto musíme říkati: „Otče náš!“ Až se budete učit o svátostech, tu teprve uslyšíte, že nás Pán Bůh na křtu sv. obzvláště dítkami svými učinil. — Ano jsme tedy dítky Boží, Pán Bůh je náš Otec, stará se o nás jako otec. (Jak se stará Bůh o nás?)

Když tedy se začínáme modliti modlitbu Páně a řekneme ta dvě slova: „Otče náš“ — tu ihned nám připomínají, že Bůh je náš Otec, čili, jak budete z knížky čísti: *Slova „Otče náš“ nám připomínají, že Bůh jest otec náš.*

b) Kdo pak z vás zná podobenství o marnotratném synu? (Vypravuje se stručně bibl. děj. N. Z. čl. 45. a katecheta se vyptává.)

Vidíte, tento marnotratný syn náramně otce zarmoutil, ale přece nic nepochyboval, čili pevně věřil, že mu otec odpustí. Pamatujte si, on odprosil otce s důvěrou.

Když tedy my Otce nebeského o něco prosíme, čili se k němu modlíme, máme také beze všeho pochybování pevně věřiti, neb očekávati, že nám dá, oč prosíme, čili máme se modliti s důvěrou. A proto když řekneme na začátku modlitby Páně „Otče náš“, připomínají nám ta slova, že *Bůh jest Otec náš, a proto my že s důvěrou k němu modlíti se máme.*

Ó milé děti, jaká to je radost, že smíme Pánu Bohu, tomu nejvyššímu Pánu, říci: „Otče náš!“ jaká to je radost, že víme, že tento Otec nám chce vše dobré dáti!

Když lidé na tomto světě mají prositi nějakého velikého pána, tu se ho bojí a nesmí mu říci „otče“, a obávají se mnohdy, že jim nedá, oč prosí. Ale takovým pánem není Pán Bůh. Nejsprostší, nejnižší může mu říci „Otče náš“ — a on skutečně každého má rád, jako otec dítě rád má. A když říkáme tedy ta slova: „Otče náš“ — vzpomeňme si na tu jeho lásku otcovskou.

Vhodný příklad bude působiti. Chudý sirotek kleče u hrobu svého otce, kterého včera mu pocho-

vali, hořce plakal, že nemá žádného otce ani matky, kterou před dvěma léty ztratil. Náhle pozvédna oko, spatří vedle náhrobek, na němž vyobrazen anděl, ukazující pravou rukou k nebi a levou na nápis: „Otče náš, jenž jsi na nebesích!“ Slova tato smutnou tvář jeho vyjasnila. „Ano“ — pravil — „na Tebe, Otče v nebesích, byl bych zapomenul. Tys mi vzal otce i matku, však sám jsi mi otcem, i neopustíš ubohého sirotka.“ — Tak potěšen odešel a nebeský Otec pečoval o něj, že, ač neopíýval časnými statky, přece po všechny dny života měl důstatek a sv. spokojenost.

. . . „*jenž jsi na nebesích*“.

Pán Bůh jest všudy přítomen, ale přece říkáme, že jest na nebesích. Kdo pak zná ten příběh, jak byl Pán Ježíš křtěn od sv. Jana? Vidíte tedy: s nebe byl slyšán hlas „Tentof jest Syn můj milý!“ — Pán Bůh jest tedy všude, ale jak vidíte, je obzvláště na nebi, kde jsou s ním andělé a jiní svatí, a proto máme, když se začínáme modlit, vzpomenouti si na Pána Boha, jenž je v nebesích, čili zkrátka máme mysl svou pozdvihnouti k nebesům. Proto čtete v katechismu: *Slova „jenž jsi na nebesích“ připomínají nám, že při modlitbě máme mysl svou pozdvihnouti k nebesům.*

Zdaliž pak i vy mysl svou pozdvihujete k Bohu? Proto si umiňte, že vždycky tak činiti budete.

„*Posvěť se jméno Tvé*“

znamená tolik jako: budiž jméno Boží ode všech lidí ctěno. Jméno Boží světiti jest: a) Boha poznávati a b) oslavovati.

a) Zacheus, bohatý muž v Jerichu chtěl poznati Pána Ježíše a vylezl na strom. (Bibl. děj. N. Z. čl. 57. odst. 3).

Podobně máme my a všichni lidé Boha poznávati, t. j. uměti znáti, jaký jest. Mnozí ho neznají, jako n. př. pohané anebo ti lidé, kteří nechodí do kostela, do školy.

Rekap. Co tedy máme nejprv činiti? Odp. *Boha poznávati.*

b) Slavný vjezd Ježíšův do Jerusalema (bibl. děj. N. Z. čl. 59.) Tam ti lidé činili Pánu Ježíši slávu, volali „Hosanna“! t. j. *oslavovali ho*.

A tak i pobožní lidé povídají nebo vypravují rádi, jaké má Pán Bůh vlastnosti, říkáme, že Boha chválí, neb oslavují. David král zpíval rád žalmy, tak k. př. volal: „Oslavujte Hospodina, nebo jest dobrý“ (Ž. 117). Co tedy činil, když takto zpíval o Pánu Bohu?

Podobně mají tedy všichni lidé činiti t. j. Boha oslavovati. Nejprv jste slyšely, že co máme činiti? Boha poznávati. A nyní jsme řekli, že máme co činiti? Boha oslavovati. Pamatujte si: Všichni lidé mají Pána Boha poznávati a oslavovati. Ale dejte pozor! Kdo Pána Boha poznává a jej oslavuje, o tom se říká, že *světí nebo posvěcuje jméno Boží*. Rekap.

Vidíte a všichni lidé dosud jména Božího nesvětí. Co tedy nečiní? (nepoznávají, neoslavují) Ó kdo má Pána Boha rád, ten si přeje, aby všichni lidé tak činili, totiž: jméno Boží světili. Pán Ježíš měl svého nebeského Otce zajisté rád a proto poručil, aby se jméno Boží světilo, neb posvěcovalo, i řekl: „posvěť se jméno tvé“. Jest to *první*, oč *prosíme* u Otce nebeského a proto se to jmenuje *první prosba*. Proto čtete v katech.: *V první prosbě žádáme, aby všichni lidé Boha poznávali a oslavovali*. —

Milé děti! Zdaliž pak i vám bude na tom záležeti, aby všichni lidé Pána Boha poznávali a oslavovali, čili aby se jméno Boží světilo? Kdyby nějaký zlý člověk ubližoval vaší mamince, vašemu otci, jej zneuctil, myslím, že by vás to bolelo v srdci, v duši. A tak nás to má také rmoutiti, když mnozí lidé Pána Boha neznají, neoslavují, neb jméno Boží nesvětí. Ó prostě tedy vždycky horlivě „posvěť se jméno Tvé“!

Příklad. Svatí apoštolové a mučedníci v horlivosti pro čest a slávu Boží vše na světě opustili a Krista se přidrželi; po seslání Ducha sv. rozešli se do světa hlásat evangelium a pro Boha a spasení bližních život svůj obětovali. —

„Přijď království tvé“.

a) Slyšely jste, že apoštolové poslouchali sv. Petra, jako otce, ano jako svého krále. A tak je to v katolické církvi. Papeže, nástupce sv. Petra, máme poslouchati jako krále a proto se dle toho nazývá i ta církev království. A poněvadž sv. Petr měl tu-též moc, jako Kristus, říkáme církvi království Kristovo, neb království Boží.

Avšak posud všichni lidé v tomto království čili v katolické církvi nejsou; jsou to nešťastní lidé, nebo nemohou jméno Boží světit. Musíme tedy Pána Boha prositi, aby jim poslal kněží, čili aby k nim přišli kněží, kteří by je pokřtili, vyučili atd. O takových, kteří skrze křest do církve jsou přijati, říkáme, že k nim království Boží přišlo. Církev se tím stává větší čili rozšiřuje se a proto když říkáme „přijď království tvé“, tu vlastně se modlíme, aby se *katolická církev víc a více rozšiřovala*.

Affekt. Zmínka o pohanských dítkách v Číně, jež rodiče zahazují; že je spolek „Dětství Pána Ježíše“. Na osadách smíšených se může připojit, že máme prositi i za ty, kteří v katolické církvi nejsou, kteří jinak věří, než jak učil Kristus Pán; anebo kteří jsou v církvi katolické, ale neoslavují Pána Boha, jak církev sv. přikazuje. Tímto líčením hledí se upevniti předsevzetí, aby se druhou prosbu modlily o rozšíření církve katolické.

b) To jest tedy království, království Boží, ale pozemské. Pán Bůh má ještě jedno *království v nebesích*, kde všichni svatí mu slouží jako svému králi a s ním se radují tak, jako hodné dítky se radují se svým otcem v domácnostech.

I my jsme dítky nebeského Otce a poddaní onoho Krále nebeského. Zde na zemi, když umírá otec a má nějaké jmění, dostane z něho každé dítě nějaký podíl. Budeme-li se Pána Boha báti a jej milovati, dá nám také podíl jako otec svým dětem.

Ó radujte se, milé děti! Podílem tím bude království Boží v nebesích. Ó kdo by se tedy nemodlil,

aby nám království Boží v nebesích za podíl připadlo? To jest právě to, oč prosíme, když říkáme: „přiď království tvé“. Čteme v katechismu:

V druhé prosbě žádáme: 1. aby se katolická církev víc a více rozšiřovala a 2. aby nám království Boží v nebesích za podíl připadlo. — Rekap.

Poznámka. Končí-li se katechése, jest nutno vzbuditi příslušná předsevzetí, aby se království Boží rozšiřovalo a nám za podíl se dostalo. —

„Buď vůle tvá, jako v nebi tak i na zemi“.

Pán Ježíš na hoře Olivetské se modlil: „ne co já, ale, co ty chceš“ čili „buď vůle tvá“. Vidíte tedy: Co Bůh chce, to je jeho vůle. Pán Bůh chce a jest to jeho vůle, abychom plnili jeho přikázání, a proto když se modlíme „Buď vůle tvá...“ prosíme vlastně o to, abychom přikázání Boží plnili.

Andělu Gabrieli přikázal Bůh, aby zvěstoval Marii Panně. Archanděl Gabriel přikázání to vyplnil, čili učinil, co Bůh chtěl. Svatí v nebi jsou jako andělé Boží, i oni konají, co Bůh chce, plní jeho vůli, jeho přikázání. A jako tito andělé a svatí v nebi plní přikázání Boží, tak i my na zemi je plniti máme. Zdaliž pak vy plníte všechna přikázání Boží? (Připomenou se některá 3., 4., 6., 8.)

Vidíte, je to obtížno přikázání Boží plniti; sami na sobě to zkoušíte a proto zajisté dobře přikázal Pán Ježíš, abychom říkali: „Buď vůle tvá“ čili „abyste přikázání Boží plnili“. A proto čteme v katechismu: *V třetí prosbě žádáme, abychom přikázání Boží tak plnili, jako je andělé a svatí v nebi plní.*

Připomene se vhodný příklad o plnění vůle Boží neb aspoň odevzdání se do vůle Boží.

Kněz Tauler potkal žebráka, nebyl nic smuten, naopak byl vesel; i ptá se ho kněz, proč je tak vesel? Žebrák odpovídá: „Chci vždy jen to, co Pán Bůh chce. Když Pán Bůh chce, abych byl chudým — chci to také; když Pán Bůh chce, abych něco nemilého snášel, chci to také — a protože konám jen to, co Bůh chce, neděje se mi nic proti mé vůli, jsem

vesel a spokojen“. Příklady rozličné Podstránský: Díl II. str. 105. „Byla jedna matka . . .“

„Chléb náš vezdejší dej nám dnes“.

Pán Ježíš nasýtil 4000 lidí; proč? Sám pravil: „Lítost mám nad zástupem; propustím-li je domů lačné, zhynou na cestě“; (zhynou — zemrou), tělo jejich přestane býti živo, oni ztratí život tělesný. Rekap.

A proto dal jim Pán Ježíš chléb čili pokrm, bez něhož by nebyli měli dlouho života tělesného. Vidíte tedy, že k tělesnému životu je třeba chleba.

Ale na tom není dosti. Čeho pak ještě potřebujeme k tělesnému životu? Nápoje, oděvu atd. Ano k tělesnému životu je třeba ještě mnohých věcí.

Pamatujte si: vše to, čeho nám je třeba k tělesnému životu, nazýváme chléb, a proto, když říkáme Pánu Bohu: „Chléb náš vezdejší dej nám dnes“, prosíme, aby nám *dáti ráčil vše, čeho nám k tělesnému životu třeba jest.*

Ale co má člověk ještě krom těla? Vidíte i tato duše potřebuje chleba. Co pak učinil Pán Ježíš při poslední večeři? „Vezměte a jezte“ pravil a proměnil chléb ve své tělo. Vidíte, tělo Pána Ježíše máme jísti; budeme se o tom ještě více učit. Prozatím si pamatujte, že to tělo Ježíše Krista jest chléb čili pokrm pro duši, nebo Bůh řekl: „Nebudete-li jísti těla mého a pítí krve mé, nebudete míti života v sobě.“

Když Pán Ježíš praví „v sobě“, míní tím „v duši“. Chceme-li tedy míti život v duši, čili duchovní život, musíme požívat jeho tělo; jest nám toho *k duchovnímu životu třeba.*

Kdo pak z vás si pamatoval, kdy duše opravdu žije? . . . Když má posvěcující milost. Vidíte, tedy i této posvěcující milosti jest nám třeba k duchovnímu životu. A tak potřebuje duše naše ještě jiných potřebných věcí, aby byla živa. Ale pamatujte si: všecko, čeho je nám potřebí k duchovnímu životu, nazývá se chlebem. (Rekap.)

Dobré a hodné dítko neběře sobě samo chleba, ono prosí otce. Pán Bůh jest náš Otec, a proto máme ho jako hodné dítky o chléb prositi, čili o všecko, čeho nám k duchovnímu i tělesnému životu třeba jest.

Vidíte tedy, *ve čtvrté prosbě žádáme, aby nám Bůh dáti ráčil všecko, čeho nám k duchovnímu a tělesnému životu třeba jest.* — Čtete v katechismu!

Poznámka. Zde mohou se krátce vyložit slova: (chléb) „náš“, že nemá každý jen sám za sebe prositi; „vezdejší“ chléb v tom smyslu, že ho zde potřebujeme, anebo snad vždy, vezdy potřebujeme; „dnes“, že nemáme se příliš starati o budoucnost, nýbrž spokojiti se tím, když máme chléb dnes.

Vzbudí se affekt lásky k Bohu, který dává nám chléb pro tělo, ale i pro duši. Kdykoli chléb požíváme, máme si vzpomenouti na nebeského Otce, že to jest jeho dar -- Boží dar. Nemá se Božím darem plýtvati, pohrdati. Pán Ježíš sám dal nám příklad, že po nasycení lidu na poušti kázal drobtý sesbírat, by se po nich nešlapalo.

Máme si vážit Božího daru. Příklad: Vojáci na pochodu stavili se v hostinci a chtěli chléb; hostinský měl pouze chléb černý, ale oni chtěli mít chléb bílý — a proto chlebem černým pohrdli, zahodili. Hostinský ho ale zvedl a pravil: „Možná, že ho budete ještě potřebovati, že vám bude ještě dosti vzácný“. A skutečně; když se vojáci vrátili z bitvy, byl jim dobrý, a jen kdyby ho bylo bývalo do syta.

Chudá vdova kdes neměla, co by dala dětem, a tu v důvěře v Boha klekla a modlila se „Otče náš ... chléb náš vezdejší . . .“ a po krátké době člověk jakýs přinesl jí peníze a bylo po nouzi.

Tak i vy, zvláště chudí, máte se modliti za chléb; vy bohatí pak nepohrdejte chlebem, ale přebytný dávejte chudým.

„A odpusť nám naše viny, jakož i my odpouštíme našim vinníkům“. —

Kdo neposlouchá Pána Ježíše, hřeší, čili má vinu, jest hříšník, vinník. Udělá-li nám někdo něco, co nás bolí, je náš vinník. — Pánu Ježíši náramně ublížili,

(kdo? jak?), byli to tedy jeho vinníci. Ale on jim odpustil, nejen slovy ale i v srdci. On jim přál, aby je Pán Bůh netrestal, t. j. odpustil jim ze srdce. Tak musíme i my činiti, abychom se dobře modlili pátou prosbu.

Čte se čl. 40. bibl. děj. N. Z. „Podobenství o služebníku nemilosrdném“. Otázkami rekap.

Služebník byl tedy králi velmi mnoho dlužen, když nemohl zaplatiti, chtěl jej král dáti do žaláře; ale když prosil, odpustil mu všecken dluh. — Sotva však tento služebník vyšel ven, potkal jiného, který mu byl maličko dlužen a poněvadž mu nemohl zaplatiti, dal jej do žaláře . . . (Příběh celý se probírá dál; ke konci se vytknou slova Kristova: „Tak i Otec můj nebeský učiní vám, jestliže neodpustíte jeden každý bratru svému ze srdcí svých“.)

A jindy řekl Pán Ježíš sv. Petrovi, že máme odpouštěti ne sedmkrát, ale sedmdesátkrát sedmkrát, to znamená, odpouštěti stále, bezpočtukráte.

Proto čtete v katechismu: *V páté prosbě žádáme, aby nám Bůh naše hříchy odpustil, jakož i my ze srdce odpouštíme těm, kteří nám ublížili.* —

Povzbuzení a příslušné napomenutí se dá. Kdo neodpustí ze srdce svým vinníkům, ten se nemůže ani, nechce-li lháti před Bohem, „Otče náš“ a v něm pátou prosbu se modliti. —

„*A neuvod' nás v pokušení*“.

Pokušení co jest? Kolikeré? (Viz katechése str. 16).

V šesté prosbě říkáme: „*A neuvod' nás v pokušení*“. Bůh nikoho neuvádí v pokušení, ale jen tělo, svět, ďábel, lidi pokouší, ke zlému vábí.

A co dělá Bůh? On pokušení od nás buď odvrací, aneb dává svoji pomoc a proto tedy, když říkáme tuto šestou prosbu „*neuvod' nás v pokušení*“, *žádáme, aby Bůh všelike pokušení od nás odvrátil, aneb nám svoji pomoc dáti ráčil, abychom všemu pokušení odpírali.* (Čte se v katechismu.)

Příhodná napomenutí, aby tuto prosbu v otčenáši rádi říkali, pokušení odpírali, zvlášť, aby zlých dětí

a lidí se varovali a z místa, kde by ku zlému pokoušení byli, odešli. Když tělo je vábí, aby na Pána Boha vzpomínali. Aby se to tím spíše stalo v myslích dětí, zpytuje se s nimi svědomí, zda v pokušení již neklesly, dle okolností jich života.

Jeden hoch měl pokušení, a tu mu kdosi slíbil, že se bude zaň modlití, aby Bůh pokušení od něho odvrátil. Ale on řekl: „Nemodli se, aby Bůh odvrátil pokušení, nýbrž aby se mi dostalo potřebné milosti ku přemožení pokušení. Vždyť ve válce pozná se dobrý voják a kdo nebojuje a nezvítězí, nebude korunován.“

Dětem doporučí se, aby se modlivaly k andělu strážci každého dne, zvláště pak v pokušení: „tělo, svět, ďábla přemáhám . . .“

A na utvrzení dobrého předsevzetí působiti bude dobře i příklad. U dvora španělského žili ctnostní kněží, ostatní však lidé u dvora byli prostopášně živi; a tu se říkalo o těch kněžích, že mají snad jakousi zázračnou bylinku. Král sám se jich na to ptal, a oni řekli, že ta bylinka zázračná je — bohabojnost. A tak i vy, milé děti, bohabojně živi buďte a pak i od vás Bůh pokušení odvrátí aneb vám v pokušení svoji pomoc sešle. —

„Ale zbav nás od zlého.“

Co nám škodí, bolest, neb zármutek působí, nazývá se zlé. Co pak nám asi nejvíc škodí? Nemoc škodí tělu, hlad působí bolest těla.

Máme také duši, a co pak jí nejvíc škodí? Hřích, zvláště smrtelný. Když člověk nemá hříchu, jest spravedlivý, Bohu milý, — jakou to má milost? A co milosti posvěcující ho může zbaviti?

Vidíte, jest to těžký, neb smrtelný hřích. Duše zůstane sice živa, ale přece říkáme, že jest umrtvena, že jest v smrti, a kdyby v tom hříchu z těla na věčnost odešla, bude sice živa, ale ne v nebi, nebude míti nikdy více posvěcující milosti, bude tedy umrtvena, bude v smrti a sice na věky, proto říkáme, že bude

ve věčné smrti. Vidíte tedy, nic nám nemůže tak škoditi, jako hřích (proč?).

Co nám nejvíc škodí, jest hřích, tedy největší zlo jest hřích a proto, když říkáme: „ale zbav nás od zlého“, modlíme se, *aby nás Pán Bůh všeho zlého, zvláště ale hříchu a věčné smrti chránil.*

Mnozí lidé, když se jim dobře vede, málo nebo nic se nemodlí k Pánu Bohu; ale když je něco trápí, k. př. nemoc, tu teprv se chtí modliti; nevědí, že hřích jest největší zlé; a proto když říkáte, „ale zbav nás od zlého“, nejvíc na to myslíte, aby vás Pán Bůh hříchu a věčné smrti chránil.

Příklad. Francouzský král, sv. Ludvík, ptal se dvořenína, co by si vybral, zda hřích neb malomocenství? A on odpověděl mu: „Raději dvacetkrát zhřeším, než-li bych chtěl malomocenství“. Král však řekl: „Ubohý člověče, jak tě lituji; ty nevíš, že hřích je ta největší nemoc, ba sama smrt“. —

Affekt záliby v dobrém hledí se vzbuditi; jak krásné jest, nemíti na sobě hříchu a jaké neštěstí jest, býti ve stavu hříchu těžkého. To nejlépe vědí svatí v nebi a pociťují to zavrženci v pekle. —

Slovo *Amen znamená tolik, jako: „staň se“*, t. j. uděliž nám toho, ó Bože, oč prosíme; učiň, ať se první, druhiá sedmá prosba uskuteční! —

O pozdravení andělském.

Pán Ježíš ctil Marii Pannu jako svou Matku; proto zajisté chce, abychom i my Pannu Marii ctili. Víme o Panně Marii, že se za lidi u svého Syna v Káni galilejské přimlouvala a že až posud v nebi se za nás přimlouvá, abychom se tam dostali. A proto ji máme o tuto přimluvu prositi čili ji vzývati.

Josef egyptský vzkázal otci svému Jakubovi, aby se odstěhoval k němu do Egypta. Když tam přijel, vyšel mu Josef naproti, slezl s vozu, ukázal mu, že ho má ve vážnosti čili, že jej ctí.

Podobně i jiné dítky, mají-li své rodiče ve vážnosti, říká se o nich, že je ctí. (Viz Katechése o IV. Božím přík. str. 59.)

Pán Ježíš měl též matku, choval se k ní ještě lépe, než Josef egyptský ku svému otci — on ji ctíl. Ukázal též, že ji má rád a bylo by ho to rmoutilo, kdyby se byl někdo k ní neslušně choval, ano on chce, aby každý jeho matku ctíl.

Panna Maria byla panna svatá, čistá a měla lidi velmi ráda, ona se za ně přimlouvala a až dosud přimlouvá; za to ji však máme prositi, aby se za nás přimlouvala.

Sv. Jan, miláček Páně, ctíl Pannu Marii jako svou matku tím spíše, když Pán Ježíš ji sv. Janu za matku doporučil na Kalvarii řka: „Hle, matka tvá!“ Ale my víme, že i ostatní svatí apoštolové ji ctíli a nejprvnější křesťané přicházeli z daleka, kdy ještě Panna Maria byla živa, aby ji poznali a ctíli. Za nějaký čas potom si ji vzal Pán Ježíš do nebes.

Katoličtí křesťané ctí Pannu Marii jako svou matku a jako Matku Pána Ježíše. Ale víte, že ji máme také vzývati. Hodní katoličtí křesťané ji každého dne o přimluvu prosí, čili vzývají, zvlášť, když doříkali „Otčenáš“, říkávají jednu modlitbu, kterou již znáte z domu. Modlitba ta nazývá se „*Pozdravení andělské*“, nebo také zkrátka „*Zdrávas Maria*“. —

Kde asi bydlela Panna Maria dříve, než se narodil Pán Ježíš? Kdo tam k ní byl poslán od Pána Boha? Co jí řekl? Ale také jí něco zvěstoval; zvěstoval jí, že jí dá Pán Bůh Syna — bude to Syn Boží — ale bude též člověkem, bude mítí tělo a proto se říká, že se Syn Boží vtělil a že archanděl Gabriel (pozdravil Pannu Marii) *zvěstoval poselství o vtělení Syna Božího*.

Pán Bůh rozkázal, aby archanděl Gabriel pozdravil Pannu Marii; jestliže anděl musil tak učiniti, tím více to máme činiti my, musíme však té modlitbě dobře rozuměti.

a) Co řekl anděl Gabriel Panně Marii, když k ní byl od Boha do Nazareta poslán? *Zdrávas!* Ano tak to řekl, čili těmi slovy ji pozdravil. Nejdřív tedy řekl anděl „zdrávas“, nebo „zdráva buď!“ Tak totiž

v té zemi, kde Panna Maria žila, se lidé pozdravovali. Podnes můžete slyšet, když se dva lidé rozcházejí, že řekne jeden druhému „buď zdráv!“ —

Co řekl anděl po slovu „Zdrávas“? — „*Milosti plná*“. Co jest to milost? Kolikerá jest? Co jest posvěcující milost? Vidíte, a této posvěcující milosti byla duše Panny Marie plná, neměla totiž žádného hříchu, ani dědičného. Kéž bychom i my vždy byli milosti plní. Čeho se nesmíme dopustiti, chceme-li býti podobni Panně Marii?

Co následuje dále ve „zdrávas“ po slovech „milosti plná“? „*Pán s tebou*“. Pobožní lidé, když se pozdravují, jmenují rádi Pána Boha, k. př.: „dej Pán Bůh dobré jitro“! V té zemi, kde Panna Maria žila, činili to lidé při pozdravení podobně. Říkáme k. př. „Pán Bůh buď s tebou“! t. j. „ochraňuj tě Pán Bůh ode všeho zlého“. A proto i anděl Pannu Marii tak pozdravil; řekl jí „Pán s tebou“ jakoby říci chtěl: „Pán Bůh jest vždycky s tebou, chrání tě a miluje“.

(Zde je příležitost připomenouti větším dětem, že kněz při mši svaté podobně lidi pozdravuje; říká: „*Dominus vobiscum*“, t. j. „Pán s vámi“ a na to se odpovídá: „*Et cum spiritu tuo*“ t. j. „I s duchem tvým“!)

Po slovech „Pán s tebou“ — co asi následuje?

Požehnaná ty mezi ženami. — Komu Pán Bůh všeho dobrého dává čili požehnává, ten je zajisté šťastným člověkem. Panně Marii dal Bůh, co měl nejlepšího, nejdražšího, dal jí svého Syna, aby byl i její Synem. Tak neučinil žádné matce, žádné ženě.

Ó tu je zajisté Panna Maria nejšťastnější ze všech žen čili požehnaná mezi ženami. Dobří křesťané radují se spolu s Pannou Marií, že jest tak šťastná nade všechny ženy čili požehnaná, a proto jí to rádi ve „zdrávas“ říkají. Zajisté i vy tak učiníte. —

b) Pravili jsme, že modlitba „Zdrávas“ sestává také z *pozdravení Alžbětina*. Kdo pak byla Alžběta? Kdy pak se to stalo, že i ona pozdravila Pannu Marii? (Bibl. děj. N. Z. čl. 3. se krátce opakuje.) —

Jak tedy řekla Alžběta k Panně Marii? Vidíte, řekla jí tak, jako anděl Gabriel. Pamatujte si proto: Andělu to poručil Pán Bůh, Alžbětě to pověděl v duši Duch svatý. Ó jak dobrá to věc! Pán Bůh sám to chce, abychom Panně Marii říkali „požehnaná ty mezi ženami“; avšak Alžběta ještě něco přidala, totiž: „*požehnaný plod života tvého.*“ —

Někomu žehná Pán Bůh, to jste slyšely právě o Panně Marii. Ale někdy také lidé říkají „požehnán buď“ aneb „požehnán jsi, Pane Ježíši, Synu Panny Marie.“ Lidé říkají, že jest požehnán, čili žehnají mu, to jest říkají o něm, že mají mnoho dobrého od něho, a proto ho ctí a chválí. Říkáme-li tedy „požehnaný plod života tvého“, jest to asi tolik, jako bychom řekli: „Od tvého Syna máme všechno dobré, proto ho ctíme a chválíme.“ Vždyť víte, že i při pozdravení říkáme „Pochválen buď Pán Ježíš Kristus!“ — Jak velkou mívá radost matka, když hodní lidé její dítě chválí; velikou zajisté má také Panna Maria radost, když jejího Syna chválíme a říkáme „požehnaný plod života tvého.“ Doufám, že i vy rády budete říkati „požehnaný plod života tvého.“

Která slova se říkají po slovech „požehnaný plod . . .?“

c) *Ježíš. Svatá Maria, matko Boží, pros za nás hříšné nyní i v hodinu smrti naší. Amen.*

Tato ostatní slova přidala církev. Co pak jest církev? (rekap. 2. prosby Otčenáše). Vidíte, tedy hned od počátku sv. Petr a svatí apoštolové učili lid, a lidé je poslouchali. A tak to jde až posud. Nástupce sv. Petra a svatých apoštolů aneb jen sám nástupce sv. Petra nařizuje něco a ostatní věřící poslouchají. A tak i nástupce sv. Petra nařídil, aby se ve „Zdravas“ říkala ta slova: „Ježíš. Svatá Maria, matko Boží . . . naší. Amen.“ Ale ten nástupce sv. Petra je také hlavou církve, bez něho by církev ani neobstála a proto se často říká, když on něco nařídí, že to nařídila církev; proto tedy čtete v katechismu: *Církev přidala ostatní slova od „Ježíš“ až do konce.*

Musíme rádi ta slova říkat, jelikož je nařizuje nástupce sv. Petra a toho musíme poslouchati.

(Analyticky se probere část „Svatá Maria . . .)

Svatá; protože neměla na sobě žádného hříchu.

Matko Boží; Bůh nemá žádné matky, ale Syn Boží byl také člověkem, Synem Panny Marie a proto se jí říká „Matka Boží“.

Pros za nás hříšné; hřích jest největší zlo a my jsme nejnešťastnější, když jsme hříšníci čili hříšní; a proto říkáme „pros za nás hříšné“, aby nás Panna Maria toho největšího neštěstí chránila.

Nyní; to jest, dokud jsme živi.

I v hodinu smrti naší; tu nejvíce budeme potřebovati přímluvy Panny Marie. Jestliže v hodinu smrti bychom měli hřích těžký, byli bychom ztraceni na věky.

Amen; to jest: staň se, uděliž nám Bůh, oč jsme prosili.

Máme si často, každého dne vzpomínati, že Syn Boží stal se též Synem Marie Panny, že se vtělil a proto církev svatá rozkazuje, aby se třikrát za den, ráno, v poledne a večer zvonilo. Pobožní křesťané se při tom zvonění modlí, připomínajíce si, jak byl anděl Gabriěl poslán k Panně Marii, co Panna Maria mu řekla, a jak Syn Boží, kterému též říkáme „Slovo“, se vtělil čili člověkem učiněn jest. Při tom ctí a vzývají Pannu Marii, Matku Boží pozdravením andělským. Tomu se též říká „*Anděl Páně*“, poněvadž těmito slovy začíná. Kdo umí tu modlitbu?

Zvonění tomu říká se u nás *klekání*, poněvadž zbožní křesťané za dřívějších časů, jakmile to zvonění uslyšeli, klekli a modlili se.

I vy, milé děti, rády se „klekání“ či „Anděl Páně“ modlete a to nejen když jste doma ve světnici, ale i kdybyste šly někde cestou, aneb domů z pole a pod. a uslyšíte, že na věži se zvoní, smekněte a v tichosti „Anděl Páně“ se pomodlete.

V sobotu a v neděli modlíváme se „Anděl Páně“ stojíce. Od bílé soboty do svátku Nejsvětější

Trojice Boží modlíme se místo „Anděl Páně“ modlitbu „Vesel se nebes královno . . . (Regina coeli)“. Večer přidává se „Otčenáš“ a „Zdrávas“ za duše v očistci.

Vhodný příklad na povzbuzení: Jedna dívka pásla ovce v lese; tam byla kaplička s obrazem Panny Marie; dívka nasbírala květin, uvila z nich věnec, dala ho na obraz a modlíc se pravila: „Kdybych měla diamanty, dala bych je také“. Náhle se roznemohla, matka běžela pro lékaře do města a dceruška zůstala sama. Cítíc blížiti se smrt, vzdychala k Panně Marii, aby jí nedala umříti bez sv. svátostí. To slyšíce kněží missionáři právě okolo jdoucí, vešli do chýše, jeden jí vyzpovídal, druhý šel pro tělo Páně do blízkého chrámu. Tak přijavši svátosti umírajících, blaženě umírala právě, když matka s lékařem přicházely. Tak odměnila Panna Maria dívku, která jí věrně sloužila, že umřela v milosti Boží. (Podstránský II. str. 169.)

2) O oběti mše svaté.

a) Co mše svatá jest?

1) Kain a Abel chtěli nějakým viditelným skutkem čili úkonem ukázati, že se Pánu Bohu klanějí. Co tedy učinili? Vzali dar, podali jej Pánu Bohu a chtěce vyjádřiti, že jim nic nepatří, nýbrž vše Pánu Bohu, čili že Pán Bůh je nejvyšším Pánem všech věcí i lidí, zničili dar ten před Pánem Bohem. Co tedy činili?

Pamatujte: když tohle tak učinili, říkáme, že konali obět. Podati a zničení dar před Pánem Bohem jest tedy obětovati; anebo: podání a zničení daru před Bohem jest obět.

(Dítky, aby ukázaly lásku svou k rodičům, dávají jim dary; dívky něco vyšijí a pod.)

Když chtěli Kain a Abel tím ukázati, že Bůh je všeho Pánem, tu se mu klaněli, čili jej chválili a proto si pamatujte, že to byla obět chvály.

Noe po potopě také obětoval, chtěl tím také Pána Boha chváliti, jemu se klaněti, ale on mu tím chtěl také děkovati a to byla obět díků.

Někdy však chtěli lidé také podáním toho daru Pána Boha o něco prositi a to byla oběť prosby. (Rekap.)

Ale lidé hřešili; měli býti věčně mrtvi; chtěli se však přece té věčné smrti zbaviti; proto vzali zvíře, nejprv je zabili čili usmrtili, při tom tekla krev a tím Pána Boha prosili, aby to tak přijal, jakoby oni lidé usmrceni byli; chtěli tím dosáhnouti, aby jim Pán Bůh trest odpustil, na ně se nehněval, říkáme, že chtěli Pána Boha usmířiti; a taková oběť se jmenuje oběť smíření čili oběť smírná.

(Rekap. s důrazem, že tato oběť smírná byla krvavá, některé že byly nekrvavé.)

2) Pán Bůh sám poručil, aby mu lidé oběti konali; proč asi? (viz nahoře ...) ale též proto, aby se ukázalo jako na obraze, jakou bude konati oběť Vykupitel, až na svět přijde. Říkáme jim oběti obrazné. Aspoň dvě takové oběti obrazné si pamatujte:

a) Isák měl býti obětován, aby se ukázalo, že i Vykupitel bude obětován, zabít, čili podán a zničen na smíření lidí s Bohem a že to bude oběť krvavá.

b) Melchisedech (viz čl. 11. 2. odst. v bibl. děj. St. Z.) z rozkazu či z vnuknutí Božího konal oběť nekrvavou; podal tu dar Pánu Bohu, totiž chléb a víno; dar ten byl zničen tím, že ho Melchisedech a Abraham požili čili přijali.

3) Vykupitel čili Ježíš Kristus přišel konečně na svět, vyplnil to, co obrazné oběti naznačovaly.

a) Vyplnil Isákovu oběť; podal sebe Bohu za dar, byl přibit na kříž, krev vytékala z těla čili odlučovala se od těla, až i umřel. Tak byl tedy zničen či usmrcen, abychom my nebyli věčně mrtvi, aby nám Pán Bůh odpustil. Byla to oběť smírná a sice krvavá.

b) Kristus vyplnil i to, co konal Melchisedech:

«) vzal chléb a víno, díky činil, to jest podal Pánu Bohu, proměnil to v tělo a krev svou. (Co řekl nad chlebem? Jak to řekl nad vínem?) Bylo to živé jeho tělo, byl to On sám; podal tedy či obětoval sebe.

β) Dar ten zničil tím, že toho požili čili přijali svatí apoštolové a to byla oběť nekrvavá.

4) Pán Ježíš doložil: „To čiňte na mou památku!“ Dal tedy rozkaz — zákon — zákon nový.

(Israelitům a Mojžíšovi dal Pán Bůh Zákon Starý.)

Svatí apoštolové to činili; vzali chléb a víno, podali, či obětovali dar ten Pánu Bohu. Proměnili jej, (v co?) požili čili zničili. -- Konali tedy oběť, jak ji Pán Ježíš Novým Zákonem přikázal — oběť Nového Zákona.

Pamatujte však, že vlastně neobětovali jen chléb a víno, nýbrž tělo a krev, čili Pána Ježíše. Neboť chléb již nezůstal chlebem, ani víno vínem — říkáme, že to byly jen způsoby chleba a vína; obětovali tedy tělo a krev Pána Ježíše, čili Pána Ježíše ve způsobách chleba a vína. Nebo říkáme též, že se Pán Ježíš Otci nebeskému obětoval skrze ruce jejich.

Když tu oběť konali, potřebovali k tomu stolu; stůl pak, na kterém se obětuje, jmenuje se oltář. Nebyla to oběť krvavá, poněvadž Pán Ježíš též jako na kříži při tom zabit nebyl; byla to tedy oběť nekrvavá; pamatujte si: byla to nekrvavá oběť Nového Zákona, při které se Pán Ježíš ve způsobách chleba a vína skrze ruce svatých apoštolů na oltáři svému nebeskému Otci obětoval.

Pán Ježíš chtěl však, aby se tato oběť konala až do konce světa — a proto svatí apoštolové ustanovili dříve, než umřeli, za sebe své nástupce čili biskupy a kněze, a ti konají tutéž oběť nekrvavou. Pán Ježíš se tedy nyní obětuje skrze ruce kněžské.

Pozor! Ta nekrvavá oběť Nového Zákona při které se Pán Ježíš na oltáři skrze ruce kněžské obětuje, má své jméno zvláštní, jmenuje se mše, raději však říkáme mše svatá.

Mše svatá jest nekrvavá oběť Nového Zákona, při které se Pán Ježíš ve způsobě chleba a vína skrze ruce kněžské na oltáři svému nebeskému Otci obětuje. (Katechismus.)

Affekt lásky! Jak dobrotivý jest Pán Ježíš! Obětuje se každého dne; máme jej tím více milovati, poslouchati a té oběti si vážiti.

Oběť mše svaté ustanovil Pán Ježíš při poslední večeři, když chléb a víno v tělo své a v krev svoji proměnil. (Katechismus. — Rekapit.)

Proč se koná oběť mše svaté?

1) *Na památku umučení a smrti Pána Ježíše.*

Co asi doložil Pán Ježíš, nebo-li řekl, když podal kalich se svou krví apoštolům? „To činite na mou památku!“ Přikázal tedy Pán Ježíš, aby to činili na památku Jeho, vlastně na památku toho, že za nás na kříži tělo a krev svou obětoval. Víte, že při tom, když obětován byl na kříži, mnoho bolestí či umučení snášel, až konečně umřel čili smrt podstoupil a chtěl tedy, abychom nikdy na Jeho umučení a smrt nezapomněli — proto ustanovil tedy oběť mše svaté ve způsobě chleba a vína, abychom stále na to Jeho umučení a na tu Jeho smrt pamatovali, čili ustanovil tu oběť na památku umučení a smrti své — a tudíž svatí apoštolové a nyní kněží tu oběť mše svaté konají na památku umučení a smrti Pána Ježíše.

Kdo pak si asi pamatoval, co se dělo s krví Pána Ježíše, když se na kříži za nás obětoval? Krev se z těla vylévala či od těla odlučovala; bylo tedy zvlášť tělo a zvlášť krev a proto Pán Ježíš když konal oběť nekrvavou, nad chlebem řekl: „Totoť jest tělo mé“ a nad vínem: „Totoť jest krev má“ ... aby si tím více připomínali, že při umučení a smrti Jeho obětovalo se tělo a krev Jeho čili krev od těla se odlučovala. A tak to dělají až posud kněží při mši svaté. Nad chlebem říkají: „Totoť jest tělo mé“ a nad vínem v kalichu: „Totoť jest krev má“ — abychom si při té oběti vzpomínali, že se na kříži obětovalo tělo i krev — čili krev od těla odlučovala. Když tedy jsme při mši svaté a vidíme způsobu chleba, vzpomínáme

více na tělo Pána Ježíše; a když vidíme kalich, v němž bylo víno, vzpomínáme více na krev Pána Ježíše a tím tedy vzpomínáme na to, co se dalo na kříži při umučení a smrti Pána Ježíše, kde se totiž krev od těla odloučila; a tak vidíte, že se oběť mše svaté koná na památku umučení a smrti Pána Ježíše.

Poznámka. Větším dětem musí se výslovněji připomenouti, že jest v každé způsobě celý Kristus; v první způsobě Jeho živé tělo a ve druhé Jeho živá krev, tak že jedno bez druhého nemůže býti. (Viz katechési „o nejsvět. svátosti oltářní.) Avšak tím, že se nad první způsobou říká: „Totoť jest tělo mé“, nad druhou: „To jest krev má“ — se přece tou první způsobou více tělo, tou druhou způsobou více krev Jeho připomíná.

Napomenutí. Mnoho pro nás snášel Pán Ježíš při svém umučení a smrti. Ukázal nám, jak velice nás má rád, a proto na to nesmíme nikdy zapomenouti. Nejlépe se to připomíná při mši svaté. Ó jaká to tedy nevděčnost, nebývati při mši svaté, nepřipomínati si smrt a umučení Pána Ježíše!? (Příhodné předsevzetí se učiní.) —

2) *Aby Bůh α) dokonale byl ctěn.*

Máme se Pánu Bohu klaněti a Jemu děkovati; pamatujte si: Kdo Pánu Bohu se klaní, Jej chválí, Jemu děkuje — o tom se říká, že Pána Boha ctí.

Synové Adamovi chtěli ctíti Pána Boha; jak to učinili? . . . Obětí. Kainova oběť se však Pánu Bohu nelíbila, protože byl zlý. Kain ctil tedy Pána Boha, ale ne dokonale. Abelova oběť se líbila Pánu Bohu, on ctil Pána Boha dokonaleji, než Kain, protože byl lepší (více dobrý) než Kain.

Ale kdo pak jest nejlepší, nejvyšší svatý? To jest Pán Ježíš. Když on se obětuje, tu ctí Boha mnohem dokonaleji, než kterýkoli jiný člověk. Pamatujte si tedy; když se Pán Ježíš obětuje — tu je Bůh dokonale ctěn.

Zdaliž pak až posud se obětuje Pán Ježíš Bohu, Otci nebeskému? Ano při mši svaté se Pán Ježíš obětuje, a proto mši svatou se Bůh ctí dokonale, čili oběť mše svaté se koná, aby Bůh dokonale byl ctěn. —

Jistí chudí rodiče měli dva syny; oba se dobře učili a když vyrostli, stali se bohatými. První z nich dával rodičům vždy o vánocích darem 40 korun. Lidé o něm říkali, že je to hodný syn, má rodiče rád, ctí rodiče. Čím pak to ukázal, že ctí rodiče? Tím, že jim dával dar. Ale slyšte: druhý jim dával každý měsíc 60 korun. Ó ten měl zajisté rodiče více rád, než ten první. Pamatujte si: druhý syn ctil rodiče dokonaleji. Proč? Protože dával dar dražší, drahocennější. Čím větší tedy dar někomu dáváme, tím dokonaleji ho ctíme.

Jednou byli oba synové na návštěvě u rodičů v tom městě, kde rodiče bydleli. Jednoho večera odešli oba synové do jiného domu ku přátelům na návštěvu. V tom (byla již noc) začal hořeti dům, v němž rodiče bydleli a spali. Synové přikvapili hned na místo k ohni. První syn nabízel 200 korun tomu, kdo se ještě odváží do hořícího domu, probudí a vynese ven rodiče a tak je zachrání. Ale druhý syn se pranic nerozpakoval, vběhl sám do hořícího domu, vynesl nejprv ven matku; pak vrátil se do domu hořícího ještě pro otce, vynesl ho též ještě živého, ale sám se značně popálil, spadlo naň veliké hořící dřevo, trám. Byl potom z toho nemocen, až umřel následkem popálení a uhození trámem. Vidíte, ten dal veliký dar rodičům, obětoval svůj život čili sebe. Co pak je víc, peníze nebo život? Kdo z těch synů dokonaleji ctil rodiče? Ano, ten druhý syn. On je ctil tak, že je ani dokonaleji ctíti nemohl; obětoval za ně sebe samého.

A vidíte! Pán Ježíš dal a dává Otci nebeskému za obět sebe. (Kde?) Proto zajisté Pán Ježíš ctil a ctí Otce nebeského dokonaleji. Proč? Protože obětoval a obětuje sebe, čili dar ceny nesmírné.

Ale dejte pozor! Ještě vám něco povím. Svatý Petr byl ukřižován. Aby Pána Boha ctil, obětoval sebe. Pán Ježíš byl též ukřižován a obětuje Sebe; kdo přece dal více Pánu Bohu? Svatý Petr anebo Pán Ježíš? Svatý Petr byl jen člověkem; ač obětoval sebe, dal Pánu Bohu jen člověka. Ale Pán Ježíš byl Bůh i člověk. Pán Ježíš dal tedy Otci nebeskému Boha-člověka. Kdo tedy dokonaleji ctil Boha? Proč?

A hleďte! Tak to dělá Pán Ježíš ve mši svaté každého dne. Ve způsobách chleba a vína obětuje sebe, t. j. Boha - člověka Otci nebeskému. Toho nemůže nikdo učiniti. Proč? To se může díti jen ve mši svaté. A proto tedy ničím jiným nemůžeme ctít Pána Boha dokonaleji — jako když se koná oběť mše svaté. Zajisté tedy mši svatou ctíme Pána Boha dokonale, čili oběť mše svaté se koná, aby Bůh dokonale byl ctěn.

Affekt vděků, radosti; projeví se zármutek nad těmi, kteří mluví „já se modlím sám doma“. — Zvlášť v osadách smíšených poukázati se musí, že kázáním a zpěvem nemůžeme tak dokonale Boha ctít, jako obětí mše sv.

Předsevzetí. Nikdy svou vinou v neděli a ve svátek nezameškati mše svaté; dle možnosti i ve všední den ji navštívit.

Příklad. Sv. Václav byl svatý a mohlo by se zdáti, že jeho modlitbami bude Bůh dokonale ctěn, ale on každého dne přítomen byl mši svaté, přísluhoval při ní, připravoval chléb a víno atd. Hodní katolíci křesťané si váží nade všecko mše svaté, mají v uctivosti kněze, neboť jen kněží mohou mši svatou konati. Kdyby nebylo kněží, nemohl by zde na zemi tak dokonale Bůh ctěn býti. —

β) a my abychom jeho milostí dosahovali.

Dle bibl. děj. St. Z. čl. 24. Katechizováním přijde se ke slovům patriarchy Jakuba: „Nabeřte z nejlepších užitků naší země dary a doneste je muži tomu . . .“

Jakob poslal tedy dary Josefovi, aby synům vyprosil milost vůbec, odpuštění trestů pro Simeona, a obilí. (Katechizando: Josef dostal se do Egypta, stal se místokrálem. Nastal hlad v zemi Jakubově; i šli bratři Josefovi do Egypta nakoupit obilí, avšak Josef dělal, jakoby je neznal a rozkázal, aby přivedli Benjamína. A tu Jakub, aby si vyprosil milost Josefovou, řekl jim: „Nabeřte . . .“)

Na oltáři při mši svaté se také Pán Ježíš dává Pánu Bohu jako dar, totiž sebe samého, aby tím vyprosil milost pro nás od Boha Otce. Pamatujte si tedy: Pán Ježíš dává sebe v dar, čili se obětuje, abychom my tím milostí dosahovali.

1) Co pak jest milost vůbec? co nadpřirozená? co posvěcující? co účinná?

Kdo pak byl s Pánem Ježíšem ukřižován? Oba lotři byli hříšníci, nepoznávali, co by ku spasení jejich duše sloužilo, a nečinili to, zůstávali dlouho nekajícní. Ale lotr na pravici za nějakou chvíli se začal měnit, napomínal lotra na levici a začal prosit Pána Ježíše, aby se naň rozpomněl. „Pane rozpomeň se na mne, když přijdeš do království svého“. — A vidíte, Pán Ježíš mu dal, čeho si nezasloužil, prokázal mu veliké dobrodiní, prokázal mu milost. Už dříve, než-li prosil Pána Ježíše, osvětlil ho, aby poznal, co by ku spasení duše jeho sloužilo, t. j. že musí litovati hříchů svých, a posilnil ho, aby to také učinil, čili aby opravdu hříchů svých litoval. Pamatujte si: Pán Ježíš ho tedy osvětlil a posilnil; jakou mu tedy prokázal milost? Ano účinnou. —

„Ještě dnes budeš se mnou v ráji“ — odpověděl Pán Ježíš onomu lotru na pravici. Do ráje, do nebe nemůže však přijít hříšník, tam přijdou jen svatí a bohumilí. Kým tedy učinil Pán Ježíš toho lotra nyní? Učinil ho ze hříšníka svatého a bohumilého. Jakou mu tedy udělil dále milost? Posvěcující.

Ale pamatujte si, že jen pro zásluhy Ježíše Krista nadpřirozené milosti dosahujeme čili proto, že Pán Ježíš za nás umřel, nebo že se za nás obětoval, Bohu Otci darem sebe podal, — a tak tedy poznáváte, že onen lotr na pravici skrze obět Ježíše Krista čili proto, že se Pán Ježíš za nás obětoval, oněch milostí dosáhl.

Jakých milostí? (účinnou, posvěcující.)

Skrze co? (pro zásluhy Ježíše Krista, pro jeho smrt, proto, že se obětoval.)

Na oltáři při mši svaté se obětuje též Pán Ježíš, čili dává sebe v dar. Už jste slyšely proč? Abychom milostí Božích dosahovali.

Jaké pak milosti nejprv můžeme dosáhnouti? Kterou nejprv udělil Pán Ježíš lotrovi na pravici? Vidíte, tak i my můžeme tedy skrze tu obět dosáhnouti milosti účinnivé, která nás osvěcuje a sílí. A když této milosti nabudeme, hříchů svých litujeme, ku svatě zpovědi jdeme... jaké pak tu potom také my dosáhneme milosti? Posvěcující.

Ó zajisté, milé děti, mše svatá se koná, abychom my milostí Božích dosahovali.

Jak šťasten byl onen lotr na pravici! Tolik mnoho hřešil a přece potom skrze tu obět Pána Ježíše milosti dosáhl. Jak šťastni jsme i my, že se tatáž obět, jenže ve způsobách chleba a vína, koná na oltáři. Ale pozor! Za lotra na levici se také ta obět konala, i on dosáhl milosti účinnivé, mohl poznati, co by ku spasení duše jeho sloužilo; ale nešťastný člověk, on nechtěl činiti toho, co tou milostí účinnivou poznával. —

A tak se děje mnohým lidem za našich časů! Oni bývají někdy při oběti mše svaté, dosahují také milosti účinnivé, aby poznali, co by ku spasení duší jejich sloužilo. Ale oni nechtí. Pán Bůh je osvěcuje a sílí, ale oni sami ničeho nechtí činiti. Jsou jako nemocný, který nechce léků užívat, na lékaře se zlobí.. Jsou pak také i lidé, kteří na mši svatou ani nechodí. Ti pak teprv nedosáhnou ani té účinnivé milosti. Ti jsou podobni nemocnému, který lékaře nechce ani povolati. Takoví lidé ubozí žijí v mnohých hříších a jest se co obávati, že v nich i zemrou a spasení nebudou.

Proto si umiňte, že budete rády chodívati na mši svatou, abyste dosahovaly milosti účinnivé a abyste hříchů svých litovaly, posvěcující milosti ve svátosti pokání nabývaly a tak spaseny byly.

Čeho chtěl Jakub dosáhnouti pro Simeona? Odpuštění trestu.

I my zasluhujeme trest. Pamatujte si, že Pán Bůh ukládá za těžké hříchy trest věčný v pekle. Pak ještě jiný, který trvati bude jen na čas — tedy na čas na zemi neb v očistci. Jakub poslal dary, aby dosáhl od-

puštění trestu pro Simeona; podobně se při mši svaté dává dar čili obětuje Pán Ježíš za nás, abychom tím dosáhli odpuštění toho časného trestu. (Rekap.)

2) Až posud jste slyšely, že se mše svatá koná, abychom dosahovali milostí; jakých?

Jsou to milosti nadpřirozené. Ale každé dobrodiní, které nám Pán Bůh uděluje, nazýváme jak?

I přírodou nám prokazuje Bůh milosti; dává nám k. př. obilí, abychom měli chléb, to jest dar přirozený. Čeho pak potřeboval Jakub? I k vůli tomu, aby měl obilí, poslal Jakub dary; a tak zase podobně Pán Ježíš dává při mši svaté sebe v dar Otci za nás, aby nám udělil dobrodiní čili milosti přirozené.

Když jest někdo těžce nemocen, konává se také někdy za něj mše svatá, aby mu Pán Bůh dal zdraví. Vidíte, to je tedy milost přirozená. — Jak mnoho tedy můžeme dosáhnouti mší svatou. Byli bychom zaslepeni, kdybychom si jí nevážili.

Rekap. *Proč koná se oběť mše svaté?*

Odp. 1) *na památku umučení a smrti Pána Ježíše,*

2) *aby Bůh dokonale byl ctěn a my abychom jeho milosti dosahovali.* (Katechismus.)

Příklad. Tomáš Morus, nejvyšší úředník královský v Anglii každého jitra chodil na mši svatou, aby ho Bůh osvítil. — Proto dívky mají také choditi i ve všední den před vyučováním na mši svatou.

Ale víte, že Pán Bůh i posiluje účinnivou milostí, které můžeme nabývati mší svatou. Onen Tomáš Morus byl zajisté od Boha posilněn, nezapřel víru, ale raději podstoupil smrt mučednickou. —

Komu se obětuje mše svatá?

Mše svatá se obětuje, aby Bůh byl dokonale ctěn. Boha ctíti jest však, Jemu se klaněti, Jej chváliti. Když tedy konáme oběť mše svaté, klaníme se Pánu Bohu. Klaněti se smíme jen Bohu, neboť jen On jest nejvyšší Pán, a proto se mše svatá obětuje toliko Pánu Bohu.

V nebesích jsou s Pánem Bohem andělé a svatí, jsou Pánu Bohu milí právě proto, že jsou svatí (mají posvěcující milost). Jsou mu milí jako děti otci. Dobrý otec jest nerad, když někdo tupí jeho děti — a tak Pán Bůh nedovoluje, aby se o svatých a jeho milých dětkách potupně mluvilo, naopak má to rád, když je ctíme.

Co n. př. rozkázal archandělu Gabrieli? Vidíte, máme tedy jako anděl Gabriel Pannu Marii ctíti a podobně i jiné svaté. Nesmíme je sice ctíti jako Boha, to jest se jim klaněti, ale přece je máme chváliti, čili ctíti.

Každého dne ctí svatá církev jednoho nebo více svatých. Ano někdy také jest krom neděle zvlášť zasvěcený den, říkáme mu svátek; v takový den jdou hodní lidé do chrámu Páně jako v neděli, zpívají pěkné písně o svatých, chválí je, čili ctí. Kněz pak toho dne koná také mši svatou u oltáře; komu pak jí asi obětuje? Ano obětuje jí jenom Pánu Bohu. — Ale koná jí toho dne též proto, aby tím také Pánu Bohu poděkoval, že svatým dával milost nejprv učinlivou a pak milost posvěcující, zkrátka, že je učinil Sobě milými a svatými. Ale právě tím se povídá, že svatí byli dobří, že jsou Pánu Bohu milí, čili tím svaté spolu chválíme čili ctíme.

Vidíte, proto *mše svatá obětuje se toliko Bohu, ale též ke cti svatých.* (Katechismus. Rekap.)

Za koho se obětuje mše svatá?

Mše svatá se obětuje, abychom milostí Božích dosahovali, jak jste již často o tom slyšely.

Milosti Boží potřebují nejprve živí lidé — a proto se obětuje mše svatá *za živé.* —

Zdali i pak také mrtví potřebují něčeho od Pána Boha? Kam asi může přijíti duše člověka po smrti těla? . . (nebe, peklo, očistec). Vidíte, ty duše, které jsou v očistci, trpí trest, ne na věky, nýbrž na nějaký čas; jaký tedy to je trest? Potřebují tedy odpuštění trestu časného. Slyšely jste však, že se mše svatá

také obětuje, abychom dosáhli odpuštění časných trestů. Když tedy chceme mši svatou vyprositi odpuštění časného trestu dušem v očištcí, říkáme, že se koná *za mrtvé oběť* mše svaté. —

Affekt radosti. Děti nermuťte se, že rodiče vám zemřeli; vy jim pomáhati můžete obětí mše svaté, aby jim Pán Bůh trest časný odpustil. Proto zbožní lidé pamatují na svou duši i po smrti, založí fundaci, aby po jich smrti mše svaté byly slouženy a pak docházely odpuštění časného trestu v očištcí. — Svatá Monika, matka sv. Augustina, žádala sobě, aby, až umře, za ni slouženy byly mše svaté; ó, ona věděla, že oběť mše sv. prospívá zemřelým, a proto až dosud mše svatá se může za živé i za mrtvé obětovati. (Katech.)

b) Co se při mši svaté děje.

Katecheta začíná se stručnou rekap. toho, co učinil Pán Ježíš při poslední večeři (třeba dle katechismu str. 14.), z čehož se vyberou čtyři hlavní části: a) mytí nohou jakožto příprava; b) požehnání chleba čili díků vzdání Otci čili obětování; c) proměna a d) přijímání. (Pán Ježíš 1) umýval nohy, 2) díky činil č. obětoval, 3) proměnil, 4) přijímal.)

Kněz koná při mši svaté totéž, co Pán Ježíš při poslední večeři, a proto rozeznávají se v celé mši svaté čtyři části, ježto jsou: příprava, obětování, proměna, přijímání. Část přípravná jmenuje se krátce evangelium, proměna nazývá se též pozdvihování (od časů Berengarových.) A proto se čte v katech.: *V celé mši svaté rozeznávají se čtyři části, ježto jsou: evangelium, obětování, pozdvihování, přijímání.*

I. Část přípravná — evangelium.

Co tedy učinil Pán Ježíš dříve, než oběť Nového Zákona konal? Myl nohy učedníkům. Tím chtěl jim ukázati, že máme před tou obětí obmýti si duši. Čím pak si asi můžeme duši obmýti? . . . Křtem, svá-

tostí pokání, při té však musíme hříchů svých litovati a se vyznati, a proto přede mší svatou kněz i lid vzbuzuje lítost nad hříchy a aspoň všeobecně se vyznává, že hřešil, bije se v prsa a říká: „... má vina...“ Říkáme, že kněz říká obecnou zpověď.

Lid tu obecnou zpověď, neboli lítost nad hříchy, říkává si tiše; nahlas ji namísto lidu říkávají ti, kteří knězi u oltáře přisluhují — ministranti. Proto si pamatujte, že *v první části mše svaté říká kněz s ministranty obecnou zpověď.* —

Když Pán Ježíš chtěl sv. apoštolům nohy umývat, nechtěl toho svatý Petr dopustiti. Co pak asi řekl Pánu Ježíši? („Na věky nebudeš mi nohou mýti“). Co mu odpověděl Pán Ježíš? („Neumyjí-li tebe, nebudeš mítí dílu se mnou“.) A co na to svatý Petr? („Pane, tomu-li tak, umyj mi netoliko nohy, ale i ruce i hlavu“).

Svatý Petr prosil, aby mu Pán Ježíš umyl nejen nohy, ale i hlavu — a proto tedy kněz po obecné zpovědi také Pána Boha prosí, čili *říká některé modlitby* (Kyrie, Gloria ... Oremus ... Per Dominum ... Amen.) — (Katecheta texty napíše česky dětem na tabuli a vyloží, co znamenají, k. př. „Kyrie eleison“ — „Pane, smiluj se“).

Když potom Pán Ježíš svatým apoštolům nohy umyl, tu je ještě krásně napomínal, že mají totéž činiti, co On učinil. On jim umyl nohy, pokořil se náramně před nimi, ukázal, že je má rád, že k nim má lásku. — I nás Pán Ježíš ustavičně napomíná a učí; to Jeho napomínání a učení obsaženo jest v knize, která se jmenuje: Písmo svaté Starého i Nového Zákona. V tom Písmě ale zvláště krásně nás napomíná v listech čili psaních (list, psaní sluje lat. *epištola*), které psali svatí apoštolové; a proto tedy čte kněz po modlitbách něco z Písma svatého, velmi často z *epištol*, z listů svatých apoštolů, a proto to první čtení, které kněz koná po modlitbách, nazývá se *epištola*.

Nejkrásněji však nás učí a napomíná Pán Ježíš skrze svaté evangelium. Co jest to svaté evangelium? Ano jest to učení Pána Ježíše. Vidíte! Mnoho z toho

učení Pána Ježíše nalézá se též v Písmu svatém a proto kněz po epištole čte vždy také něco z evangelia, čili čte evangelium. (Rekap.)

Poznámka. Bylo by dobře, kdyby děti uměly „Vyznávám Bohu . . .“, též aby uměly vzbudití víru, naději a lásku.

Hodní lidé mají svaté evangelium v uctivosti a proto se i ta celá část mše svaté, při které se sv. evangelium čte, nazývá evangelium.

Když se kněz od oltáře obrátí k lidu na začátku mše svaté, leží kniha (missál), z níž se říkají modlitby a epištola, na levé straně oltáře. Když se však má čísti evangelium, přenáší ministrant knihu na pravou stranu oltáře a proto čteme v katechismu: *Po těchto modlitbách čte kněz epištolu na levé, pak evangelium na pravé straně oltáře.*

II. část: Obětování.

Když Pán Ježíš svaté apoštoly k poslední večeři připravil, co činil potom? Vzal chléb a víno, požehnal a vzdával díky Bohu Otci, čili podával obojí dar ten Otci svému — obětoval.

Víte však, že ten chléb a to víno nezůstalo chlebem a vínem. Čím pak se stal potom ten chléb a to víno? Pán Ježíš tedy ovšem obětoval chléb a víno, ale byl to ten chléb a to víno, které se mělo proměnit v tělo a krev Pána Ježíše. (Rekap.)

Zkrátka si pamatujte: Pán Ježíš konal obětování. Co pak asi tedy koná kněz, když se byl ke mši svaté připravil? Dělá totéž, co Pán Ježíš, bere nejprv chléb pšeničný, bílý, nekvašený — hostii — na talířku či na mísce (paténa), obětuje jej Pánu Bohu a to zvláště proto, že chléb ten bude tělem Pána Ježíše. — Potom má na oltáři kalich, do něj nalévá trochu vína, něco málo vody — a víno to zase obětuje Pánu Bohu — ale proto, že víno to bude krví Pána Ježíše. Požehnává pak chléb a to víno. (Obmývá si ruce a koná prosby či modlitby k Bohu, aby obět naši milostivě přijal.) Pán Ježíš také děkoval Pánu Bohu a proto kněz vzdává díky Pánu Bohu (sursum corda —

gratias agamus . . .) Říká pak neb zpívá krásnou modlitbu, kde děkuje Pánu Bohu a chválí Jej; na konec pak říká: „Sanctus — Svatý, Svatý, Svatý Pán Bůh zástupů“

V druhé části mše svaté obětuje se chléb a víno a dějí se prosby k Bohu, aby oběť naši milostivě přijal. (Katech.)

III. část: Proměna či pozdvihování.

Když Pán Ježíš nad chlebem se pomodlil či jej požehnal, co pak asi potom řekl? Čím se ten chléb stal? Ano proměnil se v tělo Pána Ježíše. (To, co zůstalo, co bylo vidět, nebyl chléb, ale byla to *způsob a chleba*.) — Co potom učinil Pán Ježíš? Ano proměnil víno ve svou krev (co opět zůstalo, jest *způsob a vína*.)

Vidíte, a totéž také u oltáře při mši svaté koná kněz. (Po Sanctus se ještě zvláště modlí za živé, sklání se něco málo nad oltářem). Pak dí nad chlebem: „Totoť jest tělo mé“. Co se tu asi v tu chvíli s chlebem stává? Podobně se děje s vínem v kalichu. Co říká kněz nad vínem? („To jest krev má . . .“)

To jest ta třetí část mše svaté, ve které se tedy děje proměna chleba a vína v tělo a krev Pána Ježíše.

Proto čti v katechismu: *V třetí části mše svaté děje se proměna chleba a vína v tělo a krev Ježíše Krista.*

Ó jaká to veliká věc! Nyní víte, že jest Pán Ježíš na oltáři přítomen; část ta se též jmenuje pozdvihování. Proč asi? Vy víte, že tělo Pána Ježíše bylo na Kalvarii s křížem pozdviženo, a tak i kněz, když proměnil chléb v tělo Pána Ježíše — tu svatou Hostii pozdvihuje. —

Po pozdvihování modlí se kněz nejprvé, aby Pán Bůh tuto oběť těla a krve Ježíše Krista milostivě přijal; na to pak, aby Bůh dušem v očištcí a nám všem (pro tu oběť) milostiv byl. Potom opět Hostii s kalichem trošku pozdvihuje. Po tomto malém pozdvihnutí ka-

liča říká kněz modlitbu *Páně* (Otče náš = Pater noster) a prosí za vysvobození ode všeho zlého. (Rekap. Katech.)

IV. část: Přijímání.

Když Pán Ježíš chléb a víno v tělo a krev svou proměnil, podával obojí svatým apoštolům, aby to požívali čili přijímali, což svatí apoštolové skutečně učinili. Vidíte, proto také při mši svaté na oltáři po té proměně ve čtvrté části mše svaté *děje se přijímání čili požívání těla a krve Páně.*

Přijímá či požívá aspoň kněz; mnohdy také podává tělo Páně i pobožným křesťanům. Neděje se však to přijímání docela hned po proměně, nýbrž musí se svatá Hostie, lid i kněz k tomu připravit, aby mohli Pána Ježíše přijímat.

Proto se svatá Hostie láme, jak to učinil Pán Ježíš; pak se kněz i lid modlí „Agnus Dei . . . = Beránku Boží, jenž snímáš . . .“ Kněz pak kromě toho ještě říká tři modlitby a „Domine, non sum dignus . . .“ = „Pane, nejsem hoden, abys . . .“

Potom požívá tělo Pána Ježíše pod způsobou chleba a krev Páně z kalicha pod způsobou vína, čili koná svaté přijímání. Jsouli křesťané připraveni, podává jim Pána Ježíše ve způsobě chleba, čili děje se přijímání lidu.

Když Pán Ježíš při poslední večeři své tělo a svou krev Bohu Otci obětoval a svatým apoštolům byl podal, konal ještě zvláštní modlitby k Bohu Otci za sebe i za všechny věřící. Podobně i po svatém přijímání kněz ještě od oltáře neodchází, ale koná krátké ještě modlitby. Děkuje Pánu Bohu za tělo a krev Páně a prosí za pomoc ve všelikých potřebách našich. (Kněz pozdravuje lid řka: „Dominus vobiscum!“ — „Pán s vámi!“)

Den čtyřicátý po svém z mrtvých vstání odešel Pán Ježíš od svých apoštolů — kam? Ale dřív, než odešel, udělil jim požehnání a tak i kněz, dříve než od oltáře odejde, uděluje lidu ještě požehnání a zrov-

na jde ku straně evangelní a čte poslední evangelium, při němž opět lidé stojí a svatým křížem znamenají čelo, ústa a prsa.

Milé děti! Máme se velice z toho radovati, že se v našem chrámu Páně, u našeho oltáře při mši svaté v podstatě děje totéž, co Pán Ježíš konal při poslední večeři a co konati apoštolům a jich nástupcům přikázal, když pravil: „To čiňte na mou památku!“

Už dříve jste slyšely, že ničím nemůže Bůh tak dokonale ctěn býti, jako obětí mše svaté, a že mnohých milostí skrze ni můžeme dosáhnouti. Jest to tedy pro nás velikou radostí, že jsme katolickými křesťany, že se u nás koná táž oběť, kterou Pán Ježíš ustanovil, čili že můžeme Boha tak dokonale ctíti.

(Pro smíšené osady.) Jsou také církve, které se od pravé, katolické církve odtrhly. Mají také chrámy, ale nemají tam oltáře, na kterém by se konala oběť mše svaté, nemají těla a krve Ježíše Krista, nemohou Boha ctíti leč zpěvem a modlitbou, nemohou Boha ctíti tak dokonale a přicházejí tím o mnohé milosti.

Proto si umiňme a opět Pánu Bohu přislibme, že si mše svaté co nejvíce budeme vážiti, zvláště pak v neděli a ve svátek že jí nikdy neopomineme. Jestli někdo z vás již tak nešťasten byl, že mši svatou zanedbal, aneb se při ní neslušně choval, ať toho lituje a z toho se vyzná! Nyní jste již o mši svaté lépe poučeny, měly byste tím větší hřích, kdybyste jí svévolně zanedbávaly.

Ve čtvrté části mše svaté děje se přijímání, to jest požívání těla i krve Páně.

Po přijímání prosí kněz ještě za pomoc ve všech potřebách našich; naposledy uděluje požehnání. (Katechismus.)

c) Jak mši svatou slyšeti máme

Máme mši svatou slyšeti: 1) celou, 2) uctivě, 3) pobožně.

Kdo při mši svaté dává pozor, co dělá kněz, neb říká, o tom se dí, že mši svatou slyší. Nyní se tedy budeme učit, jak mši svatou slyšeti máme.

1) Při poslední večeři konala se po prvé oběť Nového Zákona, které říkáme mše svatá. Byl tam Pán Ježíš, ten ji konal a ustanovil. Kdo pak byl tam ještě s Ním? Co pak všechno Pán Ježíš při tom činil? Připravil učedníky atd. Vidíte a svatí apoštolové zůstali při tom od té přípravy až do přijímání, ba ještě déle. Tak dlouho zůstali v tom večeradle, dokud tam byl Pán Ježíš. Byli tam tedy přítomni od začátku až do konce, říkáme, že byli přítomni při oběti celé; a proto i my máme býti při celé mši svaté čili máme mši svatou slyšeti celou.

Kdo pak asi slyší mši svatou celou? A kdyby přišel po evangeliu, slyšel by ji celou? Proč ne? Bohužel, že někteří křesťané neslyší celou mši svatou; nejsou k. př. přítomni, když se koná první část, ba někdo přijde, když už je skoro druhá část vykonána. (Někdo odejde, když nastala třetí část a nečeká na čtvrtou.) Tak lidé neslyší mši svatou celou a kdo svou vinou svévolně zanedbá druhou, třetí neb čtvrtou část, ten se dopouští těžkého hříchu. Takovými zajisté vy nebudete. Hodní křesťané přijdou dříve, než kněz jde k oltáři, a neodejdou, dokavad je u oltáře. Rozpomeňte se, zdali vy jste někdy nepřišly do kostela, když už byla snad druhá část mše svaté. —

2) uctivě. Svatí tři králové, svatý Petr (při rybolovu), Nikodém a Josef z Arim. (po smrti Pána Ježíše) se uctivě chovali k Pánu Ježíši. —

Tentýž Pán Ježíš je ve způsobě chleba přítomen na oltáři, který byl přítomen v jeslích, na kříži atd. Proto máme se k Němu tak chovati, jako se k Němu chovali svatí tři králové, jako svatý Petr . . . t. j. uctivě. Pamatujte si tedy vždycky, obzvláště při třetí části mše svaté, kdo jest na oltáři přítomen. Kdo by v té chvíli nechtěl kleknouti, kdo by se opovážil šeptati neb se dokonce smáti? Zkoumejte se, zdali i vy jste někdy se neuctivě nechovali při mši svaté. Co pak asi přislíbíte Pánu Ježíši? Ano učiňte tak; při mši svaté vždy uctivě se chovejte!

3) pobožně. Kdo pak asi se modlí nábožně neb pobožně? Ten, kdo myslí na Boha. Máme tedy

i při mši svaté na Boha mysliti čili se modliti a konáme-li to tak, říká se, že slyšíme mši svatou pobožně. Kněz od začátku až do konce ustavičně se modlí, když mši svatou koná, modlí se z mešní knihy (misálu) a proto i hodní křesťané ustavičně se modlí, neb zpívají, když se mše svatá koná; — mají s sebou modlitební knížku a z té říkají podobné modlitby, jako kněz z mešní knihy a to se nejvíce líbí Pánu Bohu. Proto umiňte sobě, že si opatříte všichni zpěvníček, modlitební knížku, a tu vždy s sebou do kostela nositi budete, abyste se mohly modliti z ní a zpívati a tak mši svatou slyšely pobožně. —

Poznámka Kdo při mši svaté někde je venku u kostela, ten neslyší mši svatou ani uctivě ani pobožně. Proč? Děti to také dělávají — jsou místo v kostele třeba na hřbitově, hřeší. Musíte si tedy umíniti, že v čas mše svaté nikde kolem kostela se zdržovati nebudete.

Příklad. Sv. Ludvík, král franc. slyšel každodenně dvě neb tři mše svaté. Také jeho dvořané museli s ním do kostela choditi. Jednoho dne, když zaslechl, že je to některým odporné, obrátiv se k nim řekl: „Kdybych s vámi třeba celý den trávil na lovu, ve hře a jiných veselostech, nezdál by se vám čas dlouhým. Sloužíce ale se mnou při oběti mše svaté nejvyššímu svému Pánu, tím méně máte příčiny, na dlouhou chvíli si stěžovati. Což v kostele půl hodiny strávití při mši svaté bylo by vám mnoho? —

Když se evangelium čte . .

Evangelium je učení Pána Ježíše. Mluví k nám tedy Pán Ježíš; z úcty k Němu *máme tedy povstati*, jestli jsme seděli. Kněz sám a zbožní křesťané s ním znamenají se svatým křížem, jelikož mluví ve sv. evangeliu sám Pán Ježíš, který za nás na kříži umřel. Máme tedy všichni sv. *křížem se znamenati* čili požehnati.

Evangelium jest, jak jste právě slyšely, učení Pána Ježíše. Pán Ježíš učil mnohým dobrým věcem. Učil k. př., že jest Synem Božím; hodní lidé, kteří poslouchali Jeho učení, v srdci všemu věřili, co Pán

Ježíš hlásal. Tak k. př. svatý Petr věřil, že Pán Ježíš je Synem Božím. Jedenkráte se ho tázal Pán Ježíš, co o něm věří, a svatý Petr řekl: „Ty jsi Kristus, Syn Boha živého“. Vidíte, čemu věřil, to také vyznal a proto *i my sobě máme umiňovati, že učení Pána Ježíše vyznávati budeme.* —

Mezi 12 apoštoly byl také jeden, který také věřil v učení Pána Ježíše; k. př. Pán Ježíš pravil, že nemáme zabíti jiného ani sebe. Ale hle! Ač to věřil, učinil přece jinak; a tak to dělají mnozí křesťané. Oni věří v učení Pána Ježíše a je vyznávají, ale přece činí, čili jednají jinak (k. př. třetí přikázání Boží neplní, v neděli pracují, nejsou na mši svaté); o těch se říká, že podle učení Pána Ježíše nežijí. A proto si máme, když se učení Pána Ježíše čili evangelium čte, umiňovati, že *podle něho i žíti budeme.*

Rekap. Vytkne se zvlášť, že při evangelium máme povstati, sv. křížem se požehnati, učení Kristovo vyznávati, dle něho žíti.

Hodní lidé mají z toho radost, když se evangelium čte, a proto za to děkují, čili oslavují Pána Boha, říkají: „Gloria tibi Domine“ = „Sláva tobě Hospodine“ a na konec se říká: „Laus tibi Christe“ = „Chvála tobě Kriste!“

Při obětování.

Co pak dělá kněz při druhé části mše svaté čili při obětování? (str. 36 v katech.). Ano kněz obětuje chléb a víno. A my máme podobně jako kněz se modliti čili spolu s knězem Pánu Bohu chléb a víno podávati, to jest obětovati.

Ale na tom, milé děti, nebylo by dosti. Víte, že Abel i Kain obětovali, podávali dar Bohu; Abelova oběť se Pánu Bohu líbila, Kainova se nelíbila; proč? Oba chtěli Pánu Bohu ukázati, že Ho ctí, poslouchají, že Ho mají rádi; ale který z těch dvou opravdu Ho poslouchal a měl rád? Ano, vidíte tedy, Abel Pána Boha opravdu poslouchal, on věřil a pamatoval, že Pán Bůh jest nejvyšším Pánem, on uznával,

všecko má i svůj život od Boha, čili pamatujte si to, on Otci nebeskému sebe samého též obětoval.

Co tedy věřil a uznával? Jak to říkáme krátce?

Vidíte, proto i my při mši svaté, při obětování máme býti jako Abel, máme spolu s knězem obětovati chléb a víno Otci nebeskému, ale máme též sebe obětovati. Co jest to? Kdo obětuje sama sebe? Kdo říká, že se Pánu Bohu obětuje, ale při tom činí, co Pán Bůh zapovídá, ten se vlastně Pánu Bohu neobětuje. Proto máme při obětování učiniti si to předsevzetí čili pevně si umíniti, že nikdy ničeho neučiníme, co Pán Bůh zapovídá. Kdo vždy činí, co Pán Bůh poroučí, a nikdy nečiní, co Pán Bůh zapovídá, o tom se říká, že Pánu Bohu slouží. Vždyť služebníci též činí, co páni poroučí; a proto čtete v katechismu:

Při obětování máme se Otci nebeskému obětovati a to předsevzetí činiti, že Bohu vždycky sloužiti chceme.

Affekt lítosti, že často Bohu nesloužíme; vzbudí se nějaké zvláštní předsevzetí; n. př. nepracovati v neděli, zachovávatí nařízené posty a pod.

Po obětování, čili po druhé části která část potom následuje? Ano část třetí a při ní je přítomen Pán Ježíš na oltáři; máme se Mu klaněti. Proto hodní a zbožní křesťané při třetí části mše svaté klečí; mnozí klekají již o něco dříve; za chvíli totiž po obětování říká anebo zpívá kněz chvalozpěv Pánu Bohu, (praefaci), po něm se sklání nad oltář a říká: „Sanctus . . .“ t. j. „svatý . . . Pán Bůh zástupů“. Při tom ministrant zvoní a tu již někteří hodní křesťané klekají na kolena a očekávají příchod Pána Ježíše na oltář. Proto čtete v katechismu:

Před pozdvihováním máme pokleknouti, když se při Sanktus zvoní.

Po onom „Sanktus“ za malou chvíli děje se tedy proměna; jak se ta část ještě jinak jmenuje?

Při pozdvihování.

Když Pán Ježíš na hoře Kalvarii umíral, vyléval krev svou za naše hříchy, byl také pozdvižen.

Když tedy kněz pozdvihuje nejprv tělo Páně a potom v kalichu krev Páně, *máme sobě připomínati, že Pán Ježíš na hoře Kalvarii krev svou za hříchy naše vylil.*

Kdo pak asi kromě Panny Marie a svatého Jana byl u kříže Páně? Co asi řekl onen setník, když viděl Pána Ježíše na kříži? . . . Tak i my si máme vzpomínati, že ve způsobě chleba, která se pozdvihuje, jest Ježíš, Syn Boží a když to je Syn Boží, co asi máme činiti? Máme si vzpomenouti, že jest naším nejvyšším Pánem, proto mu máme největší čest vzdávati čili *se klaněti*. U kříže bylo také mnoho jiného lidu, mnoho hodných bylo mezi nimi a o nich praví sv. evangelium, že se tepali čili bili v prsa svá. Vidíte, proto i my máme *se bítí v prsa*, když se Pán Ježíš pozdvihuje.

Ale proč asi musel Pán Ježíš umřít? . . . Ano pro naše hříchy. Ó jak velice má nám to býti líto, že jsme zhřešili, vždyť proto musil Pán Ježíš zemřít. Kdo z vás by nechtěl toho litovati, že hřešil? Proto, když se v prsa svá bijeme, *máme hříchů svých litovati*.

Pán Ježíš vypravoval jedno podobenství čili příklad o fariseovi a publikánovi, jak šli oba do chrámu P. (viz čl. 52. bibl. děj. N. Z.) Publikán litoval hříchů svých a jak asi se modlil? Vidíte, proto tedy, když se pozdvihuje tělo a krev Páně, modlete se zbožně jako onen publikán: „Bože buď milostiv mně hříšnému!“

Jak mnohé děti a mnozí lidé chovají se neslušně při tom pozdvihování. Ani sobě nepřipomínají, že Pán Ježíš krev svou za nás vylil; někteří nechtí ani pořádně kleknouti, nechtí se mu klaněti; potom dělají špatně kříž, jen tak ledabylo v prsa se bijí a jestliže přece řeknou: „Bože, buď milostiv . . .“, přece hříchů svých v duši nelitují. Mnohé dítě při pozdvihování není ani tiše, směje se, šeptá a to je zajisté hřích. Jak vy se asi budete ode dneška chovati? Jak kněz pozdvihuje tělo Páně, co pak si asi připomenete? Co učiníte Pánu Ježíši? Co dále učiníte rukou svou? Co řeknete ústy? co v duši budete si mysliti?

Co říká kněz po pozdvihování, nebo za koho se modlí? Po pozdvihování máme tedy také, podobně

jako kněz se modlití, máme Pána Boha prositi, aby tělo a krev Kristovu přijal jako oběť za hříchy naše. Máme potom aspoň kratince za duše v očištcí se modlití, zvlášť, má-li někdo již na věčnosti otce, matku . . . : „Odpočinutí věčné dejž jim, ó Pane!“ Potom máme jako kněz říkati také modlitbu Páně čili „Otčenáš“ a vzpomínati si, když říkáme „chléb náš vezdejší dej nám dnes“, že Pán Ježíš chlebem či pokrmem duší našich se učinil.

Katechismus: *Při pozdvihování máme sobě připomínati, že Pán Ježíš na hoře Kalvarii krev svou za hříchy naše vylil; máme se mu klaněti, v prsa se bítí a hříchů svých litovati.*

Když jest přijímání.

Co pak se děje ve čtvrté části mše svaté? Jaké to asi tělo se požívá? Zdaž mrtvé či živé? Poněvadž jest živé, co pak v něm jest? . . . Tělo a duše jest člověk; ale Pán Ježíš nebyl jen člověkem; kým ještě byl? Pamatujte si tedy, že když požíváme tělo Pána Ježíše, že požíváme celého Pána Ježíše, člověka i Boha.

Ó, milé děti, to jest něco velikého! Co požíváme, tomu se říká pokrm. Pán Ježíš jest tedy naším pokrmem. Avšak víte snad, že to není pokrm pro tělo, jest to pokrm duší našich. Pamatujte si tedy: Pán Ježíš sám chce býti pokrmem duší našich.

Ó jak velice nás miluje Pán Ježíš! Jak velikou k nám má lásku! Rodiče milují své děti a proto jim dávají pokrm; sami sebe však nemohou učiniti pokrmem svých dětí. To mohl učiniti a učinil Pán Ježíš. Má k nám Pán Ježíš tedy větší lásku, nežli mají rodiče k dítkám. A vidíte, na tuto lásku Pána Ježíše, který sám pokrmem duší našich býti chce, velmi mnozí lidé zapomínají. Já myslím, že vy nebudete na ni zapomínati. Dělejte to jako hodní křesťané, hodní lidé. Oni jsou na mši svaté; při čtvrté části, čili když jest přijímání, přemýšlejí o té lásce Pána Ježíše, čili rozjímají lásku Pána Ježíše. Co tedy slíbíte nyní Pánu

Ježíši? Až posud jste to tak dobře neznaly, ale nyní byste měly hřích, kdybyste to nečinily, co se v katechismu praví a co jsem vám nyní vysvětlil.

Když jest přijímání, máme rozjímati lásku Pána Ježíše, který sám pokrmem duší našich býti chce.

Příklad. Svatý Alois, když došel 12. roku, přijal ponejprv nejsvětější Svátost z rukou sv. Karla Bor. Tři dny se k tomu co nejbedlivěji připravoval. Když pak se přiblížilo okamžení, že k stolu Páně měl přistoupiti, obličej jeho nebeskou radostí zářil, slzy s očí mu kanuly a srdce jeho bylo naplněno nejsladší blažeností nad tím, že přijímá Pána Ježíše, který z lásky k nám pokrmem duší našich býti chce.

P o z n á m k a. 1. Dříve však, než kněz Pána Ježíše přijímá, připravuje se k tomu, jsa poněkud skloněn nad oltářem, modlí se a když se pomodlil, potom kleká a běře do levé ruky své tělo Pána Ježíše, bije se v prsa, ministrant zvoní, kněz i lid říká při tom trojím zvonění a v prsa se udeření velmi krásná slova, kterým se musíte naučiti. (Vypravuje se nyní příběh z bibl. děj. N. Z. čl. 22. Služebník setníkův.) Setník žádal Pána Ježíše o uzdravení služebníka svého. Když již přicházel Pán Ježíš k domu setníkovu, vyšel tento vstříc a pravil: „Pane, nejsem hoden, abys vešel pod střechu mou, ale toliko rci slovem a uzdraven bude služebník můj“.

Vyloží se, že ta slova „pod střechu mou“ znamenají „do domu“. — I k nám do domu srdce našeho — duše naší (pod střechu naši) chce přijíti Pán Ježíš ve svatém přijímání. Čím asi chce býti duši naší? Ano chce jí býti pokrmem, chce ji posilniti, uzdraviti — a proto kněz i zbožný lid, když se třikrát v prsa bije, říká, jako onen setník: „Pane, nejsem hoden . . .“

Říkejte ta slova velmi pobožně, vzpomeňte při tom na své hříchy, neboť zajisté žádný člověk není hoden, aby Pán Ježíš, Syn Boží, nejvyšší svatý Bůh, do duše člověka hříšného vstoupil.

P o z n á m k a. 2. Při každé mši svaté přijímá kněz Pána Ježíše a někdy potom podává také lidem, avšak jen těm, kteří byli před tím u svaté zpovědi. Budete

se totiž učit, že nesmí Pána Ježíše přijímati ten, kdo má na duši těžký hřích. —

Avšak zbožní křesťané, když nemohou přijímati Pána Ježíše tak jako kněz — skutečně, činí to duchovně čili duchem, nebo svou duší; žádají si, aby Pán Ježíš do jejich duše přišel — jmenuje se to duchovní svaté přijímání.

Povím vám příběh. Balduin, bratr hraběte toulouského Raimunda VI. byl jedné noci od loupežníků přepaden a v jednom hradu vězněn. Dva dni nedali mu tito nic jísti a chtěli, aby hladem zhynul. Balduin žádal si kněze, by se mohl vyzpovídati, a prosil kněze, aby mu podal tělo Páně. Avšak právě, když kněz s velebnou Svátostí přicházel, vojín, který na stráži byl, tomu bránil, nechtěl připustiti, aby se Balduinu něco požívati dalo. Když pak od vojáka stále bráněno bylo, modlil se uvězněný Balduin na kolenou kleče asi takto: „Pane Ježíši! rád bych Tě přijal skutečně, ale nemohu, a proto aspoň žádám a prosím vroucně, abys přece do duše mé přišel a Svou milostí mne posilnil“. — On si tedy žádal Pána Ježíše požívati, čili měl žádost požívati Pána Ježíše. Žádala si to jeho duše či jeho duch a proto, ač skutečně nepřijímal, přijímala Pána Ježíše jeho duše, čili jeho duch tou žádostí. Tudíž ta žádost přijímati duchem Pána Ježíše jmenuje se duchovní přijímání.

Zde by byla příležitost kratinkou formuli duchovního přijímání dětem vštípit, neb, jak v theorii bylo řečeno, modlitba sv. Ignacia „Duše Kristova posvěť mne . . .“ po částkách je naučiti. —

Po svatém přijímání čili *na konci mše svaté* děkuje kněz za to, že Pán Ježíš do jeho srdce přišel a uděluje lidu požehnání. I my máme tedy, když jsme při mši svaté přítomni, prositi, aby nám Bůh požehnání svého udělil.

3) O společných pobožnostech.

Nejpřednější společné pobožnosti jsou: uctění vystavené velebné Svátosti, odpolední služby Boží, processí, pobožnost křížové cesty a j.

(Tento odstavec se dá přečísti z katechismu a vykládá se po částech.)

Slyšely jste, že je Pán Ježíš při třetí části mše sv. přítomen ve způsobách chleba a vína; budete se o tom ještě více učit. Pamatujte si prozatím, že ta způsobá chleba, ve které je Pán Ježíš čili jeho tělo, nazývá se též Svatá Hostie čili velebná Svátost.

Svatá Hostie čili velebná Svátost uschovává se na oltáři ve zvláštní skříní, která se uzavírá a nazývá se svatostánek čili tabernakulum. Malé svaté Hostie, které se podávají lidem, jsou v tom svatostánku ve zvláštním kalichu, který má nahoře víčko s křížkem a bývá přikryt bílou rouškou, nazývá se ciborium. Někdy kněz svatostánek otvírá a staví ciborium s velebnou Svátostí na oltář, a tu se říká, že jest velebná Svátost vystavena; jest však vystavena v ciboriu, ve zvláštním kalichu, zakrytém. Zbožní lidé při tom klečí a klaní se Pánu Ježíši ve velebné Svátosti přítomnému, vzdávají mu největší čest, ctí ho a modlí se. Říká se o nich, že konají uctění vystavené velebné Svátosti.

Ve svatostánku přechovává se však tělo Pána Ježíše ve velké svaté Hostii, takové, jakouž kněz při mši svaté přijímá. Ale tato velká svatá Hostie čili způsobá přechovává se v jiné nádobě, snad jste ji už viděly? Má podstavec a v prostřed paprsky jako slunce, někdy vypadá jako malé věžičky (gotická); uprostřed toho slunce je sklo a tam za tím sklem se chová svatá Hostie a jest ji viděti. Tato nádoba pro svatou Hostii, která opatřena jest sklem, paprsky . . . nazývá se monstrance.

Tuto monstranci s velebnou Svátostí stavívá kněz v neděli, nebo když jsou velké svátky, na oltáři. Lidé klečí na kolenou, modlí se a klaní Pánu Ježíši ve velebné Svátosti přítomnému; říká se, že konají uctění vystavené velebné Svátosti. Toto uctění vystavené velebné Svátosti děje se častokráte po mši svaté jen na krátkou chvíli. Někdy však zůstane velebná Svátost v monstranci vystavená po více hodin, třeba celý den a lidé jsou tu ustavičně přítom-

ni, někdy i společně se modlí nahlas a zpívají; konají tedy společnou pobožnost a proto jste četly, že *k nejpřednějším společným pobožnostem náleží uctívání vystavené velebné Svátosti oltářní.*

Mše svatá koná se dopoledne; a proto se jmenuje mše svatá a kázání dopolední služby Boží. — Ale Pán Bůh řekl: „Pomni, abys den sváteční světil“; máme tedy se Pánu Bohu také odpoledne klaněti, čili jemu sloužiti a proto konají se i *odpoledne služby Boží* a právě při těchto odpoledních službách Božích vystavuje se velebná Svátost oltářní a konají se rozličné modlitby, k. př. *litanie* (ve zpěvníčku se jich příklad ukáže), anebo *ruženec*; též se někde zpívají žalmy a to říkáme, že se konají *nešpory*, lépe *vespery*, od latinského slova *vesper* — večer, poněvadž se to právě koná na večer či odpoledne. Na konec odpoledních služeb Božích uděluje kněz velebnou Svátostí požehnání a proto se odpoledním službám Božím také říká *požehnání*.

Obyčejně se konají společné pobožnosti v chrámu Páně; někdy jdou však věřící s knězem ze chrámu Páně ven, v pěkných řadách, v dobrém pořádku, říká se, že jdou *v průvodu čili v processí*. Kdykoli tedy půjdete na processí, musíte jíti v pořádku, nesmíte ze řad vystupovati, nýbrž nábožně se modliti neb zpívati.

Pán Ježíš umřel na hoře Kalvarii za městem Jerusálemem a proto musil z města na tu horu dojíti, čili cestu vykonati. On opravdu tu cestu vykonal, z domu Pilátova šel ulicemi města Jerusálema až na tu horu Kalvarii, nesl na sobě na té celé cestě kříž, na němž měl umříti, a proto té cestě říkáme *křížová cesta*. Zbožní křesťané navštěvovali rádi město Jerusálem a ta místa, kde Pán Ježíš byl živ. Zvlášť rádi šli tou cestou křížovou, kterou Pán Ježíš na horu Kalvarii se ubíral. Připomínali si při tom, co Pán Ježíš na té cestě trpěl, děkovali mu a modlili se k němu. —

Ale do Jerusálema je od nás daleko a přece si chtěli lidé připomínati všecko to, co Pán Ježíš trpěl na cestě křížové. Zhotovovali si tedy obrazy, na kte-

rých se vše to představuje, co Pán Ježíš trpěl z domu Pilátova až na horu Kalvarii, čili na té cestě křížové. Ty obrazy vidíváte v kostele, jest jich 14. Zvláště v postě před velikonočními svátky přicházejí lidé do chrámu Páně, jdou od obrazu k obrazu (neb aspoň na obrazy hledí), připomínají si všecko tak, jako by byli v Jerusalemě, modlí se a zpívají, děkují Pánu Ježíši, že za nás umřel. Té pobožnosti říká se též pobožnost křížové cesty. Až se bude tato pobožnost konati, přijďte též do chrámu Páně. (Rekap.)

Processí zvláště jsou tato: 1) Vzkříšení na Bílou sobotu, 2) na den sv. Marka a na křížové dni, 3) na den Božího Těla a j. v.

Ad 1) Na Bílou sobotu oslavuje se vzkříšení Páně.

Ad 2) Na sv. Marka (25. dubna) processí se koná na ten zbožný úmysl, aby dal Pán Bůh úrodu, odvrátil hlad a mor. V zimě je všechno mrtvo; na jaře vše roste, ale je třeba slunce, tepla a vláhy, deště a aby nepřišlo krupobití. Na tento úmysl prosí se o to čtyřikrát: Na den sv. Marka a na křížové dny. Lidé jsou na mši svaté a pak jdou v průvodu do polí. Čtyřikrát se zastaví, kdež se modlí o požehnání úrody zemské s lidem litanie ke Všem Svatým. Křížové dni slovou proto, že se nesou v průvodu napřed korouhve, na nichž je kříž.

Ad 3) Pán Ježíš ustanovil obět svého těla a krve; to tělo se přechovává v nejsvětější Svátosti oltářní. Ježto na Zelený čtvrtek si spíše připomínáme umučení Pána Ježíše a nemůžeme se tak radovati, proto slavíme to až po svátku Nejsvětější Trojice Boží. Při tom průvodu se slavně zvoní, zpívá; staví se čtyři oltáře, konají se modlitby a udílí sv. požehnání. Při tomto processí se děti a lidé obzvláště zbožně chovati mají s hlavou odkrytou a v celém pořádku, protože ve velebné Svátosti se nese sám Pán Ježíš.

4) O svátostech.

Bibl. děj. čl. 82 N. Z. odst. 2 o „seslání Ducha svatého“ se krátce vypravuje, při čemž se vytkne:

1) Při seslání Ducha svatého bylo tedy viděti jazyky; lidé se tázali, co to má býti, t. j. co to znamená? Sv. Petr povstal a řekl lidu asi takto: „To znamená, že jsme obdrželi Ducha svatého“.

Jazyky byly tedy znamením, že svatí apoštolové obdrželi Ducha svatého; avšak ten jim udělil milost (jakou? = posvětil, osvětil, posilnil). Jazyky ty byly tudíž znamením, že svatí apoštolové dosáhli milosti.

2) Jazyky bylo viděti, byly tedy viditelné; byly však též znamením, jakým tedy asi byly znamením? — viditelným. Milost však nebylo viděti (proč asi? je dar pro duši) jaká tedy byla ta milost? neviditelná.

Znamení tedy bylo viditelné, milost neviditelná. Jazyky ty byly tedy viditelným znamením, že svatí apoštolové dosáhli neviditelné milosti.

3) Pozor! Proč pak se asi ta viditelná znamení ukázala? Vždyť mohl svatým apoštolům Duch svatý tu neviditelnou milost dáti bez těch znamení; jazyky ty nemusely se ukázati a svatí apoštolové mohli dosáhnouti milosti i posvěcující i účinné.

Proto se ukázala ta viditelná znamení, aby lidé věděli, že opravdu obdrželi milost Ducha svatého; kdyby se byly neukázaly, byli by toho lidé, apoštolové ani nevěděli.

Proč se tedy ukázala ta viditelná znamení? Jak moudře tedy jednal Pán Bůh! Jak dobrotivým a milostivým byl Pán Ježíš k svatým apoštolům! Dal jim milost Ducha svatého, posvětil je, osvětil, posilnil; zajisté Pán Ježíš jest nejvyšš dobrotivý.

4) I k nám jest tak dobrotivý Pán Ježíš. I nás chce skrze Ducha svatého posvětiti, osvětiti a posilniti. I nás chce uděleti milost Boží. Milost ta jest však neviditelná, jak pak my to zvíme, že jsme jí dosáhli, neboť nad námi se neobjevují ohnivé jazyky?

Pro nás ustanovil Pán Ježíš znamení jiná, ale přece viditelná; na místo ohnivých jazyků ustanovil pro nás k. př. vodu. Nad naší hlavou neukáže se

ohnivý jazyk, za to však ustanovil Pán Ježíš, aby se nám hlava polila vodou a ta voda že bude znamením, skrze něž dosáhneme milosti. Jaké jsem jmenoval znamení pro nás ustanovené? Můžeme to znamení viděti? Jaké jest to tedy *znamení*? *Viditelné*. Čeho skrze to znamení dosahujeme? — *Neviditelné milosti*. Kdo to tak *ustanovil*? — *Pán Ježíš*. Kolik věcí si tu tedy musíte pamatovati? Tři: 1) viditelné znamení, 2) neviditelnou milost a 3) ustanovení od Pána Ježíše.

Hleďte! Takové viditelné znamení, které ustanovil Pán Ježíš, abychom skrze ně dosahovali neviditelné milosti Boží, jmenuje se *svátost*.

Co jest tedy svátost? Co jsou svátosti? Čtete v katechismu. *Svátosti jsou viditelná znamení, kteráž ustanovil Pán Ježíš, abychom skrze ně dosahovali neviditelné milosti Boží.*

Ó! Jak dobrotivým a milostivým jest Pán Ježíš! On ustanovil svátosti, abychom dosahovali skrze ně milosti Boží. Jaké pak asi milosti? (1, 2, 3.) Musíme mu v srdci tedy za to děkovati.

5) Kdo si pamatoval to znamení, které pro nás ustanovil Pán Ježíš, abychom skrze ně dosahovali milosti Boží? Voda. Ale to jest jen jedno. Pán Ježíš takových znamení čili svátostí ustanovil sedm; jsou v katechismu. Kolik jich jest? Jak se jmenují? Kolik dní má týden, tolik jest svátostí.

Svátostí jest sedm: 1) křest, 2) biřmování 3) svátost oltářní, 4) pokání, 5) poslední pomazání, 6) svěcení kněžstva, 7) stav manželský.

6) Nyní vám budu vypravovati jeden příběh, možná že jej již znáte. (Vypravuje se kratince bibl. děj. N. Z. čl. 25. „Kající Magdalena“, kterak jí Pán Ježíš v domě Šimonově odpustil hříchy, při čemž se zvlášť vytkne, že Pán Ježíš jí řekl: „Odpouštějí se tobě hříchové!“)

Pán Ježíš tedy Marii Magdaleně odpustil hříchy; ze hříšnice stala se svatou, Bohu milou; jakou jí tedy Pán Ježíš udělil milost? Ano Pán Ježíš jí tedy udělil milost posvěcující. Ale i ta milost jest neviditelná, kterak

se tedy Magdalena dověděla, že jí ta milost byla udělena? Dělal snad Pán Ježíš také nějaké viditelné znamení? Ukázaly se snad ohnivé jazyky? Polil jí vodou hlavu? Toho neučinil, ale na místo znamení viditelného promluvil Pán Ježíš slova; která slova?

Ó jak byl dobrotivý, jak byl milosrdný! Svatým apoštolům udělil milost a ukázal to znamením viditelným. Sv. Marii Magdaleně uděli milost a oznámil jí to slovy. Ó jak ji měl rád!

Ale hleďte! K nám jest ještě více milosrdný. Vy jste slyšely, že pro nás ustanovil sedm viditelných znamení, abychom jimi dosahovali milosti Boží. Jedno z nich jsem vám už jmenoval; které? Ale musím vám říci, že podobně, jako Marii Magdaleně učinil, tak pro nás ustanovil i slova. Při každé svátosti totiž se koná viditelné znamení, ale krom toho se říkají ještě svatá slova. A to si na konec dobře pamatujte!

Ó kdož by tedy neměl rád Pána Ježíše!? Abychom mohli dosahovati milosti Boží, ustanovil viditelná znamení a svatá slova.

Maria Magdalena, když jí Pán Ježíš odpustil hříchy a milost udělil, poslouchala velmi ráda Pána Ježíše, jako dcera k otci se k němu chovala, šla za ním až na horu Kalvarii... Proto i my máme Pána Ježíše podobně ctíti, jej poslouchati, vždyť i nám uděluje milost viditelnými znameními a slovy.

O svátosti křtu.

Člověk, když se narodí, má na duši hříchy; jaký? dědičný; — a když poněkud vyrostе, hřeší sám osobně, jest hříšný, nesvatý čili nespravedlivý — a takový nemůže do nebe se dostat, spasen býti, čili nemůže přijíti do života věčného — a že nemůže do nebe, musel by přijíti do pekla, t. j. do věčné smrti, takový člověk je duchovně mrtev. —

Takovými byli lidé i když Pán Ježíš na svět přišel. Jakými byli? Proto rozkázal Pán Ježíš apoštolům: „Jděte, učte všechny národy, křtíce je ve jménu Otce i Syna i Ducha svatého“ (Mat. 28, 20.) Svatí apoštolové po-

slechli. (Kolik jich bylo? Kdo byl z nich první? Kolik bylo ještě jiných učedníků?) Když Pán Ježíš seslal Ducha svatého, kázal první ze svatých apoštolů, sv. Petr tak, že se lidé tázali: „Bratři, co činiti máme?“ Sv. Petr odpověděl: „... pokřtěn buď jeden každý z vás na odpuštění hříchů!“ — a hned jich se dalo 3000 pokřtiti. Jak to činili svatí apoštolové, když křtili? O kom jsem vám říkal už, že křtil? Ano sv. Jan Křtitel. Pamatujte si tedy: ti lidé byli pokřtěni *vodou a slovem Božím*. Stali se ze hříšných čili nespravedlivých spravedlivými, t. j. *byli ospravedlněni*, — byli dřív duchovně mrtvi, nyní stali se najednou živými, jakoby duše jejich znovu se byla narodila, říkáme, že byli *znovuzrozeni*; — mohli se dostat do života věčného, a proto říkáme, že byli *k životu věčnému znovuzrozeni*.

Jaké to štěstí! Jaká to milost! To jim vydobyl Ježíš Kristus svou smrtí; oni mu za to byli vděčnými, chránili se hříchu, milovali ho.

Tři tisíce jich tedy bylo pokřtěno. To se stalo padesátý den po zmrtvých vstání Páně v Jerusalemě. Kdo pak tam ještě s nimi byl? Sv. apoštolové, učedníci a ti pokřtění jsou dohromady církev Kristova. — Avšak církev Kristova nezůstala jen tak malá, svatí apoštolové křtili jiné lidi ještě, i ti byli skrze vodu a slovo Boží ospravedlněni, k životu věčnému znovu zrozeni a byli připojeni k těm, kteří již byli v církvi Kristově, čili byli přijati do církve Kristovy, *vešli do církve Kristovy*.

Jako apoštolové, tak to činí i jejich nástupci, biskupové a kněží. Oni také křtí čili udělují — pamatujte si — křest svatý, kterým se člověk skrze vodu a slovo Boží ospravedlňuje, k životu věčnému znovu zrozuje a do církve Kristovy vchází. (Rekap.)

I vy jste pokřtěny; i vy jste se narodily hříšnými; ale i vy křtem svatým byly jste ospravedlněny, k životu věčnému znovu zrozeny a do církve Kristovy jste vešly. Ó děkujte Pánu Ježíši za milost tu!

Příklad. Chlodvík I., král Francký, byl na Boží Hod vánoční r. 496 od sv. biskupa Remigia pokřtěn.

Po křtu sv. promluvil sv. Remigius ku králi tato slova : „Odlož nyní všechnu pýchu, zachovej pokoru a tichost a spal modly, jimž jsi se až dosud klaněl!“ A Chlodvík král uposlechl.

I také my, že jsme přijali svátost křtu, máme proto z lásky k Pánu Ježíši odložití hříchy a tím lépe Bohu sloužiti.

Křest jest svátost.

Kolik věcí náleží ke každé svátosti?

Ke každé svátosti náležejí tři věci: 1) viditelné znamení, 2) neviditelná milost, 3) ustanovení od Pána Ježíše. A hle! všechny tyto tři věci se při křtu sv. shledávají.

Pán Ježíš křest ustanovil (jak to řekl?)

Křest má i viditelné znamení. Co jest viděti? Co slyšeti při křtu? (polévání vodou a slova: Já tě křtím ve jménu Otce i Syna i Ducha svatého.)

Křest ospravedňuje čili působí, že člověk ze hříšníka se stává svatým. Jaká to je milost? Křest tedy opravdu udílí milost.

Všecky tři věci, které ke svátosti náležejí, shledáváme tedy při křtu. Křest jest tedy svátost.

(Rekap. Čte se v katechismu definice křtu.)

Křest svatý je svátost, ve které se člověk skrze vodu a slovo Boží ospravedlňuje, k životu věčnému znovuzrozuje a do církve Kristovy vchází.

Křest jest nejpotřebnější svátost.

Slyšely jste již, že se křtem člověk znovuzrozuje. Co pak to je? Duše hříchem umrtvena stává se živou, jako by se znovu narodila. Duch svatý jí dal posvěcující milost, říkáme tedy zkrátka, že se ten člověk narodil znovu z Ducha svatého; ale to by se bylo nestalo, kdyby při křtu nebyl býval polit vodou; proto říkáme také, že se ten člověk znovu narodil z vody a z Ducha svatého — a kdyby tohle všechno se s ním nebylo stalo, nemohl by býti spasen,

neboť řekl Pán Ježíš jednomu zbožnému muži — jmenoval se Nikodém: — „Nenarodí-li se kdo znovu z vody a z Ducha svatého, nevejde do království nebeského“. (Jan 3, 5).

Vidíte tedy, že musí člověk nejprv znovu naroditi se, čili že musí býti pokřtěn. Pamatujte tedy: beze křtu nikdo nemůže býti spasen. Nižádné svátosti člověk tolik nepotřebuje, jako křtu — a proto jest křest nejpotřebnější svátost.

Ó jak šťastné jsou dítky křesťanské, jejich duše je znovu zrozena a to k životu věčnému. Kdyby dítko pokřtěné, které ještě samo hřešiti nemohlo, umřelo, přijde hned do nebe k Pánu Bohu. Hleďte, dítky pohanské a židovské — nepokřtěny — nejsou tak šťastny. —

Katechismus: *Křest jest nejpotřebnější svátost, poněvadž beze křtu nikdo nemůže spasen býti.* —

Co křest svatý působí?

1) Co řekl svatý Petr při seslání Ducha svatého těm lidem, kteří se tázali apoštolů: „Bratři, co činiti máme?“ Ano, sv. Petr řekl: „Pokřtěn buď jedenkaždý z vás na odpuštění hříchu“. Pamatujte si, že doložil ještě: „pak přijmete i vy Ducha svatého“.

Jak je to celé? Kdo jest pokřtěn, přijímá tedy dar Ducha svatého a odpouští se mu hříchy všechny.

Co pak to je dar Ducha svatého? Dar vnitřní, pro zásluhy Ježíše Krista daný k našemu spasení t. j. nadpřirozená milost. Kolikerá jest? (1) posvěcující 2) účinná).

Pamatujte si: Ten dar Ducha svatého jest ta posvěcující milost; člověk, jenž je pokřtěn, dosahuje *posvěcující milosti Boží*.

Jak to tedy řekl sv. Petr? Vidíte, tedy dosahuje pokřtěný odpuštění hříchů. Pamatujte dohromady: posvěcující milosti a odpuštění hříchů.

Jaký pak hřích má každý, kdo není pokřtěn, třeba byl malým dítkem? (dědičný.) Kdo jest pokřtěn, dochází tedy *odpuštění hříchu dědičného*.

Ale jaké pak má hříchy, kdo není pokřtěn, ale již není malým dítkem, které nemá rozum? Takový má hřích dědičný i hříchy osobní — a proto dosahuje člověk křtem odpuštění hříchu dědičného i *všech hříchů osobních*.

Jak jest to dohromady?

Kdo jest pokřtěn, nemá tedy na sobě žádného hříchu, jest dobrým, není více zlým; ale víte, že Bůh je spravedlivý; které lidi jenom trestá Bůh? Zlé lidi. Když tedy člověk byl pokřtěn a není více zlým, co mu odpustí také Bůh? Ano *všecky tresty*. Rekap.

2) Slyšely jste, že křest svatý působí, že člověk dosahuje posvěcující milosti. Co pak jest ta posvěcující milost? Ano ona tedy činí lidi Bohu milé. Kdo jest pokřtěn, jest tedy *Bohu milý*.

Když se člověk stane Bohu milým, má ho Pán Bůh rád tak mnoho, jako otec má rád hodné dítě. A to si pamatujte, že kdo je pokřtěn, je *dítě Boží*.

Ó jaká to láska! Člověk urazil Pána Boha a hle, Pán Bůh mu odpouští, nehněvá se naň, ale činí ho svým synem, svým dítětem. Kdo by tedy Pána Boha neměl rád? Kdo by ho chtěl urážeti? jej zarmuco-
vati?

Má-li otec nějaké jmění n. př. dům, pole, peníze, odkazuje to při své smrti svému synu, svému dítěti; syn to jmění po něm dědí, stává se dědicem. — Při křtu svatém stali jsme se každý kým? Ano dítětem Božím a Pán Bůh jest tedy naším Otcem, má veliké jmění, má překrásný dům, nebe, království nebeské čili blaženost věčnou — a my jsme jeho dítkami.

Komu pak asi dá Pán Bůh toto nebeské království? Ano on nám učiní, jako otec činívá synům, učiní nás svými dědici čili *dědici blaženosti věčné*. (Rekap. 2. a rekap. 1. i 2.)

Čtěte v katechismu a naučte se na paměť:

Křest svatý působí:

1) *člověk dosahuje posvěcující milosti Boží, odpuštění hříchu dědičného i všech hříchů osobních a všech trestů;*

2) *jest Bohu milý, dítě Boží a dědic blaženosti věčné.*

Podobenství: Král jeden měl mnoho dělníků; jeden z nich krále neposlechl, urazil. I rozkázal král, aby byl vržen do vězení tmavého, aby tam byl trápen hladem . . . Ale syn králův prosil otce svého, by směl jíti do toho žaláře na místo dělníka, by on směl trpěti trest. Ó jak velice miloval ten královský syn onoho dělníka! Král smiloval se a pro toho svého syna odpustil dělníkovi vinu i trest, zavolal ho k sobě a řekl mu: „Od té chvíle budeš mým synem, dítětem, též děditi budeš spolu s mým synem všechno mé jmění“. Tu padl dělník na kolena k nohám královým, s pláčem mnohým děkoval a přísliboval, že bude krále nyní ve všem poslouchati a ani dost málo ho neurazí více.

Kdo jest ten král? Kdo jest ten dělník? Kdo jest ten syn? Co za nás vytrpěl? . .

Co nám učinil pro zásluhy Syna ten nebeský Král — Bůh? Co asi máme činiti my? Jako onen dělník, jenž stal se synem a dědicem, máme děkovati za ty milosti a příslibovati, že také vůli jeho plniti budeme a žádným hříchem ho nezarmoutíme.

Milé děti! Ještě jste nikdy nepoděkovaly Pánu Bohu za to všechno, co vám křtem svatým učinil; proto vstaňtež a poděkujtež, říkejte za mnou:

„Ó Bože dobrotivý! Když jsme se narodily, byly jsme v hříchu, ale Tys nám jej pro zásluhy svého Syna, Ježíše Krista skrze svatý křest odpustil, učinil jsi nás každého svým dítětem a dědicem věčné blaženosti. Za to všechno Ti děkujeme z celého srdce a příslibujeme, že Tě budeme míti rádi, jako hodné děti milují svého otce. Nikdy Tě neurazíme žádným hříchem. Budeme sobě vzpomínati, že bychom přestali býti zase Tvými dětmi a že bychom nedosáhly blaženosti věčné“.

Doloží se krátké napomenutí, aby v budoucnosti plnily, co nyní Pánu Bohu slíbily.

Úmluva křestní.

Podobenství. Jeden člověk měl dům, druhý měl peníze; i řekl první druhému: „Dám ti svůj dům,

dáš-li mi peníze“; druhý pak řekl: „Ano dám ti peníze, dáš-li mi svůj dům“. První slíbil druhému dům; druhý slíbil prvnímu peníze. Oba si tedy něco slíbili, či učinili smlouvu neb úmluvu.

Při křtu sv. Bůh slibuje něco člověku a člověk slibuje Pánu Bohu; oba tedy při křtu něco slibují, co pak to asi činí? . . . Úmluvu. Poněvadž tuto úmluvu činí při křtu, říkáme jí úmluva křestní.

V tom podobenství slíbil první člověk dům a druhý peníze; co pak asi při úmluvě křestní slibuje Bůh, a co člověk? Povím vám to.

Pán Bůh slibuje člověku svoji *milost* (jakou?) a *věčnou blaženost*. Pán Ježíš totiž řekl: „Kdo uvěří a pokřtěn bude, spasen bude“. (Mar. 16, 16.)

Člověk pak slibuje Bohu, že bude všemu věřiti, čemu Kristus učil, čili že bude *po křesťansku věřiti*; a pak že bude vždycky konati to, co Kristus poroučí, a sice po celý svůj život. Kdo po celý život koná to, co Kristus poroučí, o tom se říká, že je po křesťansku živ.

Člověk tedy příslibuje, že chce *po křesťansku živ býti*. (Spojení obojího. Rekap. Čtení v katechismu.)

Úmluva křestní v tom záleží, že Bůh slibuje člověku svoji milost a věčnou blaženost; a člověk Bohu, že po křesťansku věřiti a živ býti chce.

Obnovování slibu křestního.

Při úmluvě křestní něco slibuje Bůh člověku a člověk Bohu — proto říkáme té úmluvě i slib křestní.

Byly jste pokřtěny, když jste ještě byly maličkými, nemohly jste mluvit, ale při křtu držel vás někdo na rukou, ten se jmenuje kmoťr, a ten prozatím Pánu Bohu tu úmluvu, neboli slib křestní za vás učinil. A proto jest zapotřebí, abyste vy samy tento slib křestní znovu učinily čili obnovily. Povím vám, jak se to dělá.

Kdo úmluvu křestní náležitě chce obnoviti, ten nejprv Pánu Bohu děkuje. Zač pak mu asi děkuje?

Ano děkuje mu, že jej svým dítětem učinil, čili za své dítě přijati ráčil, a proto mu říká „nebeský Otče“. Ale čím pak jej nebeský Otec ještě učinil, když jej učinil svým dítětem? . . . Ano učinil jej svým dědicem. Ó jaká to milost! — Kristus je vlastní syn nebeského Otce a první dědic jeho; a hle, my jsme také za syny, děti Boha Otce přijati, jsme jako bratři Kristovi, budeme spolu s ním děditi a proto říkáme, že nás učinil spoludědici Kristovými.

Zač tedy dohromady děkuje, kdo obnovuje slib křestní? (dítětem, dědicem a spoludědicem Kristovým.)

Když byl poděkoval, kdo chce úmluvu křestní obnoviti, potom tedy ji obnovuje a říká to, co za něj říkal kmotr. — Co pak má slíbiti člověk Pánu Bohu při křtu svatém? (po křesťansku věřiti a živ býti.)

Ale kdo uhodne, kdo svedl člověka, že nechtěl Bohu věřiti a tak živ býti, jak Pán Bůh přikázal? Ano ďábel to byl, jenž pravil: „Nevěřte, nezemřete, otevrou se oči vaše a budete jako Bůh“. — Koho pak asi tedy se musí odřici, kdo chce po křesťansku věřiti a živ býti? Ano musí odřici se ďábla a odřici se všech skutků zlých, které koná ďábel, zvlášť toho hříchu, kterého se ďábel, když ještě byl v nebi, dopustil, totiž pýchy. Vidíte, proto tedy, když jste byly křtěny, tázal se kněz: „Odřikáš se ďábla? i všech skutků jeho? i vší pýchy jeho?“ — a kmotr řekl „Odříkám“; — proto, kdo sv. úmluvu křestní obnovuje, musí říkati: „Odříkám se ďábla i všech skutků jeho i vší pýchy jeho“ — a tím tedy slibuje, že chce býti po křesťansku živ. Ale co ještě má slíbiti člověk při křtu sv.? (Že bude po křesťansku věřiti).

Proto tázal se kněz při křtu také: „Věříš v Boha Otce, věříš v Ježíše Krista . .?“ a kmotři řekli za vás „Věřím“.

Kdo smlouvu křestní obnovuje, musí také říci Pánu Bohu, že v něj věří. (Rekap. Vytkne se znovu dík; připomene odřikání ďábla, vzbuzení víry).

Kdo smlouvu křestní obnovuje, ten ještě na konec k Bohu Otci se pomodlí, aby nebyl jeho mi-

losti zbaven. — Co vše tedy koná, kdo umluvu křestní obnovuje?

Milé děti! Vy jste snad ještě Pánu Bohu dobře nepoděkovaly aneb dobře úmluvu křestní neobnovily, a jak je to lehké, máte to v knížce, katechismu, a proto vstaňte a nyní obnovíme úmluvu křestní.

„Děkuji Tobě, nebeský Otče můj, že jsi na křtu svatém mne za dítě své přijmouti, dědicem svým a spoludědicem Kristovým učiniti ráčil. Odříkám se ďábla i všech skutků jeho i všeliké pýchy jeho. Věřím a vyznávám Tebe, jediný Bože ve třech osobách, jenž jsi Stvořitel, Vykupitel a Posvětitel můj; Tebe se chci přidržeti a Tobě sloužiti až do smrti své. Pomáhej mně, dobrotivý Otče, abych v pravé víře až do smrti setrval, milosti Tvé zbaven nebyl a s touto milostí šťastně vykonal, což nyní slibuji. Amen“.

Po obnovení slibu křestního. Co pak jste to nyní učinily? To máte také jindy dělati a sice také každého roku, když se vrátí den, v který jste se narodily, čili v *den narození*. Při křtu sv. jste obdržely jméno některého svatého; jak pak ty se jmenuješ? — Josef Pěst. Vždy jednou za rok jest ten den, v který sv. církev oslavuje jméno toho svatého, jehož jméno jste obdržely, t. j. *den jmenin*.

Ty jsi Josef — dne 19. března máš své jmeniny.

Ty jsi Anna — dne 26. července máš své jmeniny.

I v ten den máte slib křestní obnovovati. Kdy se to má státi? Pamatujte si však ještě, že se to má díti *před svatým biřmováním*, pak *když svátost pokání a oltářní přijímáme*; konečně až se vám to ještě zvlášť připomene. Dnes však nejvíce pamatujte na den narození a jmenin. Hodní křesťané na ten den jdou do kostela, kde byli pokřtěni, a tam slib křestní obnovují. I vy si tak před Pánem Bohem umiňte!

Svátost biřmování.

1) Co učinil Duch svatý apoštolům? (Posvětil, posilnil, osvětil.) Pamatujte si tedy, že je posilnil, aby evangelium všude bez bázně hlásali.

I nyní věřící mají zapotřebí, aby je Duch svatý posilnil, aby se nebáli přiznati se, že jsou křesťany, čili že věří v Ježíše Krista. Kdo se nebojí přiznati se, že jest křesťanem, ba, kdo se k tomu před jinými přiznává, o tom říkáme, že víru svou *vyznává*. Křesťané tedy potřebují, jak vidíte, aby je Duch svatý posilnil, aby víru svou vyznávali.

2) Mnozí lidé věří v Ježíše Krista a vyznávají víru, ale nečiní po celý svůj život toho, co Pán Ježíš přikazuje, jinak věří, jinak činí. Proto se o nich říká, že nejsou *podle víry živi*. Stává se jim to proto, že vůle jejich je slabá, ona si volí to, co jest zlé — a proto potřebují tito lidé také posilnění, aby byli *podle víry živi*.

Rekap. Proč potřebují křesťané, aby je Duch svatý posilnil? (Aby víru svou vyznávali a podle ní živi byli.)

3) A hle! Dobrotivý Pán Ježíš ustanovil zvláštní svátost, která lidi takto posiluje — jmenuje se *biřmování*, což jest tolik jako posila. O této svátosti si tedy musíte pamatovati, že nám uděluje též zvláštní milost, abychom víru svou vyznávali a podle ní živi byli. Rekap. celku.

Příklad. Za cís. Diokleciána byl v Římě pacholík 14 letý — Pankrácius — nechtěl obětovati pohanským modlám, víru svou statečně vyznával a dle ní byl živ. Kdo dal mu tu sílu k tomu? Duch svatý ve sv. biřmování jej posilnil.

Biřmování jest svátost. Kolik věcí náleží ke každé svátosti? Všecky tyto tři věci nacházíme při svátosti biřmování. Svatí apoštolové v Samaří skládali ruce na pokřtěné a tito přijali Ducha svatého. To skládání rukou bylo viděti; ono znamenalo, že pokřtění obdrží Ducha svatého — tedy to skládání rukou apoštolů bylo tím viditelným znamením.

Ti, na které svatí apoštolové ruce složili, obdrželi Ducha sv. Kdo pak asi udílí milosti? Když tedy Duch svatý udílí milosti a oni Ducha svatého také obdrželi, jest patrné, že obdrželi milost.

Kolik věcí jsme již shledali při sv. biřmování? (viditelné znamení, neviditelnou milost.) Co nám tedy schází? Ustanovení Pána Ježíše. Vypravoval jsem vám, že v Samaří Ducha svatého skládáním rukou udíleli svatí apoštolové. Kdo pak je tomu asi naučil? Tomu je naučil Pán Ježíš. Nebyli by toho tedy činili, kdyby jich Pán Ježíš tomu nenaučil a toho jim nerozkázal. Činili to tedy z rozkazu čili z ustanovení Pána Ježíše. A tak tedy vidíme, že i toto skládání rukou ustanovil Pán Ježíš.

Shledali jsme tedy ony tři věci: viditelné znamení, neviditelnou milost a ustanovení od Pána Ježíše. Co to tedy jest to skládání rukou? Jest to svátost. — Vidíte tedy, že biřmování jest opravdu svátostí. —

Poznámka. Pamatujte si však, že při této svátosti vlastně dvě znamení vidíme; o jednom jste slyšely, jest to skládání rukou. Ale sv. církev (papež s biskupy) nás poučují, že svatí apoštolové čela těch, na které ruce skládali, také jistým olejem, který se křížmo jmenuje, pomazali. Co jest tedy viditelným znamením u svátosti biřmování krom skládání rukou? Pamatujte si to dohromady: viditelným znamením při svátosti biřmování je skládání rukou a pomazání sv. křížmem. —

Avšak při každé svátosti jest také něco slyšet, říkají se svatá slova, což i při svátosti biřmování také se děje. Nástupce svatých apoštolů, biskup, skládá tedy na toho, kdo má býti biřmován, ruku, maže jej na čele svatým křížmem a říká svatá slova, nebo slovo Boží, a sice: „*Znamenám tě znamením svatého kříže a biřmuji tě křížmem spasení. Ve jménu Otce i Syna i Ducha svatého. Amen*“.

(Rekap. U větších dětí a před biřmováním samým bude třeba obšírnějšího poučení o této svátosti).

O nejsvětější svátosti oltářní.

Úvod. Bibl. děj. N. Z. čl.: 14. Zázrak v Káni galilej. a bibl. děj. N. Z. čl.: 33. Nasycení pěti tisíců mužů.

Co podivného učinil Pán Ježíš v Káni galilejské? Jak to asi učinil? Jenom chtěl, a již se voda ve víno proměnila; učinil to tedy pouhou vůlí svou. —

Co pak zase učinil Pán Ježíš jedenkrát, když po tři dny byl učil? Lidé počali mítí hlad . . A tu Pán Ježíš rozmnožil několik chlebů tak, že postačily mnohým tisícům lidí. I to se stalo hned, jak Pán Ježíš chtěl, čili učinil to pouhou vůlí svou.

Oni lidé v Káni galilejské a ti lidé tam na poušti nemohli toho pochopiti, že jen pouhou vůlí Pán Ježíš vodu ve víno proměnil a chléb rozmnožil, divili se tomu. Pán Ježíš učinil tu veliký div čili zázrak; ale musili tomu ti lidé věriti, poněvadž okoušeli onoho vína a onoho chleba.

(Katechése sama.)

1) Pán Ježíš tedy v Káni galilejské a na poušti podivný či zázračný nápoj a pokrm dal lidem. Ale byl to jenom pokrm pro tělo. Ale hle! On chtěl nám dáti pokrm, či nápoj pro duši, aby totiž duše neumřela, to jest, nepadla do hříchu, a sice chtěl nám dáti také pokrm přepodivný čili zázračný.

2) Dříve nežli však Pán Ježíš tento pokrm pro duši dal, slíbil jej řka: „Chléb, kterýž já dám, tělo mé jest“. (Čte a opakuje se čl. 34. Bibl. děj. N. Z. „Přislíbení nejsvět. Svátosti“.) Lidé, kteří to slyšeli, hádali se vespolek, nemohouce toho pochopiti, kterak by jim mohl dáti tělo své za pokrm. Ale Pán Ježíš řekl opět: „Tělo mé právě (opravdu) jest pokrm a krev má právě jest nápoj. Nebudete-li jísti těla mého, nebudete mítí života v sobě“. — Mnozí, kteří to slyšeli, reptali a pravili: „Tvrdá jest ta řeč, kdož ji může slyšeti?“ — a odešli.

Ale svatí apoštolové zůstali s Pánem Ježíšem, ovšem ani oni nepochopovali jasně, jak by mohlo býti tělo Kristovo jejich pokrmem a to ještě pokrmem pro duši. Věřili však tomu přece, věřili, že to nějak přece Pán Ježíš učiní, vždyť viděli, že pouhou vůlí svou proměnil v Káni galilejské vodu ve víno a na poušti chléb rozmnožil.

A tu se obrátil Pán Ježíš k apoštolům a tázal se jich: „Zdali i vy chcete odejít?“ A svatý Petr, hlava všech, řekl: „Pane, ke komu půjdeme? Ty máš slova života věčného a my jsme uvěřili a poznali, že Ty jsi Kristus, Syn Boží“. I my tedy musíme věřiti a těšiti se na pokrm pro duši.

3) Co Pán Ježíš slíbil, to také splnil. Při poslední večeři vzal nejprv chléb do svých rukou, pohlédl k nebesům, k Bohu Otci svému, žehnal chléb a řekl: „Vezměte a jezte; toto jest tělo mé, které za vás vydáno bude“. Jakoby chtěl říci: „Toto, co v rukou mám, jest mé tělo, ač se vám to zdá býti chlebem ještě; to již není chléb, ale jest to mé tělo“.

Apoštolové věřili pevně a jistě, že to již není chléb, věřili, že požívají tělo Krista Pána, ač bylo neviditelné, ač jim to bylo podivné, ale věděli, kterak přepodivně rozmnožil chléb na poušti. O tom, co viděli a chutnali, věřili, že to již není pravý přirozený chléb, říká se tomu jenom způsobu chleba. Pán Ježíš proměnil tedy chléb ve své tělo a dal potom apoštolům toto své tělo požívat ve způsobě chleba. —

Pak vzal do svých rukou i kalich, v němž bylo víno, a řekl: „Pijte z toho všichni; totoť jest krev má, krev nového zákona, která za vás a za mnohé vylita bude na odpuštění hříchů“. — „Chtěl říci asi: „To, co v tom kalichu jest, jest má krev“. Svatí apoštolové opět věřili, že Pán Ježíš proměnil víno ve svou krev, vždyť v Káni galilejské proměnil vodu ve víno. — Věřili, že pijí krev Páně neviditelně; o tom však, co viděli, věděli, že není pravé, přirozené víno více, říká se tomu jen způsobu vína, poněvadž to vypadalo jako víno. Pán Ježíš proměnil tedy víno ve svou krev a tuto krev svou dal za nápoj ve způsobě vína.

Jak veliká to věc! Více než v Káni galilejské učinil Pán, více než na poušti. Svě vlastní tělo a svou vlastní krev dal Pán Ježíš za pokrm pro duši. Ó jak jej velice máme milovati za to!

Těž rodiče dávají dětem chleba, ale jen pro tělo; a děti za to mají rodičům děkovati a je milovati. A

když Pán Ježíš dává nám pokrm pro duši, tu tím spíše mu děkovati a jej milovati za to máme.

Po nasycení na poušti chtěli lidé Krista učiniti králem (ale on se jim skryl). Krále mají lidé poslouchati. I my tak Pána Ježíše v duších svých učiníme králem, když ho budeme poslouchati a ctíti. —

Příklad. O ptáku pelikánovi vypravují staří, že rozerve sobě prsa zobákem, aby mohl hladová mláďata krví svou nakrmiti. — Takovou a ještě větší lásku má k nám Spasitel náš, jenž nás krví svou vykoupil a tělem a krví svou živí duše naše. I my Ho za to milujme!

Kristus celý jest přítomen v každé způsobě.

1) Co řekl Pán Ježíš, když podával své tělo sv. apoštolům? Řekl: „Toto jest tělo mé, které za vás vydáno bude“ (I. Kor. 11, 24.) Nač asi mělo býti vydáno to tělo? Na smrt! Tedy pozor! Mělo-li býti vydáno na smrt, bylo tudíž živé. Jaké tedy tělo dal Kristus Pán požívati svým apoštolům?

Když tedy bylo to tělo živé, byla v něm i krev; krev, která jest v těle, v něm proudí, není ještě z těla vylitá, nazývá se krev živá. Co tedy bylo v tom těle, které Kristus podával svým apoštolům? Jaká to byla krev? Co to bylo dohromady? (= tělo i krev).

Ale co pak ještě musí býti v těle, aby to bylo živé tělo a aby v něm byla živá krev? — duše; bez duše by bylo tělo mrtvé. Co tedy podal Pán Ježíš apoštolům? (= své tělo, svou krev, duši.)

Tělo s krví a duše — kdo pak to jest dohromady? Ano, to jest člověk. Proto pamatujte dobře: v té způsobě chleba, byl přítomen, přebýval Pán Ježíš jako člověk.

Ale Pán Ježíš nebyl pouze člověkem, kým pak ještě byl? Byl ještě Bohem. Ale nebyl Bohem zvlášť a člověkem zvlášť. Tak jako my nejsme zvlášť tělo a zvlášť duše. Kde byl Pán Ježíš jako člověk, tam byl též jako Bůh — a proto pamatujte dále, že v té způsobě chleba, kterou svatí apoštolové požívali, byl

Pán Ježíš celý přítomen, čili byl jako člověk i jako Bůh ve způsobě chleba přítomen.

Ó již jest tedy vyplněno, co Pán Ježíš přislíbil, když řekl: „Kdo jí mne, živ bude pro mne“. Proto řekl sv. Augustin, že „Pán Ježíš při poslední večeři sebe samého v rukou svých měl . . .“ Ó jak veliká to láska! Pán Ježíš sebe samého učinil pokrmem našich duší! Kdo by jej nemiloval? Jeho neposlouchal!?

2) Rekap. s doslovem: Tak tedy ve způsobě chleba byl při poslední večeři Pán Ježíš, Kristus celý přítomen jako Bůh i jako člověk.

Ale hle, i ve způsobě vína jest celý přítomen, čili v ní přebývá. Kdo ví, co asi Pán Ježíš řekl, když podával způsobu vína apoštolům? Řekl: „Totof jest krev má Nového Zákona, která za mnohé vylita bude“. (Mar. 14, 24.) I podal Pán Ježíš tedy krev, která teprv měla býti vylita z těla, byla tedy ještě v těle. Jak nazýváme tu krev, která jest v těle? Jest to živá krev. A jaké jest asi to tělo, v kterém jest živá krev? — Také živé tělo.

Vidíte tedy: Pán Ježíš ve způsobě vína podával svou krev, ta byla ale v živém těle a když to bylo živé tělo, co pak v něm ještě muselo býti? Ano duše!

Co bylo tedy v té způsobě vína? Krev, tělo a duše. A co to jest opět vše dohromady: krev, tělo a duše? To jest člověk. Pán Ježíš tedy ve způsobě vína byl přítomen jako člověk.

Ale kým byl ještě Pán Ježíš? — Bohem. A nebyl člověkem zvlášť a Bohem zvlášť, nýbrž byl člověkem a Bohem spolu. A proto, když byl ve způsobě vína jako člověk, přítomen tam byl též jako Bůh, čili byl tam přítomen celý Kristus.

Proto říkáme, že Kristus Pán ve způsobě vína jest přítomen nebo přebývá.

Prvé jste slyšely, že též přebývá ve způsobě chleba. Kdyby byl některý ze svatých apoštolů požíval jen způsobu chleba a druhý jenom způsobu vína — kdo pak z nich byl by více přijímal? Odpověď jest lehká. — Přijímali oba stejně. — A kdyby byl

někdo přijímal způsobu chleba i vína, druhý pak jen způsobu chleba, zdaliž druhý přijímal méně? — Odp. Přijímal první i druhý celého Ježíše Krista, poněvadž jest celý Kristus přítomen v jedné neb druhé způsobě.

Pamatujte tedy a rozvažujte, že ve způsobě chleba přijímali svatí apoštolové Pána Ježíše, toho Pána Ježíše, který s nebe na zem přišel; a proto se modlíváte v kostele: „Chléb s nebe dal jsi nám, ó Pane!“

Ve způsobě chleba požívá se tentýž Kristus, kterýž byl, když na zemi přebýval, kterýž nyní jest, an sedí na pravici Boží. (Katechismus odst. 3.) Ó kdo by netoužil požívat takový nebeský chléb!?

Tělo a krev Krista Pána jsou Svátost nejsvětější, oltářní.

Kolik věcí náleží ke každé svátosti?

1) To, co Pán Ježíš svatým apoštolům podával při poslední večeři, jest svátost, neboť shledáváme ustanovení od Pána Ježíše, jenž řekl: „Vezměte a jezte . . .“ „Pijte z toho všichni . . .“ a doložil: „To činite na mou památku!“ — Pán Ježíš tedy rozkázal, aby tak činili jako On, čili chléb a víno proměňovali; říkáme tedy, že to proměňování ustanovil.

2) To tělo Ježíše Krista — a ta jeho krev — jest sice živé, tedy pravé tělo, ale neviditelné; viděti jest však přece něco, totiž způsoby chleba a vína. Jsou tedy tyto způsoby — viditelným znamením.

3) Co ještě tedy schází z těch tří věcí? — Neviditelná milost. Pán Ježíš dal to tělo své za pokrm duše, aby duše neumřela, t. j. neztratila posvěcující milost a aby duše se posílnila a to jest tedy milost Boží. Tělo Kristovo jest tedy vnitřní dar; vidíme, že nám tedy uděluje nadpřirozenou milost.

Shledali jsme tedy 1) ustanovení od Pána Ježíše, 2) viditelné znamení a 3) neviditelnou milost. Čím jest tedy tělo a krev Páně ve způsobách chleba a vína? — ano jest svátostí.

Tuto svátost nazýváme nejsvětější. Jiným svátostem tak neříkáme; řekli jsme k. př. jen křest svatý;

— říkáme tak proto, poněvadž v té svátosti jest Pán Ježíš jako člověk i jako Bůh — a Bůh jest nejvyšší svatý, čili nejsvětější.

Sv. apoštolům řekl Pán Ježíš: „To činite na mou památku!“ Svatí apoštolové tedy tak činili. Co pak asi vzali nejprv do svých rukou? Co řekli nad chlebem? Co se stalo s chlebem? — Pamatujte však, že se chléb proměnil v ono tělo, které Pán Ježíš na kříži za nás obětoval, a kdykoli tedy svatí apoštolové chléb v tělo Kristovo proměnili, konala se oběť. —

Podobně to bylo i s krví Páně; měli nádobu — kalich — a v kalichu víno; co řekli nad vínem? Co se stalo z vína? Opět si pamatujte, že to byla krev, kterou Pán Ježíš na kříži za nás prolil, obětoval — a kdykoli tedy svatí apoštolové víno v krev Kristovu proměňovali, konali oběť. Svatí apoštolové konali tedy oběť těla a krve Páně; k tomu však také museli mít stůl, ale pamatujte: stůl, na kterém se koná oběť, nazývá se oltář; a proto tedy, že tělo a krev Páně na oltáři se obětuje, sluje ta nejsvětější svátost oltářní.

A tak jest to podnes. Biskupové a kněží konají totéž, co konali svatí apoštolové. Co běrou do svých rukou? Co asi říkají? Co to konají? Jak se jmenuje v kostele ten stůl, na kterém se to koná? a jak se jmenuje proto ta svátost?

Nyní čte se definice z katechismu a může se ještě analytickou methodou rozebrati.

1) *Nejsvětější svátost oltářní jest pravé tělo a pravá krev Pána Ježíše, kterýž tu ve způsobě chleba a vína přebývá, aby pokrmem duší našich byl.*

Proč tu stojí „pravé tělo?“ „pravá krev?“ Proč se říká „ve způsobě chleba a vína?“ Proč to slovo „prebývá“ se čte? Co to značí „aby pokrmem duší našich byl?“

Čte se dále z katechismu odst. 2, 3, 4, 5.

2) *Pán Ježíš ustanovil nejsvětější svátost při poslední večeři, když tělo své a krev svou ve způsobě chleba a vína apoštolům požívat dal.*

3) *Pán Ježíš jest ve způsobě chleba a vína tentýž,*

kterýž byl, když na zemi přebýval a kterýž nyní jest, an sedí na pravici Boží.

4) *Ve způsobě chleba jest živé tělo Ježíše Krista a protož i živá krev jeho.*

5) *Ve způsobě vína jest živá krev Ježíše Krista a protož i živé tělo jeho.*

Tyto odstavce katecheta dává čísti a analyt. methodou opakuje a vysvětluje.

6) *Kristus jest v každé, byť i sebe menší částce proměněného chleba a vína.* (K tomuto odstavci podá se toto vysvětlení:)

Pán Ježíš lámal způsobu chleba; svatí apoštolové obdrželi po kousku neb po částce, a přece v každé částce, byť i sebe menší, byl celý Kristus. — Když pili z kalicha, pil každý jen trochu čili částku způsobu vína a přece v každé té částce způsobu vína byl celý Kristus a proto jsme četli v katechismu viz nahoře odst. (6.)

Nejsvětější svátosti máme se klaněti.

Co činil Pán Ježíš při poslední večeři, to činí biskupové a kněží podnes u oltáře. Pán Ježíš podával své tělo, svatí apoštolové je požívali. Také podnes kněží podávají lidem tělo Páně u oltáře ve způsobě chleba, říkáme též v hostiích. Co se ze svatých hostií nepožije, to se uschovává na oltáři ve skříni, která se jmenuje svatostán. Pán Ježíš je tedy v chrámu Páně ustavičně přítomen v nejsvětější svátosti a sice celý jako člověk — celý jako Bůh. Pánu Bohu se máme klaněti a proto máme se též nejsvětější svátosti klaněti, kdykoli do chrámu Páně přicházíme.

Rekapitulace. Máme to činiti jako svatý Petr; když jedenkrát byl Pán Ježíš na lodičce Petrově a poučil lidi, řekl Petrovi a jiným rybářům, aby lovili ryby do sítí, či aby rozprostřeli sítě; — ač dříve celou noc pracovali a ničeho nepochytili, zahrnuli najednou veliké množství ryb. Pán Ježíš to způsobil, poněvadž byl Bohem všemohoucím. Vida to svatý Petr, padl k nohám Ježíšovým a řekl: „Odejdi ode mne, Pane,

neboť jsem člověk hříšný!“ — On se tedy Pána Ježíše bál v srdci a měl k Němu úctu a proto padl na kolena. Pamatujte, že tedy o takovém člověku, který v duši své k Pánu Bohu má úctu a na kolena padá, říkáme, že se klaní Pánu Bohu. V nejsvětější svátosti je Pán Bůh přítomen, proto máme k němu míti úctu a na kolena padnouti, čili jemu se klaněti.

Proto hodní katoličtí křesťané, kdykoli do chrámu přijdou, padnou na kolena, mají úctu k Pánu Ježíši v nejsvětější svátosti oltářní a říkají: „Pochválena a pozdravena budiž nejsvětější svátost oltářní!“ —

Nejsvětější svátost oltářní ve způsobě chleba klade se do kalicha, který je nahoře víčkem opatřen a napřed bílou rouškou zahalen, jmenuje se ciborium. To ciborium běře kněz z onoho svatostánku a dělá jím kříž nad lidem, říkáme, že uděluje požehnání nejsvětější svátostí oltářní.

Ale bývá ve svatostánku ještě jedna nádoba veliká, která má paprsky kolem sebe jako slunce, uprostřed je sklem opatřená a nazývá se monstrance. A za to sklo dává se nejsvětější svátost ve způsobě chleba velké čili ve velké svaté hostii, tak že ji jest viděti i v této monstranci a kněz jí uděluje požehnání, požehnání nejsvětější svátostí. Hodní křesťané se při tom Pánu Ježíši klanějí, dělají kříž, bijí se v prsa, říkají: „Bože, buď milostiv mně hříšnému!“ (tříkrát.) Prosí tedy o milost — a Pán Ježíš jim tuto milost (účinnivou) uděluje, čili žehná.

Někdy běře kněz nejsvětější svátost oltářní do svých rukou a nese ji ven z kostela, mnozí lidé jdou s ním, koná se průvod čili slavné processí. A tu hodní lidé opět klanějí se Pánu Ježíši v nejsvětější svátosti tak, jako když jsou v kostele. —

Někdy konečně nese kněz v malé nádobce, která jest ve zvláštním pouzdru, nejsvětější svátost k nemocnému. I tu máme kleknouti, Pánu Ježíši se klaněti, v prsa se bítí. — Rekapt.

Čte se v katechismu: *Poněvadž Pán Ježíš v nej-*

světější svátosti přítomen jest, máme se jí klaněti, když do chrámu vcházíme, když se touto svátostí požehnání uděluje anebo se s ní slavné processí koná.

Povzbuzení a opakování předsevzetí, že budou se velebné Svátosti oltářní vždy klaněti.

O svatém přijímání.

Co řekl Pán Ježíš, když ustanovil nejsvětější svátost oltářní? „Vezměte a jezte!“ Velel jim, aby tělo Jeho jedli čili požívali. V těle Jeho jest však i krev; když tedy svatí apoštolové ve způsobě chleba tělo Jeho požívali, požívali i krev Jeho — a to požívání těla i krve Pána Ježíše nazývá se *svaté přijímání*. Co pak jest tedy svaté přijímání? *Jest požívání těla i krve Pána Ježíše.* —

Kněz u oltáře požívá nejprv způsobu chleba a potom také způsobu vína, říkáme, že přijímá pod obojí způsobou. Věřící přijímají pod jednou způsobou, pod způsobou chleba. Co přijímá kněz? Co přijímají věřící? Zdaliž oni méně, než kněz? Proč ne?

Účinkové svatého přijímání:

1) a) *spojuje nás s Kristem* a b) *rozmnožuje v nás posvěcující milost.*

a) Pán Ježíš řekl jedenkrát: „Kdo jí mé tělo a pije mou krev, ve mně přebývá a já v něm“. (Jan 6, 57.) Jak to řekl? Kdo jest tedy v nás, když požíváme tělo Páně? Proč jest celý v nás, třeba bychom přijímali jen pod způsobou chleba? Pán Ježíš jest tedy v nás, když přijímáme Jeho tělo a my v něm, jsme s Ním spojeni a proto říkáme, že *svaté přijímání spojuje nás s Kristem.*

Jaká to radost! Jaká to čest! Neboť ti pastýřové, svatí tři králové byli jenom před Ježíšem Kristem, před Jeho jeslemi, na nichž ležel; nám se stává více, když jsme u svatého přijímání. Pán Ježíš není před námi, ale v nás a my v Ném. Pán Ježíš jest Bůh pravý — ó jak šťastná je ta duše, která přijímá! Bůh sám je

v ní, třebas to byl chudý, nízký člověk, přece jest v něm Bůh. Ó jak nešťastní jsou, kteří nepřijímají Pána Ježíše, nemají nikdy Boha v duši.

b) Pán Ježíš jedenkrát řekl: „Já jsem vinný kmen, vy ratolesti; kdo zůstává ve mně a já v něm, ten nese ovoce mnohé“. (Jan 15, 5.) Právě při svatém přijímání stáváme se ratolestmi vinného kmene, kterýmž jest Kristus. Ratolest totiž jest s vinným kmenem spojena: tak i my s Pánem Ježíšem při svatém přijímání. Ratolest, kdyby se odřízla od vinného kmene, uschne, stane se mrtvou, neukáže se na jaře na ní ani list, ani květ, ani ovoce.

V zimě vypadají ratolesti stromů i vinného kmene, jako by byly mrtvy — a přece jsou živý; — čím pak se to na jaře ukazuje, že jsou živý? mají tedy život v sobě, ale mají ho proto, že zůstávají při kmenu. —

Ale v létě stává se, že ty ratolesti jsou větší, rozmnožují se, říkáme, že se v nich život rozmnožuje.

Podobně je to s námi, s naší duší a Pánem Ježíšem. Kdo je tím vinným kmenem, kdo těmi ratolestmi? Kdy však jest ta duše živa? Když nemá těžký hřích, když má posvěcující milost. Duše má tedy v sobě život.

Čím to jest, že v létě se ratolesti rozmnožují, čili že mají více života? . . . To je tím, že zůstávají při kmenu. Má-li mítí tedy naše duše více života, čili má-li se v ní rozmnožiti posvěcující milost — s kým musí býti spojena duše naše? A právě při svatém přijímání se spojujeme s Kristem jako ratolesti se kmenem a proto se i v nás, v naší duši život rozmnožuje, čili říkáme, že *svaté přijímání rozmnožuje v nás posvěcující milost*.

Rekap. b.) Rekap. a) i b.)

Jak smuten bývá zahradník nebo vinař, když strom neb vinný kmen neroste, když se nerozmnožují ratolesti jeho! Ale jak naopak bývá rád, když ratolesti na stromech neb na vinném keři rostou, se rozmnožují a vydávají ovoce. Ale vidíte, bohužel,

aby v duši se rozmáhal život čili posvěcující milost, aby duše vydávala ovoce mnohé, aby totiž lehce mohla konati dobré skutky — o to se mnozí nestarají. Vy slibte, že budete se o to starati. Ale co to musíte činívati? Ano slibte tedy, že budete chodívati ku svatému přijímání. Pamatujte — ještě jednou to pravím — že budete svatým přijímáním spojeni s Kristem a že se ve vás bude rozmnožovati posvěcující milost, že bude duše vaše silná, zdravá.

2) a) *očisťuje nás od hříchů všedních* a b) *chrání před hříchy těžkými.*

a) Jedenkrát sestupoval Pán Ježíš z jedné hory se svými učedníky, s mnohým zástupem, a přistoupil k němu jeden člověk, který byl malomocný a prosil Ho, aby jej uzdravil. Malomocenství byla nemoc tělesná; začínala tím, že se na těle člověka objevovaly malé skvrny, ale potom bylo čím dále, tím hůře. Celé tělo bylo jako poseto vyrážkou, až i hnilo. Pamatujte si tedy, že malomocenství začínalo tím, že měl člověk na těle malé skvrny. Ale co pak učinil onomu malomocnému Pán Ježíš? Pán Ježíš vztáhl ruku, dotekl se ho řka: „chci, buď čist!“ (Bibl. děj. N. Z. čl. 22. Malomocný odst. 1.) Pán Ježíš ho tedy očistil, a to se stalo, když se ho dotekl.

Naše duše také bývá malomocná, když má na sobě malé skvrny, malé, všední hříchy. Kdo pak nás asi od nich může očistiti? Ano, to učiní Pán Ježíš, ale nejen tím, že se dotkne, ale tím, když jest v nás a my v Ném čili svatým přijímáním.

Pobožné duše totiž, když mají Pána Ježíše v sobě, prosí Ho jako onen malomocný, aby je očistil, a protože mají Pána Ježíše rády, že mají z toho radost, že jest v nich, proto jim činí Pán Ježíš podobně jako malomocnému, *očisťuje je od hříchů všedních.*

Ó jak máme toužiti po svatém přijímání! Kdo nepřijímá, ten má duši malomocenstvím poskvrněnou; z počátku jsou to malé hříchy, skvrny, ale mohlo by se státi duši jako malomocnému tělu, ona potom více a více by byla nemocná — a proto máme častěji při-

jímati velebnou Svátost, abychom se zbavili těch všedních hříchů, abychom měli duši čistější, zdravější.

Vidíte, jak zaslepeni jsou lidé! Na svém obličejích nechtí trpěti ani dost malé skvrny, hned se utírají, očišťují, ale když mají na duši, na tom obraze Božím, mnoho skvrn, o to se nestarají. — Ó těšte se tedy na svaté přijímání, vždyť ono vám očistí duši, bude krásná, čistá, Pánu Bohu milejší.

Když jest někdo nemocen, radí se s lékařem, užívá léků — ale když mají lidé duši chorobnou, malomocnou, o tu nedbají. Hleďte! Svaté tělo Kristovo jest lékem, který působí, že člověk nemá skvrn malomocenství na sobě. Ó kdož by nechtěl toho léku užívat? Co tedy slibujete Pánu Ježíši?

b) Kdyby tělo každého dne nepožívalo pokrmu, z počátku by zesláblo a potom by zemřelo, čili nemělo by života v sobě. Pokrm, který požíváme, působí, že máme život v těle, čili pokrm chrání nás před smrtí.

Podobně by i duše stala se mrtvou, kdyby nepožívala pokrmu. Pán Ježíš praví: „Nebudete-li jísti těla mého, nebudete míti života v sobě“. (Jan 6, 42.)

Abychom tedy měli život v duši, abychom neupadli do hříchů těžkých, musíme požívat těla Kristova; to požívání těla i krve Pána Ježíše čili *svaté přijímání chrání nás před hříchy těžkými*.

Ó jak nešťastnými jsou tedy ti, kteří nepřijímají těla Pána Ježíše! Duše jejich slábne a konečně padá do hříchu těžkého; a to je to největší neštěstí. Co si tedy umíníte?

Příprava k hodnému přijímání

jest dvojí: totiž příprava duše a příprava těla.

Co pak učinil Pán Ježíš apoštolům, dříve než jim podal tělo své? Myl jim nohy; tím je připravoval a protože i my máme se připravit ke svatému přijímání a sice máme připravit tělo. — Proto říkáme, že

příprava k hodnému přijímání jest dvojí: Příprava duše a příprava těla.

Pán Ježíš tedy nejprvé myl nohy sv. apoštolům a tím jim chtěl ukázati, že máme míti:

1) *čisté svědomí*. Máme si totiž umýti duši, abychom neměli těžký hřích, aby nám svědomí nic nevyčítalo. Co je to svědomí? Hlas v duši, v člověku, který se ozývá a nás kárá, činíme-li něco zlého. Právě ten člověk, jemuž svědomí nic nevyčítá, nemá těžký hřích, říkáme, že má čisté svědomí.

2) *pobožné srdce míti*. Pán Ježíš dříve, nežli rozdával svatým apoštolům tělo své, modlil se k Bohu Otci, byl pobožným — a proto i my máme před svatým přijímáním se pobožně modliti, čili pobožné srdce míti. —

Ad 1) Čisté svědomí.

Čím pak asi se stane duše čistá? Neboli čím nabude člověk čistého svědomí, ačkoli dříve těžký hřích měl? To se stává svátostí pokání, o níž brzo budeme mluvit. Proto si pamatujte, že *jest třeba prvé, nežli jdeme ke svatému přijímání nebo ke stolu Páně, abychom svátost pokání přijali*. — Pamatujte si též, že jen ten, kdo nemá těžkého hříchu, jest hoden svatého přijímání čili že přijímá hodně. Kdo pak tedy přijímá nehodně? *Nehodně přijímá*, kdo ke stolu Páně přistupuje *s těžkým hříchem*.

Milé děti! To je velmi těžký hřích, přijímati tělo Páně nehodně. Svatý Pavel praví: „Zkusiž pak sám sebe člověk a tak z toho chleba jez a z kalicha pij!“ (I. Kor. 11, 28.) „Nebo kdo jí a pije nehodně, odsouzení sobě jí a pije, jelikož nerozsuzuje těla Páně“. (I. Kor. 11, 29.) — Svatý Pavel chce říci, že takový člověk bude odsouzen k věčnému zavržení do pekla. Též praví sv. apoštol: „Kdokoli jísti bude chléb tento, aneb píti kalich Páně nehodně, vinen bude tělem a krví Páně“.

Tedy kdo nehodně požívá těla Páně, jest vinen tělem i krví Páně. Ó to jest něco velikého, vinen

býti tělem a krví Páně! Když Pilát odsoudil Pána Ježíše k smrti, omyl ruce své před lidem a řekl: „Nevinen jsem já krví spravedlivého tohoto“; — chtěl říci: „já nejsem vinen, že tělo Kristovo bude zabito a krev jeho prolita“. Co pak jest to: vinen býti tělem něčím? krví něčí? Vidíte tedy, nehodné přijímání jest tedy takový hřích, jakého se dopustili ti, kteří Pána Ježíše zabili. Ó kdož by se neděsil takového hříchu!? Ten hřích má své jméno, jmenuje se svatokrádež, neboli *svatokrádežné přijímání*. — Kdo krade, bere si, co mu nepatří; kdo přijímá tělo Páně ve smrtelném hříchu, bere si také, co mu nepatří. Jedná tak, jakoby kradl tělo Páně, ten skutek jeho jest tedy krádež, a poněvadž si bere svatou věc — nejsvětější svátost — říkáme té krádeži: svatokrádež.

Svatokrádež — ó toť něco hrozného! První svatokrádce byl Jidáš; učinil se vinným tělem a krví Páně. A Pán Ježíš praví: „Běda člověku tomu! Lépe by jemu bylo, kdyby se byl nenarodil člověk ten!“ (Mat. 26, 24.) A jak to dopadlo s Jidášem, víte; jaký trest ho stihl, také to znáte! Nedal mu Bůh milosti ku pokání. Mohl jíti k Pánu Ježíši, mohl plakati jako sv. Petr, mohl dosáhnouti odpuštění. Ale k tomu mu scházela síla a milost od Boha; proto tak nekajícně zemřel. Jak hrozný konec to apoštola Jidáše, svatokrádce!

Ó kdož by se chtěl dopustiti tohoto hříchu tak hrozného. Často trestá Bůh i takového svatokrádce náhlou smrtí, tak že nemůže pokání činiti, kdyby i chtěl.

Ad 2) Pobožné srdce.

1) a) Co řekl Pán Ježíš, když podával své tělo svatým apoštolům? Co viděli? A co přece věřili? Tak i my máme v srdci svém věriti, že v té nejsvětější svátosti jest Ježíš Kristus, čili máme *víru vzbuzovati*.

b) Víte, že Pán Ježíš sliboval, že dá své tělo za pokrm. Co pak tenkrát řekl? Řekl také takto: „Kdo jí mé tělo a pije mou krev, má život věčný a já vzkřísím jej v den nejposlednější.“ (Jan 6, 55.) — Kdo to řekl? Kdo byl Pán Ježíš? Musíme tedy pevně oče-

kávati, že se to splní, co Pán Ježíš slíbil. Kdo pevně něco očekává, o tom říkáme, že doufá, čili že má naději; a proto i my máme míti naději, budeme-li tělo Kristovo hodně požívat, že budeme míti život věčný, zkrátka říkáme, že máme *naději vzbuzovati*.

(Rekap. obou odst.)

c) Pán Ježíš nám dal sebe samého za pokrm pro duši. Tím nám ukázal, že nás velice miluje, čili že k nám má lásku a proto i my máme Pána Ježíše míti rádi, Jej milovati čili *lásku k Pánu Ježíši vzbuzovati*.

Rekap. a) b) c).

Máme tedy před svatým přijímáním víru, naději a lásku vzbuzovati, ale nemáme to jen říkati ústy, nýbrž máme to činiti srdcem; vidíte a tedy proto o tom, kdo před svatým přijímáním víru, naději a lásku k Pánu Ježíši vzbuzuje, se říká, že se p o b o ž n ý m srdcem připravuje.

2) Kdo pak se klaněl Pánu Ježíši? Sv. Petr. Slepý od narození, když ho Pán Ježíš uzdravil a on poznal, že Kristus je Syn Boží, „p a d n a, k l a n ě l s e j e m u“.

My také víme a věříme, že Ježíš Kristus je Syn Boží a že přebývá ve způsobě chleba na oltáři; proto se Mu máme také my klaněti, když se k svatému přijímání připravujeme. Kdo se Pánu Ježíši klaní před svatým přijímáním, ten si v srdci svém pobožně rozvažuje, že k němu chce přijíti Syn Boží, má tedy k Synu Božímu velikou úctu ve svém srdci, modlí se k Němu tím pobožněji a proto říkáme, že se pobožným srdcem ku svatému přijímání připravujeme, *když se Pánu Ježíši klaníme*.

3) Sv. evangelium vypravuje o jednom setníku, jehož služebník nemocen byl. (Bibl. děj. N. Z. čl. 22. odst. 3. Příběh se čte a rozvede.)

Co asi řekl onen setník, když Pán Ježíš chtěl k němu přijíti? Řekl: „P a n e, n e j s e m h o d e n, a b y s v š e l p o d s t ř e c h u m o u; a l e t o l i k o r c i s l o v e m, a u z d r a v e n b u d e s l u ž e b n í k m ů j“.

— Setník onen byl vznešený, snad i bohatý muž, mnozí ho ctili, vojáci ho poslouchali, a přece, ač tak vznešeným mužem byl a vyšším než jiní lidé, učinil sám sebe v srdci nižším než Pán Ježíš, on se ponížil, a proč asi se ponížil? Uznával v srdci svém, že jest hříšný, vždyť řekl: „Pane, nejsem hoden . .“ On se tedy ponížil pro hříchy své před Pánem Ježíšem. V srdci ho také bezpochyby mrzelo, že má hříchy, on jich litoval. Rekap.

Podobně jako onen setník, máme i my činiti. Onomu setníku chtěl Pán Ježíš jíti jen do domu, pod střechu — ale nám při svatém přijímání chce přijíti do duše, do srdce. My víme, že jsme hříšní, že máme hříchy, co pak asi máme činiti i my? Ano, my se máme *pro hříchy své ponížiti*. Proto se před svatým přijímáním třikrát zvoní, lidé se bijí v prsa, vyznávají tím, že jsou hříšní, že zasluhují trest a říkají podobně jako onen setník: „Pane, nejsem hoden, abys vešel pod střechu mou (do srdce mého), ale toliko rci slovem a uzdravena bude duše má“.

Co ještě činil setník? on nejen že se ponížil pro hříchy, on jich též litoval, a proto máme i my, když k nám Pán Ježíš přichází, *hříchů svých litovati*. Zbožní lidé to dělají, když při mši svaté po přijímání kněze u oltáře zvonkem znamení se dá, ministrant „konfiteor“ t. j. vyznání a litování hříchů říká.

Učiňme podobně, litujme hříchů svých, ponížme se v srdci, nebo tím bude naše srdce pobožným a tak se tedy připravíme náležitě ke svatému přijímání, neboť srdce ponížené zvláště má Pán Ježíš rád.

Poznámka. V praxi velmi mnoho na tom záleží, aby se již ve škole při katechési a potom před svatým přijímáním častěji, třeba v kostele, tyto tři věci skutečně konaly.

Zde má katecheta také příležitost konati duchovní svaté přijímání se svými svěřenci čili skutečně touhu v nich po svatém přijímání budit a příslušnými slovy, která spolu s ním říkají, opravdu duchovní přijímání spolu s nimi konati. (Viz katechési na str. 130.)

Příprava těla.

1) Svatá církev nařizuje, abychom, jsme-li zdraví, tedy *krom těžké nemoci, od 12 hodin předcházející noci* až do svatého přijímání ničeho nejedli ani nepili, čili *lačni byli*. Kdož by tak neučinil? Pán Ježíš před svou smrtí naposledy jedl večer a potom, ač celou noc trýzněn byl, ač těžký kříž nesl a na něm přibit byl, ničeho více nepožil až do tří hodin odpoledne.

2) Když jest neděle nebo svátek, oblékáme se v jiné čisté, sváteční roucho, děláme to proto, aby bylo znáti, že toho dne jdeme obzvláštním způsobem mluvit s Pánem Bohem. — Den svatého přijímání má nám však býti největším svátkem, jelikož sám Pán Ježíš do našeho srdce zavítá; co asi tedy máme činiti? Ano *máme čistě se obléci*; máme se také umýti, učesati . . .

Hodné děti chovají se slušně, uctivě k rodičům; žáci vstávají, když učitel vchází do školy, pozdravují jej, mají k němu úctu, čili uctivě se k němu chovají. — Ale když při svatém přijímání přichází k nám do duše naší nejen otec a učitel, ale sám Pán Ježíš, sám Bůh, — co slušnějšího, než abychom se při svatém přijímání *uctivě chovali*.

P o z n á m k a. Zde připomene katecheta některé nezpůsoby, jichž se děti mají varovati, k. př.: ohlížení se, nedbalé se znamenání křížem, bití se v prsa, špatné klečení, neslušné otevírání úst . . . Zde též poučí o pořádku, v jakém mají ku stolu Páně přistupovati a od něho odstupovati. Poučí, že slušně polykati se má svatá hostie, že nemají sliny vyplivati, dokudž něčeho nepožijí, protože je obava, že by tím částička svaté hostie zneuctěna býti mohla. —

P o s v a t é m p ř i j í m á n í.

Když Pán Ježíš po prvé šel do chrámu jerusalémského na slavnost, zůstal v chrámu, i když rodičové jeho odešli; chtěl ještě déle svému Otci a o svém Otci mluvit, čili pobožnost náležitou konati. —

Tak máme i my *po svatém přijímání v chrámu Páně potrvati* a s Pánem Ježíšem mluvit, kterého v srdci svém máme, čili *pobožnost náležitou vykonati*. A co asi s Ním máme mluvit? Máme Mu děkovati, že k nám přijíti ráčil, máme Ho prositi, aby s námi zůstal, nám svou milost dal, abychom nikdy smrtelného hříchu se nedopustili, máme si připomenouti své alešpoň největší hříchy a slíbiti Pánu Ježíši, že se jich nejen vícekrát nedopustíme, nýbrž že chceme to plnit, co nám zpovědník radil a uložil. Můžeme k tomu také užiti modlitební knížky a říkati modlitby po svatém přijímání. —

O svátosti pokání.

Maria Magdalena přišla jedenkrát k Pánu Ježíši a tak velice ji mrzelo, že hřešila, že až plakala, měla tedy nad hříchy lítost, byla kající. — Co pak jí asi řekl Pán Ježíš? Ano, on ji odpustil hříchy. Pán Ježíš byl Bůh — a proto můžeme říci, že Bůh kající té ženě hříchy odpustil.

My Pána Ježíše tak nevidíme jako Maria Magdalena a s Ním tak mluvit nemůžeme — a přece i my máme hříchy, kterých jsme se dopustili po křtu svatém, čili po křtu svatém spáchané hříchy. Kdo nám je odpustí? Pán Ježíš ve Své veliké lásce k nám řekl svatým apoštolům: „Přijměte Ducha svatého. Kterým odpustíte hříchy, odpouštějí se jim, a kterým zadržíte, zadržány jsou“. (Jan 20, 23.) Postavil na místě sebe svaté apoštoly a jejich nástupce — biskupy a kněze. Vidíte tedy, na místo Pána Ježíše, na místě samého Boha či na místě Božím odpouští kněz nám hříchy naše. Ale jakým musí býti ten člověk, kterému kněz hříchy odpouští? Jakou byla Magdalena? Ano kající; tedy kajícímu odpouští kněz hříchy. Pamatujte tedy, že kněz na místě Božím odpouští kajícímu hříchy.

Po prvé se nám odpustil hřích na křtu svatém a tenkrát se každý z nás stal křesťanem.

Pamatujte tedy dále, že kněz na místě Božím odpouští kajícímu křesťanu hříchy.

Které hříchy měl křesťan dříve, než křesťanem byl, čili přede křtem, ty se mu odpustily křtem. Pamatujme tedy konečně, že kněz na místě Božím odpouští kajícímu křesťanu hříchy po křtu svatém spáchané.

A když kněz na místě Božím odpouští kajícímu křesťanu hříchy po křtu svatém spáchané — říkáme, že mu uděluje svátost pokání.

Svátost pokání jest tedy svátost, ve kteréž kněz na místě Božím odpouští kajícímu křesťanu hříchy po křtu svatém spáchané. (Vezměte si katechismus a čtěte! Čte a opakuje se definice. Rekap.)

Kolik věcí náleží ke každé svátosti? Svátost pokání má tyto tři věci:

1) ona jest ustanovena od Pána Ježíše; Pán Ježíš ji ustanovil (dle katechismu), když po svém vzkříšení dechl na apoštoly a jim řekl: „*Přijměte Ducha svatého, ... kterýmžkoli je zadržíte, zadržány jsou*“. (Jan 20, 23). — Svatým apoštolům a jich nástupcům — biskupům a kněžím — dal Pán Ježíš moc hříchy odpouštět; rozkázal jim to, čili ustanovil svátost, ve které se odpouštějí hříchy. Shledali jsme tedy při této svátosti: **u s t a n o v e n í o d P á n a J e ž í š e**.

2) Ale pravili jsme, že Pán Ježíš tuto svátost ustanovil proto, aby se nám odpouštěly hříchy, čili, abychom se ze hříšníků svatými stali. Jaká se nám to tedy uděluje milost? (posvěcující.) Vidíte tedy, že jsme našli tu druhou věc při této svátosti — **n e v i d i t e l n o u m i l o s t**.

3) Magdalena plakala, mohl tedy každý poznati, že má lítost nad hříchy. Ten pláč, ty slzy byly tedy znamením její lítosti, čili že jest kající. Jakým to bylo znamením? A tak musí i křesťan knězi nějak dokázati, zvlášť zpovědí čili vyznáním, že jest kající. Ten důkaz toho, že jest křesťan kající, kněz vidí — i jest tedy viditelným znamením této svátosti.

Co jsme tedy shledali? (1, 2, 3.) Čím jest pokání? Ano pokání jest svátost. —

Účinkové svátosti pokání.

1) *Člověk obdrží odpuštění hříchů a věčných trestů;*

Kolik tedy jest hříchů? Kterou svátost musíme přijati, aby nám byly odpuštěny hříchy osobní po křtu svatém spáchané? Ve svátosti pokání obdrží tedy člověk odpuštění hříchů. —

Bůh jest spravedlivý — co pak to jest? Ano Bůh trestá zlé. Hned prvního člověka Adama potrestal Bůh za jeho hřích, a sice usoudil mu dvojí trest. Jeden trest, který měl trvati na věky, čili věčný trest. (Kde by ho byl musel snášeti?) Avšak krom toho usoudil Bůh Adamovi ještě jiný druhý trest, který měl trvati jen na čas, tedy časný trest (k. př. nemoci, těžké práce . . .) Avšak ten věčný trest Pán Bůh Adamovi odpustil, protože Pán Ježíš za Adama umřel a že Adam byl kající. A tak i nám Pán Bůh odpouští skrze zásluhy Ježíše Krista, jsme-li kající, *ve svátosti pokání věčné tresty*. (Rekap. a spojení obojího „hříchů“, „trestů“.)

2) *jest opět dítě Boží a dosahuje pokojného svědomí.* —

Čím pak se stává člověk, když je pokřtěn? Ale vidíte, když po křtu svatém hřeší těžce, přestává býti Bohu milým a dítětem Božím. Když pak se mu ve svátosti pokání zase hříchy odpouštějí, čím pak se asi stává? Ano stává se, *jest opět dítě Boží*.

Když dítě něco učiní, co otec zapověděl, bojí se otce a trestu, má tedy strach, čili nemá pokoje v duši, a přestane míti strach teprve tenkrát, když mu to otec odpustil, srdce jeho stává se pokojné. — A tak je to s každým člověkem, který hřešil. Jakmile hřešil, bojí se Otce nebeského, svědomí mu v duši povídá, že bude od Boha potrestán; říkáme, že má nepokojné svědomí. Ale když ve svátosti pokání Pán Bůh odpustí člověku, tu již nemá více té bázně, toho strachu, říkáme, že *dosahuje pokojného svědomí*.

Ó jak velice se máme z toho radovati, že Pán Ježíš ustanovil svátost pokání! Jest-li nějaký zločinec odsouzen k smrti, jest zajisté nepokojným, má strach.

Avšak stává se, že mu někdy císař trest smrti odpustí. Ó jak se zaraduje, jak stává se pokojným!

Podobně nám činí Bůh, ba více! Nám uděluje odpuštění věčného trestu; ale jak zaslepeni jsou lidé! Nežli by přijali svátost pokání, raději mají nepokojné svědomí, bojí se věčných trestů. A tak žijí dlouhá léta a umírají náhle anebo ani v nemoci nepřijímají svátost pokání a když potom duše jejich přijde do věčného trestu, tu by rádi přijímali svátost pokání, ale již jest pozdě.

Co vy si tedy umíníte?

Svatý Jan Zlatoústý byl biskupem v Cařihradě; napomínal křesťany, aby třeba v noci zatloukli na dvěře jeho domu, že jest hotov jim udělit svátost pokání, jen aby neusnuli a snad i nezemřeli v smrtelném hříchu. — Pobožní křesťané přijímají tudíž často vícekrát do roka svátost pokání; mnozí každý měsíc, ba i každý týden. —

O hodném přijímání svátosti pokání.

Účinku svátosti pokání dosahuje, kdo ji přijímá tak, jak ji přijímati má, t. j. hodně.

Jak se ta svátost přijímati má, ukázal nám Pán Ježíš v podobenství o marnotratném synu, (bibl. děj. N. Z. čl. 45. „Marnotratný syn“. Čte se článek ten, děti vypravují.) Tak tedy marnotratný syn nechtěl poslouchati otce svého a jemu sloužiti; utratil v cizině peníze, které mu otec dal, činil zlé, čili hřešil.

Co potom činil, když již peněz neměl? Měl hlad, rozpomínal se, jak mnoho peněz utratil, že otce neposlechl, co ve světě kde zlého činil, čili zpytoval svědomí. —

Řekl sám k sobě: „Jak mnozí dělníci v domě otce mého mají chleba hojnost — a já zde hladem hynu“. Byl tedy zarmoucen, měl lítost.

Umínil si, čili předsevzal si něco; řekl totiž: „Vstanu a půjdu k otci svému!“ Již tedy nechtěl býti ve světě, kde otce poslouchati nemusel, ale chtěl jíti domů,

chtěl otce poslouchati, jemu sloužiti, čili pojal dobrý úmysl neb předsevzetí.

Jak si umínil, tak učinil. Jakmile s otcem se shledal, zvolal: „Otče, zhřešil jsem!“ On tedy nezapíral, že zle jednal, čili vyznal se.

A konečně doložil: „Již nejsem hoden sloužiti synem tvým, ale učiň mne jako jednoho z dělníků svých!“ Chtěl tedy býti potrestán; chtěl, jak dalece mohl, škodu otci učiněnou napravit, čili otci dostiučiniti.

Podobně má jednati každý člověk, který nechtěl poslouchati Otce nebeského a jemu sloužiti, chce-li odpuštění hříchů dosíci. Co as tedy má činiti? Má 1) zpytovati svědomí, 2) míti lítost, 3) pravý úmysl, 4) vyznati se, 5) dostiučiniti.

Když těchto patero věcí člověk učiní, říkáme, že svátost pokání přijímá hodně. Kdo by as přijímal nehodně? Proto čteme v katechismu: *K hodnému přijetí svátosti pokání náleží těchto patero věcí: 1) zpytování svědomí, 2) pravá lítost, 3) pravý úmysl neb pravé předsevzetí, 4) zpověď, 5) dostiučinění.*

Jako marnotratný syn jsme hřešili, jako marnotratný syn musíme také pokání činiti. I nám učiní Otec nebeský, jako učinil otec svému synu. Otec jej políbil, — přestal se hněvati, odpustil, dal čisté roucho synu svému; Otec nebeský dává roucho posvěcující milosti. Otec a domácí se radovali, byla hostina: Pán Bůh a andělé nebeští se radují v nebesích nad hříšníkem pokání činícím; hostinu strojí Bůh hříšníkovu ve svatém přijímání a dá mu jednou přijíti do nebe, kde bude ustavičné radosti požívat, větší, nežli při hostinách. Ó jak dobrotivý jest tedy Pán Bůh a milosrdný! — Jak krásná to věc býti opravdu kajícím, čili hodně přijímajícím svátost pokání!

Co si tedy umíníme?

O zpytování svědomí?

Zpytovati svědomí jest: přemýšleti, čím jsme zhřešili od poslední zpovědi, aneb od té doby, co jsme počali hřích poznávati.

Co činil marnotratný syn nejprv, když se mu počalo zle vésti? Přemýšlel, čím hřešil, kdy naposled byl v domě otcovském, když ještě poslouchal svého otce.

Podobně my musíme učiniti. Musíme přemýšleti, čím jsme hřešili od té doby, kdy jsme byli naposled u otce duchovního — u kněze, když jsme mu slibovali, že už nebudeme hřešiti; to bylo tenkrát, když jsme se naposled zpovídali, čili, když jsme konali poslední zpověď. Musíme tedy přemýšleti, čím jsme hřešili od poslední zpovědi.

Ale někdo nebyl ještě nikdy u svaté zpovědi, jak ten má asi přemýšleti o svých hříších? Adam a Eva nevěděli ani, co jest hřích, dokud Pána Boha poslouчали; když však učinili, co Pán Bůh zapověděl, poznali, že hřešili, čili počali hřích poznávati. Tak jest to i s malými dětmi. Z počátku nemají ani dostatečně rozumu, nevědí, co jest hřích, ale když jim jest několik let, n. př. šest, sedm, dělají někdy již něco, co Pán Bůh zapovídá. Stane se jim jako Adamovi a Evě, počnou poznávati, že hřešily, čili počnou poznávati hřích a proto takoví, kteří ještě nikdy u svaté zpovědi nebyli, musí přemýšleti, čím hřešili od té doby, co počali hřích poznávati. — Někteří lidé tedy přemýšlejí, čím hřešili od poslední zpovědi (jací?), jiní zase od té doby, co počali hřích poznávati (kteří?)

Pamatujte si tedy: přemýšleti, čím jsme zhřešili od poslední zpovědi aneb od té doby, co jsme počali hřích poznávati, jest zpytovati svědomí.

Až ty půjdeš ku sv. zpovědi, od které doby budeš přemýšleti, žes hřešil? A od které doby ty? —

Co pak učinil Duch svatý apoštolům? . . Pamatujte tedy: osvítil rozum jejich. — I my potřebujeme, aby nás Duch svatý osvítil, abychom poznali všechny hříchy své, čili, *abychom svědomí své dobře zpytovatí mohli*, a proto máme *Ducha svatého nábožně prositi*. Jakou umíš modlitbu k Duchu svatému? Pobožní křesťané modlí se také k Panně Marii „Zdrávas Maria“, „Zdrávas královno!“

Jak si máme počínati při zpytování svědomí?

Co pak jest zpytovati svědomí? Ano máme přemýšleti, čím jsme hřešili, čili, jaké máme hříchy. Co pak jest hřích? (Viz katechismus str. 22.)

1) Co Bůh zapovídá aneb velí, jest obsaženo v přikázáních Božích a církevních. Máme tedy *připomenouti sobě každé přikázání Boží a církevní a bedlivě zkoumati*, zdaž jsme plnili, co se v nich velí, aneb zdaž jsme nekonali, co se v nich zapovídá, zkrátka, máme zkoumati, *kterak jsme se proti nim prohřešili*.

2) Jest veliký rozdíl, hřešíme-li jednou neb vícekrát. Kolikráte svatý Petr zapřel Pána Ježíše? Svatý Petr hřešil tedy třikráte a proto, chceme-li, aby nám Pán Bůh odpustil jako svatému Petru, *máme přemýšleti, kolikrát jsme se každého hříchu dopustili*.

Poznámka Při skutečném zpytování svědomí dá se poučení, jak asi se má počet hříchů udávati, buď jistě aneb se slovem „asi“. Nebo se rozdělí čas na měsíce, týdny; n. př. „vynechal jsem mši svatou asi dvakrát za měsíc;“ „klel jsem skoro každý den“.

3) Některého hříchu se dopustíme řídčeji, některého častěji; *máme se tedy rozpomínati, kterého hříchu se dopouštíme nejčastěji*. —

Kde pak asi svatý Petr Pána Ježíše zapřel? Na ten dům či na to místo, kde Pána Ježíše zapřel, svatý Petr vzpomínal až do smrti. I my máme vzpomínati *na všechna místa*, kde jsme byli, k. př. doma, na poli. Tím si snadněji vzpomeneme, jak jsme zhřešili, čili tím se *zpytování svědomí usnadňuje*. — Jidáš se scházel s jistými lidmi čili *osobami* (s kterými asi?) a hřešil proto, že s nimi zacházel. I my si máme vzpomínati, s kterými lidmi, dětmi jsme kdy *zacházeli, jak jsme se na těch místech, k těm osobám chovali, co jsme kde sami aneb s jinými činili*.

Poznámka. Pobožní lidé zpytují svědomí každého dne u večer. Rozpomínají se, co mysleli, mluvili, činili od rána do večera, kde byli, jak se tam chovali, s kým ten den zacházeli a pod. Kéž byste tak i vy, milé děti, činily vždy při večerní modlitbě. —

O lítosti.

Lítost nad hříchy jest upřímný zármutek, že jsme Boha urazili, a ošklivost nad spáchanými hříchy. —

Co učinil svatý Petr, když Pán Ježíš naň pohlédl a když kohout zazpíval? Vyšel ven a plakal hořce. Kdy pak asi člověk pláče? . . . Svatého Petra tedy něco mrzelo, měl zármutek, že zhřešil. — Každým hříchem uráží se Bůh. Svatý Petr měl tedy zármutek, že urazil Boha. Kdo si pamatoval, kdo ví, jak svatý Petr plakal? Plakal hořce, t. j. opravdu, upřímně; měl tedy svatý Petr upřímný zármutek. Co tedy měl svatý Petr?

Marnotratný syn, když se mu zle vedlo, přemýšlel sám o sobě, připomenul si, jak to bylo zlé či šeredné, ošklivé, že neposlechl otce a všechno jmění utratil. Řekl sám v sobě: „Kéž bych byl otce poslouchal, kéž bych byl nehřešil“, čili měl ošklivost nad spáchanými hříchy.

Co měl tedy svatý Petr? (upřímný zármutek) a co marnotratný syn? (ošklivost.) Pamatujte si: Ten upřímný zármutek a ta ošklivost to dohromady jmenuje se lítost nad hříchy. Co jest tedy lítost nad hříchy? (Čte se z katechismu.)

Jaká má býti pravá lítost?

Kdo má lítost, jaká se nutně vyžaduje ku svátosti pokání, ten má lítost pravou. *Lítost pravá jest: 1) vnitřní, 2) nadpřirozená, 3) nade všechno, 4) obecná.*

1) Lítost vnitřní.

Mnozí lidé, když jdou ke svaté zpovědi, říkají, že mají lítost nad hříchy, ale u mnohých lidí jsou to pouze slova, v duši zármutku pravého nad hříchy nemají, a proto říkáme, že takoví lidé nemají lítosti vnitřní. Kdo má lítost vnitřní, ten neříká pouze slova, čili neříká, nemluví jinak, než jak v duši to jest. On mluví pravdu, a proto říkáme, že hříchy své opravdu si oškliví. Takový člověk se ne-

přetváří jako Jidáš. Co pak učinil asi na hoře olivetcké Jidáš Pánu Ježíši? Políbil Pána, jako by Ho měl rád, a zatím Jej zrazoval. Jinak myslel, jinak jednal; byl, jak se říká, falešný, neupřímný. Takovým není, kdo má lítost vnitřní; on jinak nemyslí a jinak nejedná, on jest upřímný, čili upřímně sobě žádá, aby se byl hříchů nedopustil.

Lítost vnitřní má tedy ten (viz v katechismu), kdož ne pouze slova říká, ale hříchy své opravdu si oškliví a protož i upřímně sobě žádá, aby se jich byl nedopustil. —

Za dávných časů v krajinách na východě bývalo zvykem najímati ku pohřbu ženy, aby hlasitě plakaly nad mrtvolou. Ženy ty plakaly sice, ale v duši neměly zármutek, že umřel člověk, nad nímž tolik naříkaly, neměly bolesti vnitřní. Těmto ženám by se podobal a lítosti vnitřní by neměl, kdo by říkal sice slova lítosti, ale kdo by v duši bolesti žádné ani zármutku nad hříchy spáchanými nepociťoval. Jak vy to učiníte?

2) Lítost nadpřirozená.

Dva hoši, synové Josef a Jan, učinili něco, co otec jim zapověděl; byli potom smutni, čili měli zármutek, poznali, že jednali nehezky, ošklivě; přáli si: kéž bychom toho byli neučinili — měli tedy ošklivost. Pamatujte tedy, že měli zármutek a ošklivost; co tedy měli v srdci jedním slovem? Měli lítost.

Oba při tom vzpomínali na otce. Jeden z nich pravil: „Mrzí mne, že jsme to učinili; otec bude zarmoucen, až to uslyší; mrzí mne tedy, že jsem otce zarmoutil či urazil“. Druhý také si vzpomínal na otce, ale řekl. „Mrzí mne, že jsme to učinili, až se toho otec doví, potrestá mne!“

Rekap. s vytknutím, na koho mysleli oba? Kdo z nich byl hodnějším? Kdo měl větší lítost?

My všichni máme Otce v nebesích, Pána Boha. Když člověk hřeší, jest podoben těmto chlapcům; činí totiž, co Otec nebeský zapověděl. Mnozí lidé potom

jsou dále podobni těmto dvěma chlapcům; mrzí je to, že zhřešili, či mají zármutek; a na koho pak vzpomínají? Na Boha. Pamatujte si, že Pán Bůh jest Pánem nad přírodou a proto o takových lidech, kteří mají lítost nad hříchy, na Boha při tom vzpomínají, říkáme, že mají lítost nadpřirozenou. — Jsou pak lidé i dále podobni těmto dvěma chlapcům. Proč litoval ten první? Proč ten druhý hoch? Někdo jest podoben prvnímu, proč tedy asi lituje? — Že hříchem Boha urazil. — Jiný pak člověk podoben jest druhému chlapci a lituje proto, že bude potrestán od Boha, či že nebe ztratil a pekla zasloužil. Ale ať člověk je podoben tomu prvnímu hochovi nebo druhému, jestliže lituje hříchů svých a při tom myslí na Boha, jakou to má lítost? Ano proto říkáme, *že má ten člověk lítost nadpřirozenou, že lituje, že hříchem Boha urazil, nebe ztratil a pekla zasloužil.*

Poznámka. Někdo má lítost nad hříchem, ale nemyslí, nevzpomíná při tom na Boha — jakou tedy nemá lítost? Řekneme o něm, že má jenom lítost přirozenou; on lituje k. př., že se hříchem zahanbil před lidmi, že utrpěl škodu na svém těle, na svém jmění. Chlapec jeden nestřídmě požíval pokrmu, až z toho byl nemocen; a tu nemocen jsa lituje toho, ale ne že tím hřešil, Boha urazil, ale lituje, že teď stůně, trpí bolesti. Jaká jen jest lítost jeho? Proč jest přirozená?

3) Lítost nade všecko.

Když někde vypukne oheň, požár, tu hledí lidé z příbytků svých vynésti nábytek, oděv atd. Ale někdy není možno ničeho vynášeti, poněvadž by lidé již přišli o život. Co pak tedy asi učiní ti lidé? Nechají tam v příbytku všecky věci své, jen aby zachránili život. Ukazují tedy, že jim jest život ze všeho na světě nejmilejší. —

Pán Ježíš umíral na kříži, kdo pak asi vedle Něho byl ukřižován? Co činil lotr na levici? oč žádal? Žádal tedy, aby mu Kristus pomohl, aby jim zachránil

život. Co pak asi řekl lotr na pravici? Řekl: „Ani ty se Boha nebojíš? My zajisté trpíme, co jsme zasloužili“. A dále řekl: „Pane, rozpomeň se na mne, až přijdeš do království svého!“ (Luk. 23, 40.) Tento lotr ukázal tedy, že měl lítost nad hříchy, vždyť se vyznával; rmoutil se tedy, že Boha urazil; rmoutil se nad svými hříchy více, nežli že ztrácel život, čili že ztrácel to, co jest na světě člověku nejmilejší. Všecko jiné ho tak nermoutilo, jako to, že urazil Boha. A proto se říká, že měl lítost nade všecko. *Lítost nade všecko má ten, kdo se více rmoutí, že Boha urazil, nežli kdyby to byl ztratil, co mu na světě nejmilejší jest.* (Katechismus.)

4) Lítost obecná.

Žil jednou svatý mučedník, jmenoval se Sebastián; ten byl tak velice Pánu Bohu milý, že uzdravoval zázračně nemocné. Byl povolán k jednomu bohatému pohanu, aby jej uzdravil. — Svatý Sebastián přislíbil mu, že bude uzdraven, jestliže všechny své modly, bůžky zničí. Pohan tak slíbil a sv. Sebastián odešel. Za několik dní nechal si však nemocný sv. Sebastiana zavolatí opět a pravil mu, že se nesplnilo, co mu přislíbil, že jest ještě nemocen. Sv. mučedník řekl mu: „Zajisté, že jsi neodstranil modly, jak jsi byl přislíbil“. Nemocný ujišťoval, že modly zničil, na konec však přece se přiznal, že si jednu obzvláště milou ponechal. Tak se stalo, že teprve potom, když všechny modly odstranil, uzdraven byl. —

Tomuto nemocnému podoben jest hříšník, který má mnoho, více hříchů, ale jeden jest mu obzvláště milý a toho nelituje. Takovému se duše jeho neuzdraví. Chceme-li, aby nám Pán Bůh hříchy odpustil, musíme tedy litovati všech hříchů svých a o každém sobě musíme přát, aby se byl nestal. Budeme-li všech hříchů litovati, budeme míti lítost všeobecnou čili zkrátka obecnou, neboť *lítost obecnou má ten, kdo lituje všech hříchů svých, o každém sobě přeje, aby se byl nestal.* (Katechismus.)

Poznámka. Po krátké rekapitulaci zvlášť o lítosti nadpřirozené promluví katecheta, že hříšník urazí Boha, který nás velice miloval, který nás také může potrestati. Ukáže na kříž, připomene, co na něm trpěl Syn Boží pro nás a řekne: „Toho Syna Božího, toho Boha jste urazily; snad vás to přece rmoutí v srdci“; připomene, že ten, který za nás na kříži umřel, bude také naším soudcem, který nás může do pekla odsouditi, a řekne: „Toho svého soudce jste se nebály. Ó je zapotřebí, abyste Mu řekly, že vás to rmoutí, že jste zhřešily, proto vstaňte a rcete:“ (nyní prosloví se akt lítosti tak, aby vynikly oba motivy lítosti nadpřirozené, avšak také i lítost nade všecko a obecná.)

„Bože můj! Ty jsi nejdokonalejší a nejsvětější bytost, můj největší dobrodinec! Tys za mne na kříži umřel, ale já Tě přece hříchy svými urážel. Jest mi jich srdečně líto. — I proto jich lituji, že jsem jimi spravedlivý trest od Tebe zasloužil a Tebe ztratil. Již nikdy nechci hřešiti, ale chci všechna pokušení a zlé návyky přemáhati a smrtelných hříchů se nedopouštět. Raději chtěl bych umřít, než opět těžký hřích spáchat. Bože buď milostiv mně hříšnému!“ —

Co pak asi si přeje, žádá, kdo má lítost? Přeje si, aby byl nehřešil a proto také slibuje, že více hřešiti nebude. Když otec chce dítě trestati, neodpustí mu, dokavad neslibuje, že se toho více nedopustí, proč je trestáno; po tom se nejlépe pozná, že má lítost.

O pravém úmyslu.

Pán Ježíš uzdravil jedenkráte jednoho těžce nemocného; když ho propouštěl, řekl mu: „Jdi a nehřeš více!“ Pán Ježíš žádal tedy od něho, aby se polepšil. Když nám duši Pán Ježíš uzdravuje, chce též, abychom se polepšili, čili jinak, lépe živi byli, nežli před tím. Máme tedy mítí vůli života svého polepšiti. Když někdo tu vůli má, života svého polepšiti, říkáme, že má pravý úmysl či předsevzetí.

Pravý úmysl jest tedy vůle života svého polepšiti.

Jidáš zhřešil, zradiv Pána Ježíše a byl nad svým hříchem zarmoucen, ale neměl pravého úmyslu; proč pak asi? Protože zase nový těžký hřích spáchal, když si totiž vzal život. Kdo má pravý úmysl, ten si tedy umiňuje, že žádného hříchu nespáchá více. Takový úmysl měl svatý Petr. On Pána Ježíše zapřel, ale potom raději umřel, nežli by zase ten hřích spáchal. (Vyloží se, proč umřel, jak?) Pamatujte si tedy, že svatý Petr měl vůli života svého polepsiti a raději umříti, nežli nový hřích spáchati. Při poslední večeři říkal svatý Petr taky, že by raději umřel, nežli by Pána Ježíše zapřel. „Byť pak se všichni pohoršili nad tebou, já se nikdy nepohorším. Pane, hotov jsem s tebou do žaláře i na smrt jíti“. Měl tedy svatý Petr vůli raději umříti, nežli hřích spáchati; ale zdalíž pak vyplnil, co si umínil, co sliboval? Ačkoliv se zdálo, že má vůli raději umříti, nežli hřích spáchati, přece potom se bál více smrti, nežli hříchu. Ukázalo se, že jeho vůle byla slabá, čili nepevná.

Ale po seslání Ducha svatého bylo to zcela jinak. Čeho již neučinil sv. Petr? . . Co raději vytrpěl? . . . Vidíte, tu jeho vůle již nebyla slabá jako dříve, jeho vůle byla pevná. Svatý Petr měl tedy pevnou vůli života svého polepsiti a raději umříti, nežli zase hřích nějaký spáchati.

Král Herodes byl hříšník; když k němu přijeli svatí tři králové, co pak se ho tázali? co pak on mluvil? . . . Zdálo se tedy, že má vůli Pánu Ježíši se klaněti, ale on jinak mluvil a jinak mysli; jeho vůle nebyla upřímná. — Pamatujme si tedy, že musíme míti vůli, jako svatý Petr měl, pevnou, ale také upřímnou; a když budeme míti pevnou a upřímnou vůli života svého polepsiti a raději umříti, nežli zase nějaký hřích spáchati, tu se bude moci o nás říci, že máme pravý úmysl. *Pravý úmysl jest tedy pevná i upřímná vůle života svého polepsiti a raději umříti, nežli zase hřích nějaký spáchati.* (Katechismus.)

Na příkladě ze života náboženského a mravného ukáže se, že lidé i při sv. zpovědi nemívají pevné a

upřímné vůle; jak mnohý sliboval, že už klíti nebude a hle! brzo po svaté zpovědi, snad ještě v týž den zaklel. Ó ten neměl pevné a upřímné vůle nehřešiti. (Budí se proto bázeň, že takové pokání není pravé a hledí se pohnouti vůle k pojetí pravého úmyslu.)

Příklad. Vypravuje se, že před věky bylo viděti v Cařihradě neobyčejný úkaz na nebi. To se vykládalo, že město toto hříšné potrestáno bude hrozným zemětřesením. Polekaní obyvatelé činili pokání jako Ninivetští. I vyšli ven s císařem za město a odebrali se opodál města. Když pak se přiblížil den, kdy mělo se zemětřesení dostaviti, poslali posly, aby viděli, co se přihodilo a zdaž město je zničeno. Avšak když uslyšeli, že město stojí jako dříve, vrátili se domů a vrátili se ku předešlému hříšnému životu. — Hle! Obyvatelé ti neměli pravého úmyslu, vůle jejich, více nehřešiti, nebyla pevná.

Jaká byla dosud vůle vaše? Nebyla také slabá? Co vy asi tedy Pánu Bohu přislíbíte?

Co si umiňuje pravý kající zvlášť?

Kdo hříchů svých opravdu lituje a pravý úmysl má, tomu se říká *pravý kající*. Takový pravý kající se nespokojuje tím, že by řekl Pánu Bohu: „Nebudu hřešiti“, on *si umiňuje* ještě něco *zvlášť*, a o tom nyní budeme ještě mluvit.

1) Každý člověk má nějaké zvláštní zaměstnání, jakého všichni ostatní lidé nemají; k. př. rolník vzdělává pole, stavitel staví domy a pod. Každý člověk jest tedy něčím zvlášť zaměstnán, říkáme, že má každý člověk svůj zvláštní stav. Vy se zaměstnáváte nyní učením ve škole, jste žáky, čili stav váš je stav žáků. Poněvadž stav váš je stav žáků, jste povinni činiti všechno to, co žákům Pán Bůh, rodiče a učitelé ukládají. Poněvadž jste povinni to činiti, říká se, že máte povinnosti stavu svého konati. —

Když žák se nenaučí tomu, co mu p. učitel uloží, říkáme, že nekoná povinnosti svého stavu. Co pak

ten si musí asi umíniti? On si musí umíniti, že *povinnosti stavu svého konati bude*.

Některý žák koná povinnosti stavu svého, učí se, co bylo uloženo, ale mohl by, kdyby chtěl, naučiti se tomu lépe. Ve škole dává pozor poněkud, ale někdy ho musí p. učitel napomínati; o takovém říkáme, že nekoná povinnosti stavu svého *bedlivě*. — Musíte si tedy umíniti, že budete povinnosti stavu svého *bedlivě* konati, a tak si umiňuje pravý kající každý, ať jest řemeslníkem, úředníkem, otcem . . . čili tedy: pravý kající umiňuje sobě, 1) že povinnosti stavu svého *bedlivě* konati bude. —

Řekli jsme si před chvílí, co že jest pravý úmysl? (. . . nežli zase nějaký hřích spáchat.) Hřích však jest přestoupení zákona Božího, a proto si musí pravý kající umíniti, že nebude zákon Páně přestupovati, čili, že *všechna přikázání Boží zachovávati bude*. —

2) Kdo pak ví, co jest pokušení? Hned někoho z prvních lidí někdo pokoušel; kdo? koho? Dábel tedy vábil Evu ke zlému. Když by nás tedy někdo ke zlému vábil čili pokoušel, nemáme k tomu svoliti, k čemu nás vábí, čili máme pokušení tomu odpírati. Pravý kající si tedy umiňuje, že *bude odpírati všemu pokušení*. (Katecheta uvede některý jiný příklad ze života, k. př. o zanedbávání mše sv., o zlém mluvení, myšlení . . .)

Svatý Petr, jak víte, hřešil, ale byl by nehřešil, kdyby byl nešel na ono místo, mezi ty lidi (kde?) To místo, ti lidé byli mu příležitostí ku hříchu zlému či příležitostí zlou. —

I mnohé dítě proto hřešilo, že šlo na jisté místo mezi jiné děti, lidi, čili že se vydalo do příležitosti zlé — a proto, chce-li, aby mu Pán Bůh odpustil, musí si umíniti, že tam vícekrát nepůjde, čili, že se *bude vyhýbatí všeliké příležitosti zlé*. (Uvedou se některé příklady zlých příležitostí dle poměrů osad.)

3) Cokoli člověk má, nazývá se jeho jměním, též statkem; nejen pole, dům, ale i peníze a jiné

věci jmenujeme statek. Ten jeho statek nemá mu nikdo bráti; jestliže mu ho někdo přece vezme, říkáme, že ten, kdo ho vzal, má statek cizí. — Chce-li, aby mu Pán Bůh odpustil ten hřích, nesmí si ten cizí statek podržeti, čili musí si umíni, že *navrátí cizí statek*. Za času Pána Ježíše žil jeden člověk, který se jmenoval Zacheus. (N. Z. v bibl. děj. čl. 57. 3. odst.; článek ten se vypravuje). Pán Ježíš šel tedy toho Zachea navštívit; lidé však se horšili, pravíce, že to je hříšník . . . vyčítali mu, že má cizí statek, avšak on (Zacheus) zvolal: „Pane, oklamal-li jsem koho v čem, navracuji to čtvernásob“.

Podobně musí jednati každý, kdo má cizí statek; musí tu věc, má-li ji, navrátiti; nemá-li ji, musí za ni dáti, co stála, čili nahraditi ji. — Zacheus chtěl nahraditi čtyřnásob; ale tolik Pán Bůh nežádá; je dost, když se věc jednou navrátí, jednou nahradí. Ale kdo nenavrátí a nenahradí ani jednou, tomu nebudou hříchy odpuštěny. —

O Marii Magd. víte, že byla dříve hříšnicí; činila zlé věci, tak že to všichni lidé věděli, říkáme, že dávala pohoršení. Když však několikráte slyšela učiti a kázati Pána Ježíše, polepšila se, přestala činiti zlé a činila dobré přede všemi lidmi. (K. př. ráda poslouchala, když Pán Ježíš kázal, šla za Ním cestou křížovou, setrvala pod křížem na Kalvarii). Již tedy nedávala více pohoršení, naopak říkáme, že pohoršení napravila; a tak musí jednati každý, kdo před jinými něco zlého mluvil, činil ke zlému sváděl, čili pohoršení dal; musí jednati naopak, čili *pohoršení napravit*.

Příklad. Zlý hoch klel před jinými dětmi, mluvil tedy zlé před jinými, čili dával pohoršení. I musí si umíni, že to pohoršení napraví: nejen že nebude klíti, nýbrž že jiné napomene, když by chtěli klíti. Anebo: Byl čas jíti do kostela, ale zlý hoch řekl jiným „Já nepůjdu do kostela“, a šel jinam. Jiné děti učinily tak jako on, on jim dal pohoršení. Proto musí si umíni, nejen že sám budoucně půjde vždycky do kostela, ale že jiné děti, které by nechtěly jíti, napomene a tak pohoršení napraví.

(Rekap. o navracení statku a napravení pohoršení.)

Když někdo něco vezme jinému, tu udělá mu na jeho statku škodu. Když dá pohoršení, udělá bližnímu škodu na duši; — ale když někdo o někom něco zlého, co on neučinil, povídá, mají ti lidé, kteří to slyšeli, toho člověka, o němž se to povídalo, za zlého člověka a tak se mu stala také *škoda na jeho cti* — a proto si pravý kající umíní, že všechnu škodu, kterou učinil bližnímu, napraví. Co pak by asi musel činiti, aby napravil škodu na cti učiněnou? Co pak by asi žák musel činiti, který ze zlé vůle na spolužáka křivě žaloval? Vidíte, není tedy dost, že si umíníme, že nebudeme hřešiti, musíme si umíniti také, že vše napravíme, co jsme hříchy svými pokazili, a to je mnohdy těžká věc. Proto jest lépe raději vůbec na sebe pozor míti, nikomu v ničem škodu nedělati, abychom ji nemuseli napravovati. —

4) Pán Ježíš měl mnoho nepřátel; nepřáli Mu, že Ho lidé milují; tito nepřátelé žalovali křivě na Pána Ježíše, že svádí lid, že je zlý. Škodili Mu tedy na čem pak asi? Ano škodili Mu tedy na jeho cti, stali se Jeho škůdci. Uškodili Mu na Jeho zdraví, na životě, — ale co pak jim za to učinil Pán Ježíš, když umíral na kříži? Modlil se za ně, aby jim to Pán Bůh odpustil, je tedy viděti, že jim sám odpustil. *Pravý kající si tedy umíňuje, že odpustí všem nepřátelům a škůdcům svým.*

Avšak pozor dejte! Mnozí lidé říkají, že odpouštějí nepřátelům, ale to bývají jen slova, v srdci pak či v duši přejí si, aby se těm nepřátelům něco zlého stalo, radují se, když je stihne neštěstí, o takových říkáme, že neodpustili svým nepřátelům *ze srdce*. Co si tedy musí umíniti pravý kající? Pamatujte na to, sice by nám Pán Bůh neodpustil. Hodní křesťané již před svatou zpovědí odprošují toho, komu ublížili, a tudíž i odpouštějí jiným, kteří jim ublížili; a tak i vy vždy číňte!

O zpovědi.

Jidáš hřešil (jak?) byl tedy hříšník; co pak uči-

nil druhého dne, když Pán Ježíš k smrti byl odsouzen? Šel ke knížatům kněžským a starším lidu židovského, vrátil jim peníze a řekl: „Zhřešil jsem, zradiv krev spravedlivou!“ On se tedy vyznal, čili žaloval na sebe, ale nežaloval na sebe proto, aby dosáhl odpuštění čili rozhřešení. Ačkoli se tedy vyznal, čili na sebe žaloval, přece to vyznání nebylo zpovědi.

Jinak to dělají křesťané, mají-li hříchy. Oni jdou ku knězi, vyznávají se, čili žalují na sebe hříchy proto, aby jim je kněz odpustil, čili aby rozhřešení dosáhli, a o takových říkáme, že konají zpověď.

Avšak dejte ještě na něco pozor! Jaký pak asi musí býti hříšník, má-li dosáhnouti opravdu odpuštění hříchů? Ano musí býti kající. Byl-li pak Jidáš opravdu kající? Proč nebyl? Pamatujte si tedy, že jen kající hříšník může dosíci odpuštění čili rozhřešení. Když tedy kající hříšník knězi na sebe žaluje, aby odpuštění hříchů dosáhl, tenkrát jest to pravá zpověď.

Ale co musí na sebe žalovati? Jidáš na sebe žaloval hřích, jaký pak? Ale on měl ještě jiné hříchy, měl přílišně rád peníze, byl lakomým; on tedy na sebe nežaloval všechny hříchy své. Hodní křesťané žalují tedy na sebe ze všech hříchů svých. (Rekap.)

Co tedy musíme činiti, chceme-li vykonati zpověď? Musíme se vyznati; komu? Máme na sebe žalovati z čeho? Proč? Jakými musíme býti? Ano tedy pamatujte si: Když kající hříšník na sebe žaluje ze všech hříchů svých, aby rozhřešení dosáhl — tenkrát to jeho vyznání nazývá se zpověď. Co jest tedy zpověď? *Zpověď jest vyznání, v kterém kající hříšník na sebe knězi žaluje ze všech hříchů svých, aby rozhřešení dosáhl.* (Čtete v katechismu!)

Zdaliž pak Jidáš se zpovídal? Proč to nebyla zpověď? Když dítě doma učiní něco zlého a potom se otci nebo matce vyzná, zdaliž to jest zpověď? Když zločinec u soudu se přizná, čili sám na sebe žaluje, zdaliž to je zpověď? Když se učíte náboženství, přijde do školy kněz, táže se, kdo v neděli nebyl v kostele a některý žák se přizná, zdaliž to jest zpověď?

Ano pamatujte si: jen tenkrát vyznání jest zpovědí, když kající hříšník na sebe knězi žaluje ze všech hříchů svých, aby rozhřešení (odpuštění od Boha) dosáhl. Pamatujte si, milé děti, že to Pán Bůh chce, abychom se zpovídali. Pán Ježíš nařídil, řekl apoštolům a jich nástupcům, biskupům a kněžím: „Kterýmkoli hříchy odpustíte, odpouštějí se jim!“ —

Kněží mají tedy některým lidem hříchy odpustiti a některým mají je zadržeti čili neodpustiti; a snad uhodnete, kterým asi lidem kněží odpouštěvají hříchy? Ano, lidem kajícím. Ale kněz není vševědoucí, neví, jaké má kdo hříchy a zdali je kající — proto musí se každý vyznati, proto tedy *nařídil Pán Ježíš zpověď, aby kněz rozsouditi mohl, zdali hříšník odpuštění zasluhuje neb nezasluhuje.*

Zpověď jest 1) upřímná a zřetelná, 2) celá.

Ad 1) Kdo tak mluví a jedná, jak myslí, o tom říkáme, že jest upřímný. Máme tedy ve zpovědi také tak mluvit, jak myslíme; jak o svých hříších myslíme, čili jak jsme je poznali, tak je máme také vyznávat. *Upřímně se tedy zpovídá, kdo vyznává hříchy své, jak je byl poznal.* —

Kdo se zpovídá, nemá mluvit hlasitě, aby ho jiní slyšeli, ale přece tak má *všecko říkat, aby mu zpovědník rozuměl*, čili má se zpovídati zřetelně. Zpovědník by tedy nerozuměl a zpověď by nebyla zřetelná, kdyby někdo příliš tiše mluvil, kdyby si dal na ústa šátek, knížku, ruce, kdyby byl příliš mnoho dolů sehnut anebo daleko od hlavy, od ucha zpovědníkova.

Ad 2) Co pak jest zpověď? (. . . ze všech hříchů svých.) Máme tedy vyznávat *všecky hříchy své*; avšak *všecky hříchy své* by nevyznal, kdo by neudal, kolikrát každého těžkého hříchu se dopustil, čili kdo by nevyznal počet hříchů. Co tedy máme vyznati? Ano máme vyznati *všecky hříchy své i počet jejich* a pak se zpovídáme cele. *Cele se zpovídá, kdo vyznává všecky hříchy své i počet jejich.* (Katechismus.)

Někdo by se vyznal takto: „Nebýval jsem v neděli na mši svaté“ — zdaliž pak se zpovídal cele? Proč ne? Co měl tedy ještě vyznati? Jak to měl říci?

Kdo by vědomě z bázně nebo ze stydlivosti zamlčel těžký hřích, ten by se neplatně čili svatokrádežně zpovídal. (Katechismus.)

Adam dopustil se hříchu, potom se bál Boha, čili měl bázeň. Když se ho Bůh tázal, co učinil, věděl dobře, co učinil, ale začal se vymlouvat, byl by rád ten hřích zamlčel, proč asi? Z bázně. Ale že věděl o tom hříchu, byl by to byl učinil vědomě. Adam se potom ovšem vyznal — ale mnozí lidé, když povídají některé hříchy své, jsou v něčem Adamovi podobní. Oni mají nějaký těžký hřích, vědí, že ho mají, ale bojí neb stydí se z něho vyznati, mlčí o tom hříchu, proto se říká, že ten hřích těžký zamlčeli, a poněvadž o něm věděli, říkáme, že ho zamlčeli vědomě. Poněvadž se báli neb styděli, říkáme, že ho zamlčeli z bázně neb ze stydlivosti. Takovému člověku Pán Bůh žádné hříchy neodpustí, zpověď mu není nic platná, zpovídal se neplatně, jest podoben tomu, kdo má těžký hřích a jde ke svatému přijímání, proto říkáme, že se svatokrádežně zpovídal. Pamatujte si: Kdo by vědomě z bázně . . . (Katechismus.) Milé děti! Svatokrádežná zpověď jest velmi těžký hřích, poněvadž člověk takový nelže jenom knězi, ale Bohu, poněvadž kněz jest zde na místě samého Boha. — Jeden muž a jedna žena lhali svatému Petru — a svatý Petr řekl: „Neselhal jsi lidem, ale Bohu“, a hle, oba na tom místě umřeli. Kdo pak zná ten příběh? (Bibl. děj. N. Z. čl. 84. Ananiáš a Safira.) Když jdeme ke svaté zpovědi, pamatujme, že by se nám mohlo podobně státi jako těm dvěma lidem, kdybychom ve zpovědi chtěli lháti. —

Nemáme se styděti ani báti zpovídati se cele a upřímně; neboť:

1) *Zpovědník nesmí nikomu a nikdy ani nejmenší věci ze zpovědi oznámiti.*

Svatého Jana Nep. tázal se sám král Václav, z čeho se mu královna vyznávala, ale co učinil sv.

Jan, co vytrpěl raději? Vidíte, on ani králi a tedy nikomu ani nejmenší věci ze zpovědi neoznámil.

2) Když člověk umře, hned jej soudí Pán Ježíš; On ví všecko, cokoli si myslel, mluvil, činil; On duši poví i ten zamlčený hřích, jestliže tak učinila. Ó jak bude zahanbena ta duše před Pánem Bohem! Avšak bude ještě jeden soud, až všichni lidé z mrtvých vstanou, soud, kterému říkáme poslední neb také veřejný soud. Tu všichni lidé poznají, pro jaké hříchy kdo do pekla jest odsouzen. Ó jak bude tehdaž zahanben, kdo nějaký hřích zamlčel ve zpovědi! Bude zahanben přede všemi lidmi, před celým světem. Kdyby byl ty hříchy zpovědníku řekl, byl by se o nich nikdo nedověděl, zpovědník sám je snad také zapomněl, a hle, nyní přede všemi lidmi, před celým světem jsou vyjeveny, jaké to zahanbení! Ó zajisté *lépe jest ze hříchů svých zpovědníku se vyznati, nežli při posledním soudu se pro ně před celým světem zahanbiti.* (Katechismus.)

Co pak tedy slíbíme Pánu Bohu? Má-li někdo velikou bázeň anebo stud ze hříchů se vyznati, nechť se modlí k Panně Marii, aby mu od té bázně pomohla, jako to učinil jistý hoch, který dopustiv se jistého nečistého skutku, bál se zpovědníku se vyznati, a asi ve dvou zpovědích skutečně hřích ten zamlčel. Ale neměl pokoje, věděl, že mu tím hříchů jen přibylo, a když zase nastal čas sv. zpovědi, tu mu bylo smutno, přišel za město do jisté malé kaple, tam se modlil před obrazem Panny Marie a na to ještě asi týden doma se modlil zvlášť večer k Panně Marii — a hle, čím více se zpověď blížila, tím méně strachu měl, až konečně hřích ten upřímně vyznal a s Pánem Bohem se smířil. Podobně tedy ať každý činí, kdo těžké hříchy má!

Někdy se však stane, že někdo cele se nezpovídal, protože na těžký hřích nějaký zapomněl. Jestliže před tím dobře zpytoval svědomí, stalo se to bez jeho viny, a o takovém praví katechismus: *Když by někdo bez viny na těžký hřích zapomněl, není zpověď jeho neplatna, on pak by při budoucí zpovědi ten zapomenutý hřích pověděti byl povinen.*

Může se státi, že se některý člověk nezpovídá cele (co jest to „cele“?) a proto přikazuje Pán Bůh zpovědníkovi, aby se takového člověka ještě tázal, zdaliž ještě nějaký hřích má? kolikrát se kterého hříchu dopustil? . . . a ten, kdo se zpovídá, má tu povinnost, aby upřímně odpověděl, ale toho by nemohl, kdyby nedával pozor, na co se zpovědník táže, a proto tedy se čte v katechismu: *Po skončené zpovědi máme pozor dáti, na co se nás zpovědník táže.*

Avšak zpovědník se jenom netáže, on nás také napomíná, dává nám naučení, čeho se máme varovati; proto stojí v katechismu: *jaké naučení nám dává.*

Když nás zpovědník napomenul a poučil — tu ještě není všecko vykonáno. Co pak ještě asi schází? dostiučinění, kterému též zkrátka říkáme pokání, a to ukládá na konec zpovědník. Proto i na to musíme dáti pozor, *jaké nám zpovědník ukládá pokání.*

Některé děti, jak uslyší, jaké pokání jim kněz uložil, ihned chtějí odejít, ale to by náramně chybyly. Kněz musí potom ještě něco říci, co pak to asi jest? Rozhřešení. Vidíte, proto musíme dáti pozor, *kdy kněz rozhřešení uděluje.* Když nás kněz potom žehná sv. křížem, máme též pobožně svatým křížem se poznamenati, v prsa se třikrát bít a říkati: „Bože, buď mi-
lostiv mně hříšnému!“ Pak teprv může kající vstáti, má však dříve knězi ruku políbiti; má tím ukázati, jak velice si toho váží, že mu kněz rozhřešení udělil.

Rozhřešení.

Rozhřešení jest, milé děti, odpuštění hříchů, které kněz uděluje hříšníkovi, jakému pak asi hříšníkovi? Koho tu kněz zastupuje, čili na čí místě tu je kněz? Ano tedy *rozhřešení jest odpuštění hříchů, jehož kněz na místě Božím uděluje kajícímu hříšníkovi.*

Byl-li ten člověk opravdu kající, dosáhl tím veliké milosti. Jakmile kněz nad ním řekl: „Já tě rozhřešuji“, odpustil mu hříchy sám Bůh, a proto *má rozhřešení kněžské takovou platnost, jako by je sám Bůh udělil.*

Milé děti! Nikdo na světě nemůže vám takového dobrodiní prokázat, jakého se dostává kajíčníku kněžským rozhřešením. Ani lékař, kdyby vás uzdravil ze smrtelné nemoci, ani otec, ani matka, kdyby vám dali sebe větší jmění, nemohou vám udělit rozhřešení a proto hodní křesťané ničeho si tak neváží, jako rozhřešení ve svaté zpovědi. Nad ničím tak netruchlí, jako když někdo umře a nedosáhl rozhřešení. Proto i sám císař, sám papež se zpovídává třebas jen obyčejnému knězi. Jak bláhoví jsou tedy, kteří dlouhá léta ku svaté zpovědi nechodí. Co vy tedy slíbíte Pánu Bohu?

O dostiučinění.

Již vícekrát jsme mluvili o marnotratném synu. Čím pak nechtěl býti? Oč prosil otce svého, když se navrátil? Řekl: „Otče, . . . nejsem hoden slouti synem tvým, ale učiň mne, jako jednoho z nádenníků svých!“ Onen syn chtěl tedy se nechati potrestati, čili chtěl, aby mu otec uložil trest, aby byl jen nádeníkem. —

Vidíte, podobně zpovědník ukládá také kajíčníkům něco za jejich hříchy; každý kajíčník má to, co zpovědník ukládá, tak rád jako marnotratný syn, čili ochotně konati. A kdo ochotně koná, o tom se říká, že dosti činí za své hříchy. *Dosti učiniti jest: 1) ochotně konati, co nám zpovědník za hříchy naše ukládá.* (Katechismus.)

Ale marnotratný syn nechtěl se jen nechati potrestati, on věděl, že udělal velikou škodu otci, (čím pak asi?) Chtěl tedy pracovati, aby tu škodu, kterou otci způsobil, napravil. I my, když hřešíme, a každý křesťan, když hřeší, činí škodu nejprv sobě, poněvadž na sebe uvaluje trest, a proto musí hleděti *napraviti škodu, kterou sobě učinil*. — Ale mnohý učiní také škodu jinému člověku, čili *bližnímu*, k. př. když mu něco vezme a proto musí každý napraviti škody, které bližnímu učiní. (Rekapitulace.)

My bychom nemohli nikdy Pánu Bohu dosti učiniti sami, kdyby byl Pán Ježíš dříve za nás se nenechal potrestati a proto máme tím ochotněji konati to,

co nám zpovědník ukládá, jest to jen něco málo. Máme pamatovati tím více na Pána Ježíše, jemu děkovati, že On za nás dosti učinil. Zpovědník nám tedy za hříchy naše něco konati ukládá, jsou to nějaké skutky dobré, nejčastěji jest to modlitba, někdy také půst neb almužna. Máme ty skutky proto konati, abychom ukázali Pánu Bohu, že jsme kajícnými a proto jim říkáme kající skutky neb také pokání. *Co nám zpovědník za hříchy naše konati ukládá, jmenujeme kající skutky neb pokání.* (Katechismus.)

Záleží pak na tom, jak to pokání vykonáme. Když učitel uloží žákům úlohu, prohlíží ji potom, jak asi jest vykonána. Proto máme pamatovati, že Pán Bůh také na nás hledí, jak to uložené pokání konáme. Pamatujme si tedy, že *uložené pokání máme vykonati 1) s pokorným srdcem.*

Marnotratný syn co pak řekl otci? ba co si v srdci dříve pomyslel, než k otci šel? Řekl: „Již nejsem hoden slouiti synem tvým!“ — Chtěl býti nižším, ponížil se, či pokořil; a neříkal to pouze slovy, ale pokořil se v srdci dříve, než k otci se navrátil, — on měl tedy pokorné srdce. — Podobně my máme uložené pokání konati s pokorným srdcem, máme si v srdci mysleti, že nejsme hodni, aby nás Pán Bůh zase svými dítkami učinil. (Rekapitulace.)

2) *věrně tak, jak nám uloženo bylo.* Zpovědník by někomu uložil, aby některou modlitbu vykonal za pokání na kolenou, ale on by jenom stál při tom; on nevykonal tedy pokání tak, jak mu uloženo bylo, nevykonal je věrně. Jak tedy máme pokání konati? Pamatujte si konečně, že pokání máme vykonati

3) *bez odkladu, co nejdříve lze.* Zpovědník by uložil někomu, aby dnes, jakmile přijde z kostela, udělal chudému almužnu, ale on toho neučinil dnes, nýbrž až pozejtří, odložil to tedy na třetí den. Nemáme tedy takto činiti, čili pokání odkládati, nebo máme konati pokání bez odkladu, co nejdříve lze.

O odpustcích.

Adamovi odpustil Pán Bůh za jeho hřích zaslou-

žený věčný trest. Ale nějaký trest musel Adam přece trpěti; co musel asi trpěti? (nemoci, svízele života . . .) To však trpěl jenom na čas, byly to tedy časné tresty, nebo časné pokuty.

Jako Adamovi, tak i nám ve svátosti pokání odpouští Pán Bůh hříchy a věčný trest; po odpuštění hříchů měli bychom však také ještě něco trpěti buďto na zemi, anebo v očistci. (Co trpěti? na jak dlouho?) Byly by to tedy časné tresty neb časné pokuty. Ale Pán Ježíš dal církvi svaté, nástupci sv. Petra a ostatním nástupcům apoštolů tu moc, aby i tyto časné pokuty odpouštěli. Po odpuštění hříchů může nám církev odpustiti tedy časné pokuty, které bychom na zemi, neb v očistci trpěti měli — a to odpuštění oněch časných pokut jsou odpustkové.

Čte se v katechismu definice: *Odpustkové jsou odpuštění časných pokut, kteréž bychom ještě po odpuštění hříchů buďto na zemi, aneb v očistci trpěti měli.*

(Dodá se krátké poučení k dosažení odpustků, že je zapotřebí vykonati ještě jisté kající skutky zvláštní, od církve ustanovené; k. př. na den jména Pána Ježíše — býti přítomen na zpívané mši svaté, pomodliti se na úmysl sv. Otce.)

O svátosti posledního pomazání.

Čte a vykládá se čl. bibl. děj. N. Z. 42. „Milosrdný Samaritán“.

Milosrdný Samaritán nalil tedy oleje do ran nemocného člověka, aby se uzdravilo jeho tělo. Samaritán pomáhal tedy nemocnému olejem ku prospěchu těla.

Když jest na smrt nemocen křesťan, přichází k němu z rozkazu Pána Ježíše kněz, maže ho svatým olejem, aby mu to bylo podobně jako raněnému u Jericha ku prospěchu těla. — Avšak Pán Ježíš chtěl, aby toto pomazání svatým olejem bylo nemocnému křesťanu také ku prospěchu duše, čili aby nemocný křesťan také pro duši obdržel nějaký dar, to jest milost Boží.

A proto říkáme, že nemocný křesťan skrze pomazání svatým olejem nabývá milosti Boží ku prospěchu duše a často i ku prospěchu těla.

Avšak Pán Ježíš poručil, aby kněz nad nemocným také se modlil, a tudíž si musíme pamatovati, že nemocný křesťan skrze pomazání svatým olejem a skrze modlitbu nabývá milosti Boží ku prospěchu duše a často i ku prospěchu těla. A hleďte: toto pomazání svatým olejem a ta modlitba jest svátost, nazývá se svátost posledního pomazání.

Čtete v katechismu: *Svátost posledního pomazání jest svátost, v kteréž nemocný křesťan skrze pomazání svatým olejem a skrze modlitbu nabývá milosti Boží ku prospěchu duše a často i ku prospěchu těla.* (Rekapitulace).

Poslední pomazání jest svátost.

Kolik věcí náleží ke každé svátosti? Všechny tyto tři věci nacházíme při posledním pomazání.

1) Svatý ap. Jakub, Kristem Pánem vyučený napsal: „Stůně-li kdo z vás, uveď (k sobě) kněží církve a ať se modlí nad ním mažíce jej olejem ve jménu Páně; a modlitba víry uzdraví nemocného a polehčí jemu Pán a jestliže jest v hříších, budou mu odpuštěny“ (Jak. 5, 14, 15.). Sv. ap. Jakub tedy něco přikazoval, ale přikazoval to jistě proto, že tak ustanoveno bylo od Pána Ježíše.

2) Při každé svátosti něco se koná a něco mluví. To konání jest viděti, slova jest slyšeti. To obojí, co je viděti a slyšeti, nazýváme viditelné znamení.

Při posledním pomazání kněz nemocného maže svatým olejem a nad ním se modlí. Mazání olejem jest vidět, modlitbu jest slyšet — hle obojí, co jest to? Ano viditelné znamení. Co nám ještě schází?

3) Milost. Sv. ap. Jakub dí: „Polehčí jemu Pán a jestliže jest v hříších, budou mu odpuštěny“; — kde se odpouštějí hříchy, tam se udílí milost; tedy i svatým posledním pomazáním udílí se milost.

Z toho patrno, že poslední pomazání jest pravá svátost; má všechny tři potřebné věci ku svátosti.

Co působí poslední pomazání?

1) Slyšeli jsme, že svatý ap. Jakub praví: „a jestliže jest v hříších, budou mu odpuštěny“. Ano, svátost tato působí *odpuštění hříchů*, těch hříchů, z kterých nemocný bez své viny rozhřešen nebyl; (na které se nemohl upamatovati anebo pro mdlobu, pro slabost zpovídati se nemohl.)

2) *posiluje nemocného, aby bolesti snášel, všemu pokušení odpíral, smrti a soudu se úzkostně nebál.* Sv. ap. dí: „a polehčí jemu Pán“ — t. j. nemocnému bude ulehčeno, čili bude posílněn. Svátost tato tedy posiluje nemocného a sice posiluje ho na těle i na duši. Tělo jeho trpí bolesti a svátost ta ho posiluje, aby bolesti trpělivě snášel. Čeho však potřebuje jeho duše? Aby nepadla do těžkého hříchu. Jestliže ho tedy v duši něco vábí, čili pokouší ke hříchu, nabývá posily, aby všemu pokušení odpíral. Duše jeho však má ještě strach, bojí se, má úzkost, z čeho pak asi? Ze smrti a ze soudu — a proto posiluje tato svátost nemocného, aby smrti a soudu úzkostně se nebál. (Rekapitulace 1. a 2.)

3) *Působí často také tělesné zdraví, jestli duši ku spasení prospívá.*

Sv. apoštol dí: „modlitba víry uzdraví nemocného“. Proto působí často tato svátost tělesné uzdravení čili tělesné zdraví; avšak každé duši to neprospívá, aby se člověk uzdravil; kdyby se všichni lidé uzdravili a nikdy neumřeli, nepřišli by k spasení, neviděli by Pána Boha. Některý člověk, kdyby se uzdravil, padl by zase do hříchu a tak by to uzdravení duši jeho škodilo čili neprospělo. Proto se učíme, že tato svátost působí často také zdraví, jestli duši ku spasení prospívá.

Ó jak dobrotivý je Pán Ježíš! Když je křesťanu nejhůře, On posílá k němu kněze, aby tou svátostí jej posílnil, potěšil . . . Avšak jsou přece lidé, kteří se bojí poslední pomazání přijmouti, domnívají se, že by museli umřít; zatím jest to však právě naopak; proč? Mnozí tedy odkládají s touto svátostí a uděluje se jim

potom, když už o sobě nevědí, či nejsou při smyslech a když již více připravit se nemohou, a může se státi, že se ta svátost přijímá nehodně. Proto se čte v katechismu: *Aby nemocný svátost posledního pomazání hodně přijal, má ji žádati, dokud ještě při smyslech jest, a připravovati se náležitě.*

Co si tedy umíníme, kdybychom byli nemocni? Co učiníme, bude-li někdo nemocen v domě našem? (Rekapitulace.)

O svátosti svěcení kněžstva.

Pán Ježíš řekl apoštolům: „Jděte, učte všechny národy!“ (Mat. 28, 19.) Měli tedy apoštolové učit a křtiti, čili svaté svátosti udělovati. —

Při poslední večeři řekl jim: „To čiňte na mou památku!“ (Mat. 26, 28.) Měli tedy chléb a víno proměňovati v tělo a krev Pána Ježíše a toto tělo a krev Jeho měli obětovati, čili mši svatou konati neboli sloužiti. — Co tedy měli činiti? (Kázati, sv. svátosti udělovati, mši sv. sloužiti.)

Svatí apoštolové však nemohli všude sami býti, ani navždy na zemi zůstat; čím více se církev rozmnožovala, tím více bylo třeba, aby i jiní mužové totéž činili, co svatí apoštolové. (Co tedy?)

A skutečně, svatí apoštolové našli takové muže, kteří chtěli v církvi totéž konati, co svatí apoštolové, říkáme — že se službě církevní oddali. Na tyto muže, kteří se církevní službě oddali, skládali svatí apoštolové ruce a modlili se nad nimi a tak jim dali moc, kterou sami měli, říkáme jí moc duchovní, a udělili jim též milost. Této milosti měli velmi zapotřebí, poněvadž měli vlastně konati to, co konal Kristus, čili měli konati úřad Kristův. Aby tento úřad Kristův konali tak, jak jim Pán Ježíš poručil, čili řádně, aby jej konali bez hříchu čili svatě, k tomu jim měla pomáhati ona milost. (Rekapitulace.)

Podnes tak to činí biskupové — nástupci svatých apoštolů; — skládají ruce na koho? Co obdržují tito jinochové, kteří se službě církevní oddávají? K čemu

obdrží milost? — Pamatujte si, že když biskupové skládají na ty, kteří se službě církevní oddávají, ruce, že jim udělují svátost svěcení kněžstva.

Čte se definice z katechismu: *Svátost svěcení kněžstva je svátost, v kteréž ti, jenž se službě církevní oddávají, duchovní moc a zvláštní milost obdrží, aby úřad Kristův řádně a svatě vykonávali.*

Jak moudře to zařídil Pán Ježíš! Kdyby nebylo této svátosti, nebylo by kněží; čeho bychom my nedosahovali? Máme tedy Pánu Ježíši za to vděčnými býti; kněží konají úřad Kristův, máme je tedy míti v uctivosti, jich poslouchati, za ně se modliti atd. —

O svátosti stavu manželského.

Pán Bůh stvořil nejprv muže — Adama, dal mu pomocnici, čili ženu Evu a chtěl, aby tento muž a žena až do smrti spolu byli; to se stalo hned v ráji; Pán Bůh nazval muže a ženu manžely, a proto se učíme, že manželství bylo od Boha ustanoveno hned v ráji.

Pán Ježíš povýšil manželství za svátost; skrze svou církev nařizuje Pán Ježíš, aby osoby, které ještě nejsou manžely, čili svobodné osoby, muž a žena, před svým farářem a před dvěma svědky vyslovili anebo řekli, že chtějí býti manžely. Říkáme potom, když takto se stane, že se dvě svobodné osoby, muž a žena, řádně spolu oddávají. Tito manželé mají pak zvláštní povinnosti, kterých jiní lidé nemají, říkáme, že mají povinnosti stavu, k. př. muž má tu povinnost, aby prací svou vydobýval sobě i své ženě pokrm, oděv . . . Žena pak má povinnost pracovati v domácnosti, připravovati pokrmy, prádlo atd.

Malé dítě, když se narodí, muselo by umříti, kdyby se někdo o ně nestaral, čili je nevychoval, a tuto povinnost, o dítky své se starati, uložil Pán Bůh manželům. Mají tedy, jak vidíte, povinnosti stavu; ale aby je mohli plniti a sice tak, jak Bohu a sobě slíbili, čili věrně, k tomu jim dává Pán Bůh milost,

když se před farářem a dvěma svědky spolu oddávají, čili když přijímají svátost stavu manželského.

Stav manželský jest tedy svátost, skrze kterou se dvě svobodné osoby, muž a žena, řádně spolu oddávají a milosti od Boha nabývají, aby povinnosti stavu svého věrně plnili. (Katechismus.)

Velice vděčnými máme býti Pánu Ježíši, že manželství učinil svátostí, čili na svátost povýšil, neboť kdyby nebylo této svátosti, nedostávalo by se těm, kteří se oddávají, žádné zvláštní milosti. —

Manželství bylo od Boha ustanoveno hned v ráji; Pán Ježíš povýšil je za svátost. (Katechismus. Rekapitulace).

OBSAH.

	Strana.
Předmluva	3

Kapitola druhá: O křesť. spravedlnosti.

A. O dobrém	5
Co jsou dobří skutkové	6
B. O zlém čili o hříchu	9
Hřích dědičný a osobní	11
Hřích osobní: všední a těžký	12
O pokušení	16
Příležitost ke hříchu	17
Kterak se hřích v duši rozmáhá?	19
Sedm hlavních hříchů	20
O přikázáních Božích (vůbec)	22

O povinnostech k Bohu.

O prvním přikázání Božím	25
O druhém přikázání Božím	44
O třetím přikázání Božím	49
O povinnostech, které má křesťan k sobě a bližnímu	55
O čtvrtém přikázání Božím	59
O pátém přikázání Božím	65
O šestém přikázání Božím	70
O sedmém přikázání Božím	72
O osmém přikázání Božím	76
O devátém přikázání Božím	81
O desátém přikázání Božím	82

Kapitola třetí: O službách Božích.

1) O modlitbě	84
O modlitbě Páně	90
O pozdravení andělském	101
2) O oběti mše sv. Co mše svatá jest	106
Proč se koná mše svatá	109
Komu se obětuje mše svatá	115
Za koho se obětuje mše svatá	116

	Strana.
Co se při mši svaté děje	117
Jak mši svatou slyšeti máme	122
3) O společných pobožnostech	130
4) O svátostech	133
O svátosti křtu	136
O svátosti biřmování	144
O nejsvětější svátosti oltářní	146
O svatém přijímání	155
O svátosti pokání	164
O zpytování svědomí	168
O lítosti	171
O pravém úmyslu	175
O zpovědi	180
O dostiučinění	186
O svátosti posledního pomazání	188
O svátosti svěcení kněžstva	191
O svátosti stavu manželského	192

